

Eser Adı: Vefeyât-ı Ayvansarâyî
Müellifi: Hafız Hüseyin Ayvansarâyî
Hazırlayan: Ramazan Ekinci
Yayın Yılı: 2017
ISBN: 978-975-17-3970-4
Ana Yayın Numarası: 3525/ Kültür Eserleri Dizisi-537

Adres: Anafartalar Mahallesi, Cumhuriyet
Caddesi, No: 4, B-Blok, 06030 Ulus/ANKARA
Telefon: 00 90 312 3099001Faks: 00 90 312 3098998
e-posta: yaphaz@kulturturizm.gov.tr

www.kulturturizm.gov.tr-
http://ekitap.kulturturizm.gov.tr

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî

VEFEYÂT-I AYVANSARÂYÎ

(İnceleme-Tenkitli Metin)

Hazırlayan
Dr. Ramazan EKİNCİ

Ankara, 2017

KISALTMALAR

A	:	Arkeoloji Müzesi Nüshası
AKMB	:	Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı
bkz.	:	bakınız
Böl.	:	Bölümü
C.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
E	:	Süleymaniye Kütüphanesi Es‘ad Efendi Nüshası
H.	:	Hicrî
hz.	:	Hazırlayan
Hz.	:	Hazret-i
İ	:	İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi Nüshası
İ.Ü.	:	İstanbul Üniversitesi
Ktp	:	Kütüphanesi
M.	:	Milâdî
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
Nu./nu.	:	Numara
ö.	:	ölüm
S.	:	Sayı
TDİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
TY.	:	İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar
U	:	Süleymaniye Kütüphanesi Uşşâkî Tekkesi Nüshası
vb.	:	ve benzeri
vs.	:	vesaire
Yay.	:	Yayınları

- GİRİŞ -

VEFEYÂT-NÂME

Arapça bir kelime olan vefeyât, "ölüm, fevt, mevt, merg"[1] mânâlarında kullanılan vefatın çokluk şeklidir. Biyografi türlerinden birisi olan vefeyât; önemli şahsiyetler hakkında verilen çok kısa bilgiden sonra o kişilerden kimilerinin yalnız ölüm tarihlerinin, kimilerinin de nasp, nakil ve azil tarihlerinin verilip nereye defnedildiklerini bildiren eserlerdir.[2]

Klâsik Türk edebiyatı araştırmalarında, edebiyat tarihçilerinin temel başvuru kaynakları arasında şuarâ tezkireleri başta olmak üzere vefeyâtlar, *Şakāyıku'n-Nu'mâniyye* tercümeleri ve zeylleri, meslek mensuplarıyla ilgili tezkireler, nazîre ve şiir mecmuaları, seyahat-nâmeler ve bazı tarih kitapları yer alır.[3] Tanınmış tarih kitapları arasında padişahlar zamanında yaşayan vezirler, emirler, bilginler, şeyhler ve şairlerin ya her padişahın ölümünden sonra ya da her yılın olayları anlatılırken vefeyât başlığı altında biyografileri verilmiştir.[4]

Genellikle belli şehirlerde yetişen, ölen ve mezarları bulunan tanınmış şahsiyetlerin hayatlarını anlatan vefeyât-nâmelerin bir kısmı, herhangi bir şehre bağlı kalmaksızın belirli tarihler arasında yaşamış kimseler hakkında bilgi vermektedir.[5]

Bazı "vefeyât-nâmeler, ilk bakışta biyografik eser görünümünde olmalarına rağmen aynı zamanda şehir monografisi hüviyetine de sahip bulunmaları sebebiyle ilim, kültür ve sanat tarihi yönünden büyük bir önem taşımaktadırlar.

Bu arada vefeyât-nâmelerin; tarih, ensâb, tabakat, terâcim-i ahvâl, destan, menâkıb, tezkire, mesâlik, şehrengîz, bilâdiye, seyahat-nâme, hatırat, güldeste, sal-nâme gibi birçok türle yakından ilişkili bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Birinci derecede önemli bir kaynak niteliğindeki bu eserlerin diğer bir özelliği ise aynı zamanda birer şehir tarihi olmalarıdır."[6]

---

[1] Şemseddin Sâmi (1317). *Kâmûs-ı Türkî.* İstanbul: İkdâm Matbaası. 1494.

[2] Agâh Sırrı Levend (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi.* Ankara: TTK Yay. 422; Günay Kut (2000). "Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüshaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî". *Türklük Bilimi Araştırmaları.* Volume (24):II:151.

[3] Daha geniş bilgi için bkz. Haluk İpekten (1988). *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şuara Tezkireleri.* Erzurum.

[4] Mustafa İsen (1997). *Ötelerden Bir Ses.* Ankara: Akçağ Yay. 170.

[5] Abdulkerim Abdulkadiroğlu (1985). *Bursalı İsmail Beliğ.* Ankara: Gazi Üniversitesi Yay. 72.

[6] Kadir Atlansoy (1998). *Bursa Şairleri.* Bursa: Asa Kitabevi Yay. 79.

TÜRK EDEBİYATI TARİHİNDE VEFEYÂT-NÂMELER

Vefeyât türü ilk olarak tarih kitaplarının bir alt bölümü iken sonraları müstakil eserler şeklinde iki farklı hüviyette karşımıza çıkmaktadır. Şehir/bölge tarihi ve monografisi diye tavsif edebileceğimiz ilk gruptaki vefeyât-nâmeler; bazı önemli şehir/bölgelerin; tarihî ve coğrafî güzellikleri, mimarî yapıları, o şehirde gömülü âlim, şeyh, şair, sultan, şehzade ve devlet adamları hakkında bilgiler veren eserlerdir. İkinci gruptaki metinler ise farklı meslek mensupları ve zümrelerden kimselerin hayat hikâyeleri ve ölümleriyle ilgili kısa bilgiler veren vefeyât-nâmelerdir.

Edebiyatımızda ve kültür tarihimizde vefeyât türünün ilk müstakil örnekleri XVII. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. Türün gelişim çizgisi göz önünde bulundurulduğunda, bu asırda kaleme alınan vefeyât-nâmelerin ilki, şehir/bölge tarihi ve monografisi sayılabilecek biyografik eser grubuna girer.

Vefeyât-nâme türünü şehirlerle ve şahıslarla ilgili vefeyâtlar olmak üzere iki gruba ayırmak mümkündür:

1. ŞEHİR/BÖLGELERLE İLGİLİ VEFEYÂT-NÂMELER

Şehirler ve bölgelerle ilgili yazılan vefeyât-nâme özelliği gösteren biyografik eserler incelendiğinde Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapmış Bursa ve Edirne, İslâm tarihinin en önemli kültür merkezlerinden Bağdat ve uzun süre Türk hâkimiyetinde kalmış ve XIX. asırda tamamen elden çıkmış olan Kırım için yazılmış on yedi vefeyât-nâme tespit edilmiştir. Yazılış tarihlerine göre şu şekilde sıralanmaktadır:

1.1. BURSA VEFEYÂT-NÂMELERİ[7]

1) Baldır-zâde Selîsî Şeyh Mehmed – *Ravza-i Evliyâ*

Bursa şehrine dair müstakil ilk vefeyât-nâme, Baldır-zâde Selîsî'nin H.1059 [M. 1649] yılında kaleme aldığı *Ravza-i Evliyâ* adlı kitaptır. Türk edebiyatı tarihinde türünün ilk örneği olan bu eser, kendisinden sonra kaleme alınan aynı veya benzer türdeki eserlere kaynak ve model vazifesi görmüştür. *Ravza-i Evliyâ*'da, Bursa'nın fethinden XVII. asrın ortalarına kadar bu şehirde vefat etmiş olan âlim, mutasavvıf ve şairlerin hâl tercümeleri anlatılır. Elifbâ sırasına göre kaleme alınan eserde, nüshalara göre değişmekle birlikte, iki yüzü aşkın kişinin biyografisi

[7] Bu kısım, Kadir Atlansoy'un *Bursa Şairleri* kitabının "Bursa Vefeyât-nâmeleri" bölümü özetlenerek hazırlanmıştır.

yer almaktadır. *Vefeyât-ı Baldır-zâde* adıyla da bilinen kitabın zeylleri de vardır.[8] Çeşitli kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunan *Ravza-i Evliyâ*, 2000 yılında Mefail Hızlı ve Murat Yurtsever tarafından yeni harflere aktarılarak yayınlanmıştır.[9]

2) Belîğ Seyyid İsmâil, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*

H.1135 [M.1723] yılında Belîğ Seyyid İsmâil Efendi tarafından yazılan *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*, Bursa hakkında yazılan vefeyât-nâmelerin en mühimleri arasında gösterilir. Baldır-zâde'nin *Ravza-i Evliyâ*'sına zeyl olarak yazılmıştır.

Yazar, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*'da, Bursa'nın feth edildiği 1326 yılından başlayarak kaleme alındığı tarihe kadar, Bursa'da yetişen, yerleşen, vefat eden padişah, şehzâde, vezir, mutasavvıf, âlim, şair, musikişinâs, hattat, nakkaş, meddah ve tabiplerin biyografilerine yer vermiş, şair olanların şiirlerinden de örnekler sunmuştur. Ayrıca Baldır-zâde'nin eserine dahil etmediği kimselere yer verilmiş ve Baldır-zâde'nin ölümünden eserin yazıldığı zamana kadar Bursa'da vefat etmiş ünlü kimselerin hayat hikâyeleri de ilâve edilmiştir. Her biri "gülbün" adlı beş bölümden oluşan eserde, 491 kişinin hâl tercümesi bulunmaktadır. Türkiye ve yurtdışındaki kütüphanelerde on dört yazma nüshası bulunan esere birçok zeyl yazılmıştır:

Eşref-zâde Ahmed Ziyâeddin, *Gülzâr-ı Suleha ve Vefeyât-ı Urefâ*; Mehmed Fahreddin, *Gülzâr-ı İrfan;* Gazzî-zâde Abdüllatif, *Hulâsatü'l-vefeyât* bu zeyllerin bazılarıdır.

Kasab-zâde Mehmed Eşref tarafından 1302'de [M. 1884] Bursa'da Hüdavendigâr Matba'ası'nda basılmıştır.[10] Abdulkerim Abdulkadiroğlu, 1998 yılında bu nüshanın tıpkıbasımını yayınlamıştır.[11]

3) Derviş Hasan, *Baz-ı Menâkıb-ı Meşâyih-ı Sâlife*

Eserin müellifi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. *Bazı Menâkıb-ı Meşâyih-ı Sâlife*'nin telif tarihi de tam olarak tespit edilememiştir. 1721'den sonra kaleme alındığı düşünülmektedir.

---

[8] Hayatı için bkz. Abdulkerim Abdulkadiroğlu (1992). "Baldırzâde Mehmed Efendi". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 5. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 8-9.

[9] Mefail Hızlı ve Murat Yurtsever (hzl.) (2000). *Baldır-zâde Selîsî, Ravza-i Evliyâ.*Bursa: Arasta Yay.

[10] Ayrıntılı bilgi için bkz. Abdulkerim Abdulkadiroğlu (1996). "Güldeste-i Riyâz-ı İrfan". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 14. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 238.

[11] Abdulkerim Abdulkadiroğlu (hzl.) (1998). *Bursalı İsmail Beliğ, Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân.* Ankara 1998: Anıl Matbaa ve Ciltevi; Suat Donuk (hzl.) (2016). *Türk Edebiyatında Vefeyât-nâme ve Bursalı İsmail Belîğ'in Güldeste-i Riyâz-ı İrfânı.* Ankara: Gece Kitaplığı Yay.

4) Süleyman Hâlis, *Vefeyât-nâme*

Bursa ile ilgili olan eserlerden birisi de Sahhaf Süleyman Hâlis Efendi'nin *Vefeyât-nâme*'sidir. 1752 yılında Baldır-zâde'nin *Ravza-i Evliyâ*'sına zeyl olarak yazılmıştır.

5) Eşref-zâde Şeyh Ahmed Ziyâeddin, *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ*

Müellifin bilinen tek eseri 1784 yılında yazılan *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefa*'dır. Bu vefeyât-nâmede 1722-1782 yılları arasında Bursa'da vefat etmiş olan şeyh, vaiz, vali, müderris, dede, şair ve hattatlardan 216 kişinin hâl tercümeleri yer almaktadır.

6) Gazzi-zâde Şeyh Abdüllatîf, *Ravzatü'l-muflihûn*

Bursa'da yetişen meşâyih arasında en fazla eser sahibi olanlardan Gazzi-zâde Şeyh Abdüllatîf[12] tarafından kaleme alınan *Ravzatü'l-muflihûn,* 1813'ten evvel telif edildiği düşünülmekte olup *Gülzâr-ı Sulehâ*'nın zeyli niteliğindedir. Bu eser, müellifin Bursa hakkında kaleme aldığı vefeyât-nâmelerin ilkidir.

7) Gazzi-zâde Şeyh Abdüllatîf, *Hulâsatü'l-vefeyât*

Gazzi-zâde tarafından 1815'te yazılan bu eser, özet mahiyetinde bir vefeyât-nâmedir. Bursa vefeyât-nâmeleri arasında, şehir monografisi özelliklerini en çok taşıyan *Hulâsatü'l-vefeyât*'tır, denilebilir.

8) Bakırcı Râşid Mehmed, *Zübdetü'l-vekāyi Der-Belde-i Celîle-i Burusa*

Müellifin bilinen tek eseri olan bu vefeyât-nâme, 1814 yılında kaleme alınmıştır. Kendinden evvel kaleme alınan vefeyânâmelerin hiç birine zeyl niteliği taşımaz. Kitabın orijinal tarafı tasnifindedir. Müellif, eserini bir "mukaddime", otuz "hutbe" ve bir "hatime" olarak tertip etmiştir.

Mukaddimede Abbasîlerin çöküşü, Alaâddin-i Selçûkî, Cengiz Han'ın ortaya çıkışı, Osmanlı padişahlarının sülalesi üzerinde durulur. Hutbelerde ise Osman Gazi'den II. Mahmud'a kadar gelen otuz padişahtan söz eder. Her hutbe bir padişaha ayrılmıştır.

---

[12] Hayatı için bkz. Osman Türer (1996). "Gazzizâde Abdüllatîf Efendi". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 540.

9) Mehmed Fahreddin, *Gülzâr-ı İrfân*

Yazarın bilinen tek eseri olan *Gülzâr-ı İrfân,* Bursa vefeyât-nâmeleri arasında en hacimlisidir. 1847 yılında yazılmış ve Sultan Abdülmecid Han'a takdim edilmiştir.

10) Mehmed Şemseddin Ulusoy, *Yâdigâr-ı Şemsî*

Bursa Mısrî dergâhının son şeyhi Mehmed Şemseddin Efendi tarafından 1913 yılında telif edilen *Yâdigâr-ı Şemsî,* Bursa'daki tekkelerle buralarda hayat sürmüş şeyhlerin hâl tercümelerinden oluşan önemli bir eserdir. Elifbâ sırasına göre tertib edilen eser basılmıştır. Bu kitap Mustafa Kara ve Kadir Atlansoy tarafından yeni harflere aktarılarak yayınlanmıştır.[13]

1.2. EDİRNE VEFEYÂT-NÂMELERİ[14]

1) Abdurrahman Hıbrî, *Enîsü'l-müsâmirîn*

Eserde, Edirne'nin alınmasından başlayarak şehrin kaleleri, sokakları, camileri, medreseleri, hanları, hamamları anlatılmakta; Edirne'de medfûn bilginler, sultanlar, kadılar ve şairlerin kısa biyografileri ve Edirne için yazılan şiirler yer almaktadır. Hıbrî'nin bu kitabı Ratip Kazancıgil tarafından yeni harflere aktarılarak yayınlanmıştır.[15]

2) Bâdî Ahmed, *Riyâz-ı Belde-i Edirne*

Enîsü'l-Müsâmirîn'e zeyl olarak 1899 yılında kaleme alınmıştır. Müellif *Enîsü'l-Müsâmirîn*'deki yanlışları düzelterek eserini 3 cilt olarak tertip etmiştir.

1.3. BAĞDAT VEFEYÂT-NÂMELERİ

1) Nazmî-zâde Hüseyin Murtaza, *Câmiu'l-envâr fî Menâkıbi'l-ebrâr*

Yuşa peygamber, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hüseyn'den başlayarak Bağdat ve yakınlarında gömülü din büyükleri ve bilginlerin biyografisini içine alır. Müellif eserini 1681'de tamamlamıştır.

2) Nazmî-zâde Hüseyin Murtaza, *Gülşen-i Hulefâ*

Eserde Abbasîler döneminden başlayarak Bağdat'ın kuruluşu, halifeleri, Hülâgû, Timur,

---

[13] Eser için bkz. Mustafa Kara – Kadir Atlansoy (hzl.) (1997). *M. Şemseddin Ulusoy*, *Yâdigâr-ı Şemsî I-II.* Bursa: Uludağ Yay.

[14] "Edirne-Bağdat-Kırım Vefeyât-nâmeleri", Agâh Sırrı Levend (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi.* Ankara: TTK Yay. 407-416. sayfalarında yer alan "İllerde Yetişenlerle İlgili Eserler" bölümünün özetlenmiş hâlidir.

[15] Ratip Kazancıgil (hzl.) (1999). *Abdurrahman Hıbrî*, *Enîsü'l-Müsâmirîn.* İstanbul: Edirne Valiliği Yay.

Karakoyunlu, Akkoyunlu ve Osmanlı dönemi anlatıldıktan sonra Bağdat valileri zikredilir. 1688 yılında kaleme alınan eser basılmıştır.

3) Nazmî-zâde Hüseyin Murtaza, *Devhatü'l- vüzerâ*

Eser, Bağdat valilerinin hâl tercümelerinden oluşmaktadır.

4) Nâsır, *Menâkıb-ı Evliyâ-i Bağdad*

1699'da telif edilen eser Bağdat'ta yetişen velilerle şeyhlerden bir kısmının kısa hayat hikâyelerini ihtiva eder.

1.4. KIRIM VEFEYÂT-NÂMELERİ

1) Halim Giray, *Gülbün-i Hânan*[16]

1466'da Kırım hanı olan Mengli Giray'dan başlanarak 1800'de vefat eden son Kırım hânı Baht Giray'a dek kırk dört hânın biyografisini kapsayan eser 1811'de tamamlanmıştır.

2. ŞAHISLARLA İLGİLİ VEFEYÂT-NÂMELER

Vefeyât-nâmelerin ikinci grubunu ise farklı meslek grupları, din büyükleri ve belirli tarikat zümrelerine ait önemli kimselerin hâl tercümelerinin anlatıldığı eserler oluşturur. Telif tarihlerine göre bu gruba giren vefeyât-nâmeler şunlardır:[17]

1) Alaybeyi-zâde Mehmed Emin, *Vefeyât-ı Pür-iber li-Uli'l-elbâbi men i'teber*

1677 yılında kaleme alınan eserde ashâb, tâbiîn, tebe-i tâbiîn, padişahlar ve vezirlerden yedi bine yakın önemli kişinin hayat hikâyelerinden bahsedilir.

2) Seyyid Hasîb-i Üsküdârî, *Vefeyât-ı Ekâbir-i İslâmiyye*

Müellif bu eserde, Hz. Âdem'den başlayarak peygamberlerin ve halifelerin isimlerini, Koca Mustafa Paşa ve Üsküdar'daki Hüdâyî tekkelerindeki şeyhlerin, Hz. Peygamber'in hanımlarının, İslâm büyüklerinin, on iki imam ve çoçuklarının, Osmanlı padişah ve şehzâdelerinin, valide sultanların, sadrazam, şeyhülislâm, kadı, yeniçeri ağaları vb. pek çok

---

[16] Alper Başer-Alper Günaydın (hzl.) (2013). *Gülbün-ü Hânân.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü Yay.

[17] Bu gruptaki vefeyât-nâmeler için bkz Agâh Sırrı Levend (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi.* Ankara: TTK Yay. 421-425; Ahmet A. Şentürk - Ahmet Kartal (2009). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi.* İstanbul: Dergâh Yay. 534-535. İbn Hallikan'ın *Vefeyâtü'l- a'yân ve Enbâ'u Ebnâi'z-zamân* adlı eserinin kısmî tercümeleri niteliğindeki Rodosî-zâde Mehmed ve tezkire sahibi Riyâzî'nin eserleri, çeviri oldukları için bu gruba dahil edilmemiştir.

devlet büyüklerinin adlarını cetvel halinde sıralayarak görev ve ölüm tarihlerini göstermiştir.

3) Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*

Bu vefeyât-nâme hakkında çalışmamızın "Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Eserleri" bölümünde bilgi verilecektir.

4) Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*

Çalışma konusu edindiğimiz bu eser hakkında ileride ayrıntılı bilgi verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HÂFIZ HÜSEYİN AYVANSARÂYÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ ve ESERLERİ

Hâfız Hüseyin bin el-Hâcc İsmâil Ayvansarâyî

1.1. Hayatı:

XVIII. asrın oldukça verimli sayılabilecek yazarlarından Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin doğum tarihi ve hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Geride biyografi alanında, İstanbul'daki camilerin hazirelerinde medfûn âlim, şeyh ve önemli kişiler hakkında hazırladığı değerli bir kaynak; Osmanlı devlet adamları, şairler ve mutasavvıfların hayat hikâyelerinden kısa bilgiler ihtiva eden iki vefeyât; ebcedle düşürülmüş tarih örneklerini toplayan bir mecmua; muhtelif divanlardaki müstezâd nazım şekliyle yazılmış şiirleri ihtiva eden bir antoloji ve bir halk şairine ait şiirleri tertip ettiği bir divan bırakan Ayvansarâyî, kendisi hakkında bilgi vermediği gibi, onun bir eserine (*Hadîkatü'l-cevâmi*''ye) zeyl yazan şahsiyetler de bu hususta herhangi bir söz söylememektedir.

Babası Hacı İsmâil Ağa, Sultan IV. Mehmed'in kızı Hatice Sultan'ın teberdârlarının kethudasıdır. 1752'de vefat edip Ayvansarây'da Toklu Dede Mescidi civarında Ebu Şeybetü'l-Hudrî türbesine defnedilmiştir.

Müellifin eserlerine düştüğü temellük kayıtlarından anlaşıldığına göre, tam ismi "Hâfız Hüseyin bin el-Hâcc İsmâil Ayvansarâyî"dir. Yazar, nisbesini doğduğu semt olan Ayvansarây'dan almıştır. Dergâh-ı âlî Yeniçeri sekbanlarının 15. ortasına bağlı olduğunu çeşitli eserlerinde özellikle belirtir.

15 Ramazan 1201 [1 Temmuz 1787] tarihinde bir akrabasının evinde misafir iken vefat eden Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Zal Mahmud Paşa Câmii haziresine defnedilmiştir.

1.2. Edebî Şahsiyeti:

Ayvansarâyî'nin yetişme tarzı ve aldığı eğitimle ilgili bildiğimiz tek şey, hâfızlığı ve Yeniçeri sekbanlarından olduğudur. Meydana getirdiği eserler göz önünde bulundurulduğunda, iyi bir tahsil gördüğü anlaşılmaktadır. O, İstanbul'u iyi tanıyan, gezen, dolaşan ve gördüklerini, okuduklarını düzenli bir şekilde kaydeden gözlemci bir kişiliğe sahiptir.

Ayvansarâyî'nin birkaç eseri yazmaya birden başladığı ve bunları birbirine paralel bir şekilde yürüttüğü bilinmektedir. Meselâ *Mecmûa-i Tevârih*'ine H. 1179 [M. 1765-1766]'da başlarken diğer yandan *Eş'ârnâme-i Müstezâd*'ı H. 1181 [M. 1767-1768]'de yazmaya başlamıştır. *Hadîkatü'l-cevâmi*''yi kaleme almaya H. 1182 [M. 1767-1768]'de girişmiştir. Bunlar bize, müellifin farklı ilgi alanlarını aynı anda takip edebilecek kadar geniş kültürlü bir insan olduğunu göstermektedir.

Eserlerini nerede yazdığını veya tebyizini nerede yaptığını belirtmesi, Hüseyin Ayvansarâyî'nin bir başka önemli özelliğidir. Mesela *Eş'ârnâme-i Müstezâd*'ın 144a-144b sayfalarında eserin yazıldığı yere ilişkin olarak "… Piyâle Paşa Hammâmı'nın karşısında Kahveci Dervîş Ahmed'in kahvesinde yazıldı." şeklinde bir ketebe kaydı bulunmaktadır.

Kaynaklarda Ayvansarâyî'nin, şiir yazıp yazmadığına dair malumat yoktur. Yazarın kendisi de eserlerinde bu hususta herhangi bir bilgi vermez. Şiir yazmamış olsa da *Âşık Ömer Divanı*'nı tertip etmesi, *Eş'ârnâme-i Müstezâd* adlı antolojiyi hazırlaması ve çalışma konusu edindiğimiz *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eserdeki şiir seçimleri, onun iyi bir şiir bilgisine sahip olduğunun delilidir.[18]

1.3. Eserleri:

Hadîkatü'l-cevâmi'

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin eserleri arasında en çok bilineni, *Hadîkatü'l-cevâmi*''dir. İstanbul ve civarında bulunan cami, mescit, tekke vb. tarihî yapılar hakkında bilgi veren eşsiz bir kaynaktır. Ayvansarâyî, eserinin girişinde kendi ifadesine göre, 1182 [1768-1769] yılına gelinceye kadar İstanbul sur içi ve dışı, Galata, Eyüp, Üsküdar ve Boğaziçi'nin her iki yakasından Kadıköy içlerine kadar olan cami ve mescitleri yazmış; eserini 1193 [1779-1780]

---

[18] Ayvasarâyî'nin biyografisini yazarken faydalandığımız yayınlar şunlardır:
Nuri Akbayar (hzl.) (1996). *Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî.* C. III. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay. 705; Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* İstanbul: Matba'a-i Âmire. 48-49; Fehmi Edhem Karatay (1961). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu.* C. I. İstanbul. 418, 461; Tahsin Öz (1997). *İstanbul Camileri.* Ankara: TTK Yay. XI; Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay.; Günay Kut - Turgut Kut (1982). "Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri*". İ.Ü Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi.* (33): 401-439; İhsan Erzi (hzl.) (1987). *Camilerimiz Ansiklopedisi* (*Hadîkatü'l-cevâmi'*). İstanbul: Tercüman Aile ve Kültür Kitapları Yay. 8-10; Franz Babinger (1992). *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri.* (Çev. Coşkun Üçok). Ankara: Kültür Bakanlığı Yay. 344-345; Semâvi Eyice (1998). "Hüseyin Ayvansarâyî". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 18. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 528-530; Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 35; Günay Kut - Turgut Kut (2003). "Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri*". Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu.* İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yay. 52-65.

tarihinde temize çekmeye başlamış ve “tebyiz”i 1195 [1780-1781] tarihinde bitirmiştir. Eserin bitimine “ahsenü’l-hıdemât” ve “hıdmetü’l-cevâmi‘” ibareleri tarih olarak düşürülmüştür.[19]

Müellif eserini meydana getirmek maksadıyla İstanbul ve civarında bulunan 821 cami ve mescidi birer birer dolaşarak hepsinde bir veya daha ziyade vakit namaz kılarak inceleme yapmış ve anılan yapıların civarındaki tekkeler, medreseler, çeşmeler ve sebilleri; bunların vâkıfları, vâkıf-ı sânîleri, minber koyanları, buralarda çeşitli vakıflar tesis edenleri, mezarlıklarında medfun bulunan meşâhiri, sahilsarayları vs.yi kaydetmiştir.[20]

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî’yi bu eseri yazmaya teşvik eden Müstakîm-zâde Süleyman Sa‘deddin Efendi’dir.[21]

Bugünkü bilgilerimize göre eserin, Türkiye ve yurtdışındaki kütüphanelerde tespit edilen nüshaları şunlardır:

1. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 202
2. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 2434
3. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8868
4. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8870
5. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8871
6. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8872
7. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 9593
8. İ.Ü. İbnü'l-Emin M. Kemal İnal Ktp. Nu: 2613
9. İ.Ü. Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Ktp. Q. 2609
10. Millet Ktp. Ali Emirî Böl. Tarih Nu: 925
11. Millet Ktp. Ali Emirî Böl. Tarih Nu: 926
12. Süleymaniye Ktp. Bağdatlı Vehbi Nu: 1318
13. Süleymaniye Ktp. Es‘ad Efendi Nu: 2247
14. Süleymaniye Ktp. Es‘ad Efendi Nu: 2248
15. Süleymaniye Ktp. Fatih Böl. Nu: 4320
16. Süleymaniye Ktp. Yazma Bağışlar Böl. Nu: 241
17. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Hazine Böl. Nu: 1568
18. Ankara Türk Tarih Kurumu Ktp.nu. 418
19. Marburg Devlet Ktp. Hs. or. quart 1107

[19] Günay Kut - Turgut Kut (2003). “Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri”. *Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu.* İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yay. 55.

[20] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı‘ Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü’l-cevâmi’,* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*), İstanbul: İşaret Yay. 32-33.

[21] Ali Sâtı‘ Efendi (1281). *Hadîkatü’l-cevâmi’,* İstanbul: Matba‘a-i Âmire. 1; Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* İstanbul: Matba‘a-i Âmire. 48.

20. Tübinger Devlet Ktp. Ms. or. quart 1047
21. Paris Millî Ktp. Suppl. Turc. 1084
22. Uppsala Üniversite Ktp. Nu: 673
23. Viyana Millî Ktp. Nu: 1284

Hadîkatü'l-cevâmi''nin yazılışından elli üç yıl sonra 1248'de [1832-1833] Medine kadılarından Mahmud Efendi'nin oğlu Ali Sâtı' Efendi [ö. 1258/1842-1843] bu esere bir zeyl yazmaya başlamış ve 1253'te [1837-1838] tebyizini tamamlamıştır. Bu zeyl ile *Hadîkatü'l-cevâmi*' yaklaşık iki kat genişlemiştir.

Ali Sâtı' Efendi, zeylinde Ayvansarâyî nüshasındaki bazı mescitleri çıkarmış ve geçen elli üç yıl içinde yapılan yeni camileri eklemiştir. Bu eser iki cilt hâlinde 7 Zilhicce 1281 [3 Mayıs 1865] tarihinde Matba'a-i Âmire'de basılmıştır.

Ali Sâtı' Efendi'nin zeylinden sonra Süleyman Besim Efendi isminde bir zât, 1276 [1859-1860] yılına kadar aynı usûl ile *Hadîkatü'l-cevâmi*''ye ikinci bir zeyl yazarak *Dürrehâü'l-cevâmi*' *yahud Hadîkatü'l-cevâmi*' adını vermiştir. Bu zeylle eser daha da zenginleşmiştir.

Şeyhülislâm Sıtkî-zâde Ahmed Reşid Efendi [ö. 1835-36] *Hadîka*'yı esas alıp bazı ilâveler yaparak 1248 [1832-1833] yılında *Tuhfe-i Râgıbîn* adı altında bir eser meydana getirmiştir.[22]

Batılı Osmanlı tarihi yazarlarından Joseph von Hammer de *Hadîkatü'l-cevâmi*''yi kısmen Almancaya çevirerek *Osmanlı Tarihi* adlı eserinde ek olarak yayınlamıştır.[23]

Tahsin Öz, matbu *Hadîkatü'l-cevâmi*''nin kalmadığını, ayrıca bugünkü neslin eseri okuyup anlamasının güç olduğunu belirterek aradan geçen bir asır süresinde deprem, yangın vb. sebeplerden dolayı yok olan cami ve mescitlerin son durumlarını da anlattığı bir eser yayınlamıştır. Bu eser, 1962-1965 yıllarında, iki cilt hâlinde ve *İstanbul Camileri* adı altında basılmıştır. Ayrıca yazar *Hadîka*'ya dâhil edilmemiş veya eserin basımından sonra yapılmış olan mimarî yapıları da tarihçeleriyle birlikte notlar da ilâve ederek kendi neşrine eklemiştir.[24]

İhsan Erzi de Tahsin Öz gibi matbu nüshanın mevcudunun kalmadığını ve yeni nesillerin eseri okumak ve anlamakta güçlük çekeceklerini belirtmiştir. Yazar, matbu *Hadîkatü'l-cevâmi*''nin yalnızca birinci cildine açıklama ve ilâvelerde bulunarak, camilerin bir kısmının fotoğraflarını ekleyerek eseri, günümüz Türkçesine aktarmış ve *Camilerimiz Ansiklopedisi*

---

[22] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 33.

[23] Joseph von Hammer (1833). *Geschichte des Osmanischen Reiches.* Pest: C. IX. 47-144. (*Verzeichniss der Moscheen Constantinopels* adı altında)

[24] Tahsin Öz (1997). *İstanbul Camileri.* Ankara: TTK Yay. X.

(Hadîkatü'l-cevâmi') adıyla 1987 yılında iki cilt hâlinde yayınlamıştır.[25]

Howard Crane, 2000 yılında *Hadîka*'yı, *The Garden of The Mosques* adıyla İngilizceye çevirmiş; bu çeviriye bazı açıklama, yorum ve notlar da eklemiştir.[26]

Hadîkatü'l-cevâmi''nin en son neşri Ahmed Nezih Galitekin tarafından, Ali Sâtı' Efendi ve Süleyman Besîm Efendi'nin zeylleriyle birlikte tek cilt olarak *Hadîkatü'l-cevâmi*', *İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mi'mârî Yapılar* adıyla 2001 yılında yayınlanmıştır.[27] Cumhuriyet devrinden beri yapılan *Hadîkatü'l-cevâmi*' neşirlerinin en kapsamlısı ve ilmî olanı bu yayındır. Galitekin, matbu *Hadîka* nüshasını esas almış ve bu nüshaya Süleyman Besîm Efendi'nin zeylini ilâve etmiştir. Ayrıca yazar, matbu nüshada bulunmayan ancak yazma nüshalarda mevcut olan bilgileri de eserine ilâve etmiştir. Hicrî tarihlerin milâdî karşılıkları belirtilmiş, tarih mısra ve ibarelerinde bulunan yanlışlıklar diğer kaynaklarla mukabele edilerek doğrusu konulmuştur. *Hadîka*'da geçen şahıslar, eserler, mimarî yapı ve yer isimleri ile alâkalı yapılan kitap, makale vb. yayınlar var ise bunlar dipnotta belirtilmiştir. Metnin sonuna ilâve edilen lügatçe ve özel isimler indeksi, eserin anlaşılmasını ve kullanımını kolaylaştırmaktadır.

Mecmû'a-i Tevârîh

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin eserleri arasında *Hadîkatü'l-cevâmi'*'den sonra en meşhur olanı, *Mecmû'a-i Tevârîh*'dir. Müellifin kaleme almaya başladığı ilk eser, bu kitaptır. [1179/1765-1766]. Mevcut bilgilerimize göre, eserin Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Bölümü Nu. 1565 ve Deniz Müzesi Kütüphanesi Nu. 55'de kayıtlı iki nüshası bulunmaktadır. Yazarın diğer eserlerinde görülen intizam hassasiyeti bu mecmû'ada pek görülmez. Gerek eserdeki tarihlerin düzensiz şekilde sıralanışı gerek bazı biyografilerin çok az farklarla ikişer defa verilmiş olması eserin müsvedde olarak yazıldığının işaretidir.[28]

Mecmû'a-i Tevârîh'in başında müellif, eserinin muhteviyâtı hakkında şunları söyler: "… bu mecmû'a vaz'-ı târîh-i İslâmiye-i fârûkiyeden berü târîh-i tahrîr-i vesîkaya gelince şu'arâ ve müverrihîn ve târîh-gûyân-ı devrân vekâyî'-i gûn-â-gûn-ı bî-pâyâna yazdıkları manzûme-i tevârîh ki bî-nihâyedür. Anlardan vâsıl olup intihâb eylediğim tevârîhi tahrîre hasr ve bu

---

[25] İhsan Erzi (1987). *Camilerimiz Ansiklopedisi (Hadîkatü'l-cevâmi')*. C. 2. İstanbul: Tercüman Aile ve Kültür Kitaplığı Yay.

[26] Howard Crane (2000). *The Garden of The Mosques.* Brill, Leiden, Boston, Köln.

[27] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay.

[28] Fahri Ç. Derin – Vahid Çabuk (hzl.) (1985). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Mecmû'a-i Tevârîh.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi. XXXVIII.

cerîdede tevârîh-i mahsûbeden gayrı eş'âr yazılmamak vech üzere karâr verilüp …"[29]

Eser, mensûr bir dibâcenin ardından Solak-zâde Hemdemî Çelebi ve onun şiirine zeyl yazan Rüşdî-zâde Reşid ve onun şiirine zeyl yazan Müstakîm-zâde Süleymân Efendi'nin Fihrist-i Şâhân'ları ile başlar ve Sa'd-âbâd'la ilgili verilen kısa bilgi ile sona erer.

Mecmû'a-i Tevârîh'te Osmanlı devlet ricalinden, şair ve şeyhlerden bazı önemli şahısların hâl tercümelerinden kısa bilgilerin yanında; İstanbul'daki cami, mescit, türbe, medrese, çeşme, hamam, tekke, köprü vb. yerlerin kitabelerine yer verilmekte; kahve, tütün, muz vb. ürünlerin Osmanlı coğrafyasına geliş tarihleri bildirilmekte olup ayrıca bazı şehir, kasaba ve kalelerin fetih hikâyeleri ve şehzadelerin doğumlarına dair manzumeler bulunmaktadır. Fahri Ç. Derin ve Vahid Çabuk tarafından Latin asıllı yeni Türk harflerine çevrilerek 1985 yılında yayınlanmıştır.

Eş'âr-nâme-i Müstezâd

Muhtelif divanlarda yer alan müstezâdlardan bazılarının bir araya getirilerek tertip edilen antoloji niteliğindeki bu eser, Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin şiire olan ilgisini bizlere göstermesi açısından önemlidir. Bilinen tek nüshası İ.Ü. Merkez Ktp. Nu: 5466'da kayıtlıdır ve 150 yapraktır. Eserine 1181 [1767-1768] yılında başlayan yazar, 1194 [1780-1781] senesinde bu çalışmasını tamamlamıştır.

Müellif hattı olan bu antolojide, 14. asır şairlerinden Seyyid Nesîmî'den 18. yüzyıl âlim, şair ve nâsirlerinden Müstakîm-zâde Süleyman Sadeddîn'e kadar iki yüz elli civarında şairin 371 müstezâdına yer verilir. *Eş'ârnâme-i Müstezâd*, müstezâd nazım şeklinin 14-18. asırlar arasındaki gelişim çizgisini ortaya koyduğundan mühim bir yere sahiptir. Eser, Gafûrî'nin güftesine Fazlî'nin yazdığı müstezâdla başlar; Emir Buhârî Tekkesi şeyhi Hasan Feyzî Efendi'nin müstezâdıyla sona erer.

Ayvansarâyî'nin şiir alanındaki bu eserinin 1b-49b varakları arası üzerine Reyhan Çınar, 50a-100b varakları arası üzerine Veliye Ay Uysal ve 100b-150a varakları arası üzerine Sonay Büyük, yüksek lisans tezi hazırlamışlardır.[30]

---

[29] Fahri Ç. Derin – Vahid Çabuk (hzl.) (1985). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Mecmû'a-i Tevârih.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi. 2. (tırnak içindeki alıntıda, yazarının imlâsına sâdık kalınmıştır.)

[30] Burada isimleri verilen tezler, http://tez2.yok.gov.tr adresinden alınarak bitiriliş tarihlerine göre sıralanmıştır:

- Veliye Ay Uysal (2006). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri (50a-100b).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Reyhan Çınar (2007). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri. (1b-49b).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Sonay Büyük (2009). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri (100b-150a).*Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl

Müellifin vefeyât türündeki eserlerinin ilki *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* adlı metindir. Mevcut bilgilerimize göre, eserin tek nüshası İ.Ü. Kitaplığı Türkçe yazmalar bölümünde 2539 numarada kayıtlıdır. 131 varaktan ibaret metin, nesih hatla ve acemi bir müstensihin kalemiyle yazılmıştır. Eserde pek çok imla yanlışı, eksik kelime ve ibareler vardır. Çok tanınmış bazı kimselerin isimleri dahi yanlış yazılmıştır. Umumiyetle vefatlar için düşürülen tarih ibare ve mısraları da yanlarında gösterilen tarihlere uymamaktadır. Ayrıca bazı şahısların biyografileri mükerrer olarak verilmiş, bazen de aynı kişiler farklı kimseler gibi gösterilmiştir.

Ayvansarâyî bu eserini H. 1190 [M. 1776-1777] yılında yazdığını belirtse de, kitabında bu tarihten sonra vefat ettiğini belirttiği birçok şahsın hâl tercümesini vermektedir. Bunlardan en geç tarihte vefat edeni 15 Zilhicce 1201 [28 Eylül 1787] ölen Vezir Kurd Ahmed Paşa'dır. Bu da bize yazarın, eserine belirttiği tarihten sonra da ilâvelerde bulunduğunu göstermektedir.

Müellif bu vefeyâtını dört bölüm üzerine kurmuştur. Her bölümün başında mensur bir mukaddimenin yer aldığı eserin kısımları şunlardır:

1) Osman Gazi'den Sultan I. Abdülhamid'e kadar Osmanlı tahtında oturan yirmi yedi padişahın doğum, cülûs ve vefatlarına düşürülen tarihleri içine alır. Osmanlı Devleti'nin kurulduğu tarihi bildiren bir ibareyle başlayan bu bölüm, Sultan I. Abdülhamid'in tahta çıkışı vesilesiyle düşürülen bir tarih terkibiyle sona erer.
2) İstanbul ve havalisinde medfûn Osmanlı devlet adamlarından sadrazam, vezir ve beylerbeyi, kethuda, defterdar vb. zümrelere mensup üç yüz on yedi kişinin kısa biyografilerini ve vefatlarına düşürülen tarihleri ihtiva eder. Bu kısımdaki ilk biyografi Mahmûd Paşa-yı Velî'ye [ö. H. 898], son biyografi ise Hüseyin Paşa'ya [ö. H. 1008] aittir.
3) Hayrâtı İstanbul'da, kabri başka yerde olan seksen yedi Osmanlı devlet adamının kısa hâl tercümeleri ve vefat tarihlerinin bildirildiği tarih mısra ve ibareleri bulunmaktadır. Bu babdaki ilk biyografi Sadrazam Koca Mustafa Paşa'ya [ö. H. 918], son biyografi ise Yazıcı-zâde İbrahim Paşa'ya [ö. H. 1180] aittir.
4) Eserin son bölümünde ise hem hayrâtı, hem kabri İstanbul dışında bulunan devlet ricâlinden dört yüz elli üç zâtın kısaca hayat hikâyelerine değinilir ve ölümlerine düşürülen tarihler bildirilir. Bu bölümdeki ilk biyografi Alâeddin Ali Paşa'ya [ö. H.726], son biyografi ise Kurd Ahmed Paşa'ya [ö. H. 15 Zilhicce 1201] aittir.[31]

Toplamda sekiz yüz seksen dört şahsın kısaca bahis konusu edildiği bu eser, 1978 yılında

---

[31] Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. XIII-XVI.

Fahri Ç. Derin tarafından yayınlanmıştır.

Âşık Ömer Divanı

XVII. asır halk şairlerinden ve kalem şuarâsından Âşık Ömer'in şiirleri Hüseyin Ayvansarâyî tarafından bir araya getirilmiş ve divan olarak tertip edilmiştir. Müellif divanın tertip tarihini 1196 [1781-1782] olarak bildirir. Eserin, tespit edilen biri müellif hattı olmak üzere, üç yazma nüshası aşağıdaki kütüphanelerdedir:

1. Konya Mevlana Müzesi Ktp. nu. 99 (müellif hattı)
2. Süleymaniye Ktp. Uşşâkî Tekkesi nu. 67
3. Süleymaniye Ktp. Uşşâkî Tekkesi nu. 69

Eser, Sadettin Nüzhet Ergun tarafından geniş bir ön söz ilâve edilerek *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*[32] adı altında İstanbul'da yayınlanmıştır.

Tercüme-i Meşâyihîn / Vefeyât-ı Ayvansarâyî / Tezkire-i Ayvansarâyî

Çalışmamızın konusu teşkil eden bu eser hakkında ikinci bölümde ayrıntılı bilgi verilecektir.

Yazarın, kaynaklarda ismine rastlanmayan bir başka eseri ise Dede Ömer Rûşenî'nin meşhur na'tına yazılan tahmis ve tesdisleri derlediği mecmuadır. Yazar, eserin varlığından ilk defa *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'de bahsetmektedir. Toplamda on dört farklı şaire ait tahmis ve tesdisi bir araya getirdiğini söyleyen müellifin bu eserinin müstakil bir nüshası yoktur. *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'nin Uşşâkî Tekkesi 365 numarada kayıtlı nüshasının sonunda söz konusu na'tın on dokuz farklı şair tarafından yapılmış tahmis ve tesdisi bulunmaktadır. Ayvansarâyî'nin bahsettiği eserin, bu derleme olması muhtemeldir. Zira *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'de örnek olarak sunulan tahmislerin tamamı bu derlemede yer almaktadır. Eser, Ramazan Ekinci tarafından *Dede Ömer Rûşenî'nin Bir Na'tının Yankıları* adıyla makale olarak neşredilmiştir.[33]

Ayvansarâyî'nin ismine kaynaklarda rastlanmayan bir eseri ise Rifat Kütük'ün özel kütüphanesinde bulunan na't antolojisi hüviyetindeki na't mecmuasıdır. Eserde muhtelif şairlerin Hz. Peygamber için yazdığı na'tlar bir araya getirilmiştir.[34]

---

[32] Sadettin Nüzhet Ergun (1936). *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Semih Lütfi Matbaa ve Kitapevi.

[33] Ramazan Ekinci (2013). "Dede Ömer Rûşenî'nin Bir Na'tının Yankıları". *Turkish Studies*. (8/9): 1291-1355.

[34] Ramazan Ekinci (2013). "Ayvansarâyî Hâfız Hüseyin". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=65 [erişim tarihi: 08.08.2013]

İKİNCİ BÖLÜM

2. *TERCÜME-İ MEŞÂYİHÎN / VEFEYÂT-I AYVANSARÂYÎ / TEZKİRE-İ AYVANSARÂYÎ*

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin *Hadîkatü'l-cevâmi', Âşık Ömer Divanı, Mecmûa-i Tevârîh, Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* adlı kitapları, yeni harflere aktarılarak yayınlanmış; *Eş'ârnâme-i Müstezâd* ise yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Müellifin, üzerinde yayın veya lisansüstü çalışma yapılmayan tek eseri, birkaç farklı şekilde isimlendirilen *Tercüme-i Meşâyihîn / Vefeyât-ı Ayvansarâyî* veya *Tezkire-i Ayvansarâyî* adlı metindir.[35]

Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl'in 1978 yılında Fahri Ç. Derin tarafından neşredildiği bildirilmişti. Araştırmacı, eserin girişindeki *Müellifin Hayatı ve Eserlerine Dâir* adlı bölümde, Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin tek nüsha olan ve Süleymaniye Genel Kütüphanesi Es'ad Efendi kısmında 1375 numarada kayıtlı *Vefeyât* adını taşıyan eserini Kültür Bakanlığı için neşre hazırladığını bildirmiştir.[36] Aradan uzun yıllar geçmesine rağmen bu eser yayınlanmamıştır.

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin vefeyât türünde iki eserinin olması ve bunlardan birinin yayınlanmış bulunması, araştırmacılarca eksik ya da yanlış anlaşılmış, müellifin tek vefeyâtı olduğu sanılmıştır.

2.1. VEFEYÂTIN ADI MESELESİ

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin bu vefeyâtı dışındaki eserlerinin isimleri hususunda herhangi bir problem bulunmamaktadır. Eserlerinin muhteviyatı ile bunların adları uyum içindedir. Ancak elinizdeki bu eserin kaynaklarda birkaç farklı şekilde isimlendirildiği görülmektedir.

Eserin adlandırılmasıyla ilgili olarak, Süleymaniye Kütüphanesi Uşşâkî Tekkesi nu. 365'de

---

[35] Ayvansarâyî'nin hayatı ve eserleri hakkında makale kaleme alan Turgut-Günay Kut; bu vefeyât üzerine yapılan çalışmaları şu şekilde bildirirler:

- Kemal Arıca (1974). *Ayvansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât I.* Bitirme Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.
- Gülay Güney (1974). *Ayvansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât II.* Bitirme Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Bu tezleri temin ederek, mahiyeti hususunda inceleme yapmak istememize rağmen adı geçen bitirme tezlerine ulaşılamamıştır. Tezlerin yapıldığı tarihte eserin kaç nüshasının bilindiği, hangi ilmî usûllere göre bu tezlerin hazırlandığı, nüshalar arasında karşılaştırılma yapılıp yapılmadığı konusunda sorularımız cevapsız kalmıştır.

[36] Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. XIV.

kayıtlı nüshada “Vefeyāt-ı Ayvansarāyī, min te’līfāt-ı Ḥāfıẓ Ḥüseyn Ayvansarāyī” (vr. 1b) ismi görülür.

İstanbul Üniversitesi, TY. 2464 numarada kayıtlı nüshanın başında, eserin adı “Vefeyāt” ve 11. sayfada, “ Teẕkire-i Ayvansarāyī ” şekliyle verilmiştir.[37]

Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri* isimli biyografik kitabında bu yazmanın adını, “*Tercüme-i Meşāyiḫīn* veya *Vefeyāt*” olarak kaydetmiştir.[38] “Kütüphane fişlerinde veya yazmalarda *Tercümetü'l-meşâyih, Tezkire-i Ayvansarayî, Tezkire-i Meşâyih* gibi adlarla da anılmaktadır.”[39]

Müellif, kitabın mukaddimesinde veya başka bir bölümünde vefeyâtının adı hususunda herhangi bir bilgi vermemektedir. Eserde, hayatı hakkında bilgi verilen kişilerin tamamının şeyh olmaması sebebiyle *Tezkire-i Meşâyih, Tercümetü'l-meşâyih, Tercüme-i Meşâyihîn* gibi adlandırmaların doğru olmadığı kanaatindeyiz. Bize göre bu isimlendirmeler, müstensihler ve kütüphane fişlerini hazırlamakla görevli araştırmacı ya da memurların tasarrufudur.

Yazmanın bütünü incelendiğinde, kısmen tezkire üslûbunun özellikleri görülmektedir. Eserin tamamına yakınında şairlerin hâl tercümelerine değinilir. Bahis konusu edilen şahsiyetlerin şiirlerinden örnekler sunulur. Şiirlerinden örnek verilmeyen on iki kişi (Yunus Emre, Eşrefoğlu Rûmî, Şeyh Sinan Efendi, Koruk şeyhi Seyyid Mehemmed, Sinan Erdebîlî, Şâhidî, Hakanî, Attar-ı Sânî, Kâtib Çelebi, Vâsi İsa, Hem-demî Mehemmed Ağa) bulunmaktadır. Koruk şeyhi Seyyid Mehemmed, Sinan Erdebîlî, Attar-ı Sânî, Kâtib Çelebi haricinde bütün kişilerin şair olduğu bilinmektedir. Bundan dolayı tezkiretü'ş-şu‘arâ türüne dahil edilebilecek bir eser sayılabilir. İstanbul Üniversitesi, TY. 2464 numaralı nüshada da “Teẕkire-i Ayvansarāyī” adlandırmasının sebebi bu düşünce olabilir.

Yazar, eseri boyunca söz konusu ettiği şahısların vefat tarihlerini ve gömülmüş oldukları yerleri özellikle bildirmeye çalışır. Ayrıca tespit ettiği durumlarda azl, nakl ve nasb tarihlerine de yer verir. Şairlerin sanatları hakkında değerlendirmeye girişmemesi ve şiir tenkitlerinden sakınması, eserin tezkireden çok vefeyât-nâme üslûbuna yakın bir tarzda kaleme alındığının delilidir. Bu düşünceden hareketle, muhtelif isimlerle bilinen söz konusu metin hakkında hazırlanan elinizdeki çalışmayı, Uşşâkî Tekkesi nu. 365'de kayıtlı nüshadaki “Vefeyāt-ı Ayvansarāyī” ismiyle adlandırmayı uygun gördük.

---

[37] Nüshalarla ilgili olarak nüsha tavsifleri bölümünde ayrıntılı bilgi verilecektir.

[38] Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matba‘a-i Âmire. 48.

[39] Günay Kut (2000). “Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüshaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*. 24 (II): 152.

2.2. ESERİN TELİF TARİHİ

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin, eserlerini nerede yazdığını belirtmesi, müellifin en mühim özelliklerinden birisidir. *Hadîkatü'l-cevâmi'* ve *Eş'âr-nâme-i Müstezâd*'a ne zaman başladığını ve eserleri bitirdiği tarihi belirten, *Mecmûa-i Tevârîh*'e ne zaman başladığını bildiren, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*'i bitirdiği tarihi açıklayan yazar, bu vefeyâtını yazdığı yer ve tarih hakkında bilgi vermez.

Kaynaklarda eserin kaleme alındığı tarihle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Telif tarihi, ancak müellifin eserinde bahsettiği kimselerin hayatlarından yapılacak çıkarımlarla tespit edilebilecektir.

Yapılan araştırmalarda Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin vefat tarihinin 15 Ramazan 1201 [1 Temmuz 1787] olarak tespit edildiğini belirtmiştik.[40] *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'de hayatı hakkında bilgi verilen kişilerden en geç vefat edeni, *Ḥaṭṭ-ı şerīf 1199* [M. 1784-1785] tarihinde Şeyh Seyyid Feyzullah Efendi'dir. Müellifin eserine dahil ettiği kişilerden en geç ölen 1199 yılında, kendisi de 1201 senesinde vefat ettiğine göre, eserin bitiş tarihi, en erken 1199 [M. 1785] en geç de 1201 [M.1787] yılı olur.

2.3. ESERİN YAZILIŞ SEBEBİ

Vefeyât-ı Ayvansarâyî, klâsik tertip hususiyetlerine uygun şekilde kaleme alınmıştır. Yazar eserine besmeleyle başladıktan sonra mukaddimede hamdele ve salvele bölümlerini ihtiva eden Arapça bir ibareye yer verir:

الحمدالله فی نعمة الباطنة والظاهرة وجعلها صورية ومعنوية بالبراهين الباهرة وصلىالله على سيد المرسلين بقوته القاهرة وعلى آله واصحابه زوى الصحبة المتبركة الزاهرة.[41]

Bu bölümlerden sonra eserin sebeb-i telif kısmı gelir. Müellif, İslâm'ın zuhûru ve Hz. Peygamber'in âlem-i bekâya göçmesiyle; peygamberliğin son bulduğunu, İslâm'ı takviye için zâhirî ve bâtınî ilimlere vâkıf sayısız âlimler ve şeyhlerin gönderildiğini, bu âlimlerin zahirî ilimleri dinî emirlere uygun şekilde sâliklere, talebelere öğrettiklerini belirtir. Şeyhlerin ise

---

[40] Ayrıntılı bilgi için bkz. Günay Kut - Turgut Kut (1982). "Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri*". İ.Ü Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi.* (33).

[41] *El-ḥamdüli'llāhi fī ni'meti'l-bāṭıneti ve'ẓ-ẓāhireti ve ce'alehā ṣūriyyeten ve ma'neviyyeten bi'l-berāhīni'l-bāhireti ve ṣalla'llāhu 'alā seyyidi'l-mürselīne'l-mübelliġīne bi-ḳuvvetihi'l-ḳāhireti ve 'alā ālihi ve aṣhābihi zevi'ṣ-ṣuḥbeti'l-müteberriketi'z-zāhireti.*

"Zâhirî ve bâtınî nimetlerdeki büyün hamdler, Allah'a mahsustur. Allahu Te'alâ, o nimetleri göz kamaştırıcı kesin delillerle müşahhas ve mücerred kıldı. Allahu Te'alâ, gâlip olan kuvvetiyle Peygamberlerin efendisi (Hz. Muhammed) üzerine, onun ailesi ve bereketli sohbet sahibi arkadaşları üzerine salât etsin!"

manevî ilimleri tesis ederek, bu yolda ilerleyenleri lâyık oldukları ibadet ve yüksek vazifeye eriştirerek kıyamete kadar insanlar arasında seçkin bir yere sahip olacaklarını anlatır.

"Emmā baʿdü bu dīn-i mübīniñ ẓuhūriyle devlet-i nübüvvet ve salṭanat-ı risālet nihāyet bulup sulṭān-ı peyġam-berān ʿaleyhi ṣalavātü'l-Mennān daḫi ʿālem-i beḳāyı teşrīf ve ṣaḥn-ı lāhūtda tevḳīf buyurulup anlardan ṣoñra nübüvvet ve risālet münḳatıʿ olmaġla taḳviyet-i devlet-i İslām içün ẓāhir ü bāṭında bī-şümār ʿulemā-yı kirām ve meşāyiḫ-ı ʿiẓām irsāl olunup terbiye-i ṭālibīn ve tesliye-i ṭā'ife-i sālikīn ḳavāʿid-i dīniyyeye mevḳūf olmaġla ʿulemā-yı bāṭın daḫi ʿulemā-yı ẓāhir ʿulūm-ı ṣūriyyeyi tedrīs eyledikleri gibi, meşāyiḫ-ı bāṭın daḫi ʿulūm-ı maʿneviyyeyi te'sīs ve fuḳarā-yı ṣuleḥāyı ʿibādet-i lāyıḳa ve veẓāif-i fā'iḳa ile te'sīs eyleyip dāmen-i ḳıyāmete dek bu reftārları beyne'l-enām revnaḳ bulması muḥaḳḳaḳ olmuşdur."

Ayvansarâyî, eserleri insanlar arasında meşhur olan bu kişilerin adları, lakapları, nasıl yaşadıkları, makamları ve gömülü oldukları yerler hakkındaki bilgileri bu kitapta toplayarak onların ruhâniyetlerine intisap vesilesi olmasını temenni etmektedir:

"… bu faḳīr-i pür-taḳṣīr Ḥāfıẓ Ḥüseyin İbn el-Ḥācc İsmāʿīl el-Ayvansarāyī dāʿīleri daḫi beyne'n-nās eṡerleri meşhūr ve sebeb-i istīnās olup ʿulūm u maʿārifle iḥyā-yı nām eden eslāf-ı kirām ḥażarātınıñ nāmlarıñ ve eyyāmlarıñ ve medfen ü maḳāmlarıñ ʿalā ḳadri'ṭ-ṭāḳa bu cerīdede cemʿ ve iʿlām u bāʿiṡ-i maḳbūl ve intisāb-ı rūḥāniyāta bāʿiṡ-i vuṣūl olmasını murād edip mübāşeret olundu."

2.4. ESERİN NÜSHALARI

Bugün itibariyle ülkemizdeki ve yurtdışındaki yazma eser kütüphanelerinde Ayvansarâyî'nin vefeyâtının tespit edilen dört nüshası bulunmaktadır:

1. *İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphane, TY.* Nu. 2464

244 x 168 (187 x 105) mm ölçülerindeki bu yazmanın her sayfası 13 satır olmak üzere tamamı 185 sayfadır. Talik yazı ile kaleme alınmış olup başlıklar kırmızı mürekkepledir. Kalın, aharlı, krem renkli, fligranlı bir kâğıda yazılmıştır. Kırmızı deri üzerine altın yaldız süslemeli Avrupa cildi vardır. Eser es-Seyyid Ahmed Tebrizî tarafından 10 Muharrem 1334'te [18 Kasım 1915] istinsah edilmiştir.

Eser 12. sayfada başlamakla birlikte 2-10 arasında mükerrer bir kısım vardır. 11. sayfada eserin ismi, "*Tezkire-i Ayvansarâyî"* olarak geçer. Bu nüshada üçü mükerrer olmak üzere 294 şeyh, şair ve bilginin hâl tercümeleri kısaca verilmiş, daha sonra da onların gömülü oldukları yerler kaydedilmiştir. Şairlerin içinde dört padişah (Sultan III. Mehmed, Sultan I. Ahmed,

Sultan II. Mustafa ve Sultan III. Ahmed) ve beş şeyhülislâm (Şeyhülislâm Ahmed Efendi, Şeyhülislâm Yahya Efendi, Şeyhülislâm Ahî-zâde Hüseyin Efendi, Şeyhülislâm Sunullâh Efendi ve Şeyhülislâm Aziz Efendi) yer almaktadır. Bu nüshada 2-10. sayfalar arasındaki mükerrer kısım dışında üç kişi de tekrar edilmiştir.

Başı (12) الحمدالله فى نعمة الباطنة والظاهرة ...

Sonu (185) بزه عرفان منصبى بس جزب جهال اولمزز

Tekrarlar:

76-77. sayfalardaki Şeyh Hasan Feyzî Efendi, 160. sayfada,

87. sayfadaki ‘İlmî Mehemmed Efendi, 112. sayfada,

125. sayfadaki Neylî Ahmed Efendi 163-164’te tekrar edilmiştir.

2. *Süleymaniye Kütüphanesi, Es‘ad Efendi* Nu. 1375

236 x 136 (145x54) mm ölçülerindeki bu nüsha, 104 yapraktan ibaret ve her varakta 17 satır vardır. Talik yazı ile kaleme alınmış olup 1b-2a yaldızlı, diğerleri ise kırmızı mürekkeple cetvellidir. Kâğıt aharlı, inceye yakın, kirli beyaz renkte, fligranlıdır. 19 Zilkade 1231’de [11 Ekim 1816 Cuma] Yenişehir hâkimi Ebu Bekir Şefîk Efendi tabiinden Mehmed Said tarafından istinsah edilmiştir. Eserin adı, “*Tercüme-i Meşâyih”* olarak geçmektedir. Bu nüshada 294 kişinin biyografisi yer alır. 1a’da bu kitabın 1231 tarihli Şefîk el-Hasan tarafından yazdırıldığını gösteren bir kayıtla “istektebehu el-fakîr-Şefîk el-Hasenî” notu, notta da Es‘ad Efendi’nin vakıf mührü görülmektedir. 1b’de kenarda Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi 1107 numarada kayıtlı nüshada bulunan Ayvansarây ile ilgili şiir yer almaktadır. Daha sonra tarikatlara dair 4 beytlik bu manzume vardır:

Budur on iki ṭarīḳ-ı ṣūfiyān ey müstefīz
Müstefīż ol erenleriñ şöhretinden ol ʿazīz

Naḳşbendī Ḳādirī vü Şāzelī vü Mevlevī
Gülşenī Saʿdī Rifāʿī Ḫalvetī vü Bedevī

Celvetī Bektāşi Bayramī ṣayılsın bi’t-tamām
Serlerinden eyle istimdād u meded iltizām

Baʿżılar der ki ṣayılmaz Bedevī Şāzilī

Edhemī Veysī bedeldir līk eṣaḥdır evveli

Ayvansarâyî'nin eseri 104b'de sona erer. 105b-107a arasında bazı tarihler yer almaktadır: Yedikule Kazlıçeşme tarihi (953), Çeşme-i Âşık Paşa (987), Eyüp'te Kasım Paşa Şadırvanı (1188), binâ-yı Mehmed Efendi Kethudâ-yı Hadîce Sultan.

Başı (1b): ... الحمدالله فى نعمة الباطنة والظاهرة

Sonu (104b): بزه عرفان منصبى بس جزب جهال اولمزز

Tekrarlar:

39b'de bulunan Şeyh Hasan Feyzî 89a'da, 40a'da bulunan ʻİlmî Mehemmed Efendi 53a'da tekrarlanmıştır. Tekrarlar dâhil bu nüshada 293 kişi yer alır. Ahmed Neylî Efendi bu nüshada tekrarlanmamıştır.

3. *Süleymaniye Kütüphanesi*, *Uşşakî Tekkesi* Nu. 365

221x135 (165x76) mm ölçülerindeki bu yazma, 10+1b-90b yaprak olup baştaki 10 varaklık fihristten sonra iki yaprak ve 1a fihrist için hazırlanmış, fakat boş bırakılmıştır. 19 satırlı bu nüsha nesihle kaleme alınmıştır. Sözbaşları, cetveller ve rakamlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kâğıt aharlı, orta kalın, açık krem renkte ve fligranlıdır. Ebru ciltli, mıklepli ve şirazelidir. Sertap ve sırtı koyu vişne renktedir. Başa konulan fihrist karelerin içine kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 91a-120a arasında tahmisler vardır. Bu nüshada Südcü-zâde Hâfız Efendi, İsmâil Naʻîm Efendi ve Muhlis Mehemmed Paşa ile ilgili kısım atlanmış olduğu için 291 kişi yer alır.

Başı (1b) ... وفيات ايوانسرايى من تألفات حافظ حسين ايوانسرايى. حاجى بيرام ولى

Sonu (90b) بزه عرفان منصبى بس جزب جهال اولمزز

34b'de bulunan Şeyh Hasan Feyzî 89a'da, 45b-46a'daki ʻİlmî Mehemmed Efendi 60a-60b'de ve 59b'de bulunan Neylî Ahmed Efendi 80a'da tekrar edilmiştir.

4. *İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi,* Nu. 1107

193x130 (174x110) mm ölçülerindeki bu nüsha ise 42 yapraklı ve 29 satırlıdır. Nesih yazı çeşidiyle aharlı, orta kalınlıkta krem renkli ve fligranlı bir kâğıda yazılmıştır. Yazma vişne

renkli deri cilde sahiptir. Ayrıca soğuk damga cetvellidir. 1a'da kütüphanenin mührü bulunmaktadır. Asıl eser, 3b'de başlar. 3a'da Ayvansaray hakkında yazılmış şu manzume yer alır:

Lāyıḳ-ı medh ü s̱enādır ʿāşıḳ Ayvansarāy
Ṣaḥn-ı aṣḥāb oldu cāy-ı evliyā Ayvansarāy

Dergehi bāb-ı Ebī Eyyūb-ı Enṣārī denir
Açılır deryāya nāẓır ḫōş-nümā Ayvansarāy

Gel ziyāret eyle ẓuḫr-ı āḫiretdir mü'mine
Çeşm-i ḳalbi eder pür-nūr u żiyā Ayvansarāy

Bu şiirin başında 1209 yılı görünmektedir. 42b-52a arası boş, 52b-54b arasında şiirler vardır. En son üç yaprak boştur.

Başı (3b) الحمدالله فى نعمة الباطنة والظاهرة ...
Sonu (42a) بزه عرفان منصبى بس جزب جهال اولمزز

Yazmanın başında *Tezkire-i Meşâyih* yazılı ise de eser içinde böyle bir isimlendirmeye rastlanmamıştır. Bu nüshada 294 kişi yer alır.

Eserdeki ilk isim Yunus Emre, son isim Mehemmed Müstakîm Efendi'dir. 16b-17a'da bulunan Şeyh Hasan Feyzî Efendi 35a'da,18b'de bulunan 'İlmî Mehemmed Efendi 23b'de ve 26a'da bulunan Neylî Ahmed Efendi ise 36a'da tekrar edilmiştir.[42]

2.5. NÜSHALARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'nin mevcut dört nüshanın sadece ikisinde (*Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi* Nu. 1375 ve *İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphane, TY.* Nu. 2464) istishab kaydı ve müstensih ismi yazılıdır. *Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi* Nu. 1375'teki nüshanın 19 Zilkade 1231'de [11 Ekim 1816 Cuma] ve *İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphane, TY.* Nu. 2464'teki metnin 10 Muharrem 1334'te [18 Kasım 1915] istinsah edildiğini

[42] Günay Kut (2000). "Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüshaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî". *Türklük Bilimi Araştırmaları.* 24 (II): 152-154.

söylemiştik.

İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, Nu. 1107'deki metnin başında 1209 yılı yazılıdır. Bu tarihi, nüshanın yazılış senesi kabul edersek, en eski tarihli vefeyât nüshası bu metin olacaktır.

İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, Nu. 1107'deki eser, bilinen nüshalar arasında en hacimsiz metindir. Tamamı 42 varak olan yazmanın yazı karakteri, kâğıt kullanımının özensizliği göz önünde bulundurulduğunda eserin acele çoğaltıldığı düşünülebilir. Buna rağmen metindeki hata oranı asgarî seviyededir.

Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi Nu. 1375'teki nüsha, mevcut nüshalar arasında en fazla hata, atlama ve yanlış yazımın bulunduğu bir metindir. Cümleler arasında kopukluklar ve kelime atlamaları, isimlerde yanlışlıklar, şiir örneklerinde ve ölüm tarihlerini bildirmek üzere verilen terkip ve mısralardaki eksiklikler, kelimelerin yazımında hatalar bu yazmanın aceleci ve dikkatsiz bir müstensihin kaleminden çıktığını göstermektedir. Ayrıca satır sayısının azlığı ve kısalığı ise eserin hacminin fazla görünmesine sebebiyet vermiştir. Müstensih bunu şuurlu olarak yapmış olabilir.

İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphane, TY. Nu. 2464'teki vefeyât metni, *Arkeoloji Müzesi* nüshası ile çok fazla benzerlik gösterir. Muhtemelen bu metin, *Arkeoloji Müzesi* nüshasından yahut her iki nüshada aynı kolbaşı nüshadan çoğaltılmıştır. Tenkitli metin incelendiğinde bu iddiamızın yerinde olduğu görülecektir. Bu vefeyâtta hata oranı ve atlama oldukça azdır.

Süleymaniye Kütüphanesi, *Uşşâkî Tekkesi* Nu. 365'de kayıtlı olan nüshalarda herhangi bir istishab ve istinsah kaydı bulunmamaktadır. Bir mecmua görünümündeki yazmanın girişinde ilk on yaprakta eserin fihristi yer alır. Mukaddime bölümü ve diğer nüshalarda kayıtlı üç kişinin biyografisine yer verilmeyen bu metinde, müstensihin bazı tasarrufları göze çarpmaktadır. Eseri istinsah eden kimse, kendince gereksiz gördüğü kısımları atlayarak eseri hulâsa etme yoluna gitmiştir. Şiir örnekleri, diğer nüshaları mukayese edildiğinde daha azdır; ölüm ifadeleri ve şiirlerin sunuluş cümlelerinde çok fazla kısaltmalar mevcuttur. Hata oranı Es'ad Efendi nu. 1375'teki yazma ile karşılaştırılama-yacak kadar azdır.

2.6. VEFEYÂT-I AYVANSARÂYÎ'NİN KAYNAKLARI

Biyografik eser kaleme alan yazarların çoğunluğu kendi dönemlerinden evvel yaşamış şahısların hâl tercümelerini, daha önce telif edilen kaynaklardan yararlanarak oluştururlar. En kapsamlı nüshasında 294 kişinin biyografisinin yer aldığı vefeyâtın müellifi H. Hüseyin Ayvansarâyî de kendisinden evvel yazılmış önemli biyografik kaynaklardan istifâde ederek eserini yazmıştır. Yazar, eserinde yararlandığı kaynakların isimlerini kısmen zikreder.

Bu eserlerden biri, meşhur sûfîlerin hayat hikâyelerini, düşüncelerini, yaşama tarzlarını ve

davranışlarını anlatan tabakât kitaplarının en bilinenlerinden Molla Abdurrahman Câmî'nin yazdığı *Nefehâtü'l-Üns min Hadarati'l-Kuds*'tür. "Câmî-i Rûm" ünvanıyla bilinen Bursalı Lâmi'î Çelebi, ilâveler ve açıklamalarla birlikte eseri Türkçeye tercüme etmiştir. H. Hüseyin Ayvansarâyî, eserinde bahis konusu ettiği şahısların önemli bir kısmı mutasavvıflardan oluştuğu için bu esere de müracaat ettiğini şöyle bildirir:

" ʿAṭṭār, meşāyiḫden iki kimesne anıñla meşhūrlardır. Evvelki eş-Şeyḫ Ferīdü'd-dīn Muḥammed bin İbrāhīm, Hemedān'dan ẓuhūr edip Şeyḫ Mecdü'd-dīn-i Baġdādī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledigi *Tercüme-i Nefeḥāt*'da meẕkūrdur."[43]

Müellifin kaynaklarının en mühimleri arasında XVI. asırda yaşamış Taşköprî-zâde İsâmüddîn Ebulhayr Ahmed tarafından yazılan ve Kanunî Sultan Süleyman dönemine kadar yaşamış ilim adamları ve mutasavvıfların biyografilerini ihtiva eden *eş-Şakāyıku'n-Nu'mâniyye fî Ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniyye* adlı Arapça eserin Türkçe tercüme ve zeylleri yer alır. Yazar bu bilgiyi bize eserinin çeşitli yerlerinde şöyle aktarır:

"eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī, Burusī Emīr Sulṭān demekle maʿrūfdur.... .... انتقال امير *İntiḳāl-i emīr 833* tārīḫinde anda rıḥlet eyledi. *Şaḳāyıḳ*'da meẕkūrdur. Evlādı vaḳtimizde münḳarıż oldu. Ġasli ve namāzı ve telḳīni el-Ḥācc Bayrām-ı Velī ḥażretleriniñdir."[44]

"Ṣāliḥ Efendi bin Celāl, Ḳoca Nişāncı Muṣṭafā Efendi'niñ birāderidir. … … Sivasī Efendi'niñ bāġçesi ḳurbünde birāderiniñ cāmiʿine ḳarīb peydā eyledigi bāġçede sākin [iken] vefāt eyleyip mezbūr bāġçede defn olunduġu birāderiniñ bu mıṣraʿ-ı tārīḫiyle *Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ*'da mesṭūrdur:"[45]

eş-Şakā'iku'n-Nu'mâniyye ve zeylleri âlimler ve mutasavvıfların biyografisi için ne kadar mühimse, şairlerin hâl tercümeleri için o kadar önemli olan kaynak şu'arâ tezkireleridir. Ayvansarâyî vefeyâtında şairlerin hayat hikâyelerini anlatmayı ve vefat tarihlerini vermeyi amaç edindiğinden şu'arâ tezkirelerinden de yararlanmayı ihmal etmemiştir:

"eş-Şeyḫ Yaḥyā Efendi Beşikṭāşī. Pederi Şāmlı ʿÖmer Efendi, Ṭrabzon ḳāḍīsı iken Sulṭān

---

[43] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 235; Bkz. Süleyman Uludağ-Mustafa Kara (hzl.) (2011). *Abdurrahman Câmî, Evliyâ Menkıbeleri [Nefehâtü'l-üns].* (tercüme: Lâmiî Çelebi). İstanbul: Pinhan Yay. 775.

[44] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 126; Bkz. Abdülkadir Özcan (hzl.) (1989). *Mecdî Mehmed Efendi, Hadâiku'ş-Şakāyık.*(tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay. 77.

[45] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay.158; Bkz. Abdülkadir Özcan (hzl.) (1989). *Nev'î-zâde Atâyî, Hadâ'iku'l-Hakāyık fî Tekmileti'ş-Şakāyık.* (tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay. 47-49.

Selīm-i Evvel daḫi mīr-i mīrāndan bulunmaġla oġlu Sulṭān Süleymān dünyāya geldikde Yaḥyā̠ Efendi daḫi o hafta gelip vālidesi Sulṭān Süleymān'ın murżıʿası olup Yaḥyā̠ Efendi ile Sulṭān Süleymān süd ḳarındaşı idiler. … … Müderris maḫlaşıyla teẕkirelerde eşʿārı vardır."[46]

"Ülfetī Ḥasan Efendi, Baġdādī'dir. Baʿż-ı vüzerāya dīvān kātibi olup نقش الخيال *naḳşu'l-ḫayāl 1122* tārīḫinde İstanbul'da vefāt eylemişdir. … Sālim Efendi, teẕkiresinde daḫi yazmışdır."[47]

"Rāşid Meḥemmed Efendi, pederi Burusa'dan maʿzūl Malāṭī Muṣṭafā̠ Efendi'dir. Kendileri müderris olup es̠nā-yı tedrīsinde vezāret pāyesiyle devlet-i Ṣafeviyye'ye sefāretle irsāl olunmuşdur. Geldükde vaḳʿa-nüvīs-i devlet olup Naʿīmā'nıñ zeyli olan tārīḫ bunlarındır. … Müretteb dīvānı olup bu güfte Sālim Efendi'niñ teẕkiresinde ẕikr olunmuşdur:"[48]

Tezkireler sadece şairler hakkında yazılmamıştır. Muhtelif meslek gruplarına mensup önemli şahsiyetlerin (hattatların, kâtiblerin, nakibü'l-eşrâfların, mûsikîyle uğraşanların vb.) hayat hikâyelerini anlatan tezkireler de vardır. Ayvansarâyî eserini hazırlarken mûsikî-şinâs bir şairin hayatını, Şeyhülislâm Es'ad Efendi'nin kaleme aldığı mûsikî üstatlarının tezkiresi olan *Atrabü'l-âsâr fî Tezkireti Urafâ-yı edvâr* adlı eserden faydalandığını şöyle bildirir:

"Burnaz Ḥasan Aġa, kīlār-ı hümāyūndan çerāġ olup eşʿār u mūsiḳī ve sāʾir maʿārifde eli var idi. Ḫulūṣ maḫlaşıyla naʿt-ı şerīfleri ve niçe ilāhiyyātı beste eylemişdir. Vefāt edip Edirneḳapısı ḫāricinde defn olunduġu tārīḫ Şeyḫü'l-İslām Esʿad Efendi'niñ *Teẕkire-i Ḫᵛānendegānı*'nda meẕkūrdur ki tārīḫ-i vefātı budur."[49]

Bir başka meslek grubuna ait eser ise Müstakîm-zâde Süleyman Efendi'nin kendi dönemine kadar yaşamış hattatların hâl tercümelerini anlattığı *Tuhfe-i Hattâtîn*'dir. Ayvansarâyî, yakın dostu, hocası ve kendisini Hadîka'yı yazmaya teşvik eden Müstakîm-zâde'nin bu eserinden sıklıkla yararlanmıştır.

"Vāsiʿ Alīsi, *Hümāyūn-nāme* ṣāḥibidir. Pederi Filibeli'dir. Kendi şehrīdir. ʿAbdü'l-vāsiʿ nām bir ḳāżī-ʿaskeriñ ḫıdmetinde olmaġla böyle şöhret bulmuşdur. Yaʿnī ʿAlāü'd-dīn'dir. … …

---

[46] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 151; Bkz. Filiz Kılıç (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-şu'arâ.* C. 2. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay. 796.

[47] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 199; Bkz. Adnan İnce (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Ankara: AKMB Yay. 206-208.

[48] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 213; Bkz. Adnan İnce (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Ankara: AKMB Yay. 323.

[49] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 144; Cem Behar (hzl.) (2011). *Şeyhülislâm Es'ad Efendi, Atrabü'l-Âsâr.* (*Şeyhülislâm'ın Müziği*). İstanbul: Yapı Kredi Yay. 240.

Hümāyūn-nāme ismi, mezbūr ʿAlī Efendi'niñ ḫıdmetiniñ nāmıdır. Kelīle çaḳal ve Dimne dilküdür. Ṭabʿ-ı şiʿrisi olup *Hümāyūn-nāme* dāḫilinde yazdığı Türkī ebyāt anıñ zāde-i ṭabʿıdır. Bu maḥalle Müstaḳīm-zāde'niñ *Tuḥfe-i Ḫaṭṭāṭīn* nām eserinden iḫtiṣār olundu."[50]

Şakāyıku'n-Nu'mâniyye tercüme ve zeylleri, tezkireler, çeşitli meslek erbâbının hâl tercümesini ihtiva eden eserlerin ardından, biyografi türüne dahil edilebilecek bir başka gruptaki metinler ise vefeyât-nâmelerdir. Bu türün ilk örneklerinden Baldır-zâde Selîsî'nin kaleme aldığı *Ravza-i Evliyâ*'dır. Müellif, vefeyâtında bu eserden yararlandığını şu şekilde bildirir:

"eş-Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi, İstanbul'da Şerbetdār Şeyḫ Meḥemmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve ḫilāfetle Burusa'ya hicret edip Ḳaraaġac maḥallesinde seccāde-nişīn olmuşdur. İrşād-ı ʿibād ḫıdmetinde iken vefāt eyleyip zāviyesinde defn olunduġuna Baldır-zāde Selīsī bu mıṣraʿı demişdir:

كيتدى عقبايه مدد يعقوب افندى هو ديدى

Gitdi ʿuḳbāya meded Yaʿḳūb Efendi Hū didi 1052"[51]

Vefeyâtta bahis konusu edilen şahsiyetlerin büyük kısmının, mutasavvıf şairlerden oluştuğunu bildirmiştik. Yazar, bu şairlerin biyografilerini kaleme alırken onların mensup olduğu tarikatlarla alâkalı hâl tercümeleri ihtiva eden kaynaklara müracaat etmeyi gerekli görür. Söz konusu kaynaklardan biri, kendisi de şair olan Sâkıb Dede'nin telifi *Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyân*'dır. Ayvansarâyî, vefeyâtında bu esere şu şekilde göndermede bulunur:

"eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk, Yeñice'den birāderi Ḫayretī ile İstanbul'a gelip Mevleviyye'ye intisāb arzūsuyla S̱āḳıb Efendi *Sefīne-i Nefīse*'de yazdığı üzere Ḳonya'ya ʿazīmet ve āsitānede ḫıdmet tekmīlinden ṣoñra …"[52]

Vefeyâtın kaynakları arasında isimleri, bizzat müellif tarafından zikredilenler yukarıda bildirilmiştir. Eserin kaynakları bunlarla sınırlı değildir. Ayvansarâyî'nin *Hadîkatü'l-cevâmi'*, *Mecmû'a-ı Tevârih* adlı eserleriyle *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* mukayeseli okunduğunda, yazarın bu vefeyâtının asıl kaynakları ortaya çıkar. Özellikle kabri İstanbul'da bulunan şahsiyetlerin hâl tercümeleri büyük ölçüde *Hadîkatü'l-cevâmi'*'den aynen alınmış yahut özetlenmiş şekildedir:

"Rāşiḥ Meḥemmed Saʿīd Efendi bin Eyyūb. Vānī-zāde demekle maʿrūfdur. Yeñişehir'den

---

[50] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 219; Bkz. Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddîn (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn.* İstanbul: Devlet Matba'ası Yay.

[51] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 71; Bkz. Mefail Hızlı ve Murat Yurtsever (hzl.) (2000). *Baldır-zâde Selîsî, Ravza-i Evliyâ.* Bursa: Arasta Yay. 271.

[52] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 102; Bkz. Mustafa Sâkıb Dede (1283). *Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyân.* C. 2. Mısır: Matba'a-i Vehbiyye. 20-22.

maʿzūlen ممتاز بشر *mümtāz-ı beşer 1190* tārīḫi Ṣafer'inde rıḥlet ve Şāh-zāde Cāmiʿi cirminde defīn-i türbet olmuşdur. Müretteb dīvānı olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır:

Reh-i ʿaşḳıñda cān u dil fedādır yā Resūla'llāh

Senüñ ḳurbānıñ olmaḳ bir ṣafādır yā Resūla'llāh

Bu ʿabd-i aḥḳarıñ muḥtāc-ı luṭfuñ Rāşiḥ-i nā-çār

ʿİnāyet-ḫᵛāh bir ʿāṣī gedādır yā Resūla'llāh"[53]

Hadîkatü'l-cevâmi''de aynı şahsın biyografisi şu şekilde yer alır:

"Ve câmi'-i şerîf hareminde Râsih Mehmed Sa'îd Efendi bin Eyyûb, Vânîzâde demekle ma'rûfdur, Yenişehir'den ma'zûlen ممتاز بشر *mümtāz-ı beşer 990* (1582) tarihi saferinde dahi rıhlet. Âsârından müretteb dîvânı olub ez-cümle bu na't-ı şerîf anların ebyâtı:

Der-i aşkında cân ü dil fedâdır yâ Rasûlallah

Senin kurbânın olmak bir safâdır yâ Rasûlallah

Bu abd-i ahkarın muhtâc-ı lûtfun Râsih

İnâyethor bir âsî gedâdır yâ Rasûlallah"[54]

Bir başka örnek ise Mehemmed Emîn Tokâdî'nin hayat hikâyesinde görülür:

"eş-Şeyḫ Toḳadī Meḥemmed Emīn Efendi ḳuddise sirruhu'l-ʿazīz, İstanbul'a gelip taḥṣīl-i ʿulūm eyledikden ṣoñra rü'ūs ḳalemine bir miḳdār ḫıdmet esnāsında ḥıfẓ-ı Ḳur'ān-ı Kerīm edip baʿdehu Hüseyn Paşa-zāde قمل قمل Begefendi'ye imāmet münāsebetiyle ḫıdmet-i Ḥaremeyn'e me'mūr olduḳda maʿiyyet eyleyip Beytu'llāhi'l-ḥarām'da sākin Şeyḫ Yek-dest Aḥmedü'l-Buḫārī ḳuddise sirruhu'l-Bārī ḫıdmetlerinde taḥṣīl-i ṭarīḳat eyleyip Medīne-i Münevvere'ye geldikde şeyḫü'l-Ḥarem bulunan el-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretleriyle ülfet edip yine İstanbul'a ricʿat eylemiş idi.

Ayvansarāy dāḫilinde vāḳiʿ Emīr Buḫārī Zāviyesi'ne pīrdaşları Şeyḫ Aḥmed Efendi maḥlūlünden bunlara teveccüh edip bu ḥāl üzere evkāt-güẕār iken leyle-i Berāt'da rıḥlet edip

---

[53] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 191.

[54] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 56. (tırnak içindeki alıntılarda, yazarın imlâsına sâdık kalınmıştır.)

ḫānesi ḳurbünde Pīrī Meḥemmed Paşa Cāmiʿi Mezāristānı'nda ʿazm-i cennet eylemişdir ki seng-i mezārında olan bu tārīḫ Müstaḳīm-zāde'niñdir:

اولدی لاهوته روان الله دیوب روح امین

Oldu lāhūta revān Allāh diyüp rūḥ-ı Emīn 1158

Āsārından on ḳadar risālesi ve ilāhiyyātı ve naʿt-ı şerīfleri olup cümleden biri bu maṭlaʿdır:

Meded dil-sīr-i feyż olsun kemīne yā Resūla'llāh

Ecel kesr etmeden çün āb-gīne yā Resūla'llāh

Ḥuzūr-ı āl ü ṣaḥbe aṣl u ferʿa biñ ṣalāt olsun

Sürūr ire ḳabūlüñle Emīn'e yā Resūla'llāh"[55]

Aynı kişinin biyografisi *Hadîkatü'l-cevâmi'*de şu şekilde yer almaktadır:

"Eş-Şeyh Tokadî Mehmed Emin -kuddise sırrıhü'l-azîz- İstanbul'a gelüp tahsîl-i ulûm ve Ru'ûs Kalemi'ne bir mikdâr Hizmet esnâsında hâfız-ı Kur'ân-ı Mecîd, ba'de Hüseyin Paşazâde Kemâl Bey'e imâmet, hizmet-i Haremeyn'e me'mûr, Beytü'l-haram'da sâkin Şeyh Yekdest Ahmedü'l-Buhârî kuddise sirruhû hazretlerinden tahsîl-i tarîkat eyleyip Medîne-i münevvere'de Şeyhü'l-harem el-Hâcc Beşîr Ağa hazretleriyle ülfet, İstanbul'a ric'at. Ayvansaray'da vâkîdir. Emîr Buhârî Zâviyesi'ne pîrdâşları Şeyh Ahmed Efendi mahlûlünden teveccüh üzere iken Pîrî Mehmed Paşa mezâristânında azm-i cennet eylemişdir. Âsârından on kadar risâle ve ilâhiyyat ve na't-ı şerîfleri olub,

Na't

Meded dilsîr-i feyz olsun kemîne yâ Rasûlallah

Ecel kesr itmeden âbgîne yâ Rasûlallah

Huzûr-ı hal ü sahbe asl ü fer'e bin salât olsun

Sürûr ire kabûlünle Emîn'e yâ Rasûlallah"[56]

[55] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 69.

Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. *Mecmû'a-i Tevârih*'de biyografisi verilen şahsiyetlerle benzerlik gösterenlerden bir misal verecek olursak:

"Naʿīmā Muṣṭafā Efendi, Ḥalebī'dir. İstanbul'a gelip Balṭacı Ocağı'na çerāġ olmuşdur. Ḳalaylı Aḥmed Paşa [ile] ocaḳdaş olmaġla vezāretinde dīvān efendisi olup ṣāḥib-i mühr olduḳda Anaṭolu muḥāsebesi ve teşrīfātı ve defteremīni ve sā'ir menāṣıbla bekām olmuşdur. Vaḳʿa-nüvīs-i devlet-i ʿaliyye olup Mora seferinde Balyabadra'da vefātına bu beyt tārīḫdir:

نه زیبا دوشدی تاریخ وفاتی

نعیما کتدی فردوس نعیمه

Ne zībā düşdi tārīḫ-i vefātı

Naʿīmā gitdi firdevs-i Naʿīme 1128"[57]

Tarihçi Naimâ'nın hayat hikâyesi hemen hemen aynı cümlelerde *Mecmû'a-i Tevârih*'de şöyle zikredilir:

"SÂHİB-İ TÂRÎH NA'İMÂ: Haleb'den gelip baltacı olup Kalaylı Paşa divan efendilerinden tarîk-i hâcegâna sâlik olup defter emâneti ve baş muhasebe mansıblarından sonra Mora'da asker yanından defter emânetiyle kalıp Balya Bâdre'de fevtine târîh Müstakîm-zâde'nindir:

Ne zîbâ düşdü târîh-i vefâtı

Na'imâ gitdi firdevs-i na'îme 1128"[58]

2.7. *VEFEYÂT-I AYVANSARÂYÎ* HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, kaleme aldığı *Vefeyât-ı Ayvansarâyî / Tercüme-i Meşâyihîn / Tezkire-i Ayvansarâyî* gibi isimlerle anılan eserini herhangi bir düzene tâbî tutmaksızın tertip etmiştir. Müellifin diğer eserlerindeki tertip hassasiyetine (*Hadîkatü'l-cevâmi'* ve *Vefeyât-ı*

---

[56] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 88.

[57] Ramazan Ekinci (hzl.) (2013). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay. 215.

[58] Fahri Ç. Derin – Vahid Çabuk (hzl.) (1985). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Mecmû'a-i Tevârih.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi. 17.

Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl) bu vefeyâtta rastlanmaz. Yazar elifbâ sırası, şahısların ölüm tarihlerine göre veya ebced hesabına göre sıralama gibi hususiyetlerden uzak durarak karışık şekilde kişilerin hâl tercümelerini vermiştir. (Eserdeki belki de tek sıralama, dede-baba-oğul-kardeş olan şairlerin arka arkaya zikredilmesidir.)

Eserdeki bazı şahısların tekrar edilmesi ve bunların farklı birer kişiymiş gibi değerlendirilmesi, herhangi bir tertip hususiyetinin bulunmaması, hâtime kısmına yer verilmemesi ve müellif diğer eserlerinin tamamında yazım ve bitiriş tarihlerini belirtmesine rağmen bu metinle alakalı herhangi bir kaydın mevcut olmaması, bizde henüz eserin tamamlanmamış olduğu izlenimini uyandırmaktadır.

Bizi bu iddiaya sevk eden bir başka sebep ise vefeyât metni boyunca bahis konusu edilen şahsiyetlerdir. Yunus Emre'yle başlayan eser Mehemmed Müstakîm Efendi ile biter. Bu şahıslar arasındakilerin tamamına yakını Osmanlı döneminde yaşamış ve Türkçe şiirler kaleme almış kişiler iken metnin sonlarına doğru Feridüddin Attar'ın ve Şeyh Alaüddîn Muhammed'in biyografilerinin verilmesi düşündürücüdür. Ayrıca şair padişahlardan da bahseden yazar önce Sultan II. Mustafa ve III. Ahmed, sonra Sultan I. Ahmed ve III. Mehmed'e yer verir. Şair padişahların tanıtılmasınıda da zaman sırasına dikkat edilmemiştir. Vefeyât boyunca, dolaylı olarak kendisinden birkaç kez bahsedilmesine rağmen, sultan şairlerin en meşhuru ve en fazla şiir yazanı Muhibbî mahlaslı Kânuni Sultan Süleyman'a yer verilmemesi dikkat çekicidir.

H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin aynı anda birkaç eser telifine başladığını ve bu eserlerin tamamlanmasının uzun yıllar sürdüğünü belirtmiştik. Bu bilginin ışığında ve yukarıda zikredilen sebepler dolayısıyla eser hakkındaki genel kanaatimiz, eserin tamamlanmadığı ve müsvedde hâlinde kaldığı yönündedir.

Yazar, eserinde üçü mükerrer olmak üzere toplamda iki yüz doksan dört kişinin hayat hikâyesinden ve bu kişilerin tespit edebildiği şiirlerinden örnekler sunmuştur. Mükerrer olan kişiler, Şeyh Hasan Feyzî, Şeyh Mehemmed 'İlmî ve Ahmed Neylî Efendi'dir. Bu kişileri de ikinci kez ele alırken farkında olarak ya da olmayarak değişik bilgiler ve onların farklı şiirlerinden örnekler sunmuştur. Meselâ Şeyh Hasan Feyzî Efendi'nin eserdeki ilk ve ikinci kez ele alınış şekilleri şöyledir:

"Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi Ḳuddise Sirruhū

eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi, pederi Meḥemmed Aġa şırmakeşbaşı olmuşdur. Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi'den ve Ḥekīm Çelebi Tekyesi şeyḫi Bosnevī ʿOs̱mān Naḳşbendī'den daḫi aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Ḫāric-i Sūr'da vāḳiʿ Emīr Buḫārī Zāviyesi'ne şeyḫ olmuşdur. Ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken, altmış altı yaşında rıḥlet edip zāviyesi muḳābilinde defn olunduğu Rüşdī

Aḥmed Efendi'niñ bu mıṣraʿıyla muḳayyeddir:

ایده فیضی جنانی جای و مأوا

İde Feyẓī cinānı cāy ü meʾvā 1102 [1690-1691]

Ās̱ārından tefsīre müteʿalliḳ risāleleri ve *Miʿrāciyye*'si ve dīvān-ı eşʿārı ve sāʾir ās̱ārı vardır. Ez-cümle bu beyt bir ġazeliniñ maṭlaʿıdır:

Nihān it derd-i ʿaşḳı eyleyüp feryād n'eylersin

Cihānı itdüñ ey dil āh ile berbād n'eylersin"

"Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi

eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi bin Meḥemmed. Pederi, şırmakeşbaşı olmuşdur. Ḥekīm Çelebi Zāviyesi şeyḫi Bosnevī ʿOs̱mān Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat-ı Naḳşbendiyye ve Ḫāric-i Sūr'da Emīr Buḫārī Tekyesi şeyḫi olmuşdur. Ṣafer'de vefāt edip zāviyesi civārında defn olunduġuna Rüşdī Aḥmed Efendi bu tārīḫi demişdir:

ایده فیضی جنانی جای و مأوا

İde Feyżī cinānı cāy ü meʾvā 1102 [1690-1691]

Yerine *Ẕeyl-i ʿAṭāyī* tertīb eden oğlu Meḥemmed Şeyḫī Efendi zāviyedārı olmuşdur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu müstezad-ı kebīrden iki beyt bu maḥalle teẕkīr içün ḳayd olundu:

Ey pādşeh-i mihter-i iḳlīm-i risālet

Ey sāye-i Sübḥān

Ser-cümle sipehdür saña aṣḥāb-ı nübüvvet

Sen anlara sulṭān

Geldi ḳapuña ʿacz ile Feyżī-i dil-efgār

Ḳıl aña teraḥḥum

Yoḳdur kerem u luṭfuña çün ḥadd ü nihāyet

İḥsānuña pāyān"

Eserde biyografisine iki kere yer verilen kişi, mutasavvıf şair Şeyh Mehemmed 'İlmî Efendi'dir. Şairin ilk ve ikinci defa ele alınış şekli şöyledir:

“Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi Ḳuddise Sirruhū

eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī bin Ḫalīl, Edirne’den ẓuhūr ve Üsküdar’da Meḥemmed Enṣārī’den aḫẕ-ı ṭarīḳat-ı Naḳşbendiyye eyledi. Anda دهر طريقت *dehr-i ṭarīḳat 1130* tārīḫinde rıḥlet eyledi. Bu beytler andan yādigārdır:

Ṭarīḳ-ı Naḳşbend erbābı ancaḳ reh-nümādır hep
Olar sırr-ı maʿārif lüccesinde āşinādır hep

Riyā vü sümʿayı terk et ḳalender-meşreb ol ʿİlmī
Cihānıñ būd u nābūdı ḥaḳīḳat ibtilādır hep”

“Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi

eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi, ʿArab-zāde demekle maʿrūfdur. Edirne’den ẓuhūr ve İstanbul’a gelip Şeyḫ Meḥemmed Enṣārī’den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyleyip pederi ʿArab Ḫalīl Efendi vefātında yerine Edirne’de şeyḫ oldu. Bu ḥāl üzere iken سلطان شريعت *sulṭān-ı şerīʿat 1130* [1717-1718] tārīḫinde vefāt ve zāviyesinde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anlarıñ zāde-i ṭabīʿatıdır:

Vücūduñ ʿāleme ʿayn-ı ʿaṭādır yā Resūla’llāh
Kelāmıñ cümle-i müşkil-güşādır yā Resūla’llāh

Ġarīḳ-ı lücce-i ʿiṣyāndır ʿİlmī-i şefāʿat-ḫᵛāh
Eliñ al derdmendiñ bir gedādır yā Resūla’llāh”

Vefeyâtta hayatına iki kez yer verilen son şahsiyet ise Mîrzâ-zâde Ahmed Neylî Efendi’dir. Şairin ele alınış şekilleri şöyledir:

“Neylī Aḥmed Efendi

Neylī Aḥmed Efendi, isimleri Aḥmed'dir. Pederi İstanbul'dan maʿzūl Mīrzā Meḥemmed bin Ḥabīb Efendi'dir. Birāderi Şeyẖ Meḥemmed Efendi şeyẖü'l-İslām olmuşdur. Kendileri ṣadr-ı Rūm'dan maʿzūl واحدیّ الذات *vāḥidiyyü'ẕ-ẕāt 1161* [1748] tārīẖinde rıḥlet ve Üsküdar'da pederi ve birāderi yanında medfūndur. Cānibü'l-ġarbī tercemesi ve dīvān-ı eşʿārı olup bu güfte-i münācāt anlardan yādigārdır:

Maṭāf-ı enbiyā beyt-i cenāb-ı Kibriyā'dır bu
Gözün aç ġāfil olma sen naẓargāh-ı Ḫudā'dır bu

Bu fırṣat böyle ḳalmaz Neyliyā bir gün çıḳar elden
Ṣarıl estār-ı Beyte devlet-i bād-ı hevādır bu"[59]

"Neylī Aḥmed Efendi

Neylī Aḥmed Efendi, Şeyẖü'l-İslām Mīrzā-zāde Şeyẖ Meḥemmed Efendi'niñ birāderidir. Ṣadr-ı Rūmili ḳāżī-ʿaskeri olup baʿde'l-azl واحدیّ الذات *vāḥidiyyü'ẕ-ẕāt 1161* [1748] tārīẖinde vefāt edip Üsküdar'da birāderi yanında medfūndur. Fużalādan olup ās̱ār-ı ḳalemi çoḳdur. Müretteb dīvānı vardır. Bu güfte daẖi anıñ es̱er-i ṭabīʿatidir:

N'ola şerm ile düşsem ıżṭırāba yā Resūla'llāh
Ser-i mū gitmedim semt-i ṣavāba yā Resūla'llāh

Düşürme keşmekeş-i intiẓāra merḥamet eyle
Çü Neylī muntaẓırdır fetḥ-i bāba yā Resūla'llāh"

H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin vefeyâtının, Türk edebiyat tarihi açısından önemli olduğu söylenebilir. Her ne kadar kendinden önce kaleme alınan tezkire, tercüme-i hâl, *Şakāyıku'n-Nu*ʿ*maniyye* tercümeleri ve zeyilleri gibi kıymetli biyografik eserlerdeki bilgileri, bazı kısımlarda tekrar ediyorsa da ele aldığı her şahsın ölüm tarihini ve defnedildiği yeri bildirmesi esere, diğer kaynakları tamamlayıcı bir hüviyet kazandırmıştır. Ayvansarâyî'nin verdiği bilgiler

[59] Neylî'nin bu gazeli, Nâbî'nin " Sakın terk-i edebden kûy-ı mahbûb-ı Hudâdır bu/ Nazargâh-ı ilâhîdir makâm-ı Mustafadır bu" matlalı gazeline yazılmış bir naziredir.

arasında kısmen tashih edilmesi gerekenler de mevcuttur. Meselâ Yunus Emre ve Süleyman Çelebi'nin ölüm tarihleri hakkında eserde verilen bilgilerle bugün tespit edilen bilgilerimiz arasında farklar bulunmaktadır.

Vefeyâtta zikredilen kişilerden bazılarının soyları, eserin telif edildiği zamanda devam etmektedir. Müellif, nesli devam eden kişileri özellikle bildirmeye çalışır. Eşrefoğlu Rûmî, Şeyh Seyyid Seyfullâh Efendi, Şeyh Sivâsî-zâde Abdülbâkî Efendi ve Şeyh Hasan Kenzî Efendi'nin nesillerinin devam ettiğini bildirir.

Eser, mûsikî tarihi açısından da değer taşır. Müellif, hayat hikâyelerini anlattığı kişilerin şiirlerinden örnek verirken bazı tespitlerde bulunur. Güfteleri bestelenen şairleri belirtir; okuyucuya sunacağı şiirleri de mümkün olduğunca bu bestelenenlerden seçer.

Eşrefoğlu Rûmî'nin hayat hikâyesinden bahsederken, birçok şiirinin bestelendiğini ve bunların halk arasında meşhur olduğunu söyler:

"Dīvān-ı ilāhiyyātı olup andan niçe güfteler beste olunmuşdur. Beyne'n-nās maʿrūfdur."

Çelebi Halife'nin hâl tercümesinde ise şunlar yer alır:

"Çelebi Ḫalīfe, Cemālü'ddīn-i Aḳsarāyī neslinden olup anlar daḫi nesebi Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanha vāṣıl olur. Bu sebebden Cemālī maḫlaṣıyla ilāhiyyātı vardır. … Beste olmuş ilāhī güfteleri meşhūrdur."

Yazar, Şeyh Adlî Hasan Efendi'nin güftelerinin bestelendiğini şu şekilde ifade eder:

"Şeyḫ ʿAdlī Ḥasan Efendi, İştib'den gelip Ḳoca Muṣtafā Paşa şeyḫi bulunan Yümnī Ḥasan Efendi'den inābet ü ḫilāfetle Balaṭ Cāmiʿi'ne şeyḫ olmuşdur. Beste olmuş güfteleri ve *Terġībāt* ve sāʾir ās̱ārları vardır. Ez-cümle:

Levḥ-i dilden oḳıyan ʿilm-i ilāhīden sebaḳ

güftesi meşhūrdur."

Şeyh Mehemmed Vahyî Efendi'nin de bestelenen şiirleri vardır:

"Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī, pederi Balaṭ şeyḫi Seyyid Nūrī Hasan Efendi meşhūrdur. Anlarıñ rıḥletinde Vaḥyī Efendi cā-nişīn olmuşdur. Müretteb dīvānı olup beste olmuş ilāhīleri vardır. Ez-cümle:

Göñül olsun nevāliñle muṭayyeb

Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

anıñ bir güftesinin maṭlaʿıdır."

Karamânî-zâde Şeyh Ahmed Efendi'nin şiirlerinden de bestelenen vardır. Bu bölümde zikredilen şiirin kim tarafından bestelendiği de bildirilir:

"eş-Şeyẖ Aḥmed Efendi Ḳaramānī-zāde. Pederinden ve Dede Çelebi Şeyẖ Meḥemmed-i Ḫalvetī'den aẖẕ-ı ṭarīḳat ve taḥṣīl-i ʿilm-i şerīʿat eyledikden ṣoñra … Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīfiñ maṭlaʿı bu tertībdir:

Seniñ ẕātıñ ḳamu medḥe eḥaḳdır yā Resūla'llāh

Bu güfteyi Çālāk-zāde Şeyẖ Muṣṭafā Efendi ḳuddise sirruhū beste eylemişdir."

Dede Ömer Rûşenî'nin şiirlerinden bir naʿt-ı şerifin her makamda bestesi olduğu bilgisi verilir:

"eş-Şeyẖ ʿÖmer Rūşenī, Aydın Güzelḥiṣār'dandır. … Ās̱ār-ı manẓūmesi çoḳdur. Cümleden bu naʿt-ı şerīfdir ki her maḳāmda bestesi vardır:

Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi"

Şeyh Zâkir Ahmed Dede'nin mûsikîde mâhir olduğu, bazı ilâhîlerinin ve naʿtlarının kendisi tarafından bestelendiği söylenir:

"eş-Şeyẖ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi, Dıraġman ẕākiri demekle maʿrūfdur. … … Mūsiḳīde daẖi kemāli olup naʿt-ı şerīf ve sāʾir ilāhiyyātı beste eyledigi meşhūrdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup maẖlaṣ-ı mezbūr ile niçe mecāzāne güftārı vardır. Ez-cümle bu beyt anıñ zāde-i ṭabīʿatidir:

Gülşende bezm-i nālişimiz bülbüle beñzer
Ruẖsārı da ol ġonce-dehānıñ güle beñzer

Bağlandı dil-i Rıfkī diyü eyleme ṭaʿnı
Var mı görelim bir daẖi ol kāmile beñzer"

Burnaz Ağa'nın da mûsikî-şinâs şairlerden olduğu, "Hulûs" mahlasıyla şiirler yazdığı ve pek çok naʿtı bestelediği vurgulanır:

"Burnaz Ḥasan Aġa kīlār-ı hümāyūndan çerāġ olup eşʿār u mūsiḳī ve sāʾir maʿārifde eli var idi. Ḫulūṣ maẖlaṣıyla naʿt-ı şerīfleri ve niçe ilāhiyyātı beste eylemişdir. Vefāt edip Edirneḳapısı

ḫāricinde defn olunduġu tārīḫi Şeyḫü'l-İslām Esʿad Efendi'niñ *Teẕkire-i Ḫᵛānendegānı*'nda meẕkūrdur."

Ayvansarâyî, eserinde sadece şiirleri bestelenen şairlerden, mutasavvıflardan bahsetmez; şiirleri ve ilâhîleri olduğu hâlde bu manumeleri bestelenmeyen kimseleri de belirtir:

"Şeyḫ Sinān Efendi, …… . İlāhiyyātı daḫi vardır. Lākin beste olmamışdır."

Yazar, bu kitabı kaleme alırken, sadece biyografik kaynaklardan temin ettiği bilgiyi aktarma yoluna gitmez; yeni değerlendirmelerde bulunur ve ek bilgiler de verir. Ayvansarâyî eserin bazı bölümlerinde düzeltmeler yapar, hatalı bilinen hususları tashih eder. Meselâ:

Şeyh Yakup Efendi'nin hâl tercümesinden bahseden yazar, ardından şiirlerinden örnek sunar ve şöyle bir ek bilgi verir:

"Ās̱ār-ı ḳaleminden bu meşhūr güfte anıñ güftārıdır:

Dil ü cān hīç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh

Bu güfte İstanbul'da Ḳoca Muṣṭafā Paşa Zāviyesi'nde şeyḫ olan Yaʿḳūb Efendi'nin degildir."

Şeyh Abdülaziz Efendi'nin hayatı ve şiirleri hakkında kısaca bilgi veren nâsir, şu notu düşer: " ʿAzīzī maḫlaṣıyla bunlardan ġayrı meşāyiḫden kimesne yoḳdur."

Şeyh Fenâyî Cennet Efendi'nin anlatıldığı kısımda ise "Fenâyî" mahlaslı başka şairlerin de olduğunu belirten müellif, bu edebî şahsiyetler hakkında da bilgiler verir:

"eş-Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi, … bu maḫlaṣla meşhūr, sāʾir meşāyiḫ daḫi vardır. Biri bunlardır ki 'ehl-i cennet' demekle maʿrūfdur."

Şeyh Seyyid Ali Sırrî Efendi hakkında yaptığı değerlendirmelerin ardından şairin şiirlerinden alıntılar yapan Ayvansarâyî, şöyle bir düzeltmede bulunur:

"Ṭālib-i Mevlā iseñ her kişiden himmet dile

Ġāfil olma maṭlabuñ var Sırrī Ḳur'ān'da ara

Bu münḳatıʿ beyti görenler "ṭālib" lafẓını gördükde Devātçı-zāde Şeyḫ Meḥemmed Ḫalvetī'niñ olmaḳ üzere ve "himmet" lafẓını görenler Şeyḫ Himmet'indir ẓann edip nizāʿ ederler. Ḥaḳḳ olan budur ki bu beytde maḫlaṣ, mezbūr lafıẓlar olmayıp belki maḫlaṣ "Sırrī"

kelimesidir ki mezbūr şeyḫ ʿAlī Efendi'niñdir."

Yazar, Mustafa Fennî Efendi'nin hayatına dair bilgiler verdikten sonra şairin Dede Ömer Rûşenî'nin na'tına yaptığı tahmisten örnekler sunar. Bu na't-ı şerîfin çok sevildiğini, birçok kişinin anılan şiire tahmisler yazdığını ve bunların bilinmesini sağlamak için onları bir araya topladığını belirtir:

"Maʿlūm ola ki bu naʿt-ı şerīfe çoḳ kimesneler taḫmīs ü tesdīs ve perdāzī ḫıdmetler eylemişlerdir. Maʿlūmumuz olanlardan on dört kimesneniñ es̱erini cemʿ etdik. Ḥayātda olmayanlarıñ nāmları güm olmamaḳ içün tārīḫleriyle es̱erlerine işāret ve bu ṭarīḳ ile bir nevʿ ḫıdmet eylemişizdir."

Zamîrî Mustafa Efendi'nin hâl tercümesinden bahsedilirken Zamîrî mahlaslı başka şairlerin de olduğu bilgisi ilâve edilir:

"Żamīrī Muṣṭafā Efendi, dīvān kātiblerinden olup tez̲kireci daḫi olmuşdur. Żamīrī daḫi müteʿaddid olup birisi daḫi Aḥmed Efendi'dir ki bunlardan muḳaddem gelmişdir."

Rüsûhî İsmâ'il Dede'nin eserleri zikredilirken, müellifin çok fazla eser kaleme aldığı ve *Mesnevî* şerhi olduğu bilgisi verilir. Vefeyâtın kaleme alındığı zamana kadar yazılmış *Mesnevî* şerhleri içinde Rüsûhî'nin haricindeki hiçbir şerhin tamamlanmadığı söylenir:

"eş-Şeyḫ İsmāʿīl Rüsūḫī Dede, Anḳaravī'dir. Ġalaṭa'da İskender Paşa Zāviyesi'nde şeyḫ oldu. Teʾlīfātı vardır. *Minhācu'l-fuḳarā* ve ġayrı "velī" ḳırḳ altı ʿadedince ṣaġīr ü kebīr es̱erleri vardır. Türkī *Mes̱nevī* şerḥlerinde bundan ġayrınıñ şerḥinde tamām olmuş şerḥ yoḳdur."[60]

Eserin kayda değer bir özelliği de bir na't antolojisi mahiyetine sahip olmasıdır. Ayvansarâyî'nin, Hz. Peygamber'e duyduğu hürmet ve muhabbetin bir ifadesi olarak değerlendirebileceğimiz bu tutumu, eser boyunca göze çarpmaktadır. Vefeyâtta, na't kelimesi onlarca kez kullanılmıştır. Ayrıca değişik çağlarda yaşamış seksen altı farklı şaire ait na'ttan seçmeler sunulmuştur. Eserde na't olmayan şiirlerin büyük çoğunluğu ise dînî niteliktedir. Veyse'l-Karânî ile ilgili iki şiir bulunmaktadır. İlki Burnaz Hasan Ağa tarafından kaleme alınan

[60] Bu bilgi tashihe muhtaçtır. *Mesnevi* şerhleri arasında, eserin tamamının ilk Türkçe şerhi Şem'î Şemu'llâh'a aittir. Bkz. Abdülkadir Dağlar (2009). *Şem'î Şemu'llâh, Şerh-i Mesnevî (I. Cilt).* Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi. 79-80.

Veyse'l-Karânî medhiyesi şu şekildedir:

"Allāh ʿaşḳına Allāh'ı seven
Hem Ḥabīb'ini cān ile seven
Üveys'i sevsin bunları seven
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥırḳa-i pākiñi Ḥabīb-i Raḥmān
Ümmete duʿā etmekle her ān
Giydirip aña eyledi iḥsān
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥaḳḳ'ıñ sevgilisi ulu ḳuludur
Ḥudā-perverlere anıñ yoludur
Maḳbūl-i Rabb-i lem-yezelīdir
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ ḳurbünde ḳā'im
Hem resūlünüñ fiʿlinde dā'im
Senevī ṣavmına cān ile sā'im
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥaḳḳ tecellī-i ẕāt etmiş aña
Ḳulluġun her dem ederdi tenhā
Ḫalḳa bīgāne Ḥakk'a āşinā
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Bu Ḫulūṣ ister Tañrı'dan ināyet
Hem Ḥabīb'inden luṭf-ı şefāʿat
Hem senden recā şeyḫinden himmet

Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī"

Veyse'l-Karânî'yi medheden şiirlerden biri de Fehmî Ali Efendi tarafından yazılmıştır:

"Vāḳıf-ı rāz-ı nihān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī
ʿĀşıḳ-ı faḫr-i cihān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Yandı pervāne gibi şuʿle-i şemʿ-i ʿaşḳa
İtmedi sırrı beyān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Ṭūṭi-i menḳıbe-ḫᵛān-ı şekkeristān-ı kemāl
Bülbül-i bāġ-ı cinān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Raḫnedār itdi ḫadeng-i ġam-ı vaḥşet cismin[i]
Ḳaddini itdi kemān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Sālik-i ʿārif-i Ḥaḳḳ Feḥmī o şāh-ı melekūt
Nūr-ı ẕāt idi hemān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī"

Ayrıca eserde Kesbî Mehemmed Efendi tarafından Ebû Eyyûb-ı Ensârî hakkında yazılmış bir manzume bulunmaktadır:

"Resūlüñ mihmāndārı ṣadāḳatkār u ġam-ḫᵛārı
Sezā-yı raḥmet-i Bārī Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Kebīr-i heft kişverdür Ḥaḳḳ'uñ luṭfına maẓhardur
ʿAlemdār-ı peyām-berdür Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Müsemmā Ḥażret-i Ḫālid olupdur Zeyd aña vālid
Cihād-ı ekbere cāhid Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Maḳāmı ḳıble-i āfāḳ eşigi kaʿbe-i ʿuşşāḳ

Ziyāretgāh-ı her-müştāḳ Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Ḳıl ey Kesbī münācātı gör envāʿ-ı kerāmātı
Revā eyler her hācātı Ebū Eyyūb-ı Enṣārī”

Bu şiirlerin dışında, okuyucuya örnek olarak sunulan şiirler ise nasihat-nâme türündedir. Çeşitli ahlâkî, dinî tavsiyelerin, telkinlerin manzum olarak kaleme alındığı bu şiirlerden bazıları şunlardır:

Şeyh Mustafa Vefâ Efendi tarafından yazılan dörtlükte doğruluğun önemi vurgulanır:

“Ṭoġrıluḳdur ṭoġrıluḳ ey nīk-rāy
Toġrıyı aç görmedüm egriyi bāy
Ṭoġrıluġundan varur oḳ menzile
Egrilügünden ḳalur yerinde yay”

Pir Mehemmed Azmî Efendi’nin her işe besmeleyle başlanması gerektiğini, Allah’ı zikr etmekten geri durulmamasını, namaz kılmayı öğütlediği manzume şöyledir:

“Her işe ḳıl besmeleyle ibtidā
Ẕikrüñ olsun dāʾimā ḥamd-i Ḫudā

Ṭāhir ol dāʾimā ṣalāḥı pīşe ḳıl
Hem ʿaẕāb-ı dūzaḫı endīşe ḳıl

Kāhil olma ḳıl namāza ihtimām
Ṭur otur ehl-i ṣalāḥ ile müdām” [61]

Şeyhülislâm Ahmed Efendi’nin nazm ettiği rubâide ise nefsin isteklerine uyulmaması, kimsenin ardından kuyu kazmamak gerektiği ifade edilir:

“Nefsinüñ eline virüp ḳazma

[61] Bu manzum nasihatnâme elli beyit civarındadır. Yazar örnek olarak birkaç beyt nakletmekle yetinmiştir. Bkz. Adem Ceyhan (hzl.) (2006). *On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı.* Manisa. 42-51.

Kimsenüñ yolına ḳuyu ḳazma

Her ki ġayruñ yolında ḳazdı ḳuyı

Düşdi ol ḳuyıya yüzin ḳuyı”

Seyyid Mehemmed Buhârî’nin tevhid ve doğruluk üzerine kaleme aldığı şiiri şu şekildedir:

“Tevḥīde gel ḥadden aşma

Ṭoġrı yolından şaşma

Üç yüz altmış altı çeşme

Başdaki göl bizde olur

Pīr Sulṭān bu yolda ḳuldur

Derdüñ oḳıyan bu dildür

Elif Ḥaḳḳ’a ṭoġrı yoldur

Mīm istersen dāl bizde olur”

Çarhacı Şeyh Mehemmed Efendi’nin namaz kılmanın faziletini namaz kılmayanlara anlatma maksadıyla kaleme aldığı beyitler şöyledir:

“İşit bī-namāz olana / Ol yüce Mevlā ne dimiş

Çıḳsun yirümden gögümden / Ġayrı Tañrı bulsun dimiş

Çarḫacı miskīn ne dimiş / Bārī’ye şükr eyle dimiş

Bu sözleri ʿacep dimiş / Vay ne ġāfildir bī-namāz”

Eserde, hayatı hakkında malûmat aktarılan 291şahsiyetin (mükerrer olanlar bu sayıya dahil edilmemiştir) vefat tarihleri gözönünde tutulduğunda, bahis konusu kişilerin yaşadıkları dönem hakkında şunları söyleyebiliriz:

Milâdi 13. asrın başlarında yaşamış iki, 14. asırda yaşamış bir, 15. asırda yaşamış on üç, 16. asırda yaşamış kırk dört, 17. asırda yaşamış yüz yedi ve eserin yazıldığı dönem olan 18. yüzyılda yaşamış 124 şahsiyetin kısa biyografisi meydana getirilmiştir.

2.8. ESERİN DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ[62]

H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin eserleri gözönünde bulundurulduğunda, denebilir ki müellifin dili kullanımı ve üslûbu bütün eserlerinde aynı özellikler göstermektedir. Yazarın eserlerinin dili, XVIII. asır biyografik kaynaklarından Mirzâ-zâde Sâlim'in *Tezkiretü'ş-şu'arâ*'sı, Bursalı İsmâil Beliğ'in *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*'ı, Sâkıb Dede'nin *Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyân*'ı, Râmiz'in *Âdâb-ı Zurafâ*'sı ve Esrâr Dede'nin *Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye*'si vb. süslü nesir örneklerinin diliyle mukayese edildiğinde, sade nesir grubuna dâhil edilebilecek, süslü, ağdalı, uzun terkiplerle dolu ifadelerden uzak bir dile sahiptir. Bazı kısımlarında sanatkârâne ifadelerin de bulunduğu bu metinlerde, klâsik Türk nesrinin önemli ahenk unsurlarından seciye de yer verilir.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî dikkatli incelendiğinde, nâsirin özellikle dinî bir vazife üstlenmiş kişilere, tarikat büyüklerine (mutasavvıflar, şeyhler vb.) karşı ayrı bir saygısı olduğu görülmektedir. Söz konusu kişilerin hâl tercümelerinden bahsederken kullandığı hürmet ve bağlılık ifadeleri dikkat çekicidir.

Yazar, *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'de madde başı yaptığı şahsiyetlerden mutasavvıf olanların isimlerinin sonuna "efendi" ve "kuddise sirruhû" ifadelerini eklerken, şeyh olmayan şairlerin ise sadece isimlerini zikreder, bazılarının isimlerinin sonuna "efendi" ibaresini koyar:

- Eşref-zāde Rūmī Ḳuddise Sirruhū
- Çelebi Ḫalīfe Ḳuddise Sirruhū
- Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū
- Bolbolcu-zāde Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi Ḳuddise Sirruhū
- Ümmī Sīnān-zāde Şeyḫ Ḥasan Efendi Ḳuddise Sirruhū
- Burnaz Ḥasan Aġa
- Vāṣıḳ Meḥemmed Emīn
- Şevḳī Meḥemmed Efendi

Ayrıca yazar, mutasavvıf airlerden ya da şeyhlerden bahsederken üçüncü çokluk şahıs zamiri "anlar"ı ve dönüşlülük zamirlerinden "kendileri"ni kullanmakta; herhangi bir tarikatta şeyh yahut önemli bir konumda bulunmayan şairler söz konusu olduğunda üçüncü teklik şahıs zamiri "anı"yı ve dönüşlülük zamiri "kendi"yi tercih etmektedir.

---

[62] Eserin bu bölümü, 17-18 Ekim 2011 tarihinde Isparta'da düzenlenen Uluslararası II. Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu'nda sunduğumuz "H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin Vefeyât-nâmelerinin Bazı Üslûp Özellikleri" adlı tebliğimizden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bkz. Ramazan Ekinci (2011). "H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin Vefeyâtnâmelerinin Bazı Üslûp Özellikleri". *II. Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu.* Isparta. 413-423.

İnsan hayatında doğum, evlenme ve ölüm olmak üzere üç geçiş dönemi vardır. Şüphesiz bunlar içerisinde en önemlisi, kişinin iradesi dışında gerçekleşen doğum ve ölümdür. Ölüm, kişinin maddî hayatının son bulması ve bu dünyadan ayrılık olduğu için bugün bize soğuk ve korkutucu gelebilir. Osmanlı döneminde, kişilerin gerek itikadları dolayısıyla gerek ölümün acı gerçekliğini hafifletmek ve ölümün bir yok oluş değil, bâkî hayatın başlangıcı olduğu düşüncesiyle, hayatını kaybeden kimseler için "öldü" tabiri pek kullanılmamıştır. Klâsik Türk edebiyatı dönemine ait biyografik eserlere göz attığımızda "öldü" yerine, "rıhlet eyledi, fevt oldu, vefât eyledi" gibi tabirlerin yanı sıra sanatkârâne ifadelere de çok sık rastlanmaktadır.[63]

Ayvansarâyî de 294 kişinin hâl tercümesi ve ölüm tarihlerini verdiği *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eserinde bir kez olsun "ölmek" fiilini kullanmamıştır. Bu kavramı karşılayan "vefât eyledi, rıhlet etti, fevt oldu" ibarelerinin yanı sıra bazı sanatkârâne ifadelere de yer vermiştir:

Şeyh Hasan Sezâyî Efendi'nin vefatını " … İrşād-ı ibād ile meşġūl iken *irciʿī ilā Rabbike* daʿvetine lebbeyk-zen-i icābet olup Ramażān'ıñ on yedinci gecesi vefāt eyledigine … "

Koruk Şeyhi Seyyid Mehemmed Efendi'nin irtihâlini "… ẕikr-i dāimīye maẓhar bir mürşid-i muʿteber olup ḳırḳ bir sene enfās-ı ʿazīzesin rıżā-yı maʿşūḳda imrār ve şeyḫi civārında cāy-ı ḳarār eyledigi …"

Şeyh Hasan Ünsî Efendi'nin ölümünü " … zāviyesi dāʾiresinde ʿazm-i beḳā ve müstaḳil türbede müstaġraḳ-ı envār-ı liḳā olmuşdur."

Müneccimbaşı Âşıkî Ahmed Efendi'nin vefatını "… tārīḫinde terk-i nāsūt ve zāviyesinde ʿazm-i lāhūt eylemişdir."

Ahmed Hayâlî Efendi'nin rıhletini "… enfās-ı maʿdūdesi tamām ve ʿazm-i Dārü's-selām eyledigi …"

Sultan I. Ahmed'in irtihâlini "… rıḫlet edip cāmiʿi civārında türbe-i maḫṣūṣada āsūde-i taḫt-ı cennetdir" ifadeleriyle okuyucuya aktarır.

Ebced alfabesindeki her harfin bir sayıya karşılık gelmesi özelliğinden faydalanılarak herhangi bir vak'aya, hesaplandığında o vak'anın zuhur ettiği yılı verecek şekilde bir kelime, bir cümle, bir mısra veya bir beyit söylemeye tarih düşürme denir.[64] Önemli olayların, tarihlerin hafızada kolay şekilde tutularak unutulmamasını sağlamak, gelecek nesillere bu hadiselerin cereyan ettiği yılları bildirmek maksadıyla olsa gerek, tarih düşürme geleneği kültürümüzde çok

---

[63] Vefat kayıtları için ayrıca bkz. Pervin Çapan (1997). "Biyografik ve Edebi Değer Olarak 18. yy. Tezkirelerinde Vefat Kaydı". *Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi.* Manisa. 208-221; Mahmut Kaplan (2012). "Güldeste-i Riyâz-ı İrfân'da Vefâtlara Düşülen Notlar". *Turkish Studies.* (7/1): 57-80.

[64] İsmail Yakıt (1992). *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*. İstanbul: Ötüken Yay. 62.

yaygındır. Bu tarih düşürmelerde çoğu zaman edebî zevk ve estetik kaygılar gözetilerek düşürülen tarihle zuhur eden olay arasında bağlantı olmasına dikkat edilmiştir. Öyle ki şairlerimiz, nâsirlerimiz kendilerince önem arzeden hemen her olaya tarih düşürmüşlerdir. Mansıb ve tayinlere, doğumlara, sünnet olanlara, evlenmelere ve düğünlere, ölümlere, zaferlere ve fetihlere, umumî felaketlere, cami, mescid, han, hamam vs. kamu yararına inşa edilen binalara, yazma ve basma kitapların tamamlanışına,[65] seyahatlere vb. diğer konulara tarihler düşürülmüştür. Özellikle hâl tercümesi ihtiva eden eserler bu tarihlerle doludur.

Biyografik nitelikte olan vefeyât-nâmelerde de vefat tarihleri hayli yer tutmaktadır. Bu türün asıl maksadı, önemli şahısların ölüm tarihlerini bildirmek olduğundan, vefeyât-nâme yazarları tarih düşürmeye ayrı bir ehemmiyet verirler. Ayvansarâyî de bu hususta kendince bazı tasarruflarda bulunur. Tarihi düşüren kimseyi özellikle bildirmeye çalışır.

Şeyh Mehemmed Salih Sahvî için "Baʿde'l-ḥacc silsile-i selāṭīne dāḫil olup pederi gibi seksen yaşında Süleymāniyye vāʿiẓi iken vefāt edip zāviyesinde defn olduġuna bu mıṣraʿ **Müstaḳīm-zāde**'niñ es̱er-i ḫāmesidir: "

Şeyh İbrahim Nakşî için "Muṣṭafā Paşa şeyḫi Seyyid ʿAlāü'd-dīn Efendī'den tekmīl-i ṭarīḳat edip Şāh-zāde vāʿiẓi iken Ṣafer'de vefāt ve Abdāl Yaʿḳūb Zāviyesi mezāristānında defn olunduġuna **ʿAbdüllaṭīf-zāde Efendi** bu tārīḫi demişdir:"

Şeyh Seyyid Seyfullah Efendi için "Vefātına oğlu mezbūr **Seyfī Efendi** bu muṣannaʿ tārīḫi demişdir:"

Yazar, vefat eden kişi için düşürülmüş herhangi bir tarih tespit edemediği, bulamadığı durumlarda muhtemelen kendisi tarih düşürür veya o tarihte vefat eden bir başka şahıs için düşürülmüş tarihi kullanır. Her ne kadar müellif bu tarihleri kendisinin yazdığını bildirmese de aynı yılda vefat eden kimseler için aynı tarihleri kullanması, tarih düşürenin nâsir olabileceği ihtimalini kuvvetlendirir.

Yetīmī Seyyid Meḥemmed Efendi, … "ṭarīḳ-ı ʿulemāya dāḫil, Burusa ve Ġalaṭa manṣıblarına nāʾil olmuşdur. ***Şeref-yāfte 1076*** tārīḫinde vefāt edip Üsküdār'da defn olunmuşdur."

Çil Ahmed Paşa, … "Musul kendüye tevcîh olunmuş iken, duhûlünde ***mukaddem-i***

[65] Bu hususta ayrıca bkz. Rıza Oğraş (2007). "Türk Edebiyatında Kitap Yazımına ve Basımına Tarih Düşürme Geleneği". *Turkish Studies.* 2/4 (6): 647-669.

Şeref-yâfte, sene *1076* târîhinde vefât eylemişdir."[66]

Şehrī Meḥemmed Efendi, ... "müderrisīndendir. Dürrī-zāde etbāʿındandır. ***Kevs̱er-i cennet 1179*** tārīḫinde vefāt eyledi."

Divan kâtibi **Sezâyî Yûsuf Efendi,** "Arnabud Belgradı'nda ***Kevser-i cennet 1179*** târîhinde vefât edip ..."[67]

Medḫī Muṣṭafā Efendi, ... "Hüdāyī Maḥmūd Efendi'niñ Burusa'da ḫalīfesi olan Eyyūb Efendi'niñ oğlu Yūsuf Çelebi'niñ oğludur. Ṭarīḳı üzere Mekke ḳāḍīsı olup anda ***leʿallekūm tetteḳūn 1146*** tārīḫinde vefāt eylemişdir."

Murâbıt Kapudân el-Hac Hüseyin Paşa, ... "İznikmid'e me'mûr olup anda vâlî iken ***le'allekûm tettekûn 1146*** târîhinde vefât eylemişdir."[68]

Şeyḫ İsmāʿīl Ḥaḳḳı Efendi, ... "Üsküdār'da tavaṭṭun ve Aḥmediyye Cāmiʿi'nde cumʿa vāʿiẓi olmuş idi. Bursa'ya meʾmūr olup anda sākin iken ***terk-i nāsūt 1137*** tārīḫi Ẕi'l-ḳaʿdesinde vefāt eyleyip anda defn olunmuşdur."

İsmâîl Efendi Mescidi, ... "Bânîsi İsmâîl Efendi şeyhülislâm olmuşdur. Câmiin târih-i binâsı oğullarından Mehmed Es'âd Efendi'nindir.... Ve mezbûr İsmâ'îl Efendi'nin vefâtına târih: ***Terk-i nâsût 1137***."[69]

Şeyḫ ʿAdlī Ḥasan Efendi, ... "Balaṭ Cāmiʿi'ne şeyḫ olmuşdur. Baʿdehu Yanya'da ve Mezistre'de iḳāmet üzere iken şeyḫiniñ fevtinde, maḳāmları teveccüh eylemişdir. ***Mübeşşerü'l-cennet 1026*** tārīḫinde vefāt edip zāviyesinde medfūndur ki müstaḳil türbesi vardır."

Oruç Gâzî Mescidi, ... "Ba'de zemân serhad ağalarından İsmâ'îl Ağa müceddeden binâ edüb ve minber vazıyla ve evkâfını ihyâ eylemekle vâkıf-ı sânî olub kendi dahi anda medfûndur. Seng-i mezârında olan târih-i rakamî: ***Mübeşşerü'l-cennet 1026.***"[70]

*Vefeyât-ı Ayvansarâyî'*de yazarın, şiirle iştigal etmiş padişah, devlet adamı, mutasavvıf ve

[66] Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. 127.

[67] Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. 123.

[68] Fahri Ç. Derin (hzl.) (1978). *Hâfiz Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay. 94.

[69] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 78.

[70] Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 79.

âlimlerin hayat hikâyelerinden bahsettiğini ve o kişilere ait manzumelerden örnekler sunduğunu yukarıda zikretmiştik. Müellif üçü mükerrer, 294 şahsın yer aldığı eserinde; Yunus Emre, Eşrefoğlu Rûmî, Şeyh Sinan Efendi, Şeyh Muhyiddin Mehemmed Kocevî, Şeyh Sinanüddin Yûsuf el-Erdebîlî, Kâtip Çelebi, Şeyh Attâr-ı Sânî ve Vâsî İsa Efendi haricindeki 286 şahsın şiirlerinden örnekler sunar. Kesret-i tekrar, belâgat kitaplarında fesahat yönünden bir kusur olarak kabul edilmektedir.[71] Bunun farkında olan nâsir, şiirlerden misaller verirken aynı ifadeleri kullanmamaya özen gösterir. "Bu şiʿr anlarıñdır, anlarıñ naṣāyiḥindendir, bu güfte anıñ nuṭḳudur, güftelerinden iki beyt aḫẕ olundu" gibi ifadelerin yanı sıra sanatkârâne cümleler de mevcuttur:

" Ās̱ārından müʾellefātı kes̱ret ve eşʿārı daḫi vefret üzere olup cümleden bu naʿt-ı şerīf ās̱ār-ı ḫāme-i kemālleridir."

"Ās̱ār-ı ḳaleminden bir naʿt-ı şerīf meşhūrdur ki bu maḥalle ḳayd olunup ḥüsn-i s̱enāsına vesīle ḳılınmışdır."

"Ās̱ār-ı ṭabīʿat-ı nükte-şināslarından bu ilāhī vesīle-i teẕkīr-i nām-ı nāmīleridir."

"Ṭabīʿat-ı şāʿirānesiniñ bu naʿt-ı şerīf bir s̱emeresindendir."

"Ās̱ār-ı kes̱īresi olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñ ās̱ār-ı ḳalem-i ḫuceste-raḳamlarındandır."

[71] M. Kaya Bilgegil (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri.* İstanbul: Enderun Yay. 29.

SONUÇ

Vefeyât-ı Ayvansarâyî, Hüseyin Ayvansarâyî'nin kaleme aldığı (bizce tamamlayamadığı) en son eseridir. Yazarın büyük ölçüde diğer eserlerinden yararlanarak telif ettiği bu vefeyâtta, önemli mutasavvıf şair ve nâsirlerin yanı sıra şiirle iştigal etmiş dört Osmanlı padişahı ve bazı mühim şahsiyetlerin hayat hikâyelerine yer verilir. *Vefeyât*'ın, yazarın diğer eserlerinden ayrılan özelliği ise kitapta sadece şair ve nâsirlere değinilmiş olmasıdır.

Müellifin verdiği malûmat, her ne kadar diğer kaynaklarda mevcut olsa da bahis konusu edilen kişilerin ölüm tarihi ve yerlerini bildirmesi bakımından değerlidir. Bunlara ilâveten kısmen yeni değerlendirmelerin ve düzeltmelerin bulunduğu metin, diğer biyografik kaynaklardaki bilgiyi tamamlayıcı bir hüviyete sahiptir. Esere müracaat edecek araştırmacılar, ihtiyatlı davranmalı ve vefeyâttaki bilgileri dikkatli kullanmalıdır. Çünkü günümüzde yapılan araştırmalar, bazı kayıtlarda eksiklik ve hatanın olduğunu ortaya koymaktadır. (Yunus Emre'nin vefat tarihi gibi)

Eserdeki şiir örneklerine dikkat edildiğinde, bu vefeyâtın bir na't antolojisi vasfına sahip olduğu sonucuna varılacaktır. Ayrıca şiir seçimleri gözönünde bulundurulduğunda metindeki şiirlerin tamamının dinî, tasavvufî ve öğüt verici mahiyette olduğu görülecektir.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de, hayatı hakkında bilgi verilen kişilerden en erken tarihte vefat edeni [H. 616 / M. 1219] Feridüddîn-i Attar ve en geç tarihte öleni [H. 1199 / M. 1785] Şeyh Seyyid Feyzullah Efendi'dir. H. 616-1199 [M. 1219-1785] yılları arasında yaşamış üçü mükerrer iki yüz doksan dört şahsın hayatı, ölüm tarihi, medfûn olduğu yerler hakkında bilgiler veren ve varsa şiirlerinden örneklerin sunulduğu bu eserin tenkitli metnini hazırlayarak başta edebiyat tarihi araştırmacılarının olmak üzere, klâsik Türk Edebiyatı sahasında çalışan akademisyenlerin, bu dalda eğitim gören lisansüstü öğrencilerin, tasavvuf tarihi araştırmacılarının ve tarikat erbâbının hâl tercümelerine ilgi duyan kişilerin işlerini kolaylaştırdığımız kanaatindeyiz. Ayrıca bu eserin, kaynaklarca ve bu sahanın uzmanlarınca Ayvansarâyî'nin vefeyât türündeki diğer eseri *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* ile karıştırılmış olması probleminin, hazırladığımız çalışmayla ortadan kalkacağı ümidindeyiz.

TENKİTLİ METİN TEŞKİLİNDE GÖZETİLEN HUSUSLAR

Dinî, edebî ve tarihî metinler üzerinde araştırma yapanlar çoğu zaman müellifin kaleminden çıkan nüshaya ulaşamazlar. Müellif hattıyla kaleme alınmış yazma ya mevcut değildir ya da onun temin edilmesi güçtür. Bu gibi durumlarda araştırmacılar, meraklılarınca müstensihlere çoğalttırılan nüshalara müracaat etmek zorundadırlar. Müellif nüshası ele geçmeyen bir eserin, birden fazla nüshası varsa bunların tedarik edilerek birbirleriyle karşılaştırılması, farkların tespit edilmesi ve esas metnin ortaya konması gerekmektedir.[72]

Tenkitli metin kurmaktan maksat, mümkün olduğu kadar kusursuz ve mükemmel bir nüsha elde etmek değildir. Eğer müellif bir hata yapmışsa ve bu hata sonradan herhangi bir bilgili müstensih tarafından tashih edilmişse, tabiîdir ki neşredilen metinde müellifin sözü yerine başka bir şey bulunacaktır. Metin tenkidinin asıl gayesi müellifin kaleminden çıkan orijinal nüshaya en yakın neşri gerçekleştirmektir.[73]

Biz de bu düşüncelerden hareketle müellif nüshası bulunmayan *Vefeyât-ı Ayvansarâyî'*nin mevcut nüshalarını karşılaştırırarak yazarın kaleminden çıkan nüshaya en yakın nüshayı oluşturmaya çalıştık.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'nin tenkitli metni hazırlanırken faydalanılan dört nüsha ve bunların kısaltmaları şöyledir:

1. İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi 1107 numarada kayıtlı metin: A nüshası,
2. Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi 1375'deki yazma: E nüshası,
3. İstanbul Üniversitesi, TY. 2464 numarada kayıtlı eser: İ nüshası,
4. Süleymaniye Kütüphanesi, Uşşâkî Tekkesi Nu. 365'de bulunan vefeyât ise U nüshası.

Yazmalar arasındaki farklar aparatta bildirilmiştir. Tercih edilen kelime ya da cümle dipnotta ilk sıraya alınmış, farklar ise nüsha isimleri arasında alfabetik sıra gözetilerek belirtilmiştir.

Tenkitli metin, İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı yazısı dikkate alınarak hazırlanmıştır.[74] Eserin transkribe edilmiş metni, 18. asır Osmanlı Türkçesi dil özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmış, şiir örneklerinde ise şiirin ait olduğu şairin yaşadığı dönemin dil hususiyetlerine uyulmaya çalışılmıştır. Bu mevzuda Yavuz Kartallıoğlu'nun "Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni" adlı çalışması dikkate

---

[72] Yusuf Ziya Kavakcı (1976). *İslam Araştırmalarında Usul.* Ankara: Emel Matbaacılık. 86.

[73] Ahmed Ateş (1942). "Metin Tenkidi Hakkında (Dâsıtân-ı Tevârih-i Mülûk-ı Âli Osman Münasebeti İle)". *Türkiyat Mecmuası.* (VII-VIII): 256.

[74] İsmail Ünver (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi.* XI(1): 51-91.

alınmıştır.[75]

Şunu da ifade etmek gerekir ki (خدمت) kelimelerinin geçtiği yerlerde bir yazım birliği yoktur. İ nüshasında (خدمت)şeklinde olan kelime, U nüshasında (خذمت) olarak geçmektedir. Kimi bölümlerde ise aynı şahsın hâl tercümesi verilirken satırın birinde (خدمت) olarak bulunan kelime, ilerleyen satırlarda (خذمت)şekliyle yazılmıştır. Tenkitli metin boyunca bir yazım birliği gözetildiğinden, aynı mânâdaki bu iki sözden (خدمت) tercih edilmiştir.

Her şahsın hâl tercümesinin verildiği bölümün ardından, bu şahısların hangi nüshada kaçıncı varakta yer aldığı bildirilmiştir. Ayrıca hazırlanan eserden istifadeyi kolaylaştırmak maksadıyla, metnin içindekiler bölümünde hangi şahşiyetin kaçıncı sayfada bulunduğu gösterilmiş ve metnin sonunda yer, eser ve şahıs isimlerini ihtiva eden bir indeks hazırlanmıştır.

Eserde anlatılan kişilerin, ölüm yıllarını bildirmek üzere düşürülen tarih mısra ve terkiplerinin sayı değerleri hesaplanmış olup metinde verilen rakamla uyum göstermediği durumlarda dipnotta bildirilmiştir. Ayrıca sözkonusu durumlarda, diğer biyografik kaynaklara müracaat edilerek o kişinin vefat tarihi belirtilmiştir. Bu tarih mısra ve terkipleri ile metin içinde geçen eser isimleri italik olarak yazılmıştır.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de okunamayan birkaç kelime bulunmakta olup bunlar da metin içinde Arap harfli şekilleriyle verilmiştir. Metinde okumakta tereddüde düşülen yerler, (?) işaretiyle gösterilmiştir.

Eserde, bazı yerlerde metin tamiri yapılmıştır. İlâvelerde bulunulan kısımlar, [] şeklinde gösterilmiştir.

Eser boyunca verilen şiir örneklerinin biri Arapça, biri Farsça olup geriye kalanın tamamı Türkçedir. Türkçe olmayan bu beyitler, metinde Arap harfleriyle yazılmış ve tercümeleri dipnotta verilmiştir.

Nüsha tavsifleri bölümünde, vefeyâtta mükerrer kısımlar olduğu belirtilmişti. Bu mükerrer şahısların tüm nüshalarda aynı oluşu ve aktarılan hâl tercümelerinin kısmen, şiir örneklerininse tamamen farklı oluşu bizde, bunun müellifin tasarrufu olduğu intibâını uyandırmıştır. Müellif, eserini vücûda getirirken herhangi bir elifbâ sırası veya ölüm tarihi sırası gözetmediği için tekrar ettiği kişilerin farkında olmayabilir. Bu kişiler hakkında verdiği bilgilerin kısmen farklı ve şiir örneklerinin ayrı oluşu tahminimizi destekler mahiyettedir. Bundan dolayı mükerrer şahısları tenkitli metinden çıkarmak uygun bulunmamış ve bunların yerleri muhafaza edilmiştir.

---

[75] Yavuz Kartallıoğlu (2008). "Osmanlı Türkçesindeki Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalıdır?". *Turkish Studies.* (3/6): 449-470; Yavuz Kartallıoğlu (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Sesliler :

a) uzun : ا: ā ى: ī ū, ō : و ى: ā̱ (elif-i maksûre)

Sessizler :

ء	᾽	ط	ṭ
ب	b, p	ظ	ẓ
پ	p	ع	ʿ
ت	t	غ	ġ
ث	s̱	ف	f
ج	c, ç	ق	ḳ
چ	ç	ك	k, g, ñ
ح	ḥ	گ	g
خ	ḫ	ل	l
د	d	م	m
ذ	ẕ	ن	n
ر	r	ه	h
ز	z	و	v
ژ	j	ى	y
س	s		
ش	ş		

KAYNAKÇA

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (1985). *Bursalı İsmail Beliğ*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yay.

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (1992). "Baldırzâde Mehmed Efendi". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 5. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (1996). "Güldeste-i Riyâz-ı İrfan". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 14. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (hzl.) (1998). *Bursalı İsmail Beliğ, Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*. Ankara 1998: Anıl Matbaa ve Ciltevi.

Ahmed Rif'at Efendi (1299). *Lügat-i Târihiyye ve Coğrafiyye*. C. VII. İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.

Akbayar, Nuri (hzl.) (1996). *Mehmed Süreyyâ, Sicill-i Osmânî*. C.III. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yay.

Ali Sâtı' Efendi (1281). *Hadîkatü'l-cevâmi'*. İstanbul: Matba'a-i Âmire.

Arıca, Kemal (1974). *Ayvansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât I*. Bitirme Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Ateş, Ahmed (1942). "Metin Tenkidi Hakkında (Dâsıtân-ı Tevârih-i Mülûk-ı Âli Osman Münasebeti İle)". *Türkiyat Mecmuası*. (VII-VIII).

Atlansoy, Kadir (1998). *Bursa Şairleri*. Bursa: Asa Kitabevi Yay.

Ay Uysal, Veliye (2006). *Hafız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri (50a-100b).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Babinger, Franz (1992). *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*. (Çev. Coşkun Üçok). Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

Başer, Alper – Günaydın, Alper (hzl.) (2013). *Gülbün-ü Hânân.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü Yay.

Behar, Cem (hzl.) (2011). *Şeyhülislâm Es'ad Efendi, Atrabü'l-Âsâr*. (*Şeyhülislâm'ın Müziği*). İstanbul: Yapı Kredi Yay.

Bilgegil, M. Kaya (1989). *Edebiyat Bilgi ve Teorileri*. İstanbul: Enderun Yay.

Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri*. İstanbul: Matba'a-i Âmire.

Büyük, Sonay (2009). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri (100b-150a).*Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Ceyhan, Adem (hzl.) (2006). *On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı.* Manisa.

Crane, Howard (2000). *The Garden of The Mosques*. Brill, Leiden, Boston, Köln.

Çapan, Pervin (1997). "Biyografik ve Edebi Değer Olarak 18. yy. Tezkirelerinde Vefat Kaydı". *Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 208-221.

Çınar, Reyhan (2007). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'ârnâme-i Müstezâd Adlı Eseri (1b-49b).* Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.

Çıpan, Mustafa (hzl.) (2003). *Fasîh*, *Dîvân.* İstanbul: MEB Yay.

Dağlar, Abdülkadir (2009). *Şem'î Şemu'llâh, Şerh-i Mesnevî (I. Cilt)*. Doktora Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi.

Derin, Fahri Ç. (hzl.) (1978). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yay.

Derin, Fahri Ç.– Çabuk, Vahid (hzl.) (1985). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Mecmû'a-i Tevârih*. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

Donuk, Suat (hzl.) (2016). *Türk Edebiyatında Vefeyât-nâme ve Bursalı İsmail Belîğ'in Güldeste-i Riyâz-ı İrfânı.* Ankara: Gece Kitaplığı Yay.

Donuk, Suat (hzl.) (2017). *Nev'îzâde Atâyî, Hadâ'ikü'l-hakâ'ik Fî Tekmileti'ş-Şakâ'ik*. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay.

Ekinci, Ramazan (2011). "H. Hüseyin Ayvansarâyî'nin Vefeyâtnâmelerinin Bazı Üslûp Özellikleri". *II. Türk Dili ve Edebiyatı Sempozyumu*. Isparta. 413-423.

Ekinci, Ramazan (2013). "Ayvansarâyî Hâfız Hüseyin". *Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü*. http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=65 [erişim tarihi: 08.08.2013]

Ekinci, Ramazan (2013). "Dede Ömer Rûşenî'nin Bir Na'tının Yankıları". *Turkish Studies.* (8/9):1291-1355.

Ekinci, Ramazan (2013). *Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Vefeyât-ı Ayvansarâyî.* İstanbul: Buhara Yay.

Ekinci, Ramazan (hzl.) (2017). *Uşşâkîzâde İbrahim Hasib, Zeyl-i Şakâ'ik.* İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay.

Erdem, Sadık (hzl.) (1994). *Râmiz, Âdâb-ı Zurafâ.* Ankara: AKMB Yay.

Erdoğan, Kenan (hzl.) (2008). *Niyâzî-i Mısrî, Dîvân.* Ankara: Akçağ Yay.

Ergun, Sadettin Nüzhet (1936). *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*. İstanbul: Semih Lütfi Matbaa ve Kitapevi.

Ergun, Sadettin Nüzhet (1936). *Türk Şairleri.* İstanbul.

Erzi, İhsan (hzl.) (1987). *Camilerimiz Ansiklopedisi* (*Hadîkatü'l-cevâmi'*). İstanbul: Tercüman Aile ve Kültür Kitapları Yay.

Eyice, Semâvi (1998). “Hüseyin Ayvansarâyî”. *İslâm Ansiklopedisi.* C. 18. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Galitekin, Ahmed Nezih (hzl.) (2001). *Hafiz Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı‘ Efendi - Süleyman Besim Efendi*, *Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay.

Genç, İlhan (hzl.) (2001). *Esrâr Dede, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye.* Ankara: AKMB Yay.

Güney, Gülay (1974). *Ayvansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât II*. Bitirme Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

Hızlı, Mefail- Yurtsever, Murat (hzl.) (2000). *Baldır-zâde Selîsî, Ravza-i Evliyâ.*Bursa: Arasta Yay.

İnce, Adnan (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ* (hz. Adnan İnce). Ankara: AKMB Yay.

İpekten, Haluk (1988). *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şuara Tezkireleri*. Erzurum.

İpekten, Haluk (hzl.) (1970). *Nâilî-i Kâdim, Dîvân.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yay.

İsen, Mustafa (1997). *Ötelerden Bir Ses.* Ankara: Akçağ Yay.

Kaplan, Mahmut (2012). “Güldeste-i Riyâz-ı İrfân'da Vefâtlara Düşülen Notlar”. *Turkish Studies.* (7/1): 57-80.

Kara, Mustafa - Atlansoy, Kadir (hzl.) (1997). *M. Şemseddin Ulusoy*, *Yâdigâr-ı Şemsî I-II.* Bursa: Uludağ Yay.

Karatay, Fehmi Edhem (1961). *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*. C. I. İstanbul: MEB Yay.

Kartallıoğlu, Yavuz (2008). “Osmanlı Türkçesindeki Ekler Dudak Uyumuna Göre Nasıl Okunmalıdır?”. *Turkish Studies*. (3/6): 449-470.

Kartallıoğlu, Yavuz (2011). *Klasik Osmanlı Türkçesinde Eklerin Ses Düzeni (16, 17 ve 18. Yüzyıllar).* Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

Kavakcı, Yusuf Ziya (1976). *İslam Araştırmalarında Usul*. Ankara: Emel Matbaacılık.

Kazancıgil, Ratip (hzl.) (1999). *Abdurrahman Hıbrî*, *Enîsü'l-Müsâmirîn*, İstanbul: Edirne Valiliği Yay.

Kılıç, Filiz (hzl.) (2010). *Âşık Çelebi, Meşâ‘irü'ş-şu‘arâ.* C. 2. İstanbul: İstanbul Araştırmaları Enstitüsü Yay.

Kılıç, Filiz (hzl.). *Şefkat-i Bağdâdî*, *Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Kültür Bakanlığı e-kitap http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219127/h/metinsb.pdf [erişim tarihi: 11.10.2012]

Kreiser, Klaus (hzl.) (1980). *Zâkir Şükrî Efendi, Mecmûa-i Tekâyâ*. Freiburg.

Kurnaz, Cemal - Tatcı, Mustafa (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî*. (tıpkıbasım). C. I-II. Ankara: Bizim Büro Yay.

Kut, Günay - Kut, Turgut (1982). "Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri*". İ.Ü Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*. (33): 401-439.

Kut, Günay - Kut, Turgut (2003). "Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri*". Tarihi, Kültürü ve Sanatıyla Eyüpsultan Sempozyumu.* İstanbul: Eyüp Belediyesi Kültür Yay. 52-65.

Kut, Günay (2000). "Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüshaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî". *Türklük Bilimi Araştırmaları.* (24/III).

Levend, Agâh Sırrı (2008). *Türk Edebiyatı Tarihi.* Ankara: TTK Yay.

Mehmed Şemseddin (1332). *Yâdigâr-ı Şemsî.* Bursa.

Mustafa Sâkıb Dede (1283). *Sefîne-i Nefîse-i Mevleviyân*. C.2. Mısır: Matba'a-i Vehbiyye.

Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddîn (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn*. İstanbul: Devlet Matba'ası Yay.

Müstakim-zâde Süleyman Sadeddîn (1979). *Devhatü'l-meşâyih*. İstanbul: Çağrı Yay.

Oğraş, Rıza (2007). "Türk Edebiyatında Kitap Yazımına ve Basımına Tarih Düşürme Geleneği". *Turkish Studies.* 2/4 (6): 647-669.

Öz, Tahsin (1997). *İstanbul Camileri*. Ankara: TTK Yay.

Özcan, Abdülkadir (hzl.) (1989). *Mecdî Mehmed Efendi*, *Hadâiku'ş-Şakāyık.*(tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay.

Özcan, Abdülkadir (hzl.) (1989). *Nev'î-zâde Atâyî, Hadâ'iku'l-Hakāyık fî Tekmileti'ş-Şakāyık.* (tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay.

Özcan, Abdülkadir (hzl.) (1989). *Şeyhî Mehmed Efendi, Vekāyiü'l-Fuzâlâ.*(tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay.

Şemseddin Sâmî (1316). *Kâmûsü'l-a'lâm*. İstanbul: Mihran Matbaası.

Şemseddin Sâmî (1317). *Kâmûs-ı Türkî.* İstanbul: İkdâm Matbaası.

Şentürk, Ahmet Atilla - Kartal, Ahmet (2009). *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*. İstanbul: Dergâh Yay.

Tatcı, Mustafa (hzl.) (2005). *Yunus Emre, Dîvân*, (*Yunus Emre Divânı-İnceleme)*. İstanbul: MEB Yay.

Türer, Osman (1996). "Gazzizâde Abdüllatîf Efendi". *İslâm Ansiklopedisi.* C. 13. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay.

Uludağ, Süleyman - Kara Mustafa (hzl.) (2011). *Abdurrahman Câmî, Evliyâ Menkıbeleri [Nefehâtü'l-üns]*. (tercüme: Lâmiî Çelebi). İstanbul: Pinhan Yay.

Ünver, İsmail (1993). "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler". *Türkoloji Dergisi*. XI(1): 51-91.

Von Hammer, Joseph (1833). *Geschichte des Osmanischen Reiches*. C.IX. Pest.

Yakıt, İsmail (1992). *Türk-İslâm Kültüründe Ebced Hesabı ve Tarih Düşürme*. İstanbul: Ötüken Yay.

VEFEYÂT-I

AYVANSARÂYÎ

(Tenkitli metin)

VEFEYĀT-I AYVANSARĀYĪ

Bismi'llāhi'r-Raḥmāni'r-Raḥīm[76]

الحمدلله فى نعمة الباطنة والظاهرة وجعلها صورية ومعنوية بالبراهين الباهرة وصلىالله على سيد المرسلين بقوته القاهرة وعلى آله واصحابه زوى الصحبة المتبركة الزاهرة.

El-ḥamdüli'llāhi fī niʿmeti'l-bāṭıneti ve'ẓ-ẓāhireti ve ceʿalehā ṣūriyyeten ve maʿneviyyeten bi'l-berāhīni'l-bāhireti ve ṣalla'llāhu ʿalā seyyidi'l-mürselīne'l-mübelliġīne bi-ḳuvvetihi'l-ḳāhireti[77] *ve ʿalā ālihi ve aṣhābihi*[78] *zevi'ṣ-ṣuḥbeti'l-müteberriketi'z-zāhireti.*[79] Emmā baʿdü, bu dīn-i mübīniñ ẓuhūriyle devlet-i nübüvvet ve salṭanat-ı risālet nihāyet bulup sulṭān-ı peyġamberān ʿaleyhi ṣalavātü'l-Mennān daḫi ʿālem-i beḳāyı teşrīf ve ṣaḥn-ı lāhūtda tevḳīf buyurulup anlardan ṣoñra nübüvvet ve risālet münḳatıʿ olmaġla taḳviyet-i devlet-i[80] İslām içün ẓāhir ü bāṭında bī-şümār ʿulemā-yı kirām ve meşāyiḫ-ı ʿiẓām irsāl olunup terbiye-i ṭālibīn ve tesliye-i ṭā'ife-i sālikīn ḳavāʿid-i dīniyyeye mevḳūf olmaġla ʿulemā-yı bāṭın daḫi[81] ʿulemā-yı ẓāhir ʿulūm-ı ṣūriyyeyi tedrīs eyledikleri gibi, meşāyiḫ-ı bāṭın daḫi ʿulūm-ı maʿneviyyeyi te'sīs ve fuḳarā-yı ṣuleḥāyı ʿibādet-i lāyıḳa ve veẓāif-i fā'iḳa ile te'sīs eyleyip dāmen-i ḳıyāmete dek bu reftārları beyne'l-enām revnaḳ bulması[82] muḥaḳḳaḳ olmuşdur. Aña binā'en bu faḳīr-i pür-taḳṣīr Ḥāfıẓ Ḥüseyin İbn el-Ḥācc İsmāʿīl el-Ayvansarāyī dāʿīleri daḫi beyne'n-nās eserleri meşhūr ve sebeb-i istīnās olup ʿulūm u maʿārifle[83] iḥyā-yı nām eden eslāf-ı kirām ḥażerātınıñ nāmlarıñ ve eyyāmlarıñ ve medfen ü maḳāmlarıñ ʿalā ḳadri'ṭ-ṭāḳa bu cerīdede cemʿ u iʿlām ve bāʿiṡ-i maḳbūl

---

[76] Başlık ve besmele sadece E ve İ nüshasında vardır.

[77] mübelliġīne bi-ḳuvvetihi'l-ḳāhireti A ve İ: mübelliġīne'ṣ-ṣāhireti E.

[78] ve aṣhābihi A ve İ: E nüshasında yoktur.

[79] "Zâhirî ve bâtınî nimetlerdeki bütün hamdler, Allah'a mahsustur. Allahu Te'alâ, o nimetleri göz kamaştırıcı kesin delillerle müşahhas ve mücerred kıldı. Allahu Te'alâ, galip olan kuvvetiyle peygamberlerin efendisi (Hz. Muhammed) üzerine, onun ailesi ve bereketli sohbet sahibi arkadaşları üzerine salât etsin!"

[80] devlet-i A ve İ: E nüshasında yoktur.

[81] daḫi A ve İ: E nüshasında yoktur.

[82] bulması E: olması A ve İ.

[83] ʿulūm u maʿārifle E: ʿulūm-ı maʿārifle A ve İ.

ve intisāb-ı rūḥāniyāta bāʿiṡ-i vuṣūl olmasını murād edip mübāşeret olundu. Rıḍvānu'llāhi ʿaleyhim ecmaʿīn.[84]

(A 3b, E1b-2a, İ 12-13)

Şeyḫ Yūnus Ḳuddise Sirruhū[85]

Yūnus Emre,[86] Ḫalvetiyye'den Şeyḫ Ṭapduḳ nām kimesneniñ dervīşlerinden olup كلشن توحيد *gülşen-i tevḥīd 843*[87] tārīḫinde Anaṭolu'da nehr-i[88] Saḳarya ḳurbünde vefāt eylemişdir. İlāhiyyāt dīvānı[89] meşhūrdur.

(A 3b, E 2a, İ 13, U 1b)

Ḥācı Bayram-ı Velī Ḳuddise Sirruhū[90]

Ḥācı Bayram-ı Velī,[91] Anḳara'da Ṣolfaṣol demekle maʿrūf ḳaryedendir ki Çubuḳ Ṣuyu'na ḳarībdir. ʿUlūm-ı şerʿiyye vü ʿaḳliyyede mahāret peydā eyledikden ṣoñra Anḳara'da müderris olmuş idi. Baʿdehu terk edip Şeyḫ Ḥāmid-i Aḳsarāyī ḫıdmetine vāṣıl-ı ḫilāfetle bekām olmuşdur.[92] الخبر *el-Ḫaber 833* [1429-1430] tārīḫinde dārü'l-beḳāya[93] rıḫlet edip anda defn olunmuşdur. Ḳabri maʿrūfdur. İlāhiyyātı vardır. Ez-cümle:

Çalabum bir şār yaratmış iki cihān arasında

Bu ilāhī, maʿrūf[94] güftelerindendir.

(A 3b, E 2b, İ 13-14, U 1b)

---

[84] Mukaddime bölümü U nüshasında mevcut değildir.

[85] Şeyḫ Yūnus Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şeyḫ Yūnus Emrem E: Yūnus Emrem U.

[86] Yūnus Emre A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[87] Yunus Emre'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri, 828 [1424-1425] olmasına rağmen, eserde 843 şeklinde gösterilmiştir. Bu kayıt yanlıştır. Yunus Emre'nin H. 720 [1320-1321] tarihinde vefat ettiği bilinmektedir. Bkz. Mustafa Tatcı (hzl.) (2005). *Yunus Emre, Dîvân* (*Yunus Emre Divânı-İnceleme).* İstanbul: MEB Yay. 48.

[88] nehr-i A, İ ve E: şehr-i U.

[89] İlāhiyyāt dīvānı A, İ ve U: İlāhiyyāt u dīvānı E.

[90] Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[91] Ḥācı Bayram-ı Velī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[92] olmuşdur A, İ ve U: olmuş E.

[93] dārü'l-beḳāya A, İ: beḳāya E ve U.

[94] maʿrūf A ve İ: maʿrūfdur E: U nüshasında bu cümle mevcut değildir.

Eşref-zāde Rūmī Ḳuddise Sirruhū[95]

Eşrefoġlu Rūmī[96] eş-Şeyḫ es-Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi.[97] Ḥācı Bayram'ıñ kendinden[98] inābet edip ve dāmādı olup şeyḫiniñ emriyle Şeyḫ Ḥüseyn-i Ḥamevī'ye varıp tekmīl-i sülūk eyledikden ṣoñra yine Ḥācı Bayram-ı Velī'ye[99] gelip ḫilāfetle şeref-yāb olmuşdur. İzniḳ'de tavaṭṭun edip تبجيل جنات *tebcīl-i cennāt 889*[100] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Nesli ḫālā bāḳīdir. Dīvān-ı ilāhiyyātı[101] olup andan niçe güfteler beste olunmuşdur. Beyne'n-nās maʿrūfdur.

(A 4a, E 2b-3a, İ 14, U 1b-2a)

Aḳşemsü'd-dīn Ḳuddise Sirruhū[102]

Aḳşemsü'd-dīn,[103] ismi Meḥemmed bin Ḥamza'dır. Şihābü'd-dīn-i Sühreverdī neslinden Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanhu ḥażretlerine[104] müntehī olur. Şām'da dünyāya gelip Rūm'a[105] taḥṣīle gelmişdir. ʿOs̱māncıḳ müderrisi[106] olup taṣavvufa māʾil[107] olduḳda Ḥācı Bayram-ı Velī'ye intisāb eylemişdi. Nāʾil-i ḫilāfet olduḳda Ebu'l-fetḥ Sulṭān Meḥemmed Ḫān'a mülāḳāt eyledikde İstanbul fetḥine teveccüh edip vaḳt-i fetḥi taʿyīn ve baʿde'l-fetḥ Ebū Eyyūb-ı Enṣārī raḍıya'llāhu ʿanh medfenini daḫi taʿyīn eylemiş idi. İstanbul'da Zeyrek Cāmiʿi'nde sākin olup hücūm-ı nāsdan nāşī iẕinle Türbeli Göynük nām ḳaryede inzivā edip vefātında defn olunduġuna كاشف اسرار *kāşif-i esrār 863* [9 Nisan 149] tārīḫ olup Cemāẕīye'l-āḫir'iñ beşinci günü idi. Taṣavvufda *Risāletü'n-nūr* ve sāʾir risāleler ve ṭıbda daḫi teʾlīfleri vardır. Güftelerinden:

---

95 Eşref-zāde Rūmī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Eşrefoġlı Rūmī E ve U.

96 Eşrefoġlu Rūmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

97 eş-Şeyḫ es-Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi A, İ ve U: eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi E.

98 Ḥācı Bayram'ıñ kendinden A, E ve İ: Ḥācı Bayram-ı Velī'den U.

99 Ḥācı Bayram-ı Velī'ye U: Ḥācı Bayram'a A, E ve İ.

100 Eşrefoğlu'nun vefat tarihini bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 899'dur, eserde 889 şeklinde gösterilmiştir. Ayrıca Eşrefoğlu'nun vefat tarihi diğer kaynaklarda H. 874 [1469-1470] yılı olarak gösterilmiştir. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. I. İstanbul: Matbaʿa-i Âmire. 17; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 42.

101 Dīvān-ı ilāhiyyātı A, E ve İ: İlāhiyyāt dīvānı U.

102 Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

103 Aḳşemsü'd-dīn A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

104 Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanhu ḥażretlerine E: Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddīḳ raḍıya'llāhu ʿanha U: Ebā Bekrü'ṣ-Ṣıddīḳ'a A ve İ.

105 Rūm'a E: Rūm'da A, İ ve U.

106 müderrisi İ ve U: müderris E.

107 māʾil A ve E: nāʾil İ ve U.

Zihî cān kim münevverdür bugün nūr-ı tecellādan

bu eserleriniñ maṭlaʿıdır. İstanbul'da bir mescidi vardır. Beyne'l-eḥibbā maʿrūfdur.[108]

(A 4a, E 3a-3b, İ 14-15, U 2a-2b)

Çelebi Ḫalîfe Ḳuddise Sirruhū[109]

Çelebi Ḫalîfe,[110] Cemālü'd-dîn-i Aḳsarāyî[111] neslinden olup anlar daḫi nesebi Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddîḳ raḍıya'llāhu ʿanha[112] vāṣıl olur. Bu sebebden Cemālî maḫlaṣıyla ilāhiyyātı vardır. Taḥṣîl-i ʿulūmdan ṣoñra ṭarîḳ-ı taṣavvufa māʾil[113] olup Pîr Meḥemmed Erzengānî'ye vāṣıl olup andan nāʾil-i murād[114] olmuşdur. Ṣadr-ı aʿẓam-ı vaḳt olan Ḳoca Muṣṭafā Paşa İstanbul'da bir kenîse-i ḳadîmeyi[115] kendine zāviye edip anda sākin ve niçe ḫulefā terbiye eylemişdir. Sulṭān Bāyezîd-i Velî zamānında ẓuhūr iden ṭāʿūn-ı kebîr defʿine duʿā içün[116] ḥacca irsāl edip esnā-yı ṭarîḳda Tabutḳurusu demekle maʿrūf maḥalde vefāt eyledigine bu mıṣraʿ tārîḫdir:

قد مات شاه اوليا

Ḳad māte şāh-ı evliyā 899 [1493-1494]

tārîḫinde anda vefāt eylemişdir. Mevlānā ve *Tefsîr-i Kebîr* ṣāḥibi Faḫr-i Rāzî ve Zenbîlli ʿAlî Efendi ve Pîr Meḥemmed Paşa daḫi aḳrabāsındandır. Beste olmuş ilāhî güfteleri meşhūrdur. Ez-cümle ṣuffe-i ṣadrında:

Dāim ʿāşıḳuñ efḳārı Hū

Ve biri daḫi:

---

[108] Beyne'l-eḥibbā maʿrūfdur U: A, İ ve E nüshalarında yoktur.
[109] Çelebi Ḫalîfe Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Çelebi Ḫalîfe E: Çelebi Ḫalîfe Cemāle'd-dîn Efendi U.
[110] Çelebi Ḫalîfe A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[111] Cemālü'd-dîn-i Aḳsarāyî A, E ve İ: Aḳsarāyî U.
[112] Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddîḳ raḍıya'llāhu ʿanha E: Ebū Bekrü'ṣ-Ṣıddîḳ'a A, İ ve U.
[113] māʾil A ve E: nāʾil İ ve U.
[114] murād A ve E: merām İ ve U.
[115] kenîse-i ḳadîmeyi A, E ve İ: kilîsā-i ḳadîmeyi U.
[116] için A, İ ve U: edip E.

Tā ezelden sen benümle ʿahd ü peymān[117] eyledüñ[118]

anlarıñ güfteleridir.

(A 4a, E 3b-4a, İ 15-16, U 2b)

Sulṭān Sünbül Sinān Ḳuddise Sirruhū[119]

Sünbül Efendi,[120] ismi Yūsuf Sinānü'd-dīn'dir. Taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra Çelebi Ḫalīfe'ye intisāb [etmiş] ve dāmādı[121] daḫi olmuşdur. Şeyḫi rıḥlet eyledikde anlarıñ yerine seccāde-nişīn-i meşīḫat olmuşdur.[122] İlā-āḫiri'l-ʿömr ṭālibleri terbiye ve sālikleri tesliye üzere iken vefāt edip müstaḳil türbede āsūde oldugu Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīḫi ile mażbūṭdur:

جانينه سنبل سنانك فاتحه

Cānına Sünbül Sinān'uñ Fātiḥa 936 [1529-1530]

Sulṭān Selīm Cāmiʿi binā olunduḳda teberrüken ibtidā bunlar vaʿẓ eylemişdir. Ās̱ār-ı ḳaleminden *Taḥḳīḳiyye* nām risāle ve sāʾir ās̱ār ve güfte-i ilāhiyyātı vardır:

Ezelden ʿaşḳ odına yana geldüm
Anuñ-çün tā ebed mestāne geldüm

(A 4a-4b, E 4a, İ 16, U 3a)

Merkez Muṣliḥü'd-dīn Efendi Ḳuddise Sirruhū[123]

Merkez Muṣlihü'd-dīn Efendi,[124] ismi Mūsa̱'dır. Lādiḳiyye'den Ṣarı Maḥmūdlu nām ḳaryedendir. Taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra ṭarīḳını[125] şerīʿate taṭbīḳ ile Ḥażret-i Sünbül Efendi'den

[117] ʿahd ü peymān A, E ve U: ʿahd-i peymān İ.
[118] eyledüñ A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[119] Sulṭān Sünbül Sinān Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Sünbül Efendi E ve U.
[120] Sünbül Efendi: Sadece A ve İ nüshalarında vardır.
[121] dāmādı A, İ ve U: dāmād E.
[122] olmuşdur İ: olmuş idi A ve E: olmuşdu U.
[123] Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

sālik-i ṭarīḳat olmuşdur. Şeyḫ Sünbül ʿazm-i beḳā eyledikde bunlar cā-nişīn olmuş idi. Sinleri ṭoḳsanı tecāvüz eyledikden ṣoñra ماتَ تقی *māte taḳiyy 951*[126] [1544-1545] ṭārīḫinde rıḥlet edip Yeñiḳapı ḫāricinde sābıḳan binā eyledigi zāviye dāḫilinde müstaḳil türbesinde medfūndur. Merkez maḫlaṣıyla ilāhīsi vardır:

Ġarīḳ-ı baḥr-i ʿiṣyānum şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 4b, E 4b, İ 16-17, U 3a-4b)

Şeyḫ [ʿAdlī] Ḥasan Ḳuddise Sirruhū[127]

Şeyḫ ʿAdlī Ḥasan Efendi,[128] İştib'den gelip Ḳoca Muṣṭafā Paşa şeyḫi bulu-nan Yümnī Ḥasan Efendi'den inābet ü ḫilāfetle Balaṭ Cāmiʿi'ne şeyḫ olmuş-dur. Baʿdehu Yanya'da ve Mezistre'de iḳāmet üzere iken şeyḫiniñ fevtinde, maḳāmları bunlara[129] teveccüh eylemişdir. مبشر الجنة *Mübeşşerü'l-cennet 1026* [1617] tārīḫinde vefāt edip zāviyesinde medfūndur ki müstaḳil türbesi vardır. Beste olmuş güfteleri ve *Terġībāt* ve sāʾir ās̱ārları vardır. Ez-cümle:

Levḥ-i dilden oḳıyan ʿilm-i ilāhīden sebaḳ

güftesi meşhūrdur.[130]

(A 4b, E 4b-5a, İ 17, U 3b)

Şeyḫ Kerīmü'd-dīn Efendi Ḳuddise Sirruhū[131]

eş-Şeyḫ Kerīmü'd-dīn Efendi,[132] sādātdandır. Yümnī Ḥasan Efendi'niñ oġludur. Ḳoca Muṣṭafā Paşa'da[133] şeyḫ iken حور مقصورات *ḥūrun maḳsūrātun 1051* [1641-1642] tārīḫinde vefāt

---

[124] Merkez Muṣlihü'd-dīn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[125] ṭarīḳını A ve İ:ṭarīḳati E ve U.

[126] Bu kayıt, diğer kaynaklarda bildirilen vefat tarihinden farklılık göstermektedir. Merkez Efendi H. 959 [1551-1552] yılında vefat etmiştir. Abdülkadir Özcan (hzl.) (1989). *Mecdî Mehmed Efendi*, *Hadâiku'ş-Şakāyık*.(tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay. 564.

[127] Şeyḫ [ʿAdlī] Ḥasan Ḳuddise Sirruhū: Şeyḫ Ḥasan ʿAdlī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şeyḫ ʿAdlī Ḥasan Efendi E ve U.

[128] Şeyḫ ʿAdlī Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[129] bunlara A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[130] meşhūrdur A ve İ: vardır E: U nüshasında bu cümle mevcut değildir.

[131] Şeyḫ Kerīmü'd-dīn Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Kerīmü'd-dīn Efendi E ve U.

eylemişdir. ʿAdlī[134] Efendi'niñ türbesinde medfūndur. İlāhiyyātı vardır. Güftelerinden biri budur:

Gel meclis-i ʿuşşāḳa tā refʿ ola aḥzānuñ

güftesi meşhūrdur.[135]

(A 4b, E 5a, İ 18, U 3b)

Şemsü'd-dīn-i Sivasī Ḳuddise Sirruhū[136]

Şemsü'd-dīn-i Sivasī,[137] ismi Aḥmed, maḫlaşı[138] Şemsī, mevlidi Zile'dir.[139] Ḥasan Paşa nām bir vezīr Sivas'da bir ḫānḳāh binā edip meşīḫati kendilere ḥavāle olunmuş idi. Anda terbiye-i sālikān[140] üzere iken Egri Seferi'ne daʿvet olunup sāʾir meşāyiḫ ile bile bulunmuşdur. ʿAvdetlerinde vaṭanlarına vāṣıl olup żaʿf-ı pīrī ile ʿazm-i lāhūt edip anda defn olunduġuna قدس الله تعالى سره *ḳaddesa'llāhu teʿālā*[141]*sirruhū 1006* [1597-1598] tārīḫ olmuşdur. Teʾlīfleri, dīvān-ı ilāhiyyātı vardır. Büyük birāderi Muḥarrem Efendi,[142] *Kāfiye-i Cāmī'*sini şerḥ eylemişdir ve küçük birāderi Sivas müftīsi İsmāʿīl Efendi ibtidā *Mülteḳā*'yı şerḥ eylemişdir. Ve sāʾir birāderleri vardır. Yedi ʿaded evlādı ḳalmışdır. İlāhiyyātından ez-cümle:[143]

Cümle ʿālem āşinā ben arada bīgāneyüm

---

132 eş-Şeyḫ Kerīmü'd-dīn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur. Uşşâkî-zâde adının "Kirâmü'd-dîn" olduğunu yazar. Ramazan Ekinci (hzl.) (2017). *Uşşâkîzâde İbrahim Hasib, Zeyl-i Şakā'ik.* İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay. 350.

133 Paşa'da U: Paşa'ya A, İ ve E.

134 Adlī A, İ ve E: Yaʿḳūb U.

135 meşhūrdur İ: maʿrūfdur A ve E: U nüshasında yoktur.

136 Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

137 Şemsü'd-dīn-i Sivasī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

138 maḫlaşı U: maḫlaş A, İ ve E.

139 Zile'dir A ve İ: Zile'dedir E ve U.

140 sālikān A, İ ve U: sālik E.

141 Ḳaddesa'llāhu Teʿālā A ve İ: Ḳaddesa'llāhu U: Ḳuddise Teʿālā E.

142 Muḥarrem Efendi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

143 ez-cümle U: A, İ ve E nüshalarında yoktur.

güftesi[144] beyne'l-eḥibbā[145] maʿrūfdur.

(A 4b, E 5a-5b, İ 18-19, U 3b-4a)

Nefes Anbarı [Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi] Ḳuddise Sirruhū[146]

Nefes Anbarı Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi,[147] muḳaddemā Abaza şeyḫi ʿAbdu'r-raḥmān Efendi'niñ Ḳayṣeriyye'de ẕākir başısı iken şeyḫ-i mezbūr āsitāneye iḥżār olunup maʿan gelmiş idi. Şeyḫi ḳatl olunduḳda Nūrī ʿAbdü'l-aḥad Efendi'ye intisāb edip bade'l-ḫilāfet Şemsī Paşa şeyḫi olup[148] Tercemān Yūnus Zāviyesi maḥlūl olduḳda ʿOs̱mān Efendi naḳl olmuş idi. Anda şeyḫ iken vefāt edip defn olunduġuna Naẓmī Efendi bu tārīḫi demişdir:

واه اوچدی بلبل توحید جنت بزمینه

Vāh uçdı bülbül-i tevḥīd cennet bezmine[149] *1095* [1683-1684]

İlāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu güftesi meşhūrdur:[150]

Żiyālar virdi nūr ile dil ü cāna seḥer ẕikri

(A 5a, E 5b, İ 19, U 4a-4b)

Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi Ḳuddise Sirruhū[151]

Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi[152] bin ʿAlī. Gerede'ye tābiʿ Ṣarı[153] Ḳāḍīlar nām ḳaryedendir. İstanbul'a gelip Bolbolcu-zāde ʿAbdü'l-kerīm Efendi'den inābet ü ḫilāfetle bekām olup Orta Cāmiʿ vāʿiẓi iken ʿOs̱mān Efendi maḥlūlünden Dıraġman Tekyesi'ne şeyḫ olmuş idi. Silsile-i

---

[144] güftesi A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

[145] beyne'l-eḥibbā U: A, İ ve U nüshalarında yoktur.

[146] Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[147] Nefes Anbarı Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[148] Nūrī ʿAbdü'l-aḥad Efendi'ye intisāb edip bade'l-ḫilāfet Şemsī Paşa şeyḫi olup A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[149] Bu mısra *Tuhfe-i Nâilî*'de de vardır. Cemal Kurnaz ve Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 650.

[150] bu güftesi meşhūrdur A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

[151] Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi Ḳuddise Sirruhū A: Şeyḫ Maḥvī Efendi Ḳuddise Sirruhū İ: Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi bin ʿAlī E: eş-Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi U.

[152] Şeyḫ Maḥvī ʿĪsā̱ Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[153] Ṣarı A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

selāṭīne dāḫil olup Süleymāniyye şeyḫi olduḳda ḥacca ʿazīmet edip Şām-ı şerīfe vardıḳda vefāt ve[154] Ṣāliḥiyye'de seksen yaşında iken Muḥammed Muḥyi'd-dīnü'l-ʿArabī ḳuddise sirruhu'l-ʿazīz türbesi ḫāricinde defn olunmuşdur. Vefātına bu beyt tārīḫdir:

كلدى زمانى قيلدى نزولى
مأواى شامه عيسى افندى

Geldi zamānı ḳıldı nüzūli
Meʾvā-yı Şām'a ʿĪsā Efendi 1127 [1715]

Āsārından teʾlīfleri ve[155] dīvān-ı ilāhiyyātı[156] vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anıñ güftesidir:[157]

Derdmendim mücrimim dermāna geldim yā Resūl

(A 5a, E 5b-6a, İ 19-20, U 4b-5a)

Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣahvī Ḳuddise Sirruhū[158]

Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣahvī Efendi,[159] Şeyḫ Maḥvī Efendi'niñ oğludur. Anıñ vefātında yerine zāviyedār olmuşdur. Baʿde'l-ḥacc silsile-i selāṭīne dāḫil olup pederi gibi seksen yaşında Süleymāniyye vāʿiẓi iken vefāt edip zāviyesinde defn olduġuna bu mıṣraʿ Müstaḳīm-zāde'niñ eser-i ḫāmesidir:

روح عيسى زاده قيلدى عزم لاهوت المدد

Rūḥ-ı ʿĪsā-zāde ḳıldı ʿaẓm[160]-i lāhūt el-meded 1173 [1759-1760]

---

[154] ve A, İ ve E: U nüshasında yoktur.
[155] teʾlīfleri A, İ ve U: teʾlīf E.
[156] dīvān-ı ilāhiyyātı A, İ ve U: dīvān u ilāhiyyātı E.
[157] Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anıñ güftesidir A, İ ve E: U nüshasında bu cümle yoktur.
[158] Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣahvī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣaḥvī Efendi U: Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣaḥvī Efendi E.
[159] Şeyḫ Meḥemmed Ṣāliḥ Ṣahvī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[160] ʿaẓm U: A, İ ve E nüshalarında yoktur.

Āsārından ilāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anıñ güftesidir:[161]

Cemāliñ ʿāleme mihr-i münevver yā Resūla'llāh
Vücūduñ cümleye[162] nūr-ı muṣavver[163] yā Resūla'llāh

(A 5a, E 6a-6b, İ 20, U 5a)

Şeyḫ Sinān Efendi Ḳuddise Sirruhū[164]

Şeyḫ Sinān Efendi,[165] ismi Yūsuf'dur. Pederi Yaʿḳūb Efendi, Ḳoca Muṣṭafā Paşa şeyḫi iken Balaṭ Zāviyesi'ne ibtidā mezbūr Sinān Efendi şeyḫ olmuşdur. Pederi ḫıdmetinde Ḳoca Muṣṭafā Paşa Tekyesi'ne naḳl olunmuş[166] iken şeyḫü'l-Ḥarem olup ilā āḫiri'l -ʿömr[167] ol ḫıdmetle evḳāt-güẕār ve Medīne-i Münevvere'de ʿazm-i dārü'l-ḳarār eylemişdir[168] ki شيخ الاوليا *şeyḫü'l-evliyā 989* [1581-1582] tārīḫ olup Baḳīʿ'de medfūndur. İlāhiyyātı daḫi vardır. Lākin beste olmamışdır. Āsārından *Rüʾyetü'n-nebī fī Tenbīhi'l-ġabī*[169] nām Türkī risālesi vardır. Meşhūr *Menāsik* daḫi anlarıñdır. Pederi Yaʿḳūb Efendi ['niñ][170] vefātına bu tārīḫi demişdir:

ديدى هاتف كتدى قطب روزكار
Didi hātif[171] *gitdi ḳuṭb-ı rūzgār* sene *979*[172] [1571-1572]

(A 5a, E 6b, İ 20-21, U 5b)

Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī Efendi Ḳuddise Sirruhū[173]

---

[161] anıñ güftesidir A, İ ve E: U nüshasında yoktur.
[162] cümleye İ: cümleten A, E ve U.
[163] muṣavver A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[164] Şeyḫ Sinān Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Sinān Efendi U: Şeyḫ Sinān Efendi E.
[165] Şeyḫ Sinān Efendi A ve İ: E ve U nüshasında yoktur.
[166] olunmuş A, İ ve E: U nüshasında yoktur.
[167] ilā āḫiri'l-ʿömr A, E ve İ: ilā āḫiri'z-zamān ve'l-ʿömr U.
[168] eylemişdir A ve İ: olmuşdur E ve U.
[169] Rüʾyetü'n-nebī fī Tenbīhi'l-ġabī U: Rü'yetü'n-nebeviyye'de Tenbīhü'l-ġabī A ve İ: Rü'yet-i Nebeviyye der-Tenbīhü'l-ġabī E.
[170] Yaʿḳūb Efendi U: Diğer nüshalarda yoktur.
[171] Didi hātif U: Diğer nüshalarda yoktur.
[172] 979 E ve U: 939 A ve İ. Bkz. Ahmed Nezih Galitekin (hzl.) (2001). *Hafız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı' Efendi - Süleyman Besim Efendi, Hadîkatü'l-cevâmi',* (*İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*). İstanbul: İşaret Yay. 96.

Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī,[174] pederi Balaṭ şeyḫi Seyyid Nūrī Ḥasan Efendi meşhūrdur. Anlarıñ rıḥletinde Vaḥyī Efendi cā-nişīn olmuşdur. Baʿde'l-ḥacc silsile-i selāṭīne dāḫil olup Sulṭān Selīm vāʿiẓi iken مختفى *muḫtefī 1130* [Haziran-Temmuz 1718] tārīḫi Şaʿbān'ında vefāt edip Ayvansarāy ḫāricinde pederi yanında altmış yaşında defn olunmuşdur. Müretteb dīvānı olup beste olmuş ilāhīleri vardır. Ez-cümle:

Göñül olsun nevālīñle muṭayyeb
Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

anıñ bir güftesiniñ maṭlaʿıdır.

(A 5b, E 7a, İ 21-22, U 5b)

Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū[175]

eş-Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi,[176] Seyyid Vaḥyī Efendi'niñ oğludur. Balaṭ Zāviyesi,[177] [pederi] ḥayātında kendilere fāriġ olmuşdur. Anda şeyḫ iken ارتحال بشر *irtiḥāl-i beşer 1142* [1729-1730] tārīḫinde vefāt edip pederi ve ceddi yanında defn olunmuşdur. Yerine oğlu Seyyid Meḥemmed Hāşim Efendi cā-nişīn iken خلافت الزاويه *ḫilāfetü'z-zāviye 1171* [1757-1758] tārīḫinde Ḳoca Muṣṭafā Paşa meşīḫatine naḳl olunmuş idi. Anda zāviye-nişīn iken خط شريف *ḫaṭṭ-ı şerīf 1199* [1784-1785] tārīḫinde intiḳāl-i ʿuḳbā edip[178] bā-ḫaṭṭ-ı hümāyūn oğlu dīger Meḥemmed[179] Hāşimī yerine şeyḫ olmuşdur. Mezbūr Feyżu'llāh Efendi'niñ müretteb dīvānı olup ez-cümle bu maṭlaʿ anıñ bir güftesindendür:[180]

Ḳaṭre-i ʿaşḳ-ı Ḫudā bir baḥr-i bī-pāyāndır

---

[173] Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī U: Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī Efendi E.
[174] Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Vaḥyī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[175] Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi U ve E.
[176] eş-Şeyḫ Seyyid Feyżu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[177] zāviyesi E: zāviyesini A ve U: zāviyesine İ.
[178] edip A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[179] Meḥemmed A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[180] anıñ bir güftesindendir A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

Burc-ı dilde ẕerresi ḫūrşīd-i tāb-efşāndır[181]

(A 5b, E 7a-7b, İ 22, U 5b-6a)

Şeyḫ İbrāhīm Naḳşī Sünbülī Ḳuddise Sirruhū[182]

eş-Şeyḫ es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī,[183] Sünbülī'dir. Pederi Meḥemmed Aġa, Deli Ḥüseyn[184] Paşa'nıñ ketḫudāsıdır. Muṣṭafā Paşa şeyḫi Seyyid ʿAlāü'd-dīn Efendi'den tekmīl-i ṭarīḳat edip Şāh-zāde vāʿiẓi iken Ṣafer'de vefāt ve Abdāl Yaʿḳūb Zāviyesi Mezāristānı'nda defn olunduġuna ʿAbdü'l-laṭīf-zāde Efendi bu tārīḫi demişdir:

جنتده ده ای نقشی كل هو دیه‌لم یاهو

Cennetde de ey Naḳşī gel Hū diyelüm yā Hū 1114 [Haziran-Temmuz 1702]

Baʿde zamānin mezbūr zāviyeniñ yerine Ḥekīmbaşı-zāde Ṣadr-ı aʿẓam ʿAlī Paşa bir cāmiʿ binā eylemişdir. Şeyḫ-i mezbūruñ müretteb dīvānı vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf andandır:

Kūy-ı ʿaşḳuñ baña bir kūh-ı tecellī görinür yā Resūla'llāh[185]

(A 5b, E 7b-8a, İ 22-23, U 6b)

Şeyḫ Ḳoruḳlu Meḥemmed Faḫrī Ḳuddise Sirruhū[186]

eş-Şeyḫ Ḳoruḳlu Meḥemmed Faḫrī Efendi,[187] meşhūr Şeyḫ İbrāhīm Naḳşī Efendi'den inābet ü ḫilāfetle kām-yāb olup maḥlūl olan Pīrī Paşa Zāviyesi şeyḫi olup fi'l-aṣl Ḳoruḳ maḥallesinde sākin olmaġla bu zāviyeniñ daḫi sebeb-i şöhreti olmuşdur. Yigirmi sene şeyḫ olup[188] rıḥlet ve mezbūr zāviyede defīn-i cennet olduġuna Zīver[189] Aḥmed Efendi'niñ bu mıṣraʿ-ı tārīḫidir:

---

[181] efşāndır A, İ ve U: feşāndır E.
[182] Şeyḫ İbrāhīm Naḳşī Sünbülī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī E ve U.
[183] eş-Şeyḫ es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[184] Ḥüseyn A ve İ: Ḥasan E ve U.
[185] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[186] Şeyḫ Ḳoruḳlu Meḥemmed Faḫrī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḳoruḳlu Meḥemmed Faḫrī Efendi E ve U.
[187] eş-Şeyḫ Ḳoruḳlu Meḥemmed Faḫrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[188] olup A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[189] Zīver A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

وجدكاه نعيمه كوچدى فخرى

Vecdgāh-ı Naʿīm'e göçdi Faḫrī 1148 [1735-1736]

Ās̱ārından müretteb dīvānı olup bu naʿt-ı şerīf anlardandur:

Ez-cān u dil Peyġam-ber'e ʿāşıḳ iseñ ṣallū ʿaleyh

Ṣāḥib çıḳar rūz-ı cezā şekk itmegil ṣallū ʿaleyh

(A 5b-6a, E 8a, İ 23-24, U 6a)

Ḳoruḳ Şeyḫi Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[190]

eş-Şeyḫ es-Seyyid Meḥemmed Efendi,[191] merḳūm Faḫrī Efendi'ye dāmād ve[192] kendileriñ ḫalīfesi olmaḳ taḳrībiyle ḥayātında biñ yüz ḳırḳ beş Cemāẕiye'l-āḫire'siniñ yigirmi ṭoḳuzuncu günü tārīḫiyle ḳaṣr-ı bedenden tevcīh olunup şeyḫi Faḫrī-i ṣāḥib-i ʿirfānıñ intiḳālinde meşīḫate ḳıyām eylemişdir. Evāʾil-i sülūkünde el-Ḥācc Evḥad şeyḫi Seyyid Meḥemmed Efendi'ye daḫi ḫıdmeti vardır. Kendi pederi İbrāhīm Efendi, Üsküb ḳāḍīsı iken vefāt eylemiş idi ve vālidesiniñ pederi müderrisīn-i kirāmdan Seyyid Maḥmūd Efendi merḥūmdur ki[193] Celvetiyye (bi'l-cīm) kibārından Şeyḫ Selāmī ʿAlī Efendi ile pīrdaş olup biñ yüz iki [1690-1691] sālinde Maġosa'da vāṣıl-ı ile'r-Raḥmān Fażlī Seyyid ʿOs̱mān Efendi cenāblarınıñ oġludur ki meẕkūr Maḥmūd Efendi, Egriḳapı ḫāricinde ve vālideleri[194] daḫi Ṣırt Tekye ḳurbünde bir bostān içinde āsūdedir.

Ṣāḥib-i terceme ḥażretleri Ḥasīb Efendi[195] edīb-i[196] ẕü'n-neseb, ʿaşk-ı ʿirfān ile münteḥab, ʿilm ile maʿrūf, ceẕbe-i İlāhiyye ile[197] mevṣūf, ḥāṣılı ʿömr-i nāzenīni maʿrifet-i maḥbūba maṣrūf, ẕikr-i dāimīye maẓhar bir mürşid-i muʿteber olup ḳırḳ bir sene[198] enfās-ı ʿazīzesin rıżā-yı maʿşūḳda imrār ve şeyḫi civārında cāy-ı ḳarār eyledigi seng-i mezārında olan

[190] Ḳoruḳ Şeyḫi Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid Meḥemmed Efendi E ve U.
[191] eş-Şeyḫ es-Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[192] ve A, İ ve E: olup U.
[193] merḥūmdur ki A, İ ve U: merḥūmlar ki E.
[194] vālideleri A, İ ve U: vālidesi E.
[195] Ḥasīb Efendi İ: Ḥasīb A, E ve U.
[196] edīb-i A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[197] ile E: A, İ ve U nüshalarında yoktur.
[198] ḳırḳ bir sene A, İ ve E: Ḳıbrıs'da U.

ṣadīḳ-ı ḥamīminden yalvāc-ı zamān Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi'niñ bu tārīḫ-i ḳudsiyānesiyle mażbūṭdur:[199]

Münteḫab-ı ehl-i hāl rāh-nümā-yı viṣāl
Şeyḫ Meḥemmed ki ol ṣūfī-i ṣafā

At bazarı'ña Şeyḫ Fażlī Efendi anıñ
Ceddi idi rūḫuna ede tecellī Ḫudā

Faḫri-i āgāh-dil Ḫalveti-i Sünbülī
Ḳıldı ḫilāfet ile pīr-i ṭarīḳatini[200]

Nāʾil-i irşād olup şeyḫine[201] dāmād olup
Sünbül-i vaṣlıñ alıp būyunu buldu liḳā

ʿĀrif-i esmā idi kāşif-i rüʾyā idi
Vāḳıf-ı ʿayne'l-yaḳīn ḥāli olup ḥaḳḳ-nümā

İrciʿi emri erip sırrına māh-ı ṣıyām
Vuṣlat-ı lāhūt ile eyledi ʿıyd-ı ṣafā

اوقيه‌لر اهل دل رحلتى تاريخنى
شيخ محمد ايده زاويهٔ عدنى جا

Oḳuyalar ehl-i dil rıḥleti tārīḫini
Şeyḫ Meḥemmed ide zāviye-i ʿAdni cā

---

199 tārīḫ-i ḳudsiyānesiyle mażbūṭdur A, İ ve E: tārīḫidir U.

200 ṭarīḳatini A ve İ: ṭarīḳını E: ṭarīḳat U. Kıt'a nazım şekli gereğince kafiye bulunması lâzım gelen bu mısrada kafiye yoktur.

201 şeyḫine A, İ ve U: şeyḫe E .

Leyletü'l-erbaʿa 14 Ramażān 1189[202] [8 Kasım 1775]

(A 6a, E 8a-9b, İ 24-25, U 6b-7b)

Şeyẖ Seyyid Seyfu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū[203]

Şeyẖ Seyyid Seyfu'llāh Ḳāsım Efendi,[204] pederi Seyyid Niẓāmü'd-dīn Efendi Silivriḳapısı ẖāricinde müstaḳil türbede medfūndur. Vefātına oğlu mezbūr Seyfī Efendi bu muṣannaʿ tārīẖi demişdir:

چیقدی اورتایه اجل بوزدی نظام عالمی

Çıḳdı ortaya ecel bozdı Niẓām-ı ʿālemi 957 [1550-1551]

(Niẓām lafẓından ecel ḥesābı iẖrāc oluna, tamām tārīẖ olur.) Kendileri Dāẖil-i Sūr'da zāviyesinde sākin iken یا مفخر الاولیا *yā mefẖare'l-evliyā 1010* [1601-1602] tārīẖinde intiḳāl-i dārü'l-cemāl eyleyip müstaḳil türbede medfūndur. Müretteb dīvānı vardır. Bu naʿt-ı şerīf anlardandır:

Cemīʿ-i derdlere dermān Muḥammed
Cihān ten gibi aña cān Muḥammed

Günehkār ümmetüñe ḳıl şefāʿat
Suʾāl itdügi dem ġufrān Muḥammed[205]

Maḳāmında ḥālen nesli bāḳīdir.[206]

(A 6b, E 9b, İ 26, U 7b-8a)

---

[202] Leyletü'l-erbaʿa 14 Ramażān 1189 A ve E: 1189 U: 1185 İ.

[203] Şeyẖ Seyyid Seyfu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ es-Seyyid Seyfu'llāh Efendi U: Şeyẖ Seyyid Seyfu'llāh Ḳāsım Efendi E.

[204] Şeyẖ Seyyid Seyfu'llāh Ḳāsım Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[205] Bu beyt sadece E nüshasında vardır.

[206] Bu cümle U nüshasında yoktur.

Şeyḫ ʿAlī Naẓmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[207]

Şeyḫ ʿAlī Naẓmī Efendi,[208] Mıṣrī Efendi'den ḫilāfetle kām-yāb olmuşdur. سورة الفرقان *Sūretü'l-Furḳān 1128* [1715-1716] tārīḫinde vefāt edip Ḥekīm-zāde ʿAlī Paşa Cāmiʿ-i Şerīfi'niñ şādırvānı ḳurbünde medfūndur. Bu güftesi meşhūrdur:

Yeter maʿmūr olduñ bir zamān vīrāne ol göñlüm
Ḫudāya āşinā ol ġayrıya bīgāne ol göñlüm

(A 6b, E 9b-10a, İ 25-26, U 7b)

Şeyḫ ʿAbdü'l-mecīd Efendi Ḳuddise Sirruhū[209]

Şeyḫ ʿAbdü'l-mecīd,[210] şeyḫi Sivasī İbn Muḥarrem Efendi, Sivas'dan gelip Meḥemmed Aġa Tekyesi'ne şeyḫ olduḳdan ṣoñra Şeyḫ Yavsī Tekyesi maḥlūl olup aña naḳl olunmuşdur. Sulṭān Aḥmed-i Evvel Cāmiʿi binā olunduḳda ibtidā bunlar vāʿiẓ olmuşdur. Vefātında Eyyūb ḳurbünde Sulṭān Murād Ḫān'ıñ bā-ḫaṭṭ-ı hümāyūn mütemellik eyledigi bāġçeyi mezāristān olmaḳ üzere şarṭ edip vefātında ol maḥalle defn olunduġuna ḫalīfesi Nūrī Efendi bu tārīḫi demişdir:

بيك قرق طوقزده اولدى پاك
سواسى اوچماقده مكان

Biñ ḳırḳ ṭoḳuzda oldı pāk
Sivasī uçmaḳda mekān 1049 [1639-1640]

Ās̱ārından teʾlīfleri ve dīvān-ı ilāhiyyātı vardır. Bu naʿt-ı şerīf andandır:[211]

Ḥadden aşdı iştiyāḳum yā Resūl[212] göster cemālüñ

---

[207] Şeyḫ ʿAlī Naẓmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şeyḫ ʿAlī Naẓmī Efendi E ve U.
[208] Şeyḫ ʿAlī Naẓmī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[209] Şeyḫ ʿAbdü'l-mecīd Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şeyḫ ʿAbdü'l-mecīd E ve U.
[210] Şeyḫ ʿAbdü'l-mecīd A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[211] Bu naʿt-ı şerīf andandır A, İ ve E: ez-cümle U.
[212] yā Resūl A, E ve U: yā Resūla'llāh İ.

(A 6b, E 10a-10b, İ 26-27, U 8a-8b)

Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū[213]

eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi,[214] ṣabāvetinde Sivas'dan Sivasī Efendi ile gelip taḥṣīl-i ʿulūmdañ ṣoñra Meḥemmed Aġa Zāviyesi'ne şeyḫ olmuşdur. Silsile-i selāṭīne duḫūl ve yoluyla Ayaṣofya-i Kebīr vāʿiẓi olduḳdan ṣoñra vefāt edip ismi[215] الشيخ عبدالاحد *eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad 1061* [1650-1651] tārīḫ olmuşdur. Şeyḫi ḳurbünde müstaḳil türbesi vardır. Müretteb dīvānı ve sāʾir teʾlīfātı beyne'n-nās meşhūrdur. Anlardan bu güfte bu maḥalde işāret olundu:

ʿAşḳuñla cihān beste luṭf eyle ʿināyet ḳıl

Derdüñle bu cān ḫaste luṭf eyle ʿināyet ḳıl

(A 6b, E 10b, İ 27-28, U 8b)

Bolbolcu-zāde Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi Ḳuddise Sirruhū[216]

eş-Şeyḫ Bolbolcu-zāde ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi.[217] Ḳaraman'dan gelip Şeyḫ Nūrī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemiş idi. Nişāncı Paşa-yı Cedīd Zāviyesi'nde şeyḫ iken defʿaten Ebu'l-fetḥ Sulṭān Meḥemmed Ḫān Cāmiʿ-i Şerīfi'ne vāʿiẓ olup yoluyla Ayaṣofya şeyḫi olmuş idi. Üç sene meşīḫat baʿdehu Rebīʿü'l-āḫir'de vefāt ve şeyḫleri ḳurbünde ʿazm-i ʿAraṣāt eyledigi Naẓmī Efendi'niñ bu tārīḫiyle maʿlūmdur:

عبدالكريم افندىيه جنت اولا محل

ʿAbdü'l-kerīm Efendi'ye cennet ola maḥall 1106 [Kasım-Aralık 1694]

Fetḥī maḫlaṣıyla ilāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlardañdır:

---

213 Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi E ve U.

214 eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

215 ismi A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

216 Bolbolcu-zāde Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Bolbolcu-zāde ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi E: eş-Şeyḫ Bolbolcu-zāde U.

217 eş-Şeyḫ Bolbolcu-zāde ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi A ve İ: İsmi ʿAbdü'l-kerīm Fetḥī Efendi U: E nüshasında yoktur.

Cemālüñ pertev-i nūr-ı Ḫudā’dur yā Resūla’llāh

Kelāmuñ cümle vaḥy-i[218] Kibriyā’dur yā Resūla’llāh

Ḳarabaş şeyḫi ʿAlī Efendi nefy olunduḳda Üsküdar’da Eski Vālide Zāviyesi daḫi refʿinden[219] bunlara teveccüh[220] eyleyip vefātında küçük oğlu ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi’ye tevcīh ve mezbūr Nişāncı Zāviyesi büyük oğlu Şeyḫ Muṣṭafā Efendi’ye tevcīh olunmuş idi.

(A 7a, E 10b-11a, İ 28, U 8b-9a)

Şeyḫ ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi Ḳuddise Sirruhū[221]

eş-Şeyḫ ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi,[222] Bolbolcu-zāde ʿAbdü’l-kerīm Efendi’niñ küçük oğludur. Üsküdar’da Vālide Sulṭān Zāviyesi’nde pederi yerine şeyḫ iken فاضل دقيق *Fāżıl-ı daḳīḳ 1125* [1713-1714] tārīḫinde irtiḥāl ve pederi yanında defīn-i türbet olmuşdur. Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīf anlardañdır ki:

Hādī-i sübül ẕāt-ı keremkār Muḥammed

(A 7a, E 11a-11b, İ 28-29, U 9a)

Ḳaramānī-zāde Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[223]

eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi[224] Ḳaramānī-zāde. Pederinden ve Dede Çelebi Şeyḫ Meḥemmed-i Ḫalvetī’den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve taḥṣīl-i ʿilm-i şerīʿat eyledikden ṣoñra Ayvansarāy ḳapısı dāḫilinde vāḳiʿ Emīr Buḫārī Tekyesi’niñ meşīḫati Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi maḥlūlünden bunlara verilip ḳaṣaba-i Ḳāsım Paşa’da vāḳiʿ Cāmiʿ-i Kebīr’iñ cumʿa vāʿiẓi olmuş idi. Bu ḥāl üzere on iki sene evḳāt-güẕār olup تعيين راحت *taʿyīn-i rāḥat*[225] *1149* [1736-1737] tārīḫinde rıḥlet ve Ebū Şeybetü’l-

[218] vaḥy-i A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[219] refʿinden A, E ve U: nefyinden İ.

[220] teveccüh A, E ve U: tevcīh İ.

[221] Şeyḫ ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi E ve U.

[222] eş-Şeyḫ ʿAbdu’r-raḥīm Münīb Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[223] Ḳaramānī-zāde Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi E ve U.

[224] eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[225] taʿyīn-i rāḥat A, İ ve E: taʿbīr-i raḥāt U. (1149 yılına “taʿbīr-i raḥāt” karşılık gelmediğinden yanlıştır.)

Ḫudrī raḍıya’llāhu ʿanhu türbesi ḫāricinde Ṭoḳlu İbrāhīm Dede’niñ ḳurbünde defīn-i türbet[226] olmuşdur. Ās̱ārından bir naʿt-ı şerīfiñ maṭlaʿı bu tertībdir:[227]

Seniñ ẕātıñ ḳamu medḥe eḥaḳdır yā Resūla’llāh

Bu güfteyi Çālāk-zāde Şeyḫ Muṣṭafā Efendi ḳuddise sirruhū[228] beste eylemişdir.

(A 7a, E 11b-12a, İ 29, U 9b)

Toḳadī Şeyḫ Meḥemmed Emīn Naḳşbendī Ḳuddise Sirruhū[229]

eş-Şeyḫ Toḳadī Meḥemmed Emīn Efendi[230] ḳuddise sirruhu’l-ʿazīz, İstanbul’a gelip taḥṣīl-i ʿulūm eyledikden ṣoñra rüʾūs ḳalemine bir miḳdār ḫıdmet es̱nāsında ḥıfẓ-ı Ḳur’ān-ı Kerīm edip baʿdehu Hüseyn Paşa-zāde Begefendi’ye imāmet münāsebetiyle ḫıdmet-i Ḥaremeyn’e meʾmūr olduḳda maʿiyyet eyleyip Beytu’llāhi’l-ḥarām’da sākin Şeyḫ Yek-dest Aḥmedü’l-Buḫārī ḳuddise sirruhu’l-Bārī ḫıdmetlerinde taḥṣīl-i ṭarīḳat eyleyip Medīne-i Münevvere’ye geldikde şeyḫü’l-Ḥarem bulunan el-Ḥācc Beşīr Aġa ḥażretleriyle ülfet edip yine İstanbul’a ricʿat eylemiş idi.[231]

Ayvansarāy dāḫilinde vāḳiʿ Emīr Buḫārī Zāviyesi’ne pīrdaşları Şeyḫ Aḥmed Efendi maḫlūlünden bunlara teveccüh edip bu ḥāl üzere evkāt-güẕār iken leyle-i Berāt’da rıḥlet edip ḫānesi ḳurbünde Pīrī Meḥemmed Paşa Cāmiʿi Mezāristānı’nda ʿazm-i cennet eylemişdir ki seng-i mezārında olan bu tārīḫ Müstaḳīm-zāde’niñdir:

اولدى لاهوته روان الله ديوب روح امين

Oldu lāhūta revān Allāh deyip rūḥ-ı Emīn 1158 [1745-1746]

---

[226] defīn-i türbet A, İ ve E: defn U.

[227] bu tertibdir A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

[228] Ḳuddise Sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[229] Toḳadī Şeyḫ Meḥemmed Emīn Naḳşbendī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Toḳadī Meḥemmed Efendi U: eş-Şeyḫ Toḳadī Meḥemmed Emīn Efendi E.

[230] eş-Şeyḫ Toḳadī Meḥemmed Emīn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[231] ricʿat eylemiş idi A, İ ve E: gelip U.

Ās̱ārından on ḳadar risālesi ve ilāhiyyātı ve naʿt-ı şerīfleri olup cümleden biri bu maṭlaʿdır:[232]

Meded dil-sīr-i feyż olsun kemīne yā Resūla'llāh
Ecel kesr etmeden çün āb-gīne yā Resūla'llāh[233]

Ḥuzūr-ı āl ü ṣaḥbe aṣl u ferʿa biñ ṣalāt olsun
Sürūr ere ḳabūlüñle Emīn'e yā Resūla'llāh[234]

(A 7a-7b, E 12a-12b, İ 30, U 9b-10a)

Şeyẖ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi Ḳuddise Sirruhū[235]

eş-Şeyẖ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi,[236] Arnavudluḳ'dan gelip İstanbul'da taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra Ḳaraman'a ʿāzim ve Şeyẖ Ḳaramānī ʿAlī'den inābet ve anıñ şeyẖi Yigitbaşı Aḥmed Efendi'den Amasya'da nā'il-i ẖilāfet olup yine İstanbul'a[237] ʿavdet eylemiş idi. İstanbul'da Şehr-emīni ḳurbünde bir zāviye binā edip evlādına şarṭ eylemişdir.[238] Maraż-ı pīrī ile ʿazm-i cennet eyledikde, Eyyūb'da vāḳiʿ ẖalīfesi Şeyẖ Naṣūḥ Efendi binā eyledigi zāviyeniñ müstaḳil türbesinde medfūn olduğu teberrüken Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīẖi ile mażbūṭdur:

Ol şeyẖ-i ḥaḳḳānī-cemāl buldı viṣāl-i ẕü'l-celāl
Tārīẖin eyler ṣūfiyā bu lafẓ-ı *şeyẖu'llāh* beyān *976* [1568-1569]

اول شيخ حقانى جمال بولدى وصال ذوالجلال
بو تاريخن ايلر صوفييا لفظ شيخالله بيان

Ās̱ārından bu ilāhīsi meşhūrdur:

---

[232] olup cümleden biri bu maṭlaʿdır İ ve E: vardur U.
[233] Bu mısra sadece A ve E nüshalarında vardır.
[234] Bu beyt sadece A ve E nüshalarında vardır.
[235] Şeyẖ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi E ve U.
[236] eş-Şeyẖ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[237] taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra … İstanbul'a A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[238] eylemişdir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Gelmişüm vaḥdet ilinden ʿaşḳ ile cihāna ben

İçmişüm cām-ı ezelden olmuşum mestāne ben[239]

Gerçi meşhūr olan resm üzere taḥrīr olundu, lākin mezbūr zāviyeniñ bānisi Şeyḫ Şücāʿ müşārun ileyh Şeyḫ Naṣūḥ'uñ ḫalīfesidir ki şeyḫine binā eylemişdir. Kendisi Zāl Paşa ḳurbünde vāḳiʿ ḫorāsāncı dükkānı ittiṣālinde olan iki ḳabriñ biriniñ ṣāḥibidir.

(A 7b, E 12b-13a, İ 31, U 10a-10b)

Ümmī Sinān-zāde Şeyḫ Ḥasan Efendi Ḳuddise Sirruhū[240]

eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi,[241] Ümmī Sinān-zāde'dir.[242] Ceddi olan Ümmī Sinān Şeyḫ İbrāhīm Efendi'niñ kerīmeleri ʿĀbide Bānū ve anıñ daḫi kerīmesi Ḥadīce Bacı'nıñ oġludur. Ceddi binā eyledigi tekyede sākin olup Şeyḫ Niẓām-zāde[243] Seyfu'llāh Efendi'niñ ḫalīfesi olup Egriḳapı dāḫilinde zāviyesinde medfūn olan Ḥaḳīḳī-zāde Şeyḫ ʿOṣmān Efendi'niñ yanında medfūn Çuḳadār Şeyḫ Meḥemmed Efendi'niñ ḫalīfesidir. Sulṭān Meḥemmed'de cumʿa vāʿiẓi iken rıḥlet eyledigi bu mıṣraʿ-ı tārīḫde ʿıyāndır:

کتدی اهل سلوکك استادی

Gitdi ehl-i sülūküñ üstādı 1088[244]

İstanbul'da olan zāviyesinde müstaḳil türbede medfūndur. Āṣārından meşhūr olan *Sinānīyye Mecālisi* beyne'l-vāʿiẓīn bunlarıñ tertībi olduġu meşhūrdur. Eşʿārı daḫi olup ez-cümle bu ilāhī anlarıñ güfteleridir:

---

239 Bu mısra İ nüshasında yoktur.

240 Ümmī Sīnān-zāde Şeyḫ Ḥasan Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi E: eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi Ümmī Sinān-zāde U.

241 eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshasında yoktur.

242 Ümmī Sinān-zāde'dir A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

243 Niẓām-zāde A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

244 Hasan Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1082 [1671-1672]'dir, eserde 1088 şeklinde gösterilmiştir. "Üstâd" kelimesi "اوستاد" şeklinde yazılırsa tarih tam çıkar. Ayrıca Hasan Efendi'nin vefat tarihi H. 1088 [1677-1678]'dir. Bkz. Klaus Kreiser (hzl.) (1980). *Zâkir Şükrî Efendi, Mecmûa-i Tekâyâ.* Freiburg: 29-37; Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. I. İstanbul: Matba'a-i Âmire. 61-62.

ʿĀşıḳı maʿşūḳa vāṣıl eyleyen Hū ẕikridür

Ṭālibi maṭlūba nāʾil[245] eyleyen Hū ẕikridür

(A 7b, E 13a-13b, İ 31, U 10b-11a)

Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi Ḳuddise Sirruhū[246]

eş-Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi,[247] İstanbul'da Şerbetdār Şeyḫ Meḥemmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve ḫilāfetle Burusa'ya hicret edip Ḳaraaġac maḥallesinde seccāde-nişīn olmuşdur. İrşād-ı ʿibād ḫıdmetinde iken vefāt eyleyip zāviyesinde defn olunduġuna Baldır-zāde Selīsī bu mıṣraʿı demişdir:

كيتدى عقبايه مدد يعقوب افندى هو ديدى

Gitdi ʿuḳbāya meded Yaʿḳūb Efendi Hū didi 1052 [1642-1643]

Yerine oġlu Şeyḫ Meḥemmed seccāde-nişīn olmuşdur. Āṯār-ı ḳaleminden bu meşhūr güfte anıñ güftārıdır:

Dil ü cān hīç ḳarār itmez tecellī eyle yā Allāh

(Bu güfte İstanbul'da Ḳoca Muṣṭafā Paşa Zāviyesi'nde şeyḫ olan Yaʿḳūb Efendi'niñ degildir.)

(A 8a, E 13b-14a, İ 32-33, U 11a-11b)

Şeyḫ Ḥasan Sezāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū[248]

Şeyḫ Ḥasan Sezāyī Efendi[249] ḳuddise sirruhu'l-ʿazīz,[250] Moravī'dir. Edirne'ye hicret eyleyip Laʿlī Şeyḫ Meḥemmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Anlarıñ rıḥletinde ʿĀşıḳ Efendi

---

[245] nāʾil A, İ ve U: vāṣıl E.

[246] Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi E ve U.

[247] eş-Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[248] Şeyḫ Ḥasan Sezāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şeyḫ Ḥasan Sezāyī Efendi E: eş-Şeyḫ Ḥasan Sezāyī U.

[249] Şeyḫ Ḥasan Sezāyī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[250] ḳuddise sirruhu'l-ʿazīz E: ḳuddise sirruhū A ve İ: U nüshasında yoktur.

maḳāmına lāyıḳ görülmüşdür. İrşād-ı ʿibād ile meşġūl iken *irciʿī ilā Rabbike* daʿvetine lebbeyk-zen-i icābet olup Ramażān'ıñ on yedinci gecesi vefāt eyledigine bu mıṣraʿ ṭārīḫdir:

دیدی هاتف سزاي رحلت ایتدی

Didi[251] hātif *Sezāyī rıḥlet itdi 1151* [29 Aralık 1738]

Dīger tārīḫ:

قطب ایکن کوچدی سزاي رحمة الله علیه

Ḳuṭb iken göçdi Sezāyī raḥmetu'llāhi ʿaleyh 1151[252]

Āsār-ı ḳaleminden[253] mürettеb dīvānı vardır. Bu güfte anlarıñ eser-i ḳalemidir:[254]

Sezāyī lī-maʿa'llāh göñüldür
Tecellī-ḫāne vallāh göñüldür

(A 8a, E 14a, İ 33, U 11b)

Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi Ḳuddise Sirruhū[255]

eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz[256] ʿAzīzī[257], ṭarīḳati Ümmī Sinān eş-Şeyḫ İbrāhīm Efendi'den görüp Aḫī Çelebi Cāmiʿi'nde meclis ederdi. فوت ناسوت *Fevt-i nāsūt 1003* [1594-1595] tārīḫinde rıḥlet ve Ḫāric-i Sūr'da Silivriḳapısı ile Bāb-ı Cedīd beyninde Üçḳozlar nām maḳāmda ḳabri maʿlūm ziyāretgāhdır. Bu ilāhī daḫi ehl-i ẕikr beyninde meşhūrdur:

Ey cemāl-i Ḥaḳḳa ṭālib - teveccüh eyle Mevlā'ya
V'ey viṣāl-i Ḥaḳḳa rāġıb - teveccüh eyle Mevlā'ya

---

251 Didi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
252 Bu tarih sadece U nüshasında bulunmaktadır.
253 Āsār-ı ḳaleminden E: Āsārından A, İ ve U.
254 anlarıñ eser-i ḳalemidir A ve E: anıñdır İ: anlarıñ āsārıdır U.
255 Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz E: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz ʿAzīzī U.
256 eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ʿazīz A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
257 ʿAzīzī A, İ ve E: U nüshasında yoktur.

Bu daẖi anlarıñdır:

ʿAşḳuñ meyine ḳanduñ n’olduñ a göñül n’olduñ
Yaḳduñ beni yandurduñ n’olduñ a göñül n’olduñ

ʿAzīzī maẖlaṣıyla bunlardan ġayrı meşāyiẖdan kimesne yoḳdur.

(A 8a, E 14a-14b, İ 33-34, U 11b-12a)

Şeyẖ Sivasī-zāde ʿAbdü’l-bāḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū[258]

eş-Şeyẖ Sivasī-zāde ʿAbdü’l-bāḳī Efendi,[259] taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra شيخ باقى *Şeyẖ Bāḳī 1023* [1614-1615] vilādetine tārīẖdir. Pederi fevtinden zāviyesi olan Sivasī Tekyesi’nde post-nişīn ve Sulṭān Aḥmed Ḫān Cāmiʿi’nde yetmiş üç yıl cumʿa vāʿiẓi olmuşdur. Ṭoḳsan ṭoḳuz yaşında iken rıḥlet eyleyip türbesinde defn olunduğuna Yaḥyā-yı Naẓīm’iñ beyt-i tārīẖi ile żabṭ olunmuşdur:

كتدى باقى منزله تاريخنى ديدم نظيم
كرسئ عرشى ايده سواسىزاده جلوه‌كاه

Gitdi bāḳī menzile tārīẖini didüm Naẓīm
Kürsi-i ʿarşı ide Sivāsi-zāde cilvegāh 1122[260]

Güftelerinden bu maḥalde bu beytleri īrād olunmuşdur:

İlāẖī sen beni yarlıġa luṭf it
Ledünnī ʿilmine maẓhar olam tā

[258] Şeyẖ Sivasī-zāde ʿAbdü’l-bāḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Sivasī-zāde ʿAbdü’l-bāḳī Efendi E: ʿAbdü’l-bāḳī Efendi U.

[259] eş-Şeyẖ Sivasī-zāde ʿAbdü’l-bāḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[260] Sivasī-zāde Abdü’l-bākī Efendi’nin vefat yılını bildirmek üzere verilen beytin sayı değeri 1124 [1712-1713]’tür, eserde 1122 olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda ölüm tarihi 15 Rebiü’l-evvel 1122 [14 Mayıs 1710] olarak kayıtlıdır. Bkz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 633.

Ḥālen nesli bāḳīdir.

(A 8a, E 14b-15a, İ 34, U 12a-12b)

Ḥaḳīḳī-zāde Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi Ḳuddise Sirruhū[261]

eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi Ḥaḳīḳī-zāde,[262] İstanbul'da dünyāya gelip Ümmī Sinān'ıñ ḫalīfesi olan Seyyid Niẓām-zāde Seyfu'llāh Efendi'niñ ḫalīfesidir. Egriḳapı dāḫilinde vāḳiʿ kendi ḫānesi ṭarīḳ-ı meşāyiḫına meşrūṭa zāviye edip anda sākin iken كلمة التقوى *kelimetü't-taḳvā 1037* [1627-1628] tārīḫinde rıḥlet edip zāviyesi mezāristānına defn olunmuşdur. Ās̱ārından müretteb dīvānı olup ez-cümle bu güfte[263] anlarıñ es̱erleridir:[264]

Bülbül-i şūrīdeyüm gülden naṣībüm var benüm
Ṣanmañuz bī-hūdeyüm gülden naṣībüm var benüm

(A 8b, E 15a, İ 35, U 12b)

Şeyḫ Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[265]

eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi,[266] fī'l-aṣl Edirne'de sākin iken elli beş tārīḫinde, İstanbul'a hicret edip bu es̱nāda Ṣavaḳ muḳābilinde Ḥarāmī Aḥmed Paşa Zāviyesi maḥlūl olup kendilere tevcīh olmuşdur. Anda ḫıdmet-i irşād üzere iken rıḥlet eyleyip miḥrāb önünde defn olunup yerine türbe binā olunmuşdur. Rıḥletine Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīḫi maʿrūfdur:

دیدیلر جمله مشتاقی بو تاریخ حق انطاقی
جمال الدین عشاقی ایده لاهوتی والاجا

---

[261] Ḥaḳīḳī-zāde Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi E: eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi Ḥaḳīḳī-zāde U.

[262] eş- Şeyḫ ʿOs̱mān Efendi Ḥaḳīḳī-zāde A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[263] güfte A ve İ: güfteler E: U nüshasında yoktur.

[264] es̱erleridir A ve İ: es̱erindendir E: U nüshasında yoktur.

[265] Şeyḫ Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi E ve U.

[266] eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Didiler cümle müştāḳı bu tārīḫ Ḥaḳḳ inṭāḳı

Cemālü'd-dīn-i ʿUşşāḳī ide lāhūtı vālā-cā 1164 [1750-1751]

Āẟārından müretteb dīvānı vardır. Yerine oğlu Seyyid Meḥemmed Efendi ḥālen şeyḫdir. Ez-cümle bu güfte anıñ eẟer-i ḳalemidir:[267]

Ḫudā'nıñ rāh-ı ẕātı reh-berisin yā Resūla'llāh

(A 8b, E 15a-15b, İ 35-36,g U 12b-13a)

Ṣalāḥü'd-dīn ʿAbdu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū[268]

eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi,[269] laḳabları Ṣalāḥü'd-dīn olmağla Ṣalāḥī maḫlaşıyla müretteb dīvān ve sāʾir āẟārı vardır. Kesriyye'den gelip taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra Ḥekīmbaşı-zāde ʿAlī Paşa'ya ḫıdmet edip dīvān efendisi olmuş idi. ʿUşşāḳiyye'den Ṣavaḳ Tekyesi şeyḫi olan Cemālü'd-dīn Seyyid Meḥemmed Efendi'niñ inābet-gerdesi, baʿdehu dāmādı olup taḥṣīl-i ṭarīḳat eylemiş idi. Ḳapıcıbaşılardan es-Seyyid Meḥemmed Ṭāhir Aġa bir zāviye binā edip Şeyḫ Meḥemmed Ṣābir Efendi teveccüh eylemiş iken, müddet-i ḳalīlede maḥlūlünden[270] bunlara teveccüh eylemiş idi. Bu ḥāl üzere iken ḥarīḳ-ı kebīrde zāviye-i mezbūre müteḥarriḳ olup Ṣavaḳ Tekyesi'nde müsāfireten sākin iken, ʿillet-i pīrī ile rıḥlet eyleyip[271] zāviyesi dāʾiresine defn olunduğu Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi'niñ[272] bu tārīḫi ile ẓabṭ olunmuşdur:

نقشبند خامه يازدى سال وصلن كه بودر

شيخ عبدالله صلاحى آه تاريخ وفات

Naḳşbend-i ḫāme yazdı sāl-i vaṣlın ki budur

Şeyḫ ʿAbdu'llāh Ṣalāḥī āh tārīḫ-i vefāt 1197 [1782-1783]

---

[267] anıñ eẟer-i ḳalemidir A ve E: anıñdır İ: anıñ eẟeridir U.

[268] Ṣalāḥü'd-dīn ʿAbdu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi E ve U.

[269] eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[270] bir zāviye … maḥlūlünden A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[271] eyleyüp A, İ ve U: edip E.

[272] Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi'niñ E: Müstaḳīm-zāde'niñ A, İ ve U.

خیرالاسلام صلاحالدین تاریخ تمام
یازدی هم خیرالقرون تاریخنی کلك دوات

Ḫayru'l-İslām Ṣalāḥü'd-dīn tārīḫ-i tamām 1197
Yazdı hem ḫayru'l-ḳurūn tārīḫini kilk-i devāt 1197

Āṣārından mü'ellefātı keṣret[273] ve eş'ārı daḫi vefret üzere olup cümleden bu naʿt-ı şerīf āṣār-ı ḫāme-i kemālleridir:[274]

Ezel mir'āt-ı ẕāt oldu çü ẕātıñ yā Resūla'llāh

(A 8b, E 16a-16b, İ 36-37, U 13a-13b)

Sulṭān Muṣṭafā Ḫān-ı Ṣānī

Sulṭān Muṣṭafā Ḫān-ı Ṣānī,[275] āl-i ʿOṣmān pādişāhlarından Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Rābiʿ'üñ oġludur. Nevbet-i salṭanat kendilere resīde olduḳda, ṭoḳuz sene müddetiñ tekmīl eyledikde Edirne'de ḫalʿ olunmuşdur. شیر خدا *Şīr-i Ḫudā 1115* [Kasım-Aralık 1703] tārīḫinde Receb'de vefāt edip pederi mezbūr Sulṭān Meḥemmed Ḫān'ıñ vālidesi türbesinde āsūdedir. Maḫlaṣları İḳbālī'dir. Āṣār-ı ḳaleminden bu güfte sā'ir güftelerinden intiḫāb olundu:

Şermsār itme Ḫudāyā rūz-ı maḥşerde beni

(A 9a, E 16b, İ 37, U 14a)

Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Ṣāliṣ

Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Ṣāliṣ,[276] āl-i ʿOṣmān'dan yigirmi dördüncü pādişāhdır. احمد ثالث *Aḥmed-i Ṣāliṣ 1084* [1673-1674] tārīḫinde dünyāya gelip احمد الثالث *Aḥmedü'ṣ-Ṣālis 1115* [1703-1704] tārīḫinde cülūs eylemişdir. قطب الارض *Ḳuṭbü'l-arż 1143* [1730-1731] tārīḫinde ḫalʿ olunup altı sene mürūrında rıḥlet edip pederi ve birāderi yanında defn olunduġına Ġalaṭalı Ḥāfıẓ Efendi bu

[273] mü'ellefātı keṣret A, E ve U: mü'ellefāt-ı keṣīresi İ.
[274] āṣār-ı ḫāme-i kemālleridir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[275] Sulṭān Muṣṭafā Ḫān-ı Ṣānī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[276] Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Ṣāliṣ A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

tārīḫi demişdir:

سرير پاك فردوس اوله سلطان احمده مأوى

Serīr-i pāk-i Firdevs ola Sulṭān Aḥmed'e me'vā 1149 [1736-1737]

Āṣār-ı ḳaleminden niçe güfteleri olup ez-cümle bu güftār anıñ zāde-i ṭabʿ-ı laṭīfleridir:[277]

Ẕikrüñ ile olmuşum raṭbü'l-lisān

Yā ġıyāṣe'l-müstaġiṣīn el-emān

(A 9a, E 16b-17a, İ 37-38, U 14a)

Dervīş Himmet Efendi Ḳuddise Sirruhū[278]

Dervīş Himmet Efendi[279] ḳuddise sirruhū, ṭarīḳ-ı Bayramiyye'den ḫilāfetle İstanbul'a gelip ahāliyle hüsn-i ülfet üzre iken Defterdār İbrāhīm Paşa kendine Naḳḳāş Paşa Sarāyı ḳurbünde bir zāviye binā edip anda sākin ve Ḳāsım Paşa ve İstanbul'da Ḫalīl Paşa Cāmiʿi'lerinde vāʿiẓ olup bu ḥāl üzre iken خاتمهٔ اوليا *ḫātime-i evliyā 1095* [Ocak-Şubat 1684] tārīḫi Ṣafer'inde rıḥlet ve Üsküdar'da ʿAbdü'ş-şekūr Efendi Zāviyesi'nde medfūn ḳılındı.[280] Tekyesi, oġlu ʿAbdu'llāh Efendi'ye tevcīh olunmuşdur, yazılsa gerekdir. Güftelerinden bu ilāhī meşhūrdur:

Yine bir sevdāya düşdüm ʿaşḳuñ elinden elinden

Yine ʿummān olup ṭaşdum ʿaşḳuñ elinden elinden

(A 9a, E 17a, İ 28, U 14b)

Himmet-zāde Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū[281]

eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi,[282] Himmet-zāde'dir. Baʿde'l-ḥacc silsile-i selāṭīne dāḫil olup

---

[277] bu güftār anıñ zāde-i ṭabʿ-ı laṭīfleridir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

[278] Dervīş Himmet Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Dervīş Himmet Efendi E ve U.

[279] Dervīş Himmet Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[280] ḳılındı A, E ve İ: ḳılındıġı U.

[281] Himmet-zāde Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi E ve U.

[282] eş-Şeyḫ ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Süleymāniyye vāʿiẓi oldukda rıḥlet ve pederi yanında defīn-i türbet olduğu el-Ḥācc Meḥemmed ʿİṣmet Efendi’niñ bu mıṣraʿ-ı tārīḫi ile muḳayyeddir:

ایده همت زاده یا رب عدن اعلایی مقام

İde Himmet-zāde yā Rab ʿAdn-i aʿlāyı maḳām 1122 [1710-1711]

Zāviyesine oğlu Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi nāʾil olmuşdur, yazılsa gerekdir. Eşʿār-ı dīvānı ve ilāhiyyāt dīvānı daḫi vardır. Ez-cümle Medīne-i Münevvere’de Ravża-i Şerīf muḳābilinde bu güfteyi inşād eylemişdir:

Ravżaña çün yüz süren bulur emān
el-Emān ey faḫr-i ʿālem el-emān

(A 9a, E 17b, İ 38-39, U 14b-15a)

Şeyḫ Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi ʿAbdu’llāh Efendi-zāde[283]

eş-Şeyḫ Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi,[284] ʿAbdu’llāh Efendi’niñ oğludur. Siyādeti, vālidesi ṭarafından silsile-i selāṭīne dāḫil olup Süleymāniyye vāʿiẓi oldukda ordu şeyḫi taʿyīn olunmuş iken,[285] şikeste-mizāc olup rıḥlet ve pederine hem-civār olduğu bu mıṣraʿ ile muḳayyeddir:

دوشدی بر تاریخ شیخ عبد الصمد

Düşdü bir tārīḫ Şeyḫ ʿAbdu’ṣ-ṣamed sene*1150* [1737-1738]

Güftelerinden bu naʿt-ı şerīf maʿrūfdur:

Tende cānım cānda cānānım Muḥammed Muṣṭafā

---

[283] Şeyḫ Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi ʿAbdu’llāh Efendi-zāde A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi E ve U.
[284] eş-Şeyḫ Seyyid ʿAbdu’ṣ-ṣamed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[285] iken A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Zāviyesi oğlu[286] es-Seyyid Nūru'llāh Efendi'ye tevcīh olunmuşdur ki Sulṭān Aḥmed şeyẖi iken vefātına واعظ سلطان احمد *vāʿiẓ-i Sulṭān Aḥmed 1180* [1766-1767] tārīẖ olmuşdur. Zāviyesinde vāḳıf-ı mezbūr yanında medfūndur.

(A 9b, E 17b-18a, İ 39, U 15a)

Şeyẖ ʿAbdü'ş-şekūr Efendi Ḳuddise Sirruhū[287]

ʿAbdü'ş-şekūr Efendi,[288] müşārün ileyh ʿAbdu'ṣ-ṣamed Efendi'niñ li-ebin ḳarındaşıdır. Silsile-i selāṭīne dāẖil olup Ayaṣofya şeyẖi oldu. واعظ اياصوفيه*Vāʿiẓ-i Ayaṣofya 1180* [1766-1767] tārīẖinde vefāt edip Üsküdar'da vāḳiʿ zāviyesinde pederi yanında defn olunmuşdur. Zāviyesi, dāmādına tevcīh olunmuşdur. Ās̱ār-ı ḳalemiyyesi vardır. Ez-cümle Ḳur'ān-ı ʿaẓīmü'ş-şānı mevʿiẓa ṭarīḳı üzre tefsīr eyleyip ve iki defʿa tefsīr-i şerīf ḫatmi müyesser olmuşdur ve ilāhiyyāt dīvānı[289] olup ez-cümle bu güfte es̱er-i ḳalemidir:

Düşdü göñlüm burcuna tīr-i maḥabbet yā Resūl

(A 9b, E 18a, İ 40, U15a-15b)

Şeyẖ Şekūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū[290]

eş-Şeyẖ ʿAbdü'ş-şekūr Efendi,[291] ismleri Mūsā'dır. Hüdāyī şeyẖi Ġafūrī Efendi'den ẖilāfetle Bāzirgān Tekyesi şeyẖi olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken موتوا قبل ان تموتوا *Mūtū ḳable en temūtū 1089*[292] tārīẖinde rıḥlet edip Edirneḳapısı ẖāricinde Emīr Buẖārī ḳuddise sirruhu'l-Bārī cāmiʿ-i şerīfi civārında medfūndur. Eşʿārından bu ilāhīsi meşhūrdur:

Eyleriz her laḥẓada yüz biñ ẖaṭā

---

[286] oğlı A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[287] Şeyẖ ʿAbdü'ş-şekūr Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: ʿAbdü'ş-şekūr Efendi E ve U.

[288] ʿAbdü'ş-şekūr Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[289] ilāhiyyāt dīvānı A, İ ve U: ilāhiyyāt u dīvānı E.

[290] Şeyẖ Şekūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ ʿAbdü'ş-şekūr Efendi E ve U.

[291] eş-Şeyẖ Şekūrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[292] Şekûrî Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1489 olmasına rağmen, eserde 1089 olarak gösterilmiştir. Musa Şekûrî Efendi'nin vefatı diğer kaynaklarda da H. 1089 [1678/1679] yılı olarak bildirilmiştir. Bkz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 495.

ربنا يا ربنا فاغفر لنا

Rabbenā yā Rabbenā fāġfir lenā

(A 9b, E 18b, İ 40-41, U 15b)

Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[293]

eş-Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi,[294] bu maḫlaşla meşhūr[295] sā'ir meşāyiḫ daḫi vardır. Biri bunlardır ki "ehl-i cennet" demekle maʿrūfdur. Hüdāyī Āsitānesi'nde şeyḫ iken, rıḥlet eyleyip Hüdāyī Efendi Türbesi ḫāricinde maḫṣūṣ türbede defn olunmuşdur. Rıḥletine Şeyḫ Naẓmī Efendi bu tārīḫi demişdir:

جنت افنديه اوله دار جنان مكان

Cennet Efendi'ye ola dār-ı cinān mekān sene *1075* [1664-1665]

İlāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu güfte añlarıñ münācātlarındandır:[296]

Cān u dil şehrüñ ezelden eyledi yaġmā-yı ʿaşḳ

(A 9b, E 18b, İ 41, U 15b-16a)

Rūşenī Şeyḫ ʿÖmer Efendi Ḳuddise Sirruhū[297]

eş-Şeyḫ ʿÖmer Rūşenī,[298] Aydın Güzelḥiṣār'dandır. Seyyid Yaḥyā̱ eş-Şirvānī[299] ḳuddise sirruhūdan aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Seyāḥat üzere iken Tebrīz'e vardıḳda, anda vefāt eyleyip[300] rıḥletine موت موت *mevt mevt 892* [1486-1487] tārīḫ olmuşdur. Āṡār-ı manẓūmesi çoḳdur. Cümleden bu naʿt-ı şerīfdir ki her maḳāmda bestesi vardır:

---

[293] Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi E ve U.

[294] eş-Şeyḫ Fenāyī Cennet Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[295] meşhūr A ve İ: meşhūrdur E ve U.

[296] añlarıñ münācātlarındandır A ve E: añlarındır İ ve U.

[297] Rūşenī Şeyḫ ʿÖmer Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿÖmer Rūşenī E: eş-Şeyḫ Dede ʿÖmer Rūşenī U.

[298] eş-Şeyḫ ʿÖmer Rūşenī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[299] Yaḥyā̱ eş-Şirvānī E: Yaḥyā̱-yı Şirvānī A, İ ve U.

[300] eyleyip A, E ve U: edip İ.

Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

İbrāhīm-i Gülşenī ḥażretleri bunlarıñ ḫalīfesidir ki Mıṣr'da vefātına bu mıṣraʿ tārīḫdir:

مات قطب الزمان ابراهيم

Māte ḳuṭbü'z-zamān İbrāhīm 940 [1533-1534]

(A 10a, E 18b-19a, İ 41,U 16a)

Şeyḫ Meḥemmed Üftāde Efendi Ḳuddise Sirruhū[301]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Üftāde Efendi[302] ḳuddise sirruhu'l-ʿālī, Burusavī'dir. Muḳʿad Ḥıżır Dede'den[303] Bayramiyye ṭarīḳına aḫẕ ve anda bir zāviye binā eylemişdir. Anda şeyḫ iken vefātına teberrüken Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīḫi iḫtiyār olundu:

تكرار مخلصيله دوشدى دله قلمدن

تاريخ ارتحال افتاده او فتاده

Tekrār-ı maḫlaṣ ile düşdi dile ḳalemden

Tārīḫ-i irtiḥāl-i Üftāde o fütāde 988 [1580-1581]

İlāhiyyātı vardır. Ez-cümle biri budur:

İlāhī yāri ḳıl baña ki senden ġayrı yārüm yoḳ

(A 10a, E 19a, İ 42, U 16a-16b)

Kātib-zāde Meḥemmed Refīʿ Efendi[304]

Kātib-zāde Meḥemmed Refīʿ Efendi,[305] Rūmili ḳāżī-ʿaskeri olmuşdur. Ḥekīmbaşı iken vefāt

[301] Şeyḫ Meḥemmed Üftāde Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Üftāde Efendi E ve U.

[302] eş-Şeyḫ Meḥemmed Üftāde Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[303] Dede'den A ve İ: Dede E ve U.

[304] Kātib-zāde Meḥemmed Refīʿ Efendi A, İ ve E: Meḥemmed Refīʿ Efendi.

[305] Kātib-zāde Meḥemmed Refīʿ Efendi A ve İ: Kātib-zāde'dir U: E nüshasında yoktur.

ve Ḳovacı[306] Dede ḳurbünde ʿazm-i cinān eyledigine Çeşmī-zāde Muṣṭafā Reşīd Efendi bu beyt-i tārīḫ[i][307] demişdir:

کتدی اول فرد زمانه دیدی تاریخ رشید
قیله عدن ایچره مکان روح رئیس الحکما

Gitdi ol ferd-i zamāne dedi tārīḫ Reşīd
Ḳıla ʿAdn içre mekān rūḥ-ı reʾīsü'l-ḥükemā 1183 [1769-1770]

Evāʾil-i ḥālinde Saʿīd maḫlaşıyla söyledigi güftelerinden bu güftār maʿrūf ve[308] pür-iştihārdır:

Cemāliñ gösterip güldür dil-i[309] maḥzūnları şād et

(A 10a, E 19b, İ 42, U 16b)

Bezmī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Muḥyī Efendi Ḳuddise Sirruhū[310]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Muḥyī Efendi,[311] Bezmī-zāde'dir.[312] İzniḳ'den gelip Nūrü'd-dīn-zāde'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyleyip Üsküdar'da Vālide Sulṭān Cāmiʿi'ne vāʿiẓ ve tekyesine Vişne Meḥemmed Efendi yerine şeyḫ olmuşdur. ملاقات موت *Mülāḳāt-ı mevt 1018* [1609-1610] tārīḫinde vefāt ve Şekūrī[313] Efendi Tekyesi'ne ibtidā bunlar defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ḳaleminden *Muġni'l-Lebīb* şerḥi vardır. Ve ilāhiyātından bu naʿt-ı şerīf anlarıñ güftārıdır:

ʿArż it cemālüñ göreyüm ey māh-ı tābān Muṣṭafā

(A 10a, E 19b, İ 42-43, U 16b-17a)

---

[306] Ḳovacı E, İ, U: Ḳova A.
[307] beyt-i tārīḫ[i] A ve E: beyti İ: tārīḫidir U.
[308] maʿrūf ve A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[309] dil-i A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[310] Bezmī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Muḥyī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Muḥyī Efendi E ve U.
[311] eş-Şeyḫ Meḥemmed Muḥyī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[312] Bezmī-zāde'dir A ve İ: Bezci-zāde E ve U.
[313] Şekūrī A, İ ve U: Şekūr E.

Şeyḫ Ḥasan Kenzī Efendi Ḳuddise Sirruhū[314]

eş-Şeyḫ Ḥasan Kenzī Efendi,[315] Ayaşlı'dır.[316] Ḳoca Muṣṭafā̠ Paşa şeyḫi Seyyid ʿAlāü'd-dīn Efendi'den ḫilāfetle Maġnisa'ya meʾmūr olmuşdur. Anda iḳāmet üzere iken, تربة العزيز *türbetü'l-ʿazīz 1127* [1715] tārīḫinde rıḥlet ve ol diyārda medfūndur. İlāhiyyātından bu güftesi maʿrūfdur:[317]

Aldıñ mı ṣafā ile muṣaffā ḫaberin sen

Nesli ḥālen bāḳīdir.

(A 10a-10b, E 19b-20a, İ 43, U 17a)

Südcü-zāde Ḥāfıẓ Efendi[318]

Ḥāfıẓ Efendi,[319] Südcü-zāde'dir. Dervīş ʿAbdü'l-laṭīf Efendi, Ümmī Sinān-zāde Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve ḥacca gidip anda tavaṭṭun u iḳāmet üzere iken, متحير العارفين *müteḥayyirü'l-ʿārifīn 1100*[320] [1688-1689] tārīḫinde rıḥlet-i cennet eylemişdir. Dīvānı vardır. Bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır:[321]

Ḳarīn-i bezm-i erbāb-ı hevāyım yā Resūla'llāh

(A 10b, E 20b, İ 43)

Cāhidī Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[322]

eş-Şeyḫ Aḥmed Cāhidī,[323] Seddü'l-baḥir'dendir. Ḳā'imī Şeyḫ Ḥasan-ı Bosnevī'den aḫẕ-ı

---

314 Şeyḫ Ḥasan Kenzī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Kenzī Efendi E ve U.

315 eş-Şeyḫ Ḥasan Kenzī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

316 Ayaşlı'dır A, İ ve U: Alaşehirli'dir E.

317 maʿrūfdur A ve E: meşhūrdur İ: ez-cümle U.

318 Südcü-zāde Ḥāfıẓ Efendi A ve İ: Ḥāfıẓ Efendi E: U nüshasında yoktur.

319 Ḥāfıẓ Efendi A ve İ: E nüshasında yoktur.

320 Hâfız Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen ibarede, "mütehayyir" lafzındaki "y" harfi, şeddeli olduğundan çift hesaplanırsa, eserde rakamla bildirilen 1100 yılına ulaşılır.

321 anlarıñdır E: anıñdır A ve İ.

322 Cāhidī Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Cāhidī E: eş-Şeyḫ Aḥmed Cāhidī Efendi U.

323 eş-Şeyḫ Aḥmed Cāhidī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

ṭarīḳat eylemişdir. Vaṭanında ḳā'im iken, استراحت *istirāḥat 1070* [1659-1660] tārīḫinde rıḥlet eyleyip yerine oġlu Luṭfu'llāh Efendi cā-nişīndir. Güftelerinden bu ilāhīsi maʿrūfdur:

Çün teferrüc eyleyüp baḳdum cihānuñ yüzine

(A 10b, E 20b-21a, İ 44, U17a-17b)

Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū [324]

eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi,[325] Eşref-zāde ʿİzzü'd-dīn Efendi, Burusa meşāyiḫındandır. İstanbul'da Ḳādiriyye şeyḫi ʿAbdu'r-raḥmān Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Baʿde'l-ḥacc müsāfireten[326] İstanbul'da sākin iken راحت مرشد *rāḥat-ı mürşid 1153* [1740-1741] tārīḫinde vefāt ve mezbūr Şerīf Efendi'niñ yanında ʿazm-i cennāt eyledi. Ās̱ār-ı ḳaleminden tefsīri vardır. Güftelerinden bu ilāhī beyne'l-fuḳarā maʿrūfdur:

Dest-i ʿaşḳıña dem-ā-dem yaḳalar çāk eyleriz

Ḥālen Burusa'da oġlu ʿAbdü'l-ḳādir Efendi cā-nişīndir.[327]

(A 10b, E 20b, İ 44, U 17b)

Rūḥī Rūḥu'llāh-ı Baġdādī [328]

Rūḥī Rūḥu'llāh-ı Baġdādī,[329] şāʿir-i māhirdir. Baġdād'da tavaṭṭun üzere iken, حضور *ḥużūr 1014* [1605-1606] tārīḫinde ʿazm-i ḳubūr eylemişdir.[330] Eşʿār-ı dīvānı olup bu beyt bir naʿt-ı şerīfiniñ maṭlaʿıdır:

Tāc-ı ser-i enbiyā pīş-rev-i evliyā

---

[324] Şeyḫ Ahmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi E: eş-Şeyḫ Aḥmed ʿİzzü'd-dīn Efendi U.

[325] eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[326] İstanbul'da Ḳādiriyye şeyḫi ʿAbdu'r-raḥman Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Baʿde'l-ḥacc müsāfireten A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

[327] cā-nişīndir İ: cā-nişīn olmuşdur A, E ve U.

[328] Rūḥī Rūḥu'llāh- ı Baġdādī E: Rūḥī Rūḥu'llāh-ı Rūḥa A ve İ: Rūḥī Rūḥu'llāh U.

[329] Rūḥī Rūḥu'llāh-ı Baġdādī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[330] eylemişdir A, E ve İ: olmuşdur U.

سيدنا مصطفى صل و سلم عليه

Seyyidinā Muṣṭafā̱ ṣalli ve sellim ʿaleyh

(A 10b, E 20b, İ 44, U 17b)

Naḥīfī Süleymān Efendi

Naḥīfī Süleymān Efendi,[331] şehrīdir. Yeñiçeri ocağında yazıcı olup ṣoñra ḫᵛācegān manṣıblarından biri ile çerāġ olmuşdur. Īrān ve Engürüs devletlerine sefāretle seyāḥat edip İstanbul'a geldikde şıḳḳ-ı s̱ānī defterdārlığı ile teḳāʿüd eylemişdir. Bu ḥāl üzere iken, ṭoḳsan yaşında rıḥlet ve Ṭopḳapısı ḫāricinde defn-i cennet olduğu aḳrabāsından Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīḫi ile muḳayyeddir:

او كامل دل اولنجه پر كشا يازدى قلم تاريخ

سليمان دولتك مور نحيفى اوچدى ميوايه

O kāmil-dil olunca per-güşā yazdı ḳalem tārīḫ

Süleymān devletiñ mūr-ı Naḥīfī uçdı meʾvāya 1151 [1738-1739]

Ās̱ār-ı ḳaleminden[332] *Terceme-i Mes̱nevī* ve *Muḍariyye* ve *Bürʾe* tercemeleri ve taḫmīsleri daḫi vardır. *Züḫr-i Āḫiret* nām manẓūme ve *Ḥıżriyye* ve *Āṣaf-nāme* ve eşʿār-ı dīvānı ve naʿt-ı şerīf dīvānı[333] ve sāʾir ās̱ārı vardır. İlāhiyyātından bu güftesi meşhūrdur:

Bülbül-i nālān olup çağırırım dōst dōst

Ol güle ḥayrān olup çağırırım dōst dōst

(A 10b, E 20b-21a, İ 45, U 18a)

eş-Şeyḫ Meḥemmed Niyāzī Ḳuddise Sirruhū[334]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Niyāzī[335] ḳuddise sirruhu'l-ʿālī,[336] İbn ʿAlī Mıṣrī Efendi demekle

[331] Naḥīfī Süleymān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[332] Ās̱ār-ı ḳaleminden A ve İ: Ās̱ārından E ve U.

[333] ve naʾt-i şerīf dīvānı A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[334] eş-Şeyḫ Meḥemmed Niyāzī Kuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Niyāzī E ve U.

maʿrūfdur. Malaṭya'dandır. Baʿde't-taḥṣīl Mıṣr'da sākin olup baʿdehu Elmalı nām ḳaryeye gelip Şeyḫ Sinān-ı Ümmī ḳuddise sirruhūdan aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Burusa'da Abdāl Çelebi kendine bir zāviye binā eylemişdir. Anda tavaṭṭun üzere iken, Edirne'ye daʿvet ve Köprülü-zāde Ṣadr-ı ʿaẓam Aḥmed Paşa kendilere ikrām eyleyip Edirne'den İstanbul'a, baʿdehu Burusa'ya varmış idi.

Ḳamaniçe seferi ẓuhūr eyledikde bilā-daʿvet Edirne'ye gelip Cāmiʿ-i ʿAtīḳ'de vaʿẓa çıḳıp sefere da'ir baʿż-ı kelimāt ẓuhūriyle biñ seksen sekiz Ṣafer'inde Limni'ye nefy olunup on iki sene mürūrunda Burusa'ya ıṭlāḳ olunmuşdur. Dört sene ṣoñra yine Edirne'ye gelip sefere me'mūruz demekle Sulṭān Selīm Cāmiʿi'nden riḳāb ḳā'im-maḳāmı ʿOs̱mān Paşa Cāmiʿ-i Şerīfi'nden iḫrāc ve Buçuḳdepe'den tekrār Limni'ye nefy olunmuşdur. Anda sākin iken, Ṣafer'de vefāt ve anda defn olunduġu bu tāriḫ ile muḳayyeddir:

جان عزیز مصری بر قمری کیبی اوچدی

Cān-ı ʿazīz-i Mıṣrī bir ḳumrı gibi uçdı 1105[337] [1693-1694]

Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı S̱ānī zamānınıñ evāḫirindedir.[338] Ās̱ār-ı ḳaleminden *Tefsīr-i Fātiḥa* ve *Mevā'id* ve dīvān-ı ilāhiyyātı ve sā'ir resā'ili vardır. Ez-cümle bu güftesi maʿrūfdur:

Āşinā-yı ʿaşḳ olandan āh u zār eksik degül

(A 11a, E 21a-22a, İ 46, U 18a-18b)

Şeyḫ Seyyid Maḥmūd Hüdāyī Ḳuddise Sirruhū [339]

eş-Şeyḫ es-Seyyid Maḥmūd Hüdāyī[340] ḳuddise sirruhu'l-Bārī,[341] Seferiḥiṣār'dandır.[342]

---

[335] eş-Şeyḫ Meḥemmed Niyāzī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[336] ḳuddise ṣirruhu'l-ʿālī E: ḳuddise ṣirruhu'l-hādī A ve İ: U nüshasında yoktur.

[337] Niyāzī'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1106'dır. Mısrada bildirilen "bir … uçdı" lafzına istinaden bir çıkarıldığında, eserde gösterilen 1105 tarihine ulaşılır. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. I. İstanbul: Matba'a-i Âmire. 173; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 959; Kenan Erdoğan (hzl.) (2008). *Niyâzî-i Mısrî, Dîvân.* Ankara: Akçağ Yay. 71.

[338] Bu cümle U nüshasında yoktur.

[339] Şeyḫ Seyyid Maḥmūd Hüdāyī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-seyyid Maḥmūd Hüdāyī E ve U.

[340] eş-Şeyḫ es-Seyyid Maḥmūd Hüdāyī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Burusa müderrisi olup maḥkemede nāʾib iken terk-i küllī eyleyip Üftāde Efendi ḥażretleriñden aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Üsküdar'a ʿazīmet eylemişdir. Anda bir[343] cāmiʿ binā edip[344] zāviye olmaḳ üzere şarṭ eylemişdir.[345] Vaʿẓ-ı irşād üzere iken شيخ محمود هدايى *Şeyḫ Maḥmūd Hüdāyī 1038* [1628-1629] tārīḫinde vefāt eyleyip tekyesi civārında türbe-i maḫṣūṣada defn olunmuşdur. Ās̱ārından *Mecālis-i Vaʿẓiyye* ve resāʾil ve dīvān-ı ilāhiyyātı ve sāʾir ās̱ārı vardır. Güftelerinden bu ilāhīsi maʿrūfdur:

Musaḫḫar emrüñe hep cümle eşyā
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

Elüñ altındadur dünyā vü ʿuḳbā
Senüñdür ḳul senüñdür ḥükm efendim

(A 11a, E 22a-22b, İ 47, U 19a)

Şeyḫ Meḥemmed Naṣūḥī Efendi Ḳuddise Sirruhū[346]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Naṣūḥī[347] bin Naṣūḥ, Üsküdārī'dir. Ḳarabaş şeyḫi ʿAlī el-Ḫalvetī'den[348] aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledikde, Ṣadr-ı aʿẓam Dāmād Ḥasan Paşa Üsküdar'da bir zāviye binā eyleyip anda iḳāmet eyledi. خلقت *Ḫilḳat 1130* [Temmuz-Ağustos 1718] tārīḫi Ramażān'ında rıḥlet edip zāviyesinde müstaḳil türbesinde medfūndur. İlāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemlerindendir:

Eyleyen ʿuşşāḳı şeydā dāʾimā
Ṭalʿatiñdir yā Resūla'llāh seniñ

---

341 Sirruhu'l-Bāri E ve U: Sirruhu'l-ʿāli A ve İ.
342 Seferiḥiṣār'dandır E ve U: Seferiḥiṣārı'ndandır A ve İ.
343 bir E ve U: A ve İ nüshalarında yoktur.
344 edip A, İ ve U: eyleyip E.
345 eylemişdir A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
346 Şeyḫ Meḥemmed Nasūḥī Efendi Kuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Mehemmed Naṣūḥī E: eş-Şeyḫ Mehemmed Naṣūḥī Efendi U.
347 eş-Şeyḫ Mehemmed Naṣūḥī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
348 ʿAlī el-Ḫalvetī'den A, İ ve U: el-Ḥācc ʿAlī el-Atvel-i Ḫalvetī'den E.

Derd ile āh etdiren ṣubḥ u mesā

Ḥasretiñdir yā Resūla'llāh seniñ

(A 11a, E 22b, İ 47-48, U 19b-20a)

eş-Şeyḫ Maḥmūd Ġafūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū[349]

eş-Şeyḫ Maḥmūd Ġafūrī Efendi,[350] Gelibolu'dandır. Muḳʿad Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Ebu'l-fetḥ Cāmiʿi'nde vāʿiẓ iken, Cennet Efendi vefātında Hüdāyī Āsitānesi'ne şeyḫ olmuşdur. Vefāt eyleyip Muḳʿad Efendi Türbesi'nde ʿazm-i cennet eyledigi Nālī Mehemmed Efendi'niñ[351] bu tārīḫi ile mażbūṭdur:

آچیكز محمود افندی روحنه الفاتحه

Açıñuz Maḥmūd Efendi rūḥuna el-Fātiḥa 1078 [1667-1668]

Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu ilāhīsi dīvānında mez̠kūrdur:

Çün bahār irüp şecerler sebz ü revnaḳ-gīr olur

(A 11a-11b, E 22b-23a, İ 48, U 19b)

Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed bin ʿAlī et-Tebrīzī Ḳuddise Sirruhū[352]

eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed bin ʿAlī et-Tebrīzī.[353] Şeyḫ Ebū Bekr-i Selle-bāf'dan aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. روح الشمس *Rūḥu'ş-şems 645* [1247-1248] tārīḫinde şehādet müyesser olmuşdur. Ġālibā Sulṭān Veled, Şeyḫ Aḥmed Dede Efendi'niñ yanında medfūndur. Maḥrūse-i Ḳonya'da Mevlevī-ḫānesi vardır. Müteʿaddid ilāhiyyātı olup ez-cümle bu güfte anıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir:

---

[349] eş-Şeyḫ Maḥmūd Ġafūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū A: eş-Şeyḫ Maḥmūd Ġafūrī Efendi E,İ ve U.

[350] eş-Şeyḫ Maḥmūd Ġafūrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[351] Nālī Mehemmed Efendi'niñ A, İ ve U: Nālī Efendi'niñ E.

[352] eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed bin ʿAlī et-Tebrīzī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed bin ʿAlī et-Tebrīzī E: eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn ʿAlī et-Tebrīzī bin Mehemmed U.

[353] eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed bin ʿAlī et-Tebrīzī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Bi-ḥamdi'llāh dirüm Allāh

Alup ʿaḳlumı fikru'llāh

(A 11b, E 23a, İ 48-49, U 19b-20a)

Şeyḫ Ra'ūfī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[354]

eş-Şeyḫ Ra'ūfī Aḥmed Efendi,[355] Üsküdārī'dir. Köstendilli ʿAlī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyleyip ḫānesinde iḥyā ederdi. Vefāt edip ḳurbünde Süleymān Paşa Cāmiʿi'nde defn olunduġuna Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ bu beyt-i tārīḫidir:

يازلدى بر عديم المثل تاريخ انتقالنده

رؤفا قيل رؤفىيه مقامن مسند مأوا

Yazıldı bir ʿadīmü'l-mis̱l tārīḫ intiḳālinde

Raū'fā ḳıl Raū'fī'ye maḳāmın mesned-i me'vā 1170 [1756-1757]

İlāhiyyātı vardır. Bu güftesi anlardandır:

Gözlerimiñ żiyāsı sensin yā Resūla'llāh

(A 11b, E 23a-23b, İ 49, U 20a)

Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[356]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī,[357] Üsküdārī'dür. Hüdāyī Efendi Āsitānesi'ne şeyḫ olan ʿAbdü'l-ḥayy Efendi'niñ ḥafīdidir. Ḫānesinde iken شيخ محمد نسيمى *Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī 1172* [1758-1759] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Üsküdar sarāy muḳābilinde mezāristānında medfūndur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesi vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñ[358] es̱er-i ḳalemidir:

---

[354] Şeyḫ Ra'ūfī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ra'ūfī Aḥmed Efendi E ve U.

[355] eş-Şeyḫ Raū'fī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[356] Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī Efendi U.

[357] eş-Şeyḫ Meḥemmed Nesīmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[358] bu güfte anlarıñ E: bu anıñ A ve İ: U nüshasında yoktur.

Seniñdir cümle bu ümmet şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 11b, E 23b, İ 49, U 20a)

Şeyḫ Aḥmed Ḳırımī Nakşbendī Ḳuddise Sirruhū[359]

eş-Şeyḫ Aḥmed Ḳırımī,[360] Naḳşbendiyye'dendir. Şeyḫ Aḥmed Yek-dest'den Mekke-i Mükerreme'de el alıp İstanbul'a geldikde Ayvansarāy ḳapısı dāḫilinde vāḳiʿ Emīr Buḫārī ḳuddise sirruhu'l-Bārī zāviyesi şeyḫi olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken انتقل المرشد *inteḳale'l-mürşid 1156* [Mart-Nisan 1743] tārīḫi Ṣafer'inde intiḳāl eyleyip zāviyesiniñ miḥrābı öñünde medfūndur. Ās̱ār-ı ṭabīʿati olup bu güfte andandır:

Hidāyet baḥriniñ gevheri sensin yā Resūla'llāh

(A 11b, E 23b-24a, İ 50, U 20a-20b)

Şeyḫ ʿAbdü'l-ḥayy Efendi Ḳuddise Sirruhū[361]

eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ḥayy Efendi bin İbrāhīm,[362] Edirneli'dir. Pederi Ṣaçlı İbrāhīm Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi ki İbrāhīm Efendi, Hüdāyī Efendi'niñ ḫalīfesidir. Pederi 1070['de] [1659-1660] rıḥlet eyledikden ṣoñra İstanbul'da Ḳadırġa Limanı'nda Meḥemmed Paşa Zāviyesi, Ḳaḍı-zāde Şeyḫ Muṣṭafā maḥlūlünden bunlara teveccüh eyledi. Selāmī Şeyḫ ʿAlī Efendi fevtinde, Hüdāyī Āsitānesi'ne şeyḫ olup on dört yıl mürūrunda şehr-i Recebde vefāt ve Ḫalīl Paşa Türbesi civārında Maḥmūd Beg Türbesi'nde defn olundu. Vefātına Müstaḳīm Şeyḫ Meḥemmed bu tārīḫi demişdir:

قيله عبدالحى سكا حق رحمتى

Ḳıla ʿAbdü'l-ḥayy saña Ḥaḳḳ raḥmeti 1117 [Ekim-Kasım 1705]

---

[359] Şeyḫ Aḥmed Ḳırımī Nakşbendī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Ḳırımī E ve U.

[360] eş-Şeyḫ Aḥmed Ḳırımī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[361] Şeyḫ ʿAbdü'l-ḥayy Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ḥayy Efendi E ve U.

[362] eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-ḥayy Efendi bin İbrāhīm A ve İ: bin İbrāhīm E ve U.

Eşʿārından bu ilāhī güftesi eser-i ḫāmeleridir:

Vücūduñ ʿāleme luṭf-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh

(A 11b-12a, E 24a, İ 50, U 20b)

Şeyḫ İsmāʿil Ḥaḳḳı Efendi Ḳuddise Sirruhū[363]

eş-Şeyḫ İsmāʿīl Ḥaḳḳı Efendi,[364] şehrīdir. Pederi,[365] Atbazārī Fażlī Şeyḫ ʿOsmān Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip seyāḥatla Burusa ve Mışr ve Şām ve Tekfurṭağı ve sā'ir maḥallerde iḳāmet üzere iken,[366] baʿdehu Üsküdār'da tavaṭṭun ve Aḥmediyye Cāmiʿi'nde cumʿa vāʿiẓi olmuş idi. Burusa'ya me'mūr olup anda sākin iken ترك ناسوت *terk-i nāsūt 1137* [Temmuz-Ağustos 1725] tārīḫi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde vefāt eyleyip anda defn olunmuşdur. Āsārından *Mesnevī* ve *Muḥammediyye* şerḥleri ve *Rūḥu'l-Beyān* nāmında mevʿiẓası ve sā'ir risāleleri[367] ve dīvān-ı ilāhiyyātı daḫi[368] vardır. Ez-cümle bu güfte andandır:

Ser-ā-ser bu cihānıñ cānı sensin yā Resūla'llāh

(A 12a, E 24a-24b, İ 51, U 21a)

Şeyḫ Meḥemmed Laʿlī Efendi Ḳuddise Sirruhū[369]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Laʿlī Efendi,[370] Ḳasṭamonī'dir. Edirne'ye gelip Gülşeniyye'den Şeyḫ Meḥemmed Sırrī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Muṣṭafā Paşa şeyḫi ʿAlāü'd-dīn Efendi'den daḫi[371] aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Yüz on yaşında iken Ẕi'l-ḥicce'de vefātına Kāmī Meḥemmed Efendi ḥażretleriniñ bu mıṣraʿı tārīḫdir:

مدد قوپدی نهال كلشنيدن بر كل لعلی

[363] Şeyḫ İsmaʿil Ḥaḳḳı Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ İsmaʿīl Ḥaḳḳı E ve U.
[364] eş-Şeyḫ İsmaʿīl Ḥaḳḳı Efendi A ve İ: E ve İ nüshalarında yoktur.
[365] Pederi E ve U: A ve İ nüshalarında yoktur.
[366] iken E ve U: olup A ve İ.
[367] sā'ir risāleleri A, E ve İ: resā'il-i sāireleri U.
[368] daḫi U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[369] Şeyḫ Meḥemmed Laʿlī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Laʿlī Efendi E ve U.
[370] eş-Şeyḫ Meḥemmed Laʿlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[371] daḫi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

Meded ḳopdı nihāl-i Gülşenī'den bir gül-i Laʿlī 1112 [Mayıs-Haziran 1701]

Tekyesinde medfūndur. Fenāyī maḫlaṣıyla müretteb dīvānçesi vardır. Ḥattā ḫulefāsından Cābī Dede Ḥasan Sezāyī merhūm bir ilāhīsinden:

İşit bu Sezāyī'den ne gördi Fenāyī'den

Dōst vechini gösterdi mirʾāt-ı mücellāya

demişdir. Aṣlında Laʿlī mürekkeb yapmaġla şöhret bulmuşdur. İlāhiyyāt-ı keṡīresinden[372] bu güfte bu maḥalde īrād olundu. Fenāyī Laʿlī:

Nār-ı ʿaşḳ itdi tecellī kime nūr-ı [Ṭ]ūr'dan

Geçdiler anlar behişt ü hem ḳuṣūr u ḥūrdan

(A 12a, E 24b-25a, İ 51-52, U 21a-21b)

Şeyḫ Enīs Receb Efendi Ḳuddise Sirruhū[373]

eş-Şeyḫ Enīs Receb Dede Efendi,[374] Edirneli'dir. Eslāfından Neşāṭī Aḥmed Dede Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip baʿde zamānin Murādiyye'de vāḳiʿ[375] Mevlevī-ḫāne'ye şeyḫ olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken intiḳāl edip zāviyede defn olunduġunu bu tārīḫ nāṭıḳdır:

كرسئ جنتده مولانا انيس اوله جليس

Kürsi-i cennetde Mevlānā Enīs ola celīs 1146 [1733-1734]

Dīvānı vardır. Bu güfte anlardan intiḫāb olundu:[376]

Niyāz-ı ḳalbimiz nūr-ı hidāyet yā Resūla'llāh[377]

---

372 İlāhiyyāt-ı keṡīresinden E: ilāhiyyātından A, İ ve U.

373 Şeyḫ Enīs Receb Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Enīs Dede Efendi E: eş-Şeyḫ Enīs Receb Dede Efendi U.

374 eş-Şeyḫ Enīs Receb Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

375 vakiʿ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

376 anlardan intiḫāb olundu A, E ve U: anlardan İ.

(A 12a, E 25a, İ 52, U 21a)

Şeyh Seyyid ʿOs̱mān Fażlī Efendi Ḳuddise Sirruhū[378]

eş-Şeyḫ Seyyid ʿOs̱mān Fażlī Efendi,[379] Şumnu'dan gelip Ẕākir-zāde[380] ʿAbdu'llāh Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyleyip Aydos'da[381] ve Filibe'de bir miḳdār iḳāmetden ṣoñra İstanbul'da Ḳul Cāmiʿi imāmı ve ḫaṭībi olduḳda, cāmiʿ-i şerīf civārında bir zāviye binā edip anda sākin iken, Sulṭān Selīm Cāmiʿi'ne şeyḫ olmuşdur.[382] Kelimāt-ı[383] cifriyye ẓuhūruna bināen Şumnu'ya nefy olunmuşdur.[384] Baʿde'l-ʿafv ṭoksan ṭoḳuz[385] cülūsunda müdāḫalesi sebebiyle Ḳıbrıs'a nefy olunup on beş ay mürūrunda فى جنات يتسألون *fī cennāt-ı yetese'elūn 1102* [1690-1691] tārīḫinde vefāt eyleyip Maġosa Ḳalʿası ḫāricinde defn olunmuşdur.

Ṣadr-ı Ḳonevī'niñ *Fātiḥa Tefsīri*'ne ve *Şerḥ-i Füṣūṣ*'ına ve sā'ir kitāblara ḥāşiyesi vardır. İlāhiyyātı olup ez-cümle bu güfte anıñ ās̱ārındandır:

Nice bir firḳatle yansın cān ü dil
Merḥamet ḳıl merḥamet ḳıl yā Raḥīm

Kevs̱er-i vaṣluñla ḳansın cān ü dil
Merḥamet ḳıl merḥamet ḳıl yā Raḥīm

(A 12a-12b, E 25b, İ 52-53, U 21b-22a)

Şeyḫ Meḥemmed Naẓmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[386]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Naẓmī Efendi,[387] Ṭrabzonī'dir. Taḥṣil-i ʿulūmdan ṣoñra Sivasī

---

377 nūr-ı hidāyet yā Resūla'llāh A, İ ve U: E nüshasında mısra eksik verilmiştir.
378 Şeyh Seyyid ʿOs̱mān Fażlī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid ʿOs̱mān Fażlī Efendi E ve U.
379 eş-Şeyḫ Seyyid ʿOs̱mān Fażlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
380 Ẕākir-zāde A, İ ve U: Ẕākir Dede E.
381 Aydos'da A ve U: Aydos E: İ nüshasında yoktur.
382 olmuşdur A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
383 Kelimāt-ı U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
384 Bu cümle E nüshasında bulunmamaktadır.
385 Baʿde'l-ʿafv ṭoksan ṭoḳuz A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
386 Şeyḫ Meḥemmed Naẓmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Naẓmī Efendi E ve U.
387 eş-Şeyḫ Meḥemmed Naẓmī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Efendi'den inābet ve Nūrī ʿAbdü'l-aḥad Efendi'den ḫilāfetle bekām olup İstanbul'da[388] Vālide Cāmiʿi'nde cumʿa vāʿiẓi ve Şehr-emīni'nde Yavaşca Meḥemmed Aġa Zāviyesi'nde meşīḫat üzere iken نظمی ولیّ الله *Naẓmī Veliyyu'llāh 1112* [1700-1701] tārīḫinde vefāt ve zāviyesi civārında ʿazm-i cennāt eyledigine tārīḫ-i mezbūr Şeyḫ Naḳşī Seyyid İbrāhīm Efendi'niñdir.

Ās̱ārından Şemsiyye ṭarīḳına maḫṣūṣ *Hediyyetü'l-iḫvān* nāmında menāḳıb cemʿ eylemişdir ki Müstaḳīm-zāde Süleymān Efendi iḫtiṣār edip ismi ve ṭārīḫi *Ḫulāṣatü'l-Hediyye* olmuşdur. Dīvān-ı eşʿārı daḫi vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf iḫtiyār olundu:[389]

Cemālüñ mihr-i ʿālem-tāb-ı cāndur yā Resūla'llāh

(A 12b, E 25b-26a, İ 53-54, U 22a-22b)

Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥman Refīʿā Efendi Ḳuddise Sirruhū[390]

eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥman Refīʿā Efendi,[391] Naẓmī-zāde'dir. Baʿde't-taḥṣīl pederi yerinde şeyḫ iken شيخ الصوفيه *şeyḫu'ṣ-ṣūfiyye 1132* [Mayıs-Haziran 1720] tārīḫi Receb'inde bir iki ḫaẕele gelip nıṣfü'l-leylde dāḫil olup kendilerini şehīd eylemişlerdir. Pederi yanında medfūndur. Eşʿārı vardır. Bu güfte anlardandır:

ʿAşḳ-ı Ḥaḳḳdan ẕerre deñlü kime kim etse es̱er
Eyler anı cümleden bīzār ol bilmez ḫaber

(A 12b, E 26a-26b, İ 54, U 22b)

Şeyḫ Seyyid Ḥüseyn Efendi Ḳuddise Sirruhū[392]

eş-Şeyḫ Seyyid Ḥüseyn Efendi,[393] Zafranbolusu'ndan[394] İstanbul'a[395] gelip[396] Şeyḫ ʿAbdü'l-

---

[388] İstanbul'da A, İ ve U: İslāmbol'da E.
[389] iḫtiyār olundu A, İ ve E: U nüshasında yokdur.
[390] Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥman Refīʿā Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥman Refīʿā Efendi E ve U.
[391] eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥman Refīʿā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[392] Şeyḫ Seyyid Ḥüseyn Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Ḥüseyn Efendi E ve U.
[393] eş-Şeyḫ Seyyid Ḥüseyn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[394] Zafranbolusu'ndan E: Zaġferānborlusu'ndan A ve İ: Zaġferānbolusu'dan U.
[395] İstanbul'a İ: A, E ve U nüshalarında yoktur.
[396] gelip A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

aḥad Nūrī Efendi'den taḥṣīl-i ʿulūm-ı ẓāhire ve aḫẕ-ı ṭarīḳatla daḫi tekmīl-i ʿulūm-ı bāṭına[397] eyledikden ṣoñra Silivriḳapısı dāḫilinde vāḳiʿ Ḥācı Evḥad Tekyesi şeyḫi olup anda neşr-i ʿulūm-ı nāfiʿa üzere iken silsile-i selāṭīne dāḫil olup yoluyla Süleymāniyye şeyḫi olduḳda rıḥlet ve Merkez Efendi Cāmiʿi Mezāristānı'nda defīn-i cennet olduğu pīrdaşlarından Şeyḫ Naẓmī Efendi'niñ bu beyt-i tārīḫi ile ḳayd olunmuşdur:

بر اكسك ايله نظمى فوتنه ديدى تاريخ

سيد حسينك اولسون ييرى الهى جنت

Bir eksik ile Naẓmī fevtine didi tārīḫ

Seyyid Ḥüseyn'üñ olsun yiri İlāhī cennet 1105[398]

Āṣār-ı ḳaleminden *Mecmʿa't-tefāsīr* isminde *Mecālis*'i ve sāʾir risāleler ve ilāhiyyātı daḫi vardır. Ez-cümle:

Ḫāteme'n-nebiyyīn ceddüm Muḥammed[399]

Umarım senden himmet-i şefāʿat

Ṣāḥib-i şefāʿat ol güzel Aḥmed

Umarım senden himmet-i şefāʿat

(A 12b, E 26b-27a, İ 54-55, U 23a)

Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[400]

---

[397] bāṭına A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[398] Seyyid Hüseyin Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen beytin ilk mısrasında bir eksik hesaplanması gerektiği belirtilmiş ve sonunda sayıyla 1105 tarihi verilmiştir. Verilen tarih mısraının sayı değeri, 1104 tutmakta ve bir eksik hesapladığımızda, 1103 [1691-1692] çıkmaktadır. Diğer kaynaklarda Seyyid Hüseyin Efendi'nin ölümü, 28 Cemâziye'l-âhir 1105 [24 Şubat 1694] tarihinde olduğu bildirilir. Bkz. Abdülkadir Özcan (hzl.) (1989). *Şeyhî Mehmed Efendi, Vekāyiü'l-Fuzâlâ* (tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay. 94.

[399] Muḥammed A, İ ve U: E nüshasında mısra yarımdır.

[400] Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi E ve U.

eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi,[401] sālifü'ẕ-ẕikr Seyyid Ḥüseyn Efendi'niñ birāder-zādesidir ve dāmādınıñ dāmādıdır. Mezbūr[402] Ḥüseyn Efendi'niñ ḫalīfesi ve cā-nişīni olup ẕikr-i tevḥīd[403] üzere iken وفات الهجرت *vefātü'l-hicret 1145* tārīḫinde rıḥlet ve zāviyesinde ʿazm-i cennet eylemişdir. Ās̱ār-ı ilāhiyyātı olup ez-cümle bu güfte-i tevḥīd anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir:

Etseñ naẓar her zerreye ḫūrşīd-i ekvān gizlidir
Derdine dāʾim ʿāşıḳ ol kim anda dermān gizlidir

(A 12b-13a, E 27a, İ 55, U 23a-23b)

Şeyḫ ʿOs̱mān Dede Efendi Mevlevī Ḳuddise Sirruhū[404]

eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Dede el-Mevlevī.[405] Gelibolu'dan ʿālem-i ṣabāvetde gelip taḥṣīl-i ʿilm ü maʿrifet ve Şeyḫ Ġavs̱ī[406] Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve dāmādı daḫi olduḳdan ṣoñra neyzenbaşı olup bu ḥāl üzere iken, Şeyḫ Aḥmed müşārun ileyh rıḥlet eyleyip Ḳuleḳapısı Mevlevī-ḫānesi bunlara teveccüh eyledikden ṣoñra neşr-i ṭarīḳat üzere iken, rıḥlet eyleyip zāviye-i mezbūrda oğlu ʿAbdü'l-bāḳī Sırrī Dede[407] cā-nişīn olduğu Seyyid Ḥüseyn Vehbī'niñ bu mıṣraʿ-ı ṭārīḫi ile maʿlūmdur:

عثمان دده كوچدى اوله سرّى باقى
ʿOs̱mān Dede göçdi ola Sırrı bāḳī 1142 [1729-1730]

Mezbūr Ġavs̱ī[408] Dede'niñ civārında defn olundu. Ās̱ār-ı ḳaleminden muʿcizāt-ı enbiyāda *Ravżatü'l-iʿcāz* ve *manẓūme-i Miʿrāciyye* ki evveli bu beytdir:

Evvel Allāh adını yād edelim

---

[401] eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[402] Mezbūr A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[403] ẕikr-i tevḥīd A ve İ: ẕikr ü tevḥīd E ve U.
[404] Şeyḫ ʿOs̱mān Dede Efendi Mevlevī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Dede el-Mevlevī E ve U.
[405] eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Dede el-Mevlevī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[406] Ġavs̱ī A, E ve U: ʿAvnī İ.
[407] ʿAbdü'l-bāḳī Sırrī Dede A, İ ve U: ʿAbdü'l-bāḳī ḳuddise Sırrī Dede E.
[408] Ġavs̱ī A, E ve U: ʿAvnī İ.

Dil dil olmuş dilleri şād edelim

Ve sā'ir ġazeliyyātı daḫi vardır. Ez-cümle bu ġazeli Şeyḫ Aḥmed Şems-i Sivasī'ye naẓīre demişdir ki maṭlaʿı budur:

ʿĀşıḳ-ı Ḥaḳḳ *irciʿī* emriyle me'mūr olmadan

Añlamışdır Ḥaḳḳı Ḥaḳḳ nūriyle mestūr olmadan

Ve maḳtaʿı budur:[409]

Nāyi-i bī-çāre bir sevdā ile olmuş ḫarāb

Ḥacc-ı mebrūr etmek ister Beyt-i Maʿmūr olmadan[410]

(A 13a, E 27b, İ 55-56, U 23b-24a)

Şeyḫ Seyyid ʿUyūnī Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[411]

eş-Şeyḫ Seyyid ʿUyūnī Efendi.[412] Aydın-zāde Zāviyesi şeyḫi olan Aʿrec Ḥasan Efendi'den ve anlarıñ fevtinde Ḳoca Muṣṭafā Paşa şeyḫi Şeyḫ Seyyid Nūrü'd-dīn Efendi ḳuddise sirruhu'l-ʿazīzden tekmīl-i ṭarīḳat eyleyip Südlüce'de, Cemāl-i Ḫalvetī[413] eş-Şeyḫ İsḥaḳ Efendi ḳuddise sirruhū maḳāmına ḳā'im olup bu ḥāl üzere iken خاتمهء صلحا *ḫātime-i ṣuleḥā 1166*[414] tārīḫinde vefāt ve ʿazm-i ʿAraṣāt eyleyip Südlüce'de Ḳapıaġası Maḥmūd Aġa Cāmiʿi ḳurbünde vāḳiʿ mektebinde ve zāviyesinde zāviyedār olup cāmiʿ-i mezbūruñ dā'iresinde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ḳaleminden bu naʿt-ı şerīf ber-güẕārdır:

---

[409] Ve maḳtaʿı budur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

[410] ister Beyt-i Maʿmūr olmadan A, İ ve U: Bu mısra E nüshasında eksik yazılmıştır.

[411] Şeyḫ Seyyid ʿUyūnī Meḥemmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿUyūnī es-Seyyid Meḥemmed Efendi E: eş-Şeyḫ ʿUyūnī Seyyid Meḥemmed Efendi U.

[412] eş-Şeyḫ Seyyid ʿUyūnī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[413] Cemāl-i Ḫalvetī A, E ve U: Ḫalvetī İ.

[414] Seyyid Mehemmed Efendi'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri, hemze hesaba katıldığında 1176 [1762-1763]'dır, eserde 1166 olarak gösterilmiştir. Şairin vefatı diğer kaynaklarda 1176 [1762-1763] yılı olarak gösterilmiştir. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 718.

Cemīʿ-i enbiyāya pīşvāsın yā Resūla'llāh

Cemīʿ-i evliyāya reh-nümāsın yā Resūla'llāh[415]

(A 13a, E 27b-28a, İ 56-57, U 24a)

Yūsuf-zāde ʿAbdu'llāh Efendi Şeyḫü'l-Ḳurrā[416]

Yūsuf-zāde ʿAbdu'llāh Efendi,[417] şeyḫü'l-ḳurrādır. Pederi Meḥemmed bin Yūsuf reʾīsü'l-ḳurrā olmuşdur. Pederi ve ceddi ve kendi daḫi Naḫl-bend Cāmiʿi'niñ imāmıdır. Sarāy-ı hümāyūnda reʾīsü'l-ḳurrā ve kitāb-ḫānede reʾīsü'l-müderrisīn olmuşdur. Baʿde't-taḥṣīl Saḳızlı İlyās Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip İstanbul'da taʿlīm ü taʿallüm[418] üzere iken tārik-i nāsūt u mālik-i lāhūt olup Topḳapısı ḫāricinde pederi ve sāʾir ehl-i Ḳur'ān arasında Ẕi'l-ḳade'niñ on beşinde defn olunduğu şākirdlerinden Müstaḳīm-zāde'niñ bu mıṣraʿıyla muḳayyeddir:

مدفنن نور ايده عبدالله افنديك قدير

Medfenin nūr ede ʿAbdu'llāh Efendi'niñ Ḳadīr 1167[419]

Ās̱ār-ı ḳaleminden *Ḥāşiye-i Tefsīr-i Beyżāvī* ve *Şerḥ-i Ṣaḥīḥ-i Buḫārī* ve *Ḳur'ān-ı Kerīm*'de müşkil olan maḥalleriñ her birine bir risāle taḥrīr eylediginden ġayrı, elsine-i s̱elās̱ede eşʿārı olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf Türkī ās̱ārındandır:

Ḳażā-yı dergehiñ kān-ı ʿaṭādır yā Resūla'llāh

Seng-i mezārında olan ʿArabī tārīḫ, Ḫᵛāce-zāde Seyyid Meḥemmed Efendi'niñ ḳalemiyle mesṭūrdur.

(A 13a, E 28a-28b, İ 57-58, U 24b)

---

415 Bu mısra İ nüshasında yoktur.

416 Yūsuf-zāde ʿAbdu'llāh Efendi Şeyḫü'l-Ḳurrā A ve İ: Yūsuf-zāde ʿAbdu'llāh Efendi E: ʿAbdu'llāh Efendi U.

417 Yūsuf-zāde ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: Yūsuf-zāde'dir U: E nüshasında yoktur.

418 taʿlīm ü taʿallüm A, E ve U: taʿlīm İ.

419 Abdullah Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1171 [1757-1758]'dir, eserde 1167 olarak gösterilmiştir. Diğer biyografik kaynaklarda Abdullah Efendi'nin vefat tarihi, 15 Zilkade 1167 [3 Eylül 1754] olarak bildirilmiştir. Bkz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 1250.

Mūsā̱ Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū[420]

Mūsā̱ Dede Efendi,[421] Ḳoca Muṣṭafā̱ Paşa ḳurbünde ḫānesinde münzevī bir dervīş-i Mevlevī olup شيخ الصوفيه *şeyḫu'ṣ-ṣūfiyye 1132* [1719-1720] tārīḫinde rıḥlet ve Ḫāric-i Sūr'da Merkez Efendi ḳuddise sirruhū mezāristānında ʿazm-i cennet eylemişdir. Ā̱s̱ār-ı ṭabīʿatinden[422] bir naʿt-ı şerīf meşhūrdur ki bu maḥalle ḳayd olunup[423] ḥüsn-i s̱enāsına vesīle ḳılınmışdır:[424]

Bir ismi Muṣṭafā̱ bir ismi Aḥmed
Allāhümme ṣalli ʿalā̱ Muḥammed
Rūz-ı maḥşerde bize ede meded
Allāhümme ṣalli ʿalā̱ Muḥammed

Nūrı anuñ ḳalbini pür-nūr eder
Ẕikri göñül mülkünü maʿmūr eder
Çoḳ ṣalavāt ādemi mesrūr eder
Allāhümme ṣalli ʿalā̱ Muḥammed

Nāʾil olam derseñ eger devlete
Eyle ʿibādet cenāb-ı Ḥażrete
Ver ṣalavāt rūḥ-ı pāk-i ʿizzete
Allāhümme ṣalli ʿalā̱ Muḥammed

Vird edinip anı müdām eyleyen
Yoḫsul olup bāylıġını dileyen
Ġınā bulur çoḳ ṣalavāt eyleyen
Allāhümme ṣalli ʿalā̱ Muḥammed

---

[420] Mūsā̱ Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Mūsā̱ Dede Efendi E: Mūsā̱ Dede U.

[421] Mūsā̱ Dede Efendi A ve İ: Mevlevī olup U: E nüshasnda yoktur.

[422] ṭabīʿatinden A, E ve U: ḳaleminden İ.

[423] olunup E: olundu İ: U nüshasında yoktur.

[424] ḥüsn-i s̱enāsına vesīle ḳılınmışdır E: A, İ ve U nüshalarında yoktur.

Dervīş Mūsā ḫāliṣ eyle niyyetiñ

Emrine iṭāʿat eyle Ḥażretiñ

İşte budur ṭoġru yolu cennetiñ

Allāhümme ṣalli ʿalā Muḥammed

(A 13b, E 28b-29a, İ 58-59, U 24b-25b)

Şeyḫ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū[425]

eş-Şeyḫ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi,[426] Dıraġman ẕākiri demekle maʿrūfdur.[427] Taḥṣīl-i ʿulūm ve tekmīl-i rüsūm eyleyip hemşīresini Dıraġman şeyḫi ʿĪsā Efendi tezevvüc etmekle anlardan aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Mūsiḳīde daḫi kemāli olup naʿt-ı şerīf ve sāʾir ilāhiyyātı beste eyledigi meşhūrdur. Ṣadr-ı esbaḳ Çorlulu ʿAlī Paşa'nıñ tersānede vāḳiʿ cāmiʿ-i şerīfinde cumʿa vāʿiẓi ve Balaṭ Tekyesi ve Sivasī Zāviyesi şeyḫlerine vekālet üzere iken ʿazm-i cennet ve Sivasī Efendi Türbesi'niñ ḫāricinde defīn-i türbet olunduğu Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīḫi ile mersūm-ı cerīde-i teberrük ḳılındı:[428]

مكانى تكيهء فردوس اوله احمد افنديه

Mekānı tekye-i Firdevs ola Aḥmed Efendi'ye 1160[429]

Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup maḫlaṣ-ı mezbūr ile niçe mecāzāne güftārı vardır. Ez-cümle bu beyt anıñ zāde-i ṭabīʿatidir:[430]

Gülşende bizim nālişimiz bülbüle beñzer

Ruḫsārı da ol ġonce-dehānıñ güle beñzer

---

[425] Şeyḫ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi E ve U.

[426] eş-Şeyḫ Ẕākir Aḥmed Rıfḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[427] maʿrūfdur A, E ve U: meşhūrdur İ.

[428] mersūm-ı cerīde-i teberrük ḳılındı A, İ ve E: mukayyeddir U.

[429] Rıfkî Efendi'nin ölüm yılını bildirmek için verilen mısranın sayı değeri 1161 [1748]'dir, eserde 1160 olarak gösterilmiştir.

[430] zāde-i ṭabīʿatidir A ve U: āzāde-i ṭabīʿatidir E: zāde-i ṭabʿıdır İ.

Bağlandı dil-i Rıfkī diyü eyleme ṭaʿnı
Var mı görelim bir daḫi ol kāmile beñzer[431]

(A 13b, E 29a-29b, İ 59-60, U 25b)

Şeyḫ Aḥmed Vaḥdī Efendi Ḳuddise Sirruhū[432]

eş-Şeyḫ Aḥmed Vaḥdī Efendi,[433] Yeñiḳapı dāḫilinde Miʿmār Tekyesi'niñ ḫıdmet-i meşīḫatinde olup وقت هجرت *vaḳt-i hicret 1114* tārīḫinde rıḥlet ve zāviyesinde defīn-i türbet[434] olmuşdur.[435] Naẓmī Meḥemmed Efendi'niñ ḫulefāsındandır. Ās̱ār-ı ṭabīʿatından bu güfte anlarıñ ber-güẕārıdır:

Ṭulūʿ itsün Ḫudāyā şems-i ʿizzet
Kerem ḳıl ey muʿīn-i müstemendān
Dili kılsın münevver nūr-ı vaḥdet
Kerem ḳıl ey muʿīn-i müstemendān[436]

(A 13b, E 29b-30a, İ 60, U 26a)

Şeyḫ Muṣṭafā Maʿnevī Ḳuddise Sirruhū[437]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā Maʿnevī Efendi,[438] şehrīdir. Pederi Ḳarabaş ʿAlī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve taḥṣīl-i[439] ʿilm ü maʿrifet eylemişdir. Ḳadırġa Limanı'nda vāḳiʿ Meḥemmed Paşa Cāmiʿi ve zāviyesinde şeyḫ olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken, شيخ مقدس *şeyḫ-i muḳaddes 1114* [1702-1703] tārīḫi evāḫirinde rıḥlet ve Naṣūḥī Efendi Tekyesi'nde ʿāzim-i cennet olmuşdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu güfte anlarıñ yādigārıdır:[440]

---

431 Bu beyt U nüshasında yoktur.
432 Şeyḫ Aḥmed Vaḥdī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Vaḥdī Efendi E ve U.
433 eş-Şeyḫ Aḥmed Vaḥdī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
434 defīn-i türbet A, E ve İ: defn U.
435 olmuşdur A, İ ve U: olunmuşdur E.
436 Bu beyt E ve U nüshalarında yoktur.
437 Şeyḫ Muṣṭafā Maʿnevī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Maʿnevī Efendi E ve U.
438 eş-Şeyḫ Muṣṭafā Maʿnevī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
439 taḥṣīl-i A, İ ve U: aḫẕ-ı E
440 anlarıñ yādigārıdır A, E ve U: anıñdır İ.

Cān u başdan geçmeyen cānāna olmaz āşinā
Cām-ı Hūdan içmeyen mestāna olmaz āşinā

Maʿnevīyā cān u başuñ vir bu gün dōst yolına
Cism ü cānın virmeyen ḳurbāna olmaz āşinā[441]

(A 14a, E 30a, İ 60-61, U 26a)

Müneccimbaşı ʿĀşıḳī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[442]

Müneccimbaşı ʿĀşıḳī Aḥmed Efendi,[443] Selānik'de vāḳiʿ Şeyḫ Aḥmed-i Mevlevī'den[444] taḥṣīl-i ʿilm ü maʿrifet ve aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Müneccimek Çelebi yerine müneccimbaşı olup muṣāḥib-i şehriyārī iken, Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı Rābiʿ taḫtından ḫalʿ olunduḳda,[445] ḥacca ʿāzim olup Beyt-i Şerīf ḳurbünde Mevlevī-ḫāneye şeyḫ olmuşdur. Altı sene Medīne-i Münevvere'de ḥadīs̱-i şerīf tedrīs edip yine Mekke'ye ʿavdet eyledikde, Ramażān-ı şerīfiñ āḫir günü فوز عظيم *fevz-i ʿaẓīm 1113* [27 Şubat 1702] tārīḫinde terk-i nāsūt ve zāviyesinde ʿazm-i lāhūt eylemişdir. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden[446] bu rubāʿī anlarıñ dīvān-ı mürettebinden teberrük olunmuşdur:[447]

Kākül-i şīrīnüñ ey meh[448] cāygāhumdur benüm
Gün yüzin üzre o bir çetr-i siyāhumdur benüm
Şevḳ-ı ruḫsāruñla daʿvā-yı maḥabbet eylerüm
Ḫāl ü ḫaṭṭuñ ey perī-peyker güvāhumdur benüm[449]

Āferīnişden biñ ṭoksan tārīḫine dek ʿArabī[450] tevārīḫi ve ġazeli[451] ve ḥikmet ve hey'et ve ṭıbb

---

441 Bu beyt U nüshasında yoktur.
442 Müneccimbaşı ʿĀşıḳī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Müneccimbaşı ʿĀşıḳī Aḥmed Efendi E: Aḥmed ʿĀşıḳī Efendi U.
443 Müneccimbaşı ʿĀşıḳī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
444 Şeyḫ Aḥmed-i Mevlevī'den A, E ve U: Mevlevī'den İ.
445 olunduḳda A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
446 ṭabīʿatinden A, E ve U: ḳaleminden İ.
447 anlarıñ dīvān-ı mürettebinden teberrük olunmuşdur A, E ve U: anlarıñdır İ.
448 ey meh A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
449 Bu şiir rubâî değildir. Aruzun *Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilâtün Fâʿilün* kalıbıyla yazılmış bir nazımdır.

ve mūsiḳī ve tefsīr ve ḥadīs̱ ve sā’ir ʿulūmda ās̱ār u te’līfātı[452] vardır.

(A 14a, E 30b, İ 51-52, U 26a-26b)

Devātçı-zāde Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi Ḳuddise Sirruhū[453]

Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi,[454] Üsküdar’da maʿrūf Şeyḫ Cāmiʿi bānīsi olan Şeyḫ Muṣṭafā’nıñ oğludur. Cennet Efendi’den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip baʿde’t-tekmīl müderris olmuş iken pederi vefātında,[455] zāviyesine cā-nişīn olmuşdur.

Ġafūrī Efendi rıḥletinde āsitāne şeyḫi olup Receb’de vefāt ve pederi cāmiʿi[456] civārında türbesine defn olunduğu bu beyt ile żabṭ eylemişdir:[457]

دوشدی بر تاریخ زیبا لفظاً و معناً اکا
عازم حق اولدی بیك طقسانده قطب العارفین

Düşdi bir tārīḫ-i zībā lafẓen ü maʿnen aña
ʿĀzim-i Ḥaḳḳ oldı biñ ṭoḳsanda ḳuṭbü’l-ʿārifīn 1090 [1679-1680]

Ṭālib maḫlaşıyla ilāhiyyāt u dīvān-ı eşʿārı vardır. Ez-cümle bu beyt bir ilāhīsiniñ maṭlaʿıdır:

Yanalum yaḳılalum ʿaşḳ ile sūzān olalum[458]
Çekelim hecr ġamuñ derd ile nālān olalum

(A 14a, E 31a, İ 62, U 26b-27a)

Şeyḫ el-Ḥācc Yaḥyā Efendi Ḳuddise Sirruhū[459]

---

450 ʿArabī tevārīḫi A ve İ: tevārīḫi E ve U.
451 ve ġazeli E ve U: A ve İ nüshalarında yoktur.
452 ās̱ār u te’līfātı İ: ās̱ār-ı te’līfātı A ve E: ās̱ārı ve te’līfātı U.
453 Devātçı-zāde Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi U.
454 Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṭālib Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
455 vefātında A ve İ ve U: E nüshasında yoktur.
456 cāmiʿi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
457 ile żabṭ eylemişdir A, E ve İ: iledir U.
458 Bu mısra İ nüshasında yoktur.

eş-Şeyẖ el-Ḥācc Yaḥyā̱ Efendi.[460] Pederi Esīrci-zāde Ḥüseyn Efendi, Meḥemmed Aġa Zāviyesi şeyẖi ve Şeyẖ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi[461] ḳuddise sirruhū ḥażretleriniñ ẖalīfesidir. Pederinden taḥṣīl-i ʿilm ve tekmīl-i ṭarīḳat eylemişdir. Vālidleri yerine[462] post-nişīn iken ṣadr-ı esbaḳ Dāmād İbrāhīm Paşa ẖalīlesi Fāṭıma Sulṭān, Derzibaşı Pīrī Aġa Mescidi'ni cāmiʿ ve vāsiʿ ḳıldıḳda Şeyẖ Yaḥyā̱ Efendi[463] cumʿa vāʿiẓi olmuşdu. Ḳırḳ sekiz sene ẖānḳāh-ı meẕkūrede[464] ẖıdmet-i fuḳarāda olup راحت مرشد *rāḥat-ı mürşid 1153* [1740-1741] tārīẖinde tārik-i fānī ve mālik-i bāḳī olup Şeyẖ Sivasī Efendi Türbesi ẖāricinde pederi yanında ʿazm-i cennet eyledi. Ā̱s̱ār-ı ṭabīʿat-ı nükte-şināslarından bu ilāhī, vesīle-i[465] teẕkīr-i nām-ı nāmīleridir:

Nār-ı ʿaşḳ ile yanıp hāşāk-i efkār-ı sivā
Ṭūr-ı dilde cilveger[466] oldu faḳaṭ nūr-ı Ḫudā

Göñlüme keşf oldu māhiyyāt-ı eşyā hem daẖi
Oldu ʿayn-ı s̱ābitim mirʾāt-ı dilde[467] rū-nümā

Kendi istiʿdādı üzre feyż olup māhiyyete
Ḥaẓẓı istiʿdādımıñ gördüm cihānda ibtilā[468]

Feyż-i aḳdesden olup feyż-i muḳaddes ṣūreti
Gör ne yazarsa o ṣūretden yazar kilk-i ḳażā

Ger celālinden görüne ṣūret-i ḳahr u ġażab
Çünki cānāndandır ol cāna gelir ẕevḳ [u] ṣafā[469]

---

[459] Şeyẖ el-Ḥacc Yaḥyā̱ Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ el-Ḥācc Yaḥyā̱ Efendi E ve U.
[460] eş-Şeyẖ el-Ḥācc Yaḥyā̱ Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[461] Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[462] yerine A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[463] Efendi E ve U: A ve İ nüshalarında yoktur.
[464] meẕkūrede A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[465] vesīle-i A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[466] cilveger A, E ve U: cilvesāz İ.
[467] dilde A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[468] Bu beyt sadece U nüshasında vardır.

Gerçi nefsiñ kūşe-i ḥaẓẓı cemāli ṣūreti
Lākin ammā her n'olur olsun bize lāzım rıżā[470]

Çün olup bād-ı fenā resm-i vücūdun refʿ ede
Pes vücūd-ı Ḥaḳla bulursun beḳā-ender-beḳā[471]

Ḍarb-ı Mevlā ile üns olmadı daʿvāya delīl
Belki anıñla[472] teleẕẕüzdür delīl-i müddeʿā

Nice bir ʿuzletdesin Yaḥyā̱ çıḳıp meydāna gel
Gel beri şimden geri ol sālikāna pīşvā

(A 14a-14b, E 31a-32a, İ 62-63, U 27a-28a)

Şeyḫ Cemālü'd-dīn İsḥāḳ-ı Ḫalvetī Ḳuddise Sirruhū[473]

eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn İsḥāḳ-ı Ḫalvetī,[474] kibār-ı meşāyiḫdan olup مات زبدة الاوليا *māte zübdetü'l-evliyā 933* [1526-1527] tārīḫinde rıḥlet eyledikde vaṣiyyetine bināen Ḥażret-i Ḫālid bin Zeyd raḍıya'llāhu teʿālā̱[475] ʿanhu muḳābilinde Südlüce nām maḥalde vāḳiʿ Ḳapıaġası Maḥmūd Aġa Cāmiʿi'niñ pīşgāhında defn olunup türbe daḫi binā olunmuşdur. Ṭarīḳa-i ʿaliyyeye intisābı Seyyid Yaḥyā̱ ḫulefāsından Ḥabīb-i Ḳaramānī cenāblarındandır. Mollā[476] Gürānī Cāmiʿi muḳābilinde kendine müntesib olanlardan ṣadr-ı esbaḳ Pīrī Meḥemmed Paşa bir zāviye binā edip anda sākin ve baʿde'l-fevt oğlu Şeyḫ Meḥemmed şeyḫ iken Naḳşbendiyye'den daḫi aḫẕı olmaġla Emīr Buḫārī'ye mensūb tekyeye dördüncü şeyḫ olmuşdur. Anda sākin iken rıḥletinde

---

469 Bu beyt sadece U nüshasında vardır.
470 Bu beyt sadece U nüshasında vardır.
471 Bu beyt sadece U nüshasında vardır.
472 anıñla A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
473 Şeyḫ Cemālü'd-dīn İsḥāḳ-ı Ḫalvetī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn İsḥāḳ-ı Ḫalvetī E ve U.
474 eş-Şeyḫ Cemālü'd-dīn İsḥāḳ-ı Ḫalvetī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
475 teʿālā̱ A ve İ: E ve U nüshasında yoktur.
476 Mollā E ve İ: Monlā A ve U.

pederi ḳurbünde defn olunduġuna الم نشرح لك صدرك *elem neşraḥ leke ṣadrek*[477] *993* [1585] tārīḫ vāḳiʿ[478] olmuşdur. Ās̱ārından risāleleri ḥurūfu'l-ḥāda bir ḳaṣīdesi vardır. Maṭlaʿı budur:

ليست الدنيا مقاماً فيه روح و ارتباح

انما سجن على اهليه غمٌ لايزاح [479]

(A 14b, E 32a-32b, İ 63-64, U 28a-28b)

Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk Ḳuddise Sirruhū[480]

eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk,[481] Yeñice'den birāderi Ḫayretī ile İstanbul'a gelip Mevleviyye'ye intisāb arzūsuyla S̱āḳıb Efendi *Sefīne-i Nefīse*'de yazdığı üzere Ḳonya'ya ʿazīmet ve āsitānede ḫıdmet tekmīlinden ṣoñra Ḳuds-i Şerīf'de Mevlevī-ḫāne şeyḫi olup anda ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken mekr-i zenān sebebiyle İstanbul'a ʿazīmet ve Südlüce'de birḳaç gün müsāferet es̱nāsında انسان شيرينكار *insān-ı şīrīnkār 953* [1546-1547] tārīḫinde rıḥlet eyleyip Maḥmūd Aġa Cāmiʿi pīşgāhında defīn-i türbet olmuşdur.[482] Ās̱ārından dīvān-ı eşʿārı ve *Yūsuf [u] Züleyḫā*'sı vardır. Bu beyt ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir:[483]

Erbāb-ı maḥabbet bizi Yūsuf bilür ammā

Aṣḥāb-ı ḥased gözine ey dōst Sinān'uz

ʿĀrifī'niñ bu beyti, seng-i mezārına ḥak olunmuşdur:

Ġarībüm[484] derdnāküm Sīneçāk'üm

Ser-ā-ser rūḥ-ı pāküm gerçi ḫāküm

(A 14b, E 32b-33a, İ 64-65, U 28b)

---

477 Kur'ân-ı Kerîm, İnşirâh Suresi 94/1, "Biz senin göğsünü açıp genişletmedik mi?"

478 tārīḫ-i vāḳiʿ A, E ve İ: tārīḫ U.

479 Dünya rahat ve kazanç yeri değildir. Ancak dünya, ehli için keder verici bir zindandır.

480 Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk E ve U.

481 eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Sīneçāk A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

482 defīn-i türbet olmuşdur A, E ve İ: defn ounmuşdur U.

483 Bu cümle U nüshasında yoktur.

484 Ġarībüm A, İ ve U: Ġarīb-i E.

Şeyḫ Ḥasan Ünsī Efendi Ḳuddise Sirruhū[485]

eş-Şeyḫ Ḥasan Ünsī Efendi,[486] Aydın-zāde Tekyesi'nde şeyḫ olup Naṣūḥī Efendi'niñ pīrdaşıdır. İrşād-ı ümmet ile ḳırḳ sene zāviye-nişīn olup Aʿrec Ḥasan Efendi demekle şöhret bulmuşdur. النباء العظيم *en-Nebeü'l-ʿaẓīm*[487] *1136* [1723-1724] tārīḫinde zāviyesi dāʾiresinde ʿazm-i beḳā ve müstaḳil türbede müstaġraḳ-ı envār-ı liḳā olmuşdur. Müretteb dīvānı vardır. Eşʿārından bu iki beyt eser-i ṭabīʿatleridir:[488]

Ṭabīb ü şāʿir ü kātib müneccim
Gerek şāhān içün bu çār maḥrem

Binā-yı devletiñ ol çār erkān
Esāsıdır olur anlarla[489] muḥkem

Biri manẓūme yazmış anlar içün[490]
Niẓām Aḥmed ʿArūżī merd-i aʿlem

(A 14b, E 33a, İ 65-66, U 28b-29a)

Şeyḫ Muṣṭafā Rıżā Efendi Ḳuddise Sirruhū[491]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā Rıżā Efendi,[492] Dülger-zāde'dir. Beşikṭaş'dan ẓuhūr edip Sinān Paşa Cāmiʿi'niñ imāmeti[493] ve maḥkemeniñ kitābeti ḫidmetiyle meşġūl iken, Oṭabaşı şeyḫi demekle maʿrūf Fenāyī Şeyḫ Muṣṭafā Efendi ḳuddise sirruhudan[494] ṭarīḳa-i Celvetiyye'yi aḫẕ ve ḫānesinde ẕikir meclisi aḫẕ edip bu esnāda ṭopcubaşılardan biriniñ imāmetiyle Edirne'ye varıp

---

[485] Şeyḫ Ḥasan Ünsī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Ünsī Efendi E ve U.
[486] eş-Şeyḫ Ḥasan Ünsī Efendi A ve İ: E ve U nüshasında yoktur.
[487] Kur'ân-ı Kerîm, Nebe Suresi 78/2. ayette bu ibare "Ani'n-nebei'l-azîmi", "O büyük haberden mi?" şeklinde geçer.
[488] eser-i ṭabīʿatleridir A ve E: anıñdır İ: anlarıñdır U.
[489] anlarla E ve İ: anlar ki A ve U.
[490] anlar içün A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[491] Şeyḫ Muṣṭafā Rıżā Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Rıżā Efendi E ve U.
[492] eş-Şeyḫ Muṣṭafā Rıżā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[493] imāmeti A ve İ: imāmı E ve U.
[494] ḳuddise sirruhūdan A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

ʿArab-zāde Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi'den daḫi ḫatm-i ḫᵛācegāna me'ẕūn olup ʿavdetinde meclis günleri daḫi icrā edip bu ḥāl üzere iken, bir iki sene Ḥekīmbaşı-zāde ʿAlī Paşa'nıñ cāmiʿ-i şerīfinde cumʿa vāʿiẓi olup ṣoñra terk eylemiş idi. Rıḥletinde zāviyesi dāḫilinde defn olunup teẕkire-i s̱ānī ʿĀrif Süleymān Beg merḥūm intiḳāline bu beyt-i tārīḫi yādigār eylemişdir:

عارفا سويله ناسه تاريخن
آه كوچدى رضا ولىّالله

ʿĀrifā söyle nāsa tārīḫin
Āh göçdü Rıżā veliyyu'llāh 1159[495]

Şeyḫ-i mezbūruñ ẓāhir ü bāṭını maʿmūr ve müteʿaddid es̱er ve[496] dīvān-ı eşʿārı meşhūr ve niçe risāleleri daḫi vardır. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu güfteleri[497] yādigār-ı aḥbāb olmuşdur:[498]

ʿAceb ṣaḥn-ı çemende bülbülü zār eyleyen kimdir
Nihāl-i gülşeni ser-tā-ḳadem ḫār eyleyen kimdir
(A 15a, E 33a-33b, İ 66-67, U 29a-29b)

Şeyḫ ʿOs̱mān Hāşimī Efendi Ḳuddise Sirruhū[499]

eş-Şeyḫ Seyyid ʿOs̱mān Hāşimī,[500] Ḳāsımpaşalı Emīr Efendi demekle maʿrūfdur. Sivas'dan gelip müderris olup ṣaḥna gelmiş iken terk ve Ġażanfer Efendi'den Bayramiyye ṭarīḳına intisāb edip[501] sādāt-ı şarḳ ʿādeti üzre ṣaç irsāl edip gīsūdār olmuş idi. Ḳāsım Paşa'da Ḳulaḳsız nām maḥalle ḳarīb zāviye binā eylemişdir. Baʿdehu ol ṭarīḳdan baʿż-ı kimesneler iʿtiḳād-ı[502] ḳabīḥ

495 Rıżā Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen beytin sayı değeri 1162 [1748-1749]'dur, eserde 1159 [1743-1744] olarak gösterilmiştir.
496 es̱er ve İ: A, E ve U nüshalarında yoktur.
497 güfteleri İ: güfte A, E ve U.
498 yādigār-ı aḥbāb olmuşdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
499 Şeyḫ ʿOs̱mān Hāşimī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid ʿOs̱mān Hāşimī E: eş-Şeyḫ es-Seyyid ʿOs̱mān Hāşimī U.
500 eş-Şeyḫ Seyyid ʿOs̱mān Hāşimī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
501 edip A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
502 iʿtiḳād-ı A, E ve U: irtikāb İ.

isnādıyla ḳatl olunduḳda Ḫalvetiyye'den Nūrü'd-dīn-zāde Efendi'ye intisāb eylemiş idi. Bu ḥāl üzre iken حسنة الجنات *ḥasenetü'l-cennāt 1003* [Temmuz-Ağustos 1595] tārīḫi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde ʿazm-i beḳā ve cāmiʿine muttaṣıl türbede defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden güftār-ı kes̱īri olup ez-cümle bu güfte anıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir:[503]

Ḥamdü li'llāh Ḥaḳḳ bize derdini dermān eyledi
Derd-i ʿaşḳ ile dün ü gün[504] kārum efġān eyledi

(A 15a, E 33b-34a, İ 67, U 29b-30a)

Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḥamdī Efendi Ḳuddise Sirruhū[505]

eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḥamdī Efendi,[506] Siroz'dan gelip Şeyḫ Hāşimī Efendi'niñ dāmādı ve ḫalīfesi ve ḳarībinde[507] olan Sinān Paşa Cāmiʿi ḳurbünde kendi zāviyesine ḫilāfetle meʾmūr olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken ساعت ناسوت *sāʿat-i nāsūt 1048* [1638-1639] tārīḫinde zāviyesinde defn olunmuşdur. Niçe ilāhiyyātı olup bu güfte daḫi anlarıñ yādigārlarıdır:

Ey ḥabīb-i ẕü'l-kerem ey muḥsin-i cümle-enām
Merḥamet ḳıl eyle iḥsān ḳapuña ḳıldum ḳıyām

Ey Nebīyy-i muḥterem luṭf iledür cümle merām
Merḥamet ḳıl eyle iḥsān ḳapuña ḳıldum ḳıyām[508]

(A 15a, E 34a-34b, İ 67-68, U 30a)

Şeyḫ Dervīş Aḥmed Sālik Efendi Ḳuddise Sirruhū[509]

eş-Şeyḫ Dervīş Aḥmed Sālik Efendi,[510] kūsecdir.[511] Şehrīdir. Ṭarīḳat-ı ʿaliyyeye Ümmī

---

[503] bu güfte anıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir A ve E: bu güfte anıñ ās̱ār-ı ḳalemiyyesindendir İ: U nüshasında yoktur.
[504] dün ü gün A, E ve U: şeb u rūz İ.
[505] Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḥamdi Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid Aḥmed Ḥamdī Efendi E ve U.
[506] eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḥamdī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[507] ḳarībinde A, E ve U: ḳurbünde İ
[508] Bu beyt U nüshasında yoktur.
[509] Şeyḫ Dervīş Aḥmed Sālik Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Dervīş Aḥmed Sālik Efendi E ve U.
[510] eş-Şeyḫ Dervīş Aḥmed Sālik Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Sinān-zāde Şeyẖ Ḥasan Efendi'den intisāb eylemişdir. Lākin ẖilāfeti Ḳādirīler şeyẖi Şerīf Efendi'dendir. Ṭop-ẖāne'de vāḳiʿ Nebātī Tekyesi şeyẖi olup post-nişīn olması استقامت *istiḳāmet 1102*[512] tārīẖindedir. Vefātı tārīẖine ẓafer bulunmamışdır. Baʿż-ı ehl-i vuḳūf خير الراحمين *ẖayrü'r-rāḥimīn 1150* [1737-1738] tārīẖindedir diyü rivāyet eylediler. Tekyesi dāẖilinde medfūndur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu ilāhī yādigār-ı ehl-i ẕikrdir:[513]

Geçeyim cān ile tenden beni ʿaşḳıñla şeydā ḳıl
Ḫaberdār olayım sırdan beni ʿaşḳıñla şeydā ḳıl

(A 15a, E 34b-35a, İ 68, U 30a-30b)

Şeyẖ Süleymān Efendi Ḳuddise Sirruhū[514]

eş-Şeyẖ Süleymān Efendi,[515] şehrīdir. Sarāy-ı hümāyūndan baʿż-ı vüzerā ẖıdmetine naḳl eylemiş idi. Ḳarasu'da Mardīnī Şeyẖ ʿAlī'den Ḳādirī ṭarīḳını tekmīl eylemişdir. İstanbul'da Cāmiʿ-i Ebu'l-fetḥ ḳurbünde Ḳubbelü[516] Tekye demekle maʿrūf maḥalde icrā-yı ṭarīḳat üzere iken تحفة المؤمنين *tuḥfetü'l-mü'minīn 1115* [11 Aralık 1703] tārīẖinde rıḥlet ve Ḳāsım Paşa'da Darıderesi demekle maʿrūf[517] mezāristānda Şaʿbān'ıñ ikinci günü altmış üç yaşında iken defn olunmuşdur. Baʿż-ı güfteleri olup ez-cümle bu güfte-i naʿt-ı şerīf anlarıñ ehl-i tevḥīde[518] yādigārlarındandır:

Ezelden enbiyānuñ aḳdemisin yā Resūla'llāh
Velī cümle nebīnüñ ekremisin yā Resūla'llāh

Ve oğlu eş-Şeyẖ el-Ḥācc Meḥemmed Efendi yerine cā-nişīn olup ḥacc-ı şerīfe ʿazīmet ve beş sene mücāveret ve vaṭanına ʿavdet edip ẕikr ü fikr üzere iken خلوص محبت *ẖulūṣ-ı maḥabbet 1176*

---

[511] kūsecdir A ve E: İ ve U nüshalarında yoktur.

[512] Ahmed Sâlik Efendi'nin post-nişîn olma tarihini bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 1002'dir, eserde 1102 şeklinde gösterilmiştir.

[513] yādigār-ı ehl-i ẕikrdir A, E ve U: yādigārdır İ.

[514] Şeyẖ Süleymān Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Süleymān Efendi E ve U.

[515] eş-Şeyẖ Süleymān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[516] Ḳubbelü İ: Ḳubbe A, E ve U.

[517] maʿrūf A, E ve U: meşhūr İ.

[518] anlarıñ ehl-i tevḥīde A ve İ: anlarıñ tevḥīde E: U anlarıñdır.

[1762-1763] tārīḫinde ḳurbān bayramı ʿarefe günü pederi yanında defn olunmuşdur.

(A 15b, E 35a-35b, İ 69, U 30b-31a)

Şeyḫ Aḥmed Ḥüsāmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[519]

eş-Şeyḫ Aḥmed Ḥüsāmī Efendi,[520] şehrīdir. Taḥṣīl-i ʿilm ü maʿrifet ve tekmīl-i ḫaṭṭ u kitābet edip devlet-i ʿaliyyeniñ vaḳʿa-nüvīslerine taʿyīn ile kātib olmuşdur.[521] Alaca Mescid imāmı Şeyḫ Meḥemmed Şükrī'den aḫẕ-ı ḫilāfet-i ṭarīḳat edip Şeyḫ Ḥüsāmü'd-dīn-i ʿUşşāḳī türbedārı ʿıyāli Ḥüsāmü'd-dīn'e dāmād olup cehd-i ḫıdmeti mezbūr Şeyḫ Aḥmed[522] fāriġ oldu ki tersāne emīni Yūsuf Efendi ol ṭarīḳa müntesib olmaġla müceddeden türbeyi binā ve bir ḫāne daḫi inşā eyledi. Bu ḥāl üzere iken müşārun ileyh Şeyḫ Ḥüsāmü'd-dīn[523] Efendi Türbesi'ne defn olunduġuna Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ bu bir beyt iki tārīḫ yādīgār-ı īrāddır:[524]

ابد احمد افندی تکیهٔ فردوسی قیلدی جای
رسولك ایلیه قدوس انی همحال عشاقی

Ebed Aḥmed Efendi tekye-i Firdevsi ḳıldı cāy 1168 [1754-1755]
Resūlüñ eyleye Ḳuddūs anı hem-ḥāl-i Uşşāḳī 1168

Ās̱ārından bu maṭlaʿı anıñ ber-güẕārıdır:

Ẕāt-ı Ḥaḳḳ'ıñ maẓharıyız sırr-ı Sübḥān bizdedir
Vech-i Ḥaḳḳ'ıñ maḥremiyiz ẕevḳ-ı Raḥmān bizdedir

(A 15b, E 35b-36a, İ 69-70, U 31a-31b)

---

519 Şeyḫ Aḥmed Ḥüsāmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Ḥüsāmī E ve U.
520 eş-Şeyḫ Aḥmed Ḥüsāmī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
521 devlet-i ʿaliyyeniñ vaḳʿa-nüvīslerine taʿyīn ile kātib olmuşdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
522 Şeyḫ AḥmedA, E ve U: Şeyḫ İ.
523 Ḥüsāmü'd-dīn Efendi İ: Ḥüsām A, E ve U.
524 tārīḫ yādīgār-ı īrāddır A, İ ve E: tārīḫidir U.

Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī Miftāḥī-zāde Ḳuddise Sirruhū[525]

eş-Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī,[526] Miftāḥī-zāde diyü şöhretine sebeb budur ki pederi İbrāhīm Narlıḳapı ḫıdmetinde idi. Ḳoca Muṣṭafā Paşa şeyḫi Seyyid Meḥemmed Efendi'den aḫẕ ile[527] ẓāhir ü bāṭını maʿmūr olup 1040 [1630-1631] tārīḫinde ḫilāfetle şeyḫiniñ birāderi Bostān Efendi yerine Şāh Sulṭān Tekyesi şeyḫi olmuşdur. Eyyūb'da cumʿa şeyḫi idi. Edā-yı ḥacc-ı şerīf niyetiyle Şām'a vāṣıl olup anda vefāt ve Ḥażret-i Bilāl ḳabri dāʾiresinde ʿazm-i cennāt[528] eyledi.

مفتاحی‌زاده‌یه آچلدی جنت

Miftāḥī-zāde'ye açıldı cennet 1072 [1661-1662]

Ās̱ār-ı taḥṣīl-i maʿārifinden baʿż-ı ilāhiyyātı olup bu maṭlaʿ anıñdır:

Derdmend olmaḳ dilerseñ iste ehl-i derdi bul

Lā-mekān olmaḳ dilerseñ ʿaşḳa yār ol rāhı bul

(A 15b, E 36a, İ 70-71, U 31b)

Şeyḫ Meḥemmed Niẓāmī Ḳuddise Sirruhū[529]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Niẓāmī Naẓīfü'd-dīn,[530] Miftāḥī-zāde Şeyḫ Aḥmed'üñ oğlu İsmāʿīl Efendi'niñ oğludur. Rıḥletinde pederi yerine şeyḫ olmuşdur. Ṭarīḳ-ı ḥacda rıḥletine laḳabları نظیف‌الدین *Naẓīfü'd-dīn 1135* [1722-1723] tārīḫ olmuşdur. Mecẕūb-naḳş maẓanne-i kerāmet idi. Bayramlarda bir hafta destār-bend olup sāʾir eyyāmda ṣarıḳsız dalḳavuḳ dem-güẕār idi. Taḥṣīlde ṭabīʿat-ı şiʿriyye daḫi peydā eylemekle bu maṭlaʿ anıñ bir ilāhīsindendir:

Kerīmā ʿāli dergāha hemān iḥsānıña geldik

Ne çāre biz günehkāra hemān iḥsānıña geldik

---

[525] Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī Miftāḥī-zāde Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī E: eş-Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī Miftāḥī U.

[526] eş-Şeyḫ Aḥmed ʿAdīmī A ve İ: E ve İ nüshalarında yoktur.

[527] ile A, İ ve U: eyleyip E.

[528] ʿazm-i cennāt İ: .ʿazm-i cinān A, E ve U.

[529] Şeyḫ Meḥemmed Niẓāmī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Niẓāmī Naẓīfü'd-dīn E ve U.

[530] eş-Şeyḫ Meḥemmed Niẓāmī Naẓīfü'd-dīn A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

(A 15b-16a, E 36a-36b, İ 71, U 31b-32a)

Şeyḫ Seyyid Şerefü'd-dīn Eşref-zāde Ḳuddise Sirruhū[531]

eş-Şeyḫ es-Seyyid Şerefü'd-dīn Eşref-zāde,[532] Burusa meşāyiḫındandır. Sābıḳan taḥrīr olunan ʿİzzü'd-dīn Efendi'niñ küçük birāderidir. Baʿde'l-ḥacc ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken, maṭʿūnen وقت الهجرت *vaḳtü'l-hicret 1145* [1732-1733] tārīḫinde vefāt eyleyip zāviyesinde defn olunmuşdur. Ẓāhir ü bāṭını maʿmūr bir şeyḫ-i meşhūr idi.[533] Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güftār yādigār-ı cümle-i aḫyār olmuşdur:[534]

Ey ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ kişi Sübḥāna yalvar her seḥer
Aḳıd gözlerinden yaşı Sübḥāna yalvar her seḥer

(A 16a, E 36b, İ 71-72, U 32a)

Şeyḫ Ġavs̱ī Aḥmed Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū[535]

eş-Şeyḫ Ġavs̱ī Aḥmed Dede Efendi,[536] şehrīdir. Aḥmed-i Bī-cān neslindendir. Burusa'da Mevlevī şeyḫi Ṣāliḥ Dede Efendi'den ve Ġalaṭa'da ʿArżī Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip baʿdehu Ġalaṭa Tekyesi'nde zāviye-dār olmuşdur. Yigirmi altı sene mürūrında rıḥlet edip anda defn olunduġuna bu mıṣraʿ tārīḫdir:

دوران قودی احمد ددەسز تکیەمزی حیف
Devrān ḳodı Aḥmed Dede'siz tekyemizi ḥayf 1109 [1697-1698]

Miʿrāciyye ṣāḥibi ʿOs̱mān Dede bunlarıñ dāmādı ve cā-nişīni olmuşdur. Müretteb dīvānı[537]

---

[531] Şeyḫ Seyyid Şerefü'd-dīn Eşref-zāde Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid Şerefü'd-dīn E ve U.
[532] eş-Şeyḫ es-Seyyid Şerefü'd-dīn Eşref-zāde A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[533] meşhūr idi A, E ve U: maʿrūfdu İ.
[534] bu güftār yādigār-ı cümle-i aḫyār olmuşdur A ve İ: bu güftār yādigār-ı cümle-i aḥbāb olmuşdur E: U nüshasında yoktur.
[535] Şeyḫ Ġavs̱ī Aḥmed Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ġavs̱ī Aḥmed Dede Efendi E ve U.
[536] eş-Şeyḫ Ġavs̱ī Aḥmed Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[537] dīvānı İ ve U: dīvān-ı eşʿārı A ve E.

olup ez-cümle bu güfte anlarıñ ẕāde-i ṭabīʿatleridir:[538]

Ḥüsn-i ẓāhir hüsn-i bāṭın cümlesi yektā imiş
Ḫaṭṭ-ı rüʾyet ʿaksi görmek daḫi bī-hemtā imiş

(A 16a, E 37a, İ 72, U 32a-32b)

Şeyḫ Muṣṭafā Fenāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū[539]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā Fenāyī Efendi,[540] Selāmī Efendi'niñ ḫalīfesidir. Beşikṭaş'da sākin idi. Yigirminci bölükde oṭabaşılıḳdan çıḳmaġla oṭabaşı şeyḫi demekle maʿrūfdur. Orta Cāmiʿi'nde cumʿa şeyḫi idi. Üsküdar'da bir cāmiʿ binā edip anda شير خدا *şīr-i Ḫudā 1115* [1703-1704] tārīḫinde vefāt ve cāmiʿinde defn olunmuşdur. Güfteleri vardır. Bu güfte anlarıñ biridir:[541]

Zen-i dünyāya aldanma bu bir mekkār-ı aʿẓamdur
Güler yüz gösterür ammā sürūrı ġamla tevʾemdür

Āsitāne-i Hüdāyī şeyḫi Şeyḫ Yaʿḳūb Efendi'niñ pederidir.

(A 16a, E 37a-37b, İ 73, U 32b-33a)

Şeyḫ Meḥemmed Fenāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū[542]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Fenāyī,[543] Ümmī Sinān-zāde Ḥasan Efendi'niñ ḫalīfesidir ve güftelerinde Ḫalvetī diyü ḳayd ider. İstanbul'da Aḳbaba Meḥemmed Efendi Mescidi ḳurbünde ḫānesinde ẕikr üzere iken rıḥlet edip مرشد تسنيم *mürşid-i Tesnīm 1104* [1692-1693] tārīḫinde anda defn olunmuşdur ki müstaḳil türbesi vardır. Baʿż-ı ās̱ārı olup ez-cümle bu güfte anlarıñdır:

---

[538] olup ez-cümle bu güfte anlarıñ ẕāde-i ṭabīʿatleridir A, E ve İ: vardır U.
[539] Şeyḫ Muṣṭafā Fenāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Fenāyī Efendi E ve U.
[540] eş-Şeyḫ Muṣṭafā Fenāyī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[541] Bu güfte anlarıñ biridir A, E ve İ: ez-cümle U.
[542] Şeyḫ Meḥemmed Fenāyī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Fenāyī E ve U.
[543] eş-Şeyḫ Meḥemmed Fenāyī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

ʿĀşıḳları ḫandān ider[544] / Sinānīler dirler bize
Seḥerlerde efġān ider[545] / Sinānīler dirler bize

Giyeriz köhne palāsı / Silerüz göñülden pāsı
Altun iden nuḥāsı / Sinānīler dirler bize[546]

Bulduḳ fenā-ender-beḳā / İçinde dürr-i liḳā
Fenāyī Ḫalvetī ednā / Sinānīler dirler bize[547]

(A 16a, E 37b, İ 73, U 33a)

[Şeyḫ] ʿAbdu'r-raḥmān Efendi Ḳuddise Sirruhū[548]

Şeyḫ Şerīf,[549] eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥmān Efendi'dir. Ümmī Sinān-zāde Ḥasan Efendi'niñ dāmādı ve ḫalīfesidir. Ṭop-ḫāne'de Ḳādiriyye tekyesine pederi yerine şeyḫ olup ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken, شيخ العقبى *şeyḫü'l-ʿuḳbā*[550] *1123* [1711-1712] tārīḫinde vefāt ve zāviyesinde ʿazm-i cennāt eyledi. Ās̱ār-ı yādigārından[551] bu güftesi maʿrūfdur:

Bizdedir genc-i maḥabbet bizdedir nūr-ı ṣafā
Bizdedir ʿaşḳ-ı İlāhī bizdedir cez̠b-i Ḫudā

(A16a, E 38a, İ 74, U 33a-33b)

Şeyḫ Muṣṭafā Vefā Efendi Ḳonevī Ḳuddise Sirruhū[552]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā Vefā Efendi,[553] el-Ḳonevī.[554] Zeyniyye'den ʿAbdü'l-laṭīf Efendi'den aḫẕ-ı

---

[544] ider A, E, İ: iden U.
[545] ider A, E, İ: iden U.
[546] Bu beyt İ ve U nüshalarında yoktur.
[547] Bu beyt İ nüshasında yoktur.
[548] Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥmān Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: Şerif Efendi E: eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥmān Efendi U.
[549] Şeyḫ Şerīf eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥmān Efendi'dir A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[550] şeyḫü'l-ʿuḳbā A, E ve U: şeyḫü'l-baḳī İ.
[551] Ās̱ār-ı yādigārından A, E ve İ: Ās̱ārlarından U.
[552] Şeyḫ Muṣṭafā Vefā Efendi Ḳonevī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Vefā Efendi E ve U.
[553] eş-Şeyḫ Muṣṭafā Vefā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[554] el-Ḳonevī A, E ve İ: Ḳonevī'dir U.

ṭarīḳat eylemişdir. Her fende ḥattā ṭıbb u mūsiḳīde daḫi[555] yed-i ṭūlāsı var idi. İstanbul'da Sulṭān Bāyezīd Ḫān anlara cāmiʿ ve zāviye ve ʿimāret binā edip Ḫāḳāniyye demekle maʿrūfdur. الی رحمة ربه *İlā raḥmeti Rabbihi 896* [1490-1491] tārīḫinde irtiḥāl edip cāmiʿleri ḳurbünde müstaḳil türbede āsūdedir. Elsine-i s̱elās̱ede ās̱ārı ve sāʾir[556] resāʾil ü eşʿārı olup *Rūz-nāme*'si daḫi maʿrūfdur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden[557] manẓūm u mens̱ūr[558] ās̱ārı vardır. Ez-cümle bu rubāʿī anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir:[559]

Ṭoġrıluḳdur ṭoġrıluḳ ey nīk-rāy
Toġrıyı aç görmedüm egriyi bay
Ṭoġrıluġundan varur oḳ menzile
Egrilügünden ḳalur yerinde yay[560]

(A 16b, E 38b, İ 75, U 33b)

Şeyḫ Ḥulvī Maḥmūd Efendi Ḳuddise Sirruhū[561]

eş-Şeyḫ Ḥulvī Ma≈mùd Efendi,[562] pederi Aḥmed Aġa sarāy-ı hümāyūnda ḥelvācıbaşı[563] olmuşdur. Kendileri[564] züeʿmādan olup ṣoñra terk eyleyip Yümnī Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve ṭarīḳ-ı ḥacda Mıṣr'da Gülşenī-ḫāne şeyḫi bulunan Seyyid Ḥasan Efendi ile ṣoḥbet ve Gülşenī ḳıyāfetini iḫtiyār eylemişdir. Şehr-emīni ḳurbünde pederi ḫānesini zāviye binā edip *Kitāb-ı Maʿnevī*'yi tedrīs edip bu ḥāl üzere iken, seksen iki yaşında vefāt edip zāviyesi dāḫilinde defn olunduġu Nis̱ārī Ḥüseyn Efendi'niñ bu mıṣraʿı ile żābṭ olunmuşdur:

جان حلوى ايلدى اقبال شهد جنته

[555] daḫi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[556] sāʾir E: A, İ ve U nüshalarında yoktur.
[557] Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden A, E ve İ: ās̱ārından E.
[558] manẓūm u mens̱ūr A, İ ve U: manẓūm E.
[559] bu rubāʿī anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir İ: bu rubāʿī anlarıñdır A: bu rubāʿī anlardañdır E: U nüshasında yoktur.
[560] Rubâî vezinleri Fâʿilâtün tef'ilesiyle başlamaz, verilen bu örnek tuyug nazım şekliyle kaleme alınmıştır.
[561] Şeyḫ Ḥulvī Maḥmūd Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥulvī Maḥmūd Efendi E ve eş-Şeyḫ Ḥulvī Maḥmūd Efendi U.
[562] eş-Şeyḫ Ḥulvī Maḥmūd Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[563] ḥelvācıbaşı A ve İ: ḥelvācı E ve U.
[564] Kendileri A, E ve İ: Kendi U.

Cān-ı Ḥulvī eyledi iḳbāl şehd-i cennete 1064 [1653-1654]

Ās̱ārından *Lemeẓāt* ve *Ḫamse* ve sā'ir eşʿārı daḫi vardır. Ez-cümle bu beyt bir ġazeliniñ maṭlaʿıdır:[565]

Cām-ı Cem'in nūş itmege[566] cān ü göñül eyler ṭaleb[567]
Ehl-i ḥaḳīḳat nūş idüp mestānelerdür cümle hep

(A 16b, E 38b-39a, İ 75, U 33b-34a)

Şeyḫ ʿOs̱mān Keşfī Efendi Ḳuddise Sirruhū[568]

eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Keşfī Efendi,[569] Ḫalvetiyye'dendir. Niksar'dan gelip āsitāne şeyḫi Cennet Efendi'den ṭarīḳat ve Ḳuyucu Murād Paşa Türbesi ḳurbünde kendiye mensūb zāviyede şeyḫ olmuşdur. Bu ḥāl üzere iken, تربة العزيز *türbetü'l-ʿazīz 1127* [1715] tārīḫinde rıḥlet ve Hāşimī ʿOs̱mān Efendi dā'iresinde ʿazm-i cennet eylemişdir. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bir ilāhīsiniñ bu beyt[570] maṭlaʿıdır:

Şol göñül kim mübtelā-yı derd-i ʿaşḳu'llāh olur
Derdine dermān bulunca işi āh u vāh olur

(A 16b, E 39a, İ 75-76, U 34a-34b)

Şeyḫ Meḥemmed Ḥaḳīḳī Aġa-zāde Ḳuddise Sirruhū[571]

eş-Şeyḫ Aġa-zāde Meḥemmed Ḥaḳīḳī Dede Efendi,[572] Bōstān Çelebi Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip Beşikṭaş Mevlevī-ḫānesi'nde ibtidā şeyḫ olup bānīsi Ḥüseyn Paşa ḳatl olunduḳda, terk edip Gelibolu'da kendi bināsı olan Mevlevī-ḫānede şeyḫ iken ساعت القرار *sāʿatü'l-ḳarār*

[565] bu beyt bir ġazeliniñ maṭlaʿıdır A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[566] itmege A ve İ: itmekle E ve U.
[567] ṭaleb A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[568] Şeyḫ ʿOs̱mān Keşfī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Keşfī Efendi E ve U.
[569] eş-Şeyḫ ʿOs̱mān Keşfī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[570] bu beyt A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[571] Şeyḫ Meḥemmed Ḥaḳīḳī Aġa-zāde Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aġa-zāde Meḥemmed Ḥaḳīḳī Dede Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ḥaḳīḳī Dede Efendi U.
[572] eş-Şeyḫ Aġa-zāde Meḥemmed Ḥaḳīḳī Dede Efendi A ve İ: Aġa-zāde demekle maʿrūfdur U: E nüshasında yoktur.

1063 [1652-1653] tārīḫinde vefāt edip anda defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden[573] bu maṭlaʿ teberrüken ḳayd olundu:[574]

A göñül n'eylersin sen bu cihānı
Ḳala[575] ṣanma saña bu[576] mülk-i fānī

Ḥaḳīḳī ġāfil olma ḥaẕer ḳıl kim[577]
Ecel bir gün gelür virmez emānı[578]

(A 16b, E 39a-39b, İ 76, U 34b)

Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi Ḳuddise Sirruhū[579]

eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi,[580] pederi Meḥemmed Aġa şırmakeşbaşı olmuşdur. Şeyḫ ʿAbdü'l-aḥad Nūrī Efendi'den ve Ḥekīm Çelebi Tekyesi şeyḫi Bosnevī ʿOs̱mān Naḳşbendī'den daḫi aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Ḫāric-i Sūr'da vāḳiʿ Emīr Buḫārī Zāviyesi'ne şeyḫ[581] olmuşdur. Ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken, altmış altı yaşında rıḥlet edip zāviyesi muḳābilinde defn olunduğu Rüşdī[582] Aḥmed Efendi'niñ bu mıṣraʿıyla muḳayyeddir:

ایده فیضی جنانی جای و مأوا
İde Feyẓī cinānı cāy ü meʾvā 1102 [1690-1691]

Ās̱ārından tefsīre müteʿallik risāleleri ve *Miʿrāciyye*'si ve dīvān-ı eşʿārı ve sāʾir ās̱ārı vardır. Ez-cümle bu beyt bir ġazeliniñ maṭlaʿıdır:

573 Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden A, İ ve U: güftesinden E.
574 teberrüken ḳayd olundu A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
575 Ḳala A, E, İ: Ḳalır U.
576 saña bu A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
577 Ḥaḳīḳī ġāfil olma ḥaẕer ḳıl kim A ve E: Ḥaḳīḳī ġāfil Ḥaḳḳ yolından İ.
578 Bu beyt U nüshasında yoktur.
579 Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi E: eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi U.
580 eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
581 zāviyesine şeyḫ A, İ ve U: zāviye şeyḫi E.
582 Rüşdī A, İ ve U: Reşīd E.

Nihān it derd-i ʿaşḳı eyleyüp feryād n'eylersin

Cihānı itdüñ ey dil āh ile berbād n'eylersin[583]

(A 16b-17a, E 39b-40a, İ 76-77, U34b-35a)

Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫī Efendi Ḳuddise Sirruhū[584]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫī Efendi,[585] mezbūr eş-Şeyḫ Ḥasan Efendi'niñ oġludur. Pederlerinden[586] aḫẕ ile ʿilm-i ẓāhir ü ʿilm-i bāṭın cümlesini taḥṣīl edip vefātında yerine şeyḫ olmuşdur. Pederi gibi altmış altı yaşında vefāt edip اعظم الاسماء *aʿẓamü'l-esmā' 1145*[587] [1732-1733] tārīḫinde zāviyesiniñ ḫāricinde mināre ḳurbünde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden pederiniñ tercemesinde yazılan maṭlaʿıñ ġazelini taḫmīs eylemişdir ki mezbūruñ taḫmīsi bu maḥalle ḳayd olundu:[588]

Derūnunda edip ʿaşḳı yine īḳād n'eylersin

Ḳafesden mürg-ı cānı eyleyip āzād n'eylersin

Yeñiden eyleyip derd-i nihānı yād n'eylersin

Nihān et derd-i ʿaşḳı eyleyip feryād n'eylersin

Cihānı etdiñ ey dil āh ile berbād n'eylersin[589]

Pederi ve kendi himmet edip *Ẕeyl-i ʿAṭāyī'*yi ẕeyl eylemişlerdir ki yüz senelik ʿulemā ve meşāyiḫ ve şuʿarānıñ vefātlarıdır.

(A 17a, E 40a-40b, İ 77-78, U 35a-35b)

Şeyḫ İsmāʿīl Cismī Efendi Ḳuddise Sirruhū[590]

---

583 Bu mısra İ nüshasında yoktur.

584 Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫi Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫī Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫī Efendi U.

585 eş-Şeyḫ Meḥemmed Şeyḫī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

586 Pederlerinden A ve İ: Pederi şerīden E ve U.

587 Şeyhî Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 1144'tür, eserde 1145 olarak gösterilmiştir. Eğer terkibin sonundaki "hemze" bir kabul edilirse, verilen tarih tam çıkmış olur.

588 ki mezbūruñ taḫmīsi bu maḥalle ḳayd olundu A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

589 Tahmisin son 3 mısrası İ nüshasında yoktur.

eş-Şeyḫ İsmāʿīl Cismī Efendi,[591] żaʿf-ı vücūduna bināen Cism-i Laṭīf Efendi derlerdi. Pederi Meḥemmed Efendi Aḳsarāy'da Ḥüseyn Aġa Cāmiʿi'nüñ imāmıdır. Kendileri Ḥācı Evḥad şeyḫi Ḥüseyn Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Aḳsarāy Tekyesi'nde Oġlanlar Şeyḫi İbrāhīm Efendi-zāde'niñ yerine şeyḫ olmuşdur. Ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken, بشاشت جسم *beşāşet-i cism 1106* [1694-1695] tārīḫinde vefāt edip Merkez Efendi Ḥażretleriniñ cāmiʿ-i şerīfi[592] ḳurbünde şeyḫi yanında defn olunmuşdur. Her fende kemāli olup eşʿārından bu ilāhī[593] anıñ güftesidir:[594]

Ḳalbimüz rūşen eyle yā Allāh
ʿAşḳuñ ile şen eyle yā Allāh
Cismi'ye ʿaşḳuñı ʿaṭā idüp[595]
Ol faḳīri şen eyle yā Allāh

(A 17a, E 40b, İ 78, U 35b)

Şeyḫ Seyyid Fażlu'llāh Fażlī Efendi Ḳuddise Sirruhū[596]

eş-Şeyḫ Seyyid Fażlu'llāh Efendi,[597] Diyārbekr'den gelip Üsküdar'da Ḳāḍı ʿAlāü'd-dīn Zāviyesi'nde şeyḫ olmuşdur. پسنديدهٔ مشايخ *Pesendīde-i meşāyiḫ 1087* [1676-1677] tārīḫinde vefāt edip anda medfūndur ki Köstendilli ʿAlī Efendi daḫi anda şeyḫ olup yanında defn olunmuşdur. Bu meşhūr ilāhī anıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir:[598]

Vire mi derd-i ṣanem derdüme dermān vire mi
Vaḳtidür yüregimüñ dem-be-dem artar veremi[599]
Fażli sen māh dilersen yüzini göklere ṭut

---

590 Şeyḫ İsmāʿīl Cismī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: es-Seyyid İsmāʿīl Cismī Efendi E: eş-Şeyḫ İsmāʿīl Cismī Efendi

591 eş-Şeyḫ İsmāʿīl Cismī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

592 cāmiʿ-i şerīfi E ve U: cāmiʿi A ve İ.

593 bu ilāhī A, E ve İ: ez-cümle U.

594 anıñ güftesidir A ve E: anıñdır İ: U nüshasında yoktur.

595 idüp A, E ve U: iderük İ.

596 Şeyḫ Seyyid Fażlu'llāh Fażlī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Fażlu'llāh Efendi E ve U.

597 eş-Şeyḫ Seyyid Fażlu'llāh Fażlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

598 Bu meşhūr ilāhī anıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir A, E ve U: bu ilāhī anındır İ.

599 veremi A, E ve İ: elemi U.

Böyle maḥrūm mı ḳoyacaḳdur İlāh'uñ keremi[600]

(A 17a, E 40b-41a, İ 79, U 35b-36a)

Şeyḫ Yaʿḳūb ʿAvfī Efendi Ḳuddise Sirruhū[601]

eş-Şeyḫ Yaʿḳūb ʿAvfī Efendi,[602] pederi Oṭabaşı şeyḫi Fenāyī Muṣṭafā Efendi sābıḳan yazılmışdır. Āsitāne-i Hüdāyī'de şeyḫ olan Seyyid ʿOsmān Efendi'ye dāmād olup bir iki sene vekālet-i[603] vaʿẓ u naṣīḥat eylemişdir. تعيين راحت *Taʿyīn-i rāḥat 1149* [1736-1737] tārīḫinde vefāt edip Ḳaraca Aḥmed Türbesi muḳābi-linde vaṣiyyetine bināen vālideyni yanında defn olunmuşdur. Āsār-ı ḳaleminden niçe risāleleri ve güfteleri olup bu güftār daḫi anlardan biridir:[604]

Açılaldan ravża-i dil ol gül-i ḫandān ile
Şevḳa geldi bülbül-i cān naġme-i sūzān ile

Bu vücūdum zenb ile bīgāne ṣanma ʿAfviyā
Āşinādır [tā] ezelden Ḥażret-i Raḥmān ile[605]

(A 17a, E 41a-41b, İ 79, U 36a)

Şeyḫ ʿAlī Selāmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[606]

eş-Şeyḫ ʿAlī Selāmī Efendi,[607] Menteşe'den gelip ḳāḍī ve İstanköy müftīsi olduḳdan ṣoñra Zākir-zāde Efendi'den aḫz-ı ṭarīḳat eylemişdir. Āsitāne şeyḫi olup ṣoñra refʿ olunup yine bā-ḫaṭṭ-ı hümāyūn ibḳā olunmuşdur. خطاب الست *Ḫiṭāb-ı elest 1103* [Ekim-Kasım 1691] tārīḫi

[600] Bu beyt U nüshasında yoktur.
[601] Şeyḫ Yaʿḳūb ʿAvfī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Yaʿḳūb Ġafūrī Efendi E: eş-Şeyḫ Yaʿḳūb ʿAvfī Efendi U.
[602] eş-Şeyḫ Yaʿḳūb ʿAvfī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[603] vekālet-i A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[604] anlardan biridir A ve E: anlardandır İ ve U.
[605] Bu beyt U nüshasında yoktur.
[606] Şeyḫ ʿAlī Selāmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAlī Selāmī Efendi E ve U.
[607] eş-Şeyḫ ʿAlī Selāmī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Ṣafer'inde rıḥlet edip Ḳısıḳlı'da[608] binā eyledigi zāviye ḳurbünde vaṣiyyetine binā'en defn olunmuşdur. Niçe ās̱ārı olup Üsküdar'da Selāmī Tekyesi ve Acıbādām[609] Tekyesi ve Bulġurlu'da daḫi bir zāviye binā eylemişdir. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu güfte anlarıñdır:[610]

Baş açup girdüm bu gün ṣāḥib-i meydān benüm
eṣ-Ṣalā gelsün gelenler sīnesi ʿuryān benüm

Ey Selāmī naḳşını gören ādem beşer ṣanur[611]
Her maḳāmda ḥāżır olur cümleye mihmān benüm[612]

(A 17b, E 41b, İ 80, U 36a-36b)

Şeyḫ Meḥemmed Şühūdī Efendi Ḳuddise Sirruhū[613]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Şühūdī Efendi,[614] Babaeskisi'nden ẓuhūr edip Sünbülī Yaʿḳūb Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Yümnī[615] Ḥasan Efendi'ye vekālet, vefātında yine beldesine ʿavdet eylemişdir. Ḫıdmet-i fuḳarāda iken, معلم الخير *muʿallimü'l-ḫayr 1021* [1612-1613] tārīḫinde rıḥlet edip zāviyesinde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden müretteb dīvānı olup bu beytler anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemleridir:[616]

Yā Rabb ḳullar iḥsāna ḳaldı
Luṭf-ı gedālar sulṭāna ḳaldı

Müẕnib Şühūdī dergāha geldi
Yā Rabb murādı ġufrāna ḳaldı

---

608 Ḳısıḳlı'da A ve İ: Fıstıḳlı'da E ve U. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C.I. İstanbul: Matbaʿa-i Âmire. 83; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 444.

609 Acıbādām A, İ ve U: Acıbādem E.

610 Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu güfte anlarıñdır A, E ve U: ās̱ārından bu güfte anıñdır İ.

611 Bu mısrada vezin aksamaktadır.

612 Bu beyt U nüshasında yoktur.

613 Şeyḫ Meḥemmed Şühūdī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Şühūdī Efendi E ve U.

614 eş-Şeyḫ Meḥemmed Şühūdī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

615 Yümnī A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

616 ḳalemleridir İ: ḳalemidir A, E ve İ.

(A 17b, E 42a, İ 80-81, U 36b)

Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ Efendi Ḳuddise Sirruhū[617]

eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ[618] bin Şeyḫ Muṣṭafā bin Üftāde Meḥemmed Efendi. Hüdāyī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat edip pederi yerine Burusa'da zāviye-nişīn olmuşdur. Yüz yaşında iken nıṣf-ı Ramażān'da vefāt, pederi ve ceddi[619] yanında defn olunduğu bu mıṣraʿ ile muḳayyeddir:

كچدى بيك سكسن طقوزده جنته قطب زمان

Geçdi biñ seksen ṭoḳuzda cennete ḳuṭb-ı zamān 1089 [Ekim-Kasım 1678]

Āsār-ı ṭabīʿatinden bu güfte bu maḥalle intiḫāb olundu:

Aç gözün ġafletden uyan
Felāḥ bulmaz nefse[620] uyan
Sırr-ı tevḥīd olsun ʿıyān
Gel tevḥīd idelüm tevḥīd

(A 17b, E 42a-42b, İ 81, U 36b-37a)

Şeyḫ İbrāhīm Ṣıdḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū[621]

eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣıdḳī Efendi,[622] Edirne'de Şaçlı İbrāhīm Efendi demekle maʿrūfdur. Pederi Muṣṭafā Aġa ṣolaḳbaşı olmuşdur. Kendileri Hüdāyī Efendi'ye sarāy-ı hümāyūnda iken müncezib olup bīʿat eylemişdir. Muḳʿad Aḥmed[623] Efendi'den ḫilāfetle Edirne'de Dizdār-zāde[624] Zāviyesi'ne şeyḫ olmuşdur. Evāḫir-i şehr-i Receb'de yetmiş yaşında vefāt eyleyip tekyesinde medfūn olduğu Nāʾilī'niñ bu tārīḫi ile muḳayyeddir:

[617] Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ E: eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ Efendi U.
[618] eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣādıḳ A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[619] ve ceddi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[620] nefse A, E ve U: nefsine İ.
[621] Şeyḫ İbrāhīm Ṣıdḳī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣıdḳī Efendi E ve U.
[622] eş-Şeyḫ İbrāhīm Ṣıdḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[623] ṣolaḳbaşı … Muḳʿad Aḥmed A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[624] Dizdār-zāde A, İ ve U: Dizdār E.

یونلدی صاجلی ابراهیم افندی قرب مولایه

Yöneldi Ṣaçlı İbrāhīm Efendi ḳurb-ı Mevlāya 1070[625]

Ās̱ārından bu ilāhī anlarıñdır:[626]

Ḳullaruñ derdine tīmār eyle
Luṭfı çoḳ raḥmeti çoḳ Sulṭānum

Naḳd-i vaṣluñ aña ḳıl erzānī
Luṭfı çoḳ raḥmeti çoḳ Sulṭānum

Ṣıdḳi'ye eyle meded iḥsānı
Ḥasret ü derd ile yandı cānı

Āsitāne-i Hüdāyī şeyẖi ʿAbdü'l-ḥayy Efendi'niñ pederidir.[627]

(A 17b, E 42b, İ 81-82, U 37a-37b)

Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī Ḳuddise Sirruhū[628]

eş-Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī,[629] Ḫūrbeşteli'dir. Şeyẖ Ḥasan-ı Ḳabādūz'dan aẖẕ-ı ṭarīḳat edip Dāvūd Paşa maḥallesinde vāḳiʿ Şāh Sulṭān Cāmiʿi'nde zāviyelikle ẕikr ve derse meşġūl idi. Bu ḥāl üzere iken enfās-ı maʿdūdesi tamām ve cāmiʿ-i mezbūr ittiṣālinde defn olunup ziyāretgāh-ı enām olmuşdur. Tārīẖ-i vefātı muʿammā-gūne teberrüken Müstaḳīm-zāde'niñ bu mıṣraʿıdır:

---

625 İbrahim Efendi'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1042 [1632-1633] olduğu hâlde, eserde 1070 olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda vefatı, H. 1070 yılının Recep ayında [1660] olduğu kayıtlıdır. Bkz. Ramazan Ekinci (hzl.) (2017). *Uşşâkîzâde İbrahim Hasîb, Zeyl-i Şakâ'ik.* İstanbul: Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yay. 830; Haluk İpekten (hzl.) (1970). *Nâilî-i Kâdim, Dîvân.* İstanbul. 495-496.

626 anlarıñdır İ ve U: anıñdır A ve E.

627 Bu cümle U nüshasında yoktur.

628 Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī Efendi E: eş-Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī U.

629 eş-Şeyẖ Ḥüseyn Lā-mekānī A: eş-Şeyẖ Lā-mekānī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

شیخ حسینك اولدی چار عنصری پریشان

Şeyḫ Ḥüseyn'üñ oldı çār ʿunṣurı[630] *perīşān 1034* [1624-1625]

Ās̱ārından risāleleri ve bu güfteleri vardır. Ez-cümle bu ilāhī anıñdır:[631]

Pāk eyle göñül çeşmesini tā durulunca
Dik ṭur gözüñi göñlüñe göñlüñ göz olunca[632]

Ey Lāi-mekān'um seni ben çoḳ aradum çoḳ
Sīnemde muḳīm olduġını tā duyulunca[633]

(A 17b, E 43a, İ 82, U 37b)

Şeyḫ Meḥemmed Memī Cān Efendi Ḳuddise Sirruhū[634]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Memī Cānverdi Efendi,[635] ʿUşşāḳiyye'den Ḥüsāmü'd-dīn Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir. Emīr Buḫārī Türbesi ḳurbünde الواعظ *el-Vāʿiẓ 1008* [1599-1600] tārīḫinde rıḥlet edip ḫānesi ḥavlisinde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ḳaleminden bu beytler yādigārdır:[636]

Men heft deryāyem cūş itdüm dil-ḫāneden
Virdi virür cānını gitmez āsitāneden

Bu bir ḳaṣīdedendir. ʿAbdü'l-ḥayy Efendi-zāde Şeyḫ Nesīmī Meḥemmed Efendi naẓmen şerḥ eylemişdir.

(A 18a, E 43a-43b, İ 83, U 37b-38a)

---

630 çār ʿunṣurı A ve U: cāru'l-ḳabri E: cāru'l-ḳadi İ.

631 Ez-cümle bu ilāhī anıñdır A ve E: bu ilāhī anıñdır İ: Ez-cümle U.

632 Bu mısra İ nüshasında yoktur.

633 Bu beyt İ ve U nüshalarında yoktur.

634 Şeyḫ Meḥemmed Memī Cān Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Cānverdi Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Memī Cānverdi Efendi U.

635 eş-Şeyḫ Meḥemmed Memī Cānverdi Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

636 yādigārdır A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Şeyḫ Meḥemmed Zeynī Efendi Ḳuddise Sirruhū[637]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Zeynī Efendi,[638] eş-Şeyḫ Aḳşemsü'd-dīn Efendi merḥūmuñ yedi evlādı olup anlarıñ biri Meḥemmed Ḥamdu'llāh'dır ki mezbūr Zeynī'niñ pederidir. Seksen yaşında iken vefātına Enīsī bu mıṣraʿı tārīḫ bulmuşdur:

قبرنى الله انك پر نور ايده

Ḳabrini[639] Allāh anuñ pür-nūr ide 977 [1569-1570]

Pederi dā'iresinde medfūndur. Ās̱ārından bu ebyāt anlara mensūbdur ki bu maḥalle kayd olundu:[640]

Sözüm diñle benüm ḳardaş
Unutma ḥālet-i nezʿi
Gidersin bu yola yoldaş
Unutma ḥālet-i nezʿi

Vedāʿ idüp eḥibbāya
Gidersin dār-ı ʿukbāya
Ṣaḳın[641] meyl itme dünyāya
Unutma ḥālet-i nezʿi[642]

Ḳanı aṣḥāb u evlāduñ
Ḳanı ābā vü ecdāduñ
Senüñ de ḳalısar aduñ

[637] Şeyḫ Meḥemmed Zeynī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Zeynī Efendi E ve U.
[638] eş-Şeyḫ Meḥemmed Zeynī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[639] Ḳabrini A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[640] ki bu maḥalle kayd olundu İ: A, E ve U nüshalarında yoktur.
[641] Ṣaḳın İ: iken A ve E.
[642] Bu dörtlük U nüshasında yoktur.

Unutma ḥālet-i nezʿi[643]

Bu fānī dāra aldanma
Vefāsız yāra aldanma
Ḳatı mekkāra aldanma
Unutma ḥālet-i nezʿi[644]

Gider Zeynī hevā fikrin
Düşür ḳalbe Ḫudā ẕikrin
Bu derde ḳıl devā fikrin
Unutma ḥālet-i nezʿi

(A 18a, E 43b-44a, İ 83-84, U 38a)

Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū[645]

eş-Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede,[646] şehrīdir. Pederi Meḥemmed bin Ḫalīl bin ʿAbdu'llāh Dede,[647] ceddi ʿAbdī Dede Ḳāsım Paşa'da Mevlevi-ḫāne bānīsidir. Kendi beş sene pederinden ṣoñra meşīḫat edip راحت وصلت *rāḥat-ı vuṣlat 1135* [Temmuz-Ağustos 1723] tārīḫi Şevvāl'inde vefāt ve ḫāmūşānda pederi ve cedleri yanında defn olundu. Bu ebyāt anlarıñ[648] ṭabʿ-ı laṭīfindendir:[649]

Hemīşe puḫtelerle ḫāmlar[650] ülfet-nümā olmaz
Giyāh-ı ter belī meczūb-ı ṭabʿ-ı keh-rübā olmaz

Muḥāfıẓken nigāhı ḳalʿa-i ḥüsnünde ol şāhıñ

---

643 Bu dörtlük U nüshasında yoktur.

644 Bu dörtlük U nüshasında yoktur.

645 Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede E: eş-Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede Efendi U.

646 eş-Şeyḫ Seyyid Ḫalīl Sālik Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

647 ʿAbdu'llāh Dede A, İ ve U: ʿAbdullāh'dır E.

648 anlarıñ İ: E ve U nüshalarında yoktur.

649 ṭabʿ-ı laṭīfindendir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

650 ḫāmlar A, E ve U: ey göñül İ.

Esīrān-ı belā-yı zülfüne Sālik rehā olmaz

(A 18a, E 44a, İ 84, U 38b)

Şeyḫ Sinānü'd-dīn Efendi Ḳuddise Sirruhū[651]

eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn,[652] Yanya'da pederi şeyḫ iken dünyāya gelmişdir. Pederi Ḳoca Muṣṭafā Paşa şeyḫi iken fevt olduḳda, post-nişīn-i vālid olup altı yıl mürūrunda şeyḫü'l-Ḥarem olup dört sene mürūrunda شيخ الاوليا *şeyḫü'l-evliyā 989* [1581-1582] tārīḫinde Baḳīʿ'de defn olundu. Bu güfte anlarıñ eşʿārındandır:[653]

ʿUyūn-ı ḳalbi iḥyā it kerem ḳıl ẕü'l-celāl Allāh[654]
Cümle ḥicābları refʿ it kerem ḳıl ẕü'l-celāl Allāh

Bu miskīn ʿabd-i bī-çāre eli boş hem yüzi ḳare
Ḳapuñda ḳılma āvāre kerem ḳıl ẕü'l-celāl[655] Allāh[656]

(A 18a, E 44a-44b, İ 84-85, U 38b)

Şeyḫ Aḥmed Ḫayālī Efendi Ḳuddise Sirruhū[657]

eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḫayālī Efendi,[658] Şeyḫ İbrāhīm[659] Gülşenī'niñ oġludur. Mıṣr'da Gülşenī-ḫānede pederine cā-nişīn oldu. Terbiye-i fuḳarāyı pederinden görüp[660] enfās-ı maʿdūdesi tamām ve ʿazm-i Dārü's-selām eyledigi bu tārīḫ ile maʿlūmdur:

كتدى اى واى احمد بن كلشنى

[651] Şeyḫ Sinānü'd-dīn Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn E: eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Efendi U.
[652] eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[653] anlarıñ eşʿārındandır A ve E: anlarıñdır İ ve U.
[654] Allāh A, E ve U: eyle İ.
[655] ẕü'l-celāl İ: bī-mis̱āl A ve E.
[656] Bu beyt U nüshasında yoktur.
[657] Şeyḫ Aḥmed Ḫayālī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḫayālī E: eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḫayālī Efendi U.
[658] eş-Şeyḫ Seyyid Aḥmed Ḫayālī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[659] İbrāhīm A, E ve U: İsmaʿīl İ.
[660] görüp A, İ ve U: getürüp E.

Gitdi ey vāy Aḥmed bin Gülşenī 977 [1569-1570]

Pederi gibi ās̱ār-ı manẓūme-i kes̱īresi vardır. Ez-cümle bu beyt anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir:[661]

Yitürdüm özümi şöyle ki ḥāli
İdemem farḳ hicrānı viṣāli[662]

Dilersen Rūşenī vü Gülşenī'yi
Gözüñ aç gör mis̱ālidür Ḫayālī

(A 18b, E 44b, İ 85, U 38b-39a)

Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī Ḳuddise Sirruhū[663]

eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī,[664] Tarsūsī'dir. Eşref-zāde Seyyid ʿAbdu'llāh-ı İzniḳiyy-i Rūmī'niñ[665] dāmādıdır ki Fāṭımā Bacı, Tirsī'niñ zevcesi ve şeyḫiñ kerīmesidir.

Tirsī seksen dört yaşında iken وصلت وحدت *vuṣlat-ı vaḥdet 944*[666] [1537-1538] tārīḫlerinde ve şeyḫi türbesinde āsūde oldu. Bu anlarıñ güftārındandır:[667]

Ey bizi seven ḳardaşlar / Bize Ḳādirīler dirler
Ey gerçek ʿāşıḳ olanlar / Bize Ḳādirīler dirler

Bu ʿAbdu'r-raḥīm-i[668] Tirsī / Şeyḫ Eşref-zāde bendesi
ʿAbdü'l-ḳādir ḫalīfesi / Bize Ḳādirīler dirler

---

661 Ez-cümle bu beyt anlarıñ ās̱ār-ı kalemindendir İ: Anlardan biri budur A ve E: U nüshasında yoktur.
662 Bu beyt E nüshasında yoktur.
663 Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī E ve U.
664 eş-Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
665 Eşref-zāde Seyyid ʿAbdu'llāh-ı İzniḳiyy-i Rūmī'niñ A, E ve İ: Eşref-zāde İzniḳiyy-i Rūmī'niñ U.
666 vuṣlat-ı vaḥdet 944 A ve İ: vuṣlat-ı lāhūt 944 E: vuṣlat-ı lāhūt 968 U. Tirsî'nin vefat tarihi hakkında kaynaklarda farklı bilgiler mevcuttur. Bazı kaynaklar H. 926 Saferi'nde [1520] öldüğünü kaydeder. Bkz. Mehmed Şemseddin (1332). *Yâdigâr-ı Şemsî.* Bursa. 50; Sadettin Nüzhet Ergun (1936). *Türk Şairleri.* İstanbul. 243.
667 anlarıñ güftārındandır U: anıñdır A, E ve İ.
668 ʿAbdu'r-raḥīm A, E ve İ: ʿAbdu'r-raḥmān U.

(A 18b, E 45a, İ 85-86, U 39b)

Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī Ḳuddise Sirruhū[669]

eş-Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī ḳuddise sirruhu'l-Hādī,[670] Ḫarbutlu'dur. Burusalı Şeyḫ Yaʿḳūb'dan Ḫalvetī ṭarīḳını aḫẕ eyledi. Cihān-gīr Cāmiʿi'nde zāviye binā eyledi.[671] Anda sākin iken, rıḥlet ve cāmiʿ-i meẕkūr ḥavlisinde zāviyesine defn olunduğu Müstaḳīm-zāde'[niñ] teberrüken bu tārīḫiyle muḳayyeddir:[672]

اولدی حسن افندی جنتده ده جهانکیر

Oldı Ḥasan Efendi cennetde de Cihān-gīr 1074 [1663-1664]

Bu güfte anlarıñ[673] ilāhiyyātındandır:

Baḳdum ḥüsnüñ muṣḥafına gördüm anuñ āyātını[674]
Añladum gördüm nūrını oḳudum beyyinātını

Varını maḥv idüp Ḥasan yārüñ yolında cümleten
Yoġ oldı gitdi aradan gördi şühūd-ı ẕātını

(A 18b, E 45a-45b, İ 86, U 39b)

Şeyḫ Ḳāsım Verdī Efendi Ḳuddise Sirruhū[675]

eş-Şeyḫ Ḳāsım Verdī Efendi[676] bin Yaḥyā bin Ḳāsım Eyyūbī'dir. Şeyḫ Meḥemmed-i Mıṣrī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Aḳbıyıḳ[677] Zāviyesi'nde meşīḫat üzere iken محض النور *maḥżu'n-nūr*

---

[669] Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī E: eş-Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī Efendi U.
[670] eş-Şeyḫ Ḥasan Cihān-gīrī ḳuddise sirruhu'l-Hādī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[671] eyledi A ve İ: edip E ve U.
[672] tārīḫiyle muḳayyeddir A, E ve İ: tārīḫiyledir U.
[673] anlarıñ U: anın inşā vü İ: A ve E nüshalarında yoktur.
[674] anıñ āyātını A, İ ve U: ābānıñ ebātını E.
[675] Şeyḫ Ḳāsım Verdī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Ḳāsım Verdī Efendi E ve U.
[676] eş-Şeyḫ Ḳāsım Verdī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[677] Aḳbıyıḳ A, E ve U: Vāşıḳ İ.

1135 [Mart-Nisan 1723] tārīḫi Cemāẕiye'l-āḫire'sinde ṭoḳsan bir yaşında vefāt ve Eyyūb'da Yaḥyā-zāde Tekyesi'nde defn olundu. Bu güfte ilāhiyyātındandır:[678]

ʿAbd-i Rabbim Rabb-i ʿibād olmazam
Meşhedim Ḥaḳḳ māsivāyı bilmezem

Rūḥ-ı Ḳudsī baña söyler dil ile
Verdiyā ben bāḳiyim bil ölmezem

(A 18b, E 45b, İ 87-88, U 39b-40a)

Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi Ḳuddise Sirruhū[679]

eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī[680] bin[681] Ḫalīl, Edirne'den ẓuhūr ve Üsküdar'da Meḥemmed Enṣārī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat-ı Naḳşbendiyye eyledi. Anda دهر طريقت *dehr-i ṭarīḳat 1130*[682] tārīḫinde rıḥlet eyledi. Bu beytler andan yādigārdır:[683]

Ṭarīḳ-ı Naḳşbend erbābı ancaḳ reh-nümādır hep
Olar sırr-ı maʿārif lüccesinde āşinādır hep

Riyā vü sümʿayı terk et ḳalender-meşreb ol ʿİlmī
Cihānıñ būd u nābūdı ḥaḳīḳat ibtilādır hep

(A 18b, E 45b-46a, İ 87, U 40a)

---

678 ilāhiyyātındandır A, E ve İ: anlarındır U.

679 Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī E: eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi U.

680 eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur. İlmî Efendi A 23b, E 60a-60b, İ 112 ve U nüshasında 53a'da tekrar edilmiştir.

681 bin E: ibn A, İ ve U.

682 ʿİlmî'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 928 [1521-1522] olduğu hâlde, eserde 1130 olarak gösterilmiştir. Bu terkip diğer kaynaklarda "rehber-i tarîkat 1130" şeklinde kayıtlıdır. Fakat anılan tamlamanın sayı değeri de 1126 olduğu hâlde, kaynaklar vefatını 1130 yılı olarak bildirir. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. I. İstanbul: Matbaʿa-i Âmire. 127; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 296.

683 beytler andan yādigārdır A, E ve İ: güfte anlarıñdır U.

Şeyḫ Muṣliḥü’d-dīn Muṣṭafā̱ Nūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū[684]

eş-Şeyḫ Muṣliḥü’d-dīn Muṣṭafā̱ Nūrī Efendi,[685] Nūrü’d-dīn-zāde’dir. Filibe’dendir. Bālī-i Ṣofyevī’den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Küçük Ayaṣofya Zāviyesi’nde şeyḫ oldu. خير العمل *Ḫayru’l-ʿamel 981* [Şubat-Mart 1574] tārīḫi Ẕi’l-ḳaʿde’sinde yetmiş üç yaşında Ṣırt Tekye muḳābilinde medfūndur. Bu güfte anıñdır:[686]

Dār-ı ḥasretdür bu dünyā aġla dāʾim zār zār

Göz yaşıyla yarlıġar mücrimleri Perverdigār

Yā İlāhī geçdi ʿömri Nūri’nüñ ʿiṣyān ile

Ḳalmadı artıḳ recāsı vaṣluñadur intiẓār[687]

(A 18b-19a, E 46a, İ 87-88, U 40a)

Şeyḫ Meḥemmed Sinān Ümmī Ḳuddise Sirruhū[688]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Sinān Ümmī,[689] Elmalı’da[n]dır.[690] Mıṣr-i Niyāżī’niñ[691] şeyḫidir. رضاءالله *Rıżāʾu’llāh 1068*[692] [1657-1658] tārīḫinde anda intiḳāl eyledi. Müretteb dīvānı vardır. Bu güfte anlarıñ[693] ās̱ār-ı ḳalemindendir, bu mahalle teberrüken ḳayd olundu:[694]

Gezerken seyrān eyledüm seyrānı güldür gül

Başındaki tāc u taḫtı bāġı dīvārı güldür gül

---

684 Şeyḫ Muṣliḥü’d-dīn Muṣṭafā̱ Nūrī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣliḥü’d-dīn Muṣṭafā̱ Nūrī Efendi E ve U.

685 eş-Şeyḫ Muṣliḥü’d-dīn Muṣṭafā̱ Nūrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

686 anıñdır A, E ve İ: anlarıñ güftārındandır U.

687 Bu beyt U nüshasında yoktur.

688 Şeyḫ Meḥemmed Sinān Ümmī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Sinān Ümmī E ve U.

689 eş-Şeyḫ Meḥemmed Sinān Ümmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

690 Elmalı’da[n]dır A, E ve U: Elmalı’da İ.

691 Mıṣr-i Niyāżī’niñ A, E ve U: Niyāżī’niñ İ.

692 Sinān Ümmī’nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 1067’dir. Bu terkipteki hemze bir kabul edildiğinde, eserde verilen tarih tam çıkmaktadır.

693 anlarıñ İ ve U: andandır A ve E.

694 ās̱ār-ı ḳalemindendir, bu mahalle teberrüken ḳayd olundu İ: güftārındandır U: A ve E nüshalarında yoktur.

Sinān Ümmī gel vaṣf eyle gül ile bülbül derdini
Yine bu ġarīb bülbülüñ āh-ı efġānı güldür gül[695]

(A 19a, E 46a, İ 88, U 40a-40b)

Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī Ḳuddise Sirruhū[696]

eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī,[697] Burusī Emīr Sulṭān demekle maʿrūfdur.[698] Burusa'da dāmād-ı sulṭānī olup zāviye binā eyledi. Nūr-baḫşiyye'dendir. Nūr-baḫş Şeyḫ[699] Seyyid Muḥammed Kübrevī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. انتقال امیر *İntiḳāl-i emīr 833* [1429-1430] tārīḫinde anda rıḥlet eyledi. *Şaḳāyıḳ*'da meẕkūrdur. Evlādı vaḳtimizde münḳarıż oldu. Ġasli ve namāzı ve telḳīni[700] el-Ḥācc Bayram-ı Velī ḥażretleriniñdir.[701] Bu güfte anlarıñ ās̱ār-ı güzīdelerindendir:[702]

Tevḥīde gel ḥadden aşma
Ṭoġrı yolından şaşma
Üç yüz altmış altı çeşme[703]
Başdaki göl bizde olur

Pīr Sulṭān bu yolda ḳuldur
Derdüñ oḳıyan bu dildür
Elif Ḥaḳḳ'a ṭoġrı yoldur
Mīm istersen dāl bizde olur

(A 19a, E 46b, İ 88-89, U 40b-41a)

Şeyḫ Ḫalīl Ḫalīlī Efendi Ḳuddise Sirruhū[704]

---

[695] U nüshasında yoktur.
[696] Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī E: eş-Şeyḫ Şemsü'd-dīn Meḥemmed Buḫārī U.
[697] eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Buḫārī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[698] maʿrūfdur A, İ ve U: meşhūrdur E.
[699] Şeyḫ İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[700] telḳīni A, İ ve E: U nüshasında yoktur.
[701] Bayram-ı Velī ḥażretleriniñdir U: Bayrām'dır. A, E ve İ.
[702] anlarıñ ās̱ār-ı güzīdelerindendir İ: anıñdır A ve E: anlarıñ güftārıdır U.
[703] çeşme A, E ve U: çeşme-dār İ.

eş-Şeyẖ Ḫalīl Ḫalīlī Efendi,[705] naʿlçacı iken[706] Şeyẖ ʿAbdü'l-vehhāb Ümmī'den aẖẕ-ı ṭarīḳat ve Üsküdar'da zāviye binā eyledi. سلامت ناسوت *Selāmet-i nāsūt 1048* [1638-1639] tārīẖinde vefāt ve anda defn olunmuşdur. Niçe ās̱ār-ı ḳalemi olup ez-cümle bu beytler[707] anıñdır:

Bu bendeyi ʿaşḳ odına yanmaġa ḳomazlar
Pervāne-ṣıfat şemʿa dolanmaġa ḳomazlar

Anuñ ki çerāġını uyandıra Ḫalīlī
Erbāb-ı ḥased ṣanma uyanmaġa ḳomazlar

(A 19a, E 47a, İ 89, U 41a)

Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī-i Ḫalvetī Ḳuddise Sirruhū[708]

eş-Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī,[709] Ḫalvetī ṭarīḳını Ümmī Sinān-zāde Ḥasan Efendi'den aẖẕ eylemişken, Yeñiḳapı Mevlevī-ẖānesi şeyẖlerinden Ḥācı Aḥmed[710] Dede'den daẖi Mevleviyye'ye intisāb eyleyip Miʿmār Tekyesi şeyẖi iken Mevlevī-ẖāneniñ ʿarżı Ḳonya'dan bunlar ḥaḳḳında gelip ol gece bunlar daẖi رحمة العارفين *raḥmetü'l-ʿārifīn 1090*[711] [1679-1680] tārīẖinde vefāt ve kendi zāviyesinde defn olundu. Mevlevī külāhı üzere ʿalāmet-i ẖilāfet olan üstüvānı daẖi resm eylemişlerdir. Bu güfte anlarıñdır:[712]

Yā İlāhī ḳıl bize luṭf u ʿaṭā
Ceẕb idüp dönder bizi senden yaña

Ver ṭarīḳ-ı müstaḳīm üzre s̱ebāt

---

[704] Şeyẖ Ḫalīl Ḫalīlī Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Ḫalīl Ḫalīlī Efendi E: eş-Şeyẖ Ḫalīlī Efendi U.

[705] eş-Şeyẖ Ḫalīl Ḫalīlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[706] Naʿlçacı iken A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

[707] beytler A, E ve İ: güftār U.

[708] Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī Ḫalvetī Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī E: eş-Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī Efendi U.

[709] eş-Şeyẖ Seyyid Meḥemmed Ḥabībī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[710] Aḥmed A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

[711] raḥmetü'l-ʿārifīn A ve İ: raḥmetü'l-ʿālemīn E ve U.

[712] anlarıñdır A, E ve U: anlarıñ ās̱ārıdır İ.

Saña irgür ḳoma yolda ihdinā[713]

Bu Ḥabībī derdmendi ḳıl ḳabūl
Raḥmetüñ ḫᵛānında n'ola bir gedā

(A 19a, E 47a, İ 89-90, U 41a-41b)

Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Efendi Ḳuddise Sirruhū[714]

eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Ümmī,[715] Elmalı'dandır. Yigitbaşı Aḥmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Vāhibī daḫi taḫallüṣ ider. وفات ناسوت *Vefāt-ı nāsūt 1004* [Mart-Nisan 1596] tārīḫi ġurre-i Şaʿbān'ında anda vefāt eyledi. Bu güfte anlarıñ güftār-ı yādigārıdır:[716]

Evliyādan sır ṣorana[717] ṭoḳuz dürlü nişān gerek
Evvel ḳapu şerīʿatdür güneş gibi ʿıyān gerek

Vehhāb Ümmī'nüñ tevḥīdi ḫāṭıruña güç gelmesün
Bu maʿnāyı fehm itmege ṣāfī nūrdan insān gerek

(A 19b, E 47b, İ 90, U 41b)

Şeyḫ Ümmī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[718]

eş-Şeyḫ Aḥmed Ümmī,[719] İzlādī'den gelip Lofça'da Fāżıl ʿAlī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Üsküdar'a hicret ve Çinili Vālide Cāmiʿi ḳurbünde bir ḫāneyi temlīk edip zāviye olmaġı şarṭ eyledi. Kendi daḫi anda medfūndur. Şeyḫ Lebīb Ḥüseyn Efendi bu tārīḫi demişdir:

كيدوب مأوايه احبابه ديدى يا هو شيخ احمد

---

713 Bu beyt U nüshasında yoktur.

714 Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Ümmī E: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Ümmī Efendi U.

715 eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-vehhāb Ümmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

716 anlarıñ güftār-ı yādigārıdır U: anıñdır A, E ve İ:

717 Evliyādan sır ṣorana A ve İ: Evliyā sırrı ṣorana U: E nüshasında yoktur.

718 Şeyḫ Ümmī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Ümmī E: eş-Şeyḫ Aḥmed Ümmī Efendi U.

719 eş-Şeyḫ Aḥmed Ümmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur

Gidüp meʾvāya aḥbāba didi yā Hū Şeyḫ Aḥmed 1138 [1725-1726]

Bu güfte anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir:[720]

Ṣanmañ ki rüsūm ehli olur vāḳıf-ı esrār
Tā etmeye iḫlāṣ ile sırr ehlini iḳrār[721]

Herkes ki diler maẓhar-ı tevfīḳ ola Ümmī
Dil-beste olup Ḥaḳḳa rıżā gözleye her bār

(A 19b, E 47b-48a, İ 90-91, U 41b-42a)

Çāresiz Şeyḫ İlyās Efendi[722]

eş-Şeyḫ İlyās Çāresiz,[723] Ḳaraman Ereglisi'nden gelip Akbıyıḳ şeyḫi Çarıḳcı Şeyḫ Aḥmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Pīrdaşı olan Saḳızlı ʿAbdu'r-raḥmān Aḥmed Paşa[724] Saḳız'da müceddeden bir zāviye binā ve şeyḫi daḫi İlyās Efendi'yi irsāl eyledi. Yüz on yedi[725] yaşında iken rıḥletine ساقزلی شیخ *Saḳızlı Şeyḫ 1118* [1706-1707] tārīḫdir. Anda medfūndur. Güfteleri[726] olup bu beytler anlarıñdır:[727]

Gel ḫaber vireyüm ḫaber ṣorarsan
Bugünüñ yarına ṣalup yürüme
Bāzirgānsın bunda sermāyen[728] bozup
Aṣṣuñı ziyāna[729] virüp yürüme

[720] güfte anlarıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir İ: güfte anlarıñdır A: güfteler anlarıñdır E: güfte anlarıñ ās̱ārındandır U.
[721] Tā etmeye iḫlāṣ ile sırr ehlini iḳrār A, E ve U: Tā etmeye sırr ehlini iḫlāṣ ile iḳrār İ.
[722] Çāresiz Şeyḫ İlyās Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ İlyās Çāresiz E ve U.
[723] eş-Şeyḫ İlyās Çāresiz A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur
[724] Saḳızlı ʿAbdu'r-raḥmān Aḥmed Paşa E: Saḳızlı ʿAbdu'r-raḥmān Paşa A ve U: İ nüshasında yoktur.
[725] Yüz on yedi A, İ ve U: Yüz on E.
[726] Güfteleri A, E ve İ: Güftelerinden U.
[727] anlarıñdır İ: anıñdır A ve E: U nüshasında yoktur.
[728] sermāyen A, İ ve U: sermāye E.
[729] ziyāna A, İ ve U: dünyāya E.

Çāresiz'e çāresizlikdür ögüt[730]

Ḳahrı luṭfı ne gelür ʿaşḳ ile yut

Ulular dan saña bu durur[731] ögüt

Ṣaḳın şikāyet idüben yürüme

(A 19b, E 48a, İ 91-92, U 42a)

Şeyḫ Aḥmed Rindī Efendi[732]

eş-Şeyḫ Aḥmed Rindī,[733] Şemleli-zāde Mıṣr'da Gülşeniyye ṭarīḳını Şeyḫ Ḥüseyn'den aḫẕ ve Burusa'da ʿAlī Mest Zāviyesi'nde şeyḫ oldu. موتوا قبل ان تموتوا *Mūtū ḳable en temūtū 1089*[734] tārīḫinde vefāt ve anda medfūndur. Bu beytler anlarıñdır:[735]

Ḫāmūşluġum zīb-dih-i ḫāne-i ḥayret

Pür-gūyluġum zīnet-i kāşāne-i ḥayret

Her encümene şemʿ-i maḥabbet[736] ṣala pertev

Eṭrāfın alur leşker-i pervāne-i ḥayret

(A 19b, E 48a-48b, İ 92, U 42b)

Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede Ḳuddise Sirruhū[737]

eş-Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede,[738] Edirne'den ẓuhūr ve Aġa-zāde'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Edirne'de Mevlevī-ḫāne şeyḫi olup dört sene mürūrunda fevt ve Murādiyye'de defn olunduğu içün Rüşdī tārīḫ demişdir:

---

[730] çāresizlikdir ögüt A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[731] bu durur A, E ve U: yudarum İ.

[732] Şeyḫ Aḥmed Rindī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Rindī E ve U.

[733] eş-Şeyḫ Aḥmed Rindī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[734] Ahmed Rindî'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1489 olmasına rağmen eserde 1089 olarak gösterilmiştir. Vefatı diğer kaynaklarda 28 Cemâziye'l-evvel 1089 [18 Temmuz 1678] olarak kayıtlıdır. Bkz. Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 276.

[735] anlarıñdır U: anıñdır A, E ve İ.

[736] şemʿ-i maḥabbet A, İ ve U: şemʿ E.

[737] Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede Ḳuddise Sirruhū İ: Neşāṭī Aḥmed Dede Efendi A: eş-Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede E: eş-Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede Efendi U.

[738] eş-Şeyḫ Aḥmed Neşāṭī Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

بزم كلزار نعيم اوله نشاطی‌يه مقام

Bezm-i gülzār-ı Naʿīm ola Neşāṭī'ye maḳām 1085 [1674-1675]

Ḥilye-i Enbiyā naẓm eyledi. Dīvānında bu beyt mevcūddur:[739]

Olursa[740] şāne ile keşmekeş ziyāde daḫi
Ne fitneler ḳopa gör zülf-i dil-rübāda daḫi

(A 19b, E 48b-49a, İ 92, U 42b)

Şeyḫ Aḥmed Ṣabūḥī Dede Efendi[741]

eş-Şeyḫ Aḥmed Ṣabūḥī Dede Efendi,[742] Toḳat'dan ẓuhūr ve Şām şeyḫi Ḥamza[743] Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve fevtinde cā-nişīn-i meşīḫat oldu. Ṣoñra Ḳonya'ya hicret ve Yeñiḳapı Mevlevī-ḫānesi'ne tevcīh olundu. On dört sene ḫıdmet-i meşīḫatde olup vefāt ve anda defn olunduğu bu tārīḫ ile maʿrūfdur:

صبوحی سعی ايدوب فردوس اعلايه روان اولدی

Ṣabūḥī saʿy idüp Firdevs-i aʿlāya revān oldı 1054 [1644-1645]

Meṡnevī'ye *İḫtiyārāt* isminde şerḥi ve dīvānı vardır. Bu beyt bir ġazeliniñ maṭlaʿıdır:

İkrām-ı ẕāt-ı pāküñ içün nāzil oldı nefes
Zülf-i ruḫuñ hikāyetidür aḥsenü'l-ḳaṣaṣ

(A 19b-20a, E 48b-49a, İ 92-93, U 42b-43a)

---

[739] bu beyt mevcūddur A, E ve U: demişdir E.
[740] Olursa A, İ ve U: Olsa E.
[741] Şeyḫ [Aḥmed] Ṣabūḥī Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Ṣabūḥī Dede Efendi U: eş-Şeyḫ Aḥmed Ṣabūḥī Dede E.
[742] eş-Şeyḫ Aḥmed Ṣabūḥī Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[743] Ḥamza A, E ve U: Ḥasan İ.

Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Eşref-i S̱ānī[744]

eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Eşref-i S̱ānī,[745] Burusa şeyḫlerindendir. Eşref-i evvel-i İznīḳī neslindendir. Pederi Luṭfu'llāh[746] Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Altmış üç yaşında مست راحت *mest-i rāḥat 1109* [1697-1698] tārīḫinde İzniḳ'de Eşref-zāde Rūmī ḥażretleriniñ türbesindedir. Bu güfte anlarıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatinden münteḫabdır:[747]

Ḳarārum yoḳdur ey dilber görelden sen dil-ārāyı
Cemālüñ görmek içün ben açarum cānda yarayı

Ḥabībüñ ḥaḳḳ içün yā Rabb bu S̱ānī Eşref'e raḥm it
Şühūduñ ʿayn ile[748] dāʾim göre ol bedr olan ayı

(A 20a, E 49a-49b, İ 93, U 43a)

Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede Efendi[749]

eş-Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede Efendi,[750] Anṭalya'dan gelip Şāriḥ İsmāʿīl Efendi'ye ḫıdmet ve aḫẕ-ı[751] ṭarīḳat eyledi. Rıḥletinde zāviye-nişīn oldu. Ḥacc-ı şerīf[752] ʿavdetinde Mıṣr'da rıḥlet ve Mevlevī-ḫāneye defn olunduğu bu tārīḫ ile muḳayyeddir. شهنشاه عارفان *Şehinşāh-ı ʿĀrifān 1063* [1652-1653]. Eşʿārından kār-ı nāṭıḳ güftesi ve sāʾir ās̱ārı vardır. Ez-cümle bu beytler anlarıñdır:[753]

Sükūt itsem ṣafālansam açılsam baña rām olmaz
Ḳıyāmet ḳopmayınca ḳıṣṣa-i ʿaşḳum tamām olmaz

---

744 Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Eşref-i S̱ānī A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Eşref-i S̱ānī E ve U.
745 eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Eşref-i S̱ānī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
746 Luṭfu'llāh A, İ ve U: ʿAbdu'llāh E.
747 güfte anlarıñ ās̱ār-ı ṭabīʿatinden münteḫabdır E: beyt anıñdır İ: güfte anlarıñdır A ve U.
748 ʿayn ile E ve U: ʿaynına A ve İ.
749 Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede E: eş-Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede Efendi U.
750 eş-Şeyḫ Ḥüseyn Ādem Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
751 aḫẕ-ı İ: E ve U nüshalarında yoktur.
752 Ḥacc-ı şerīf E ve U: Ḥacc A: Ḥaccdan İ.
753 anlarıñdır U: anıñdır A, E ve İ.

Görince bildüm Ādem ben anuñ keyfiyyet-i ḥālin

Olur gāhī ṣafā-yı cām-ı mey ammā müdām olmaz

(A 20a, E 49b, İ 94, U 43a-43b)

İştībī Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Efendi[754]

eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Efendi,[755] Ḳurd Efendi eş-Şeyḫ Meḥemmed bin ʿÖmer Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Şeyḫü'l-Ḥarem olup geldikde şeyḫi yerine Meḥemmed Paşa Tekyesi'nde şeyḫ olmuş idi. Fevt ve zāviyesinde defn olunduġuna Kesbī'niñ tārīḫidir:[756]

دیدیلر کچدی یه اشتیبی امیر

Didiler *geçdi ya İştibī Emīr 1015* [1606-1607]

Cifr ve sāʾir ʿulūmda māhir idi. Bu güfte anıñdır:

Ḳıl tecellī al beni[757] benden saña

Çünki olduñ bu dilüñ mihmānı sen

Derdlinüñ her derdine senden devā

İştibī'nüñ derdinüñ dermānı sen

(A 20a, E 49b-50a, İ 94-95, 43b-44a)

Dīvānī Şeyḫ Meḥemmed Semāʿī Dede [758]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Dīvānī Semāʿī Dede,[759] evlād-ı Mevlānā'dan *Dīvān-ı Kebīr*'i ʿAcem'den getirip āsitānede post-nişīn oldu. Ṣoñra terk edip Ḳaraḥiṣār'da Mevlevī-ḫāne binā ve anda ʿazm-i beḳā eyledigi Ḥażret-i Şāh Çelebi'niñ bu tārīḫiyle maʿlūmdur:

---

[754] İştībī Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm İştībī Efendi U: eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm İştībī E.

[755] eş-Şeyḫ ʿAbdü'l-kerīm Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[756] Kesbī'niñ tārīḫidir A, E ve U: bu tārīḫ muḳayyeddir İ.

[757] beni A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[758] Dīvānī Şeyḫ Meḥemmed Semāʿī Dede A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Dīvānī Semāʿī Dede E ve U.

[759] eş-Şeyḫ Meḥemmed Dīvānī Semāʿī Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

بقا ملکینه چکدی عسکرین سلطان دیوانی

Beḳā mülkine çekdi[760] *ʿaskerin Sulṭān Dīvānī 936* [1529-1530]

Bu güftār anıñ zāde-i ṭabʿıdır:[761]

Virmez vücūd ġayrıya ʿayn-i ẓuhūrı gör
Te's̱īr-i sırr-ı ġayret-i ism-i Ġayūrı gör

Baḳ sūz-ı sīnesine[762] Semāʿī-i bī-dilüñ
Fetḥ-i fütūḥ-ı *ḥuṣṣile mā fī'ṣ-ṣudūr*n gör

Ḫalīfesi Şāhidī Seyyid[763] İbrāhīm Dede yanındadır.[764]

(A 20a, E 50a-50b, İ 95, U 44a)

Şekīb ʿÖmer Dede Efendi[765]

eş-Şeyḫ ʿÖmer Şekīb Dede Efendi[766] Ḳonya'da ḳārī-i *Mes̱nevī* iken Ḥaleb şeyḫi oldu. یوفون بالنذر *Yūfūne bi'n-neẕri 1135*[767] [1722-1723] tārīḫinde rıḥlet eyledi. Bu beyt dīvānından intiḫāb olunmuşdur:[768]

Bu gülşende ʿaceb mi bülbül-i dil[769] bī-ḳarār olsa
Yanımca ṣalınır bir serv-ḳāmet dil-berim yoḳdur[770]

(A 20a, E 50b, İ 95, U 44a-44b)

---

[760] çekdi A, İ ve U: geçdi E.
[761] zāde-i ṭabʿıdır A, E ve U: ās̱ārı ḳalemidir İ.
[762] sīnesine E ve U: sīnesiyle A ve İ.
[763] Seyyid A ve U: E nüshasında yoktur.
[764] Bu cümle İ nüshasında yoktur.
[765] Şekīb ʿÖmer Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿÖmer Şekīb Dede E: eş-Şeyḫ ʿÖmer Şekīb Dede Efendi U.
[766] eş-Şeyḫ ʿÖmer Şekīb Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[767] Kur'ân-ı Kerîm, İnsan Suresi 76/7 "Yufune bi'n-nezri" ibaresi, "O kullar, şiddeti her yere yayılmış olan bir günden korkarak verdikleri sözü yerine getirirler." mealindeki âyette geçer.
[768] dīvānından intiḫāb olunmuşdur U: dīvānında mevcūddur A, E ve İ.
[769] bülbül-i dil A, İ ve U: bülbülden E.
[770] yoḳdur A, İ ve U: yoḳ E.

Meḥemmed Dede Efendi[771]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Dede,[772] Memiş[773] Efendi demekle maʿrūfdur. Beşikṭaş'da elli altı sene Mevlevī şeyḫi olup[774] شهر شوال المبارك *şehr-i Şevvālü'l-mübārek 1136* [Haziran-Temmuz 1724] tārīḫi selḫ-i Şevvāl'inde[775] rıḥlet ve anda defn olundu. Bu güfte anlarıñ güftārıñdandır:[776]

İdermiş baḥs ḫōş-bū ḫaṭṭıñ ile sünbül-i gülşen

Aña var ise bu ol müşgīn nārdan ḳaldı[777]

(A 20a-20b, E 50b, İ 96, U 44b)

Siyāhī Şeyḫ Muṣṭafā Dede Efendi[778]

eş-Şeyḫ Muṣṭafā Siyāhī Dede Efendi[779] Ḳıbrıs şeyḫi iken شيخ العقبى *şeyḫü'l-ʿuḳbā 1123* [1711-1712] tārīḫinde vefāt ve anda defn olundu. Dīvānı vardır. Bu beyt anıñdır:[780]

Hemīşe ʿāşıḳa ʿarż-ı cemāl idüp n'eyler

O vech ile aña her demde āl idüp n'eyler

(A 20b, E 50b, İ 96, U 44b)

Ḳā'imī Şeyḫ Ḥasan Efendi[781]

eş-Şeyḫ Ḥasan Ḳā'imī Efendi,[782] Bosna'dan gelip Öziçeli Muṣliḥü'd-dīn Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Bosna'da Silāḥdār Paşa Zāviyesi'ne şeyḫ, İzvorniḳ'e gelip anda vefāt edip حسن

---

771 Meḥemmed Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Dede E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Dede Efendi U.

772 eş-Şeyḫ Meḥemmed Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

773 Memiş A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

774 olup A, E ve U: oldu İ.

775 selḫ-i Şevvāl'inde A, E ve İ: Şevvāl'inde U.

776 güfte anlarıñ güftārıñdandır U: beyt anlarıñdır A ve E: beyt anıñdır İ.

777 Bu mısrada vezin aksamaktadır.

778 Siyāhī Şeyḫ Muṣṭafā Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Siyāhī Dede Efendi E: eş-Şeyḫ Muṣṭafā Siyāhī Dede Efendi U.

779 eş-Şeyḫ Muṣṭafā Siyāhī Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

780 Bu beyt anıñdır A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

781 Ḳā'imī Şeyḫ Ḥasan Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Ḳā'imī E: eş-Şeyḫ Ḥasan Ḳā'imī Efendi U.

782 eş-Şeyḫ Ḥasan Ḳā'imī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

خيرالاسلام *ḥüsn-i ḫayru'l-İslām 1091* [1680-1681] tārīḫinde anda defn olundu. Cifrde kemāli ve eşʿārı vardır ve bu ilāhī anlarıñdır:[783]

Ṭālibā gördüñ mi dünyā ḳaydı hīç
Hep bilindi dōstluġı vü ʿıydı hīç

Hey meded ey Ḳā'imī iş bu mıdur
Sendeki bu şenligi olaydı hīç

(20b, E 51a, İ 96, U 44b-45a)

Meḥemmed Müstaḳīm Efendi[784]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Müstaḳīm Efendi[785] Ümmī Sinān-zāde Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve ṣūfīlerden ʿAlāü'd-dīn Efendi[786] Zāviyesi'ne şeyḫ oldu. عاشق مستقيم *ʿĀşıḳ-ı Müstaḳīm 1121* [Temmuz-Ağustos 1709] tārīḫi Cemāẕ'inde vefāt edip[787] ve Eyyūb[788] Türbesi ḫāricinde defn olundu. Ās̱ār-ı eşʿārından bu beyt[789] münteḥabdır:

Ḫᵛāce-i bād-ı ṣabā açdı ḳumāş-ı ġonceyi[790]
Oldı pür-zīnet dükān-ı çārşū-yı nev-bahār

(A 20b, E 51a, İ 97, U 45a)

[Resāyilci] Şeyḫ Ḥaydar Efendi[791]

eş-Şeyḫ Ḥaydar Efendi,[792] resāyilcidir. Buḫārā'da Özbek şāh-zādelerinden iken ṭarīḳ-ı Naḳşbendiyye'ye intisāb eylemişdi. Üsküdar'da ḳarār ve Bülbülderesi ḳurbünde bir zāviye binā

---

783 bu ilāhī anlarıñdır A, E: bu ilāhī anıñdır İ: Ez-cümle U.
784 Meḥemmed Müstaḳīm Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Müstaḳīm E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Müstaḳīm Efendi U.
785 eş-Şeyḫ Meḥemmed Müstaḳīm Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.
786 Efendi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
787 vefāt edip İ: rıḥlet A, E ve U.
788 Eyyūb A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
789 beyt A, E ve İ: güfte U.
790 ḳumāş-ı ġonceyi A ve İ: ḳāş-ı ġonceyi E ve U.
791 Şeyḫ Ḥaydar Resāyilci Efendi İ: Şeyḫ Ḥaydar Resāyilci A: eş-Şeyḫ Ḥaydar E: eş-Şeyḫ Ḥaydar Efendi U.
792 eş-Şeyḫ Ḥaydar Efendi İ: eş-Şeyḫ Ḥaydar A: E ve U nüshalarında yoktur.

eyledi. Anda ḫıdmet-i ṭarīḳat üzere iken ليلة الاثنين *leyletü'l-is̱neyn 1112* [1700-1701] şehr-i mevlidde düşenbih gecesi rıḥlet ve zāviyesinde ʿazm-i cennet eyledi. Elsine-i s̱elās̱ede[793] eşʿārı vardır. Bir Türkī ġazelinden iki beyt aḫẕ olundu:

Ser-i kūyuñ temāşā eyleyenler Ṭūr'dur dirler
Tecellī eyleyen fevḳ-ı serinde[794] nūrdur dirler

Ser-i rāhuñda[795] zār u nā-tuvānum añlayan söyler
Ġarīb-i bī-nevā miskīn Resā rencūrdur dirler

(A 20b, E 51a-51b, İ 97, U 45a-45b)

Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Efendi[796]

eş-Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Muṣṭafā̱ Nuṭḳī Efendi,[797] Tekfurṭağlı Muṣlī Efendi diyü meşhūrdur. Şeyḫ ʿİbādī-i Ḫalvetī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Şeyḫ maḳāmında yigirmi bir sene şeyḫ olup Rebīʿde vefāt ve حسن الظن *ḥüsnü'ẓ-ẓan 1099* [Ocak-Şubat 1688] tārīḫinde zāviyesinde medfūndur. İlāhiyyātı vardır.[798] Bu ilāhī ās̱ār-ı ḳalemindendir:[799]

ʿĀlem-ārāyı buldum ʿālem-ārā benüm[800]
Mālik-i kevn ü mekānum tāc ile Dārā benüm

Bu rumūzı Nuṭḳiyā ancaḳ yine ʿārif bilür
Vādi-i Eymen'de gūyā Ṭūr ile Mūsā̱ benüm[801]

(A 20b, E 51b-52a, İ 98, U 45b)

---

793 Elsine-i s̱elās̱ede A, E ve U: dīvānı ve İ.
794 eyleyen fevḳ-ı serinde İ: cilvegāh-ı Ḳāf'ıñda A, E ve U.
795 Ser-i rāhıñda İ: Ser-i kūyuñda A, E ve U.
796 Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Muṣṭafā̱ Efendi E: eş-Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Muṣṭafā̱ Nuṭḳī Efendi U.
797 eş-Şeyḫ Muṣliḥü'd-dīn Muṣṭafā̱ Nuṭḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
798 İlāhiyyātı vardır A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
799 Bu ilāhī ās̱ār-ı ḳalemindendir İ: Bu beyt anlardandır A ve E: Ez-cümle U.
800 Bu mısrada vezin aksamaktadır.
801 benim E ve U: menim A ve İ.

Şeyẖ Aḥmed Ümīdī Efendi[802]

eş-Şeyẖ Aḥmed Ümīdī[803] bin eş-Şeyẖ İsmaʿīl Efendi. Pederi Hüdāyī Efendi'niñ ẖalīfesidir. Andan aẖẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Küçük Ayaṣofya'da Ḳapıaġası Ḥüseyn Aġa Zāviyesi'ne post-nişīn ve Şāh-zāde Cāmiʿi'nde ḳırḳ beş sene cumʿa vāʿiẓi oldu. الباقيات الصالحات *el-Bāḳiyyātü'ṣ-ṣāliḥāt 1106* [Aralık-Ocak 1694-1695] tārīẖi Cemāẕīye'l-ūlā'sında rıḥlet edip Geyikciler'de[804] pederi yanında defn olundu. Ṭabīʿat-ı şāʿirānesiniñ bu naʿt-ı şerīf[805] s̱emeresindendir:

Ey saʿādet māhınuñ burcı Muḥammed Muṣṭafā
Merḥabā ey nūr-ı ümmet merḥabā yā merḥabā

(A 20b, E 52a, İ 98, U 45b-46a)

Şeyẖ Yaḥyā Efendi[806]

eş-Şeyẖ Yaḥyā[807] İbnü'ş-şeyẖ Şaʿbān Efendi. Ḳasṭamonu'dan pederi Şeyẖ Şaʿbān Efendi ḳolundan aẖẕ-ı ṭarīḳat ve İstanbul'a hicret ve Şeyẖü'l-İslām Ḫᵛāce Efendi'niñ Eyyūb'da dāru'l-ḳurrāsını, oğlu Şeyẖü'l-İslām Esʿad Efendi zāviye eylemişdir. توفنا مع الابرار *Teveffenā maʿa'l-ebrār*[808] *1082* [1671-1672] tārīẖinde rıḥletinde cā-nişīn oldu. Miftāḥī-zāde Şeyẖ Aḥmed Efendi'den ẖilāfet ẓuhūr eyledi. والتفت الساق *ve't-teffetü's-sāḳ*[809] *1105*[810] [1693-1694] tārīẖinde Eyyūb şeyẖi iken vefātında miḥrāb ile kürsī miyānında ẖāric-i cāmiʿnde defn olundu. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi[811] olup bu beyt bir ilāhīsindendir:

---

[802] Şeyẖ Aḥmed Ümīdī Efendi A ve İ: eş-Şeyẖ Aḥmed Ümīdī E: eş-Şeyẖ Aḥmed Ümīdī Efendi U.
[803] eş-Şeyẖ Aḥmed Ümīdī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[804] Geyikciler'de A ve E: İ ve U nüshalarında yoktur.
[805] naʿt-ı şerīf A, E ve U: naʿt-ı şerīf bir İ.
[806] Şeyẖ Yaḥyā Efendi A ve İ: eş-Şeyẖ Yaḥyā E: eş-Şeyẖ Yaḥyā Efendi U.
[807] eş-Şeyẖ Yaḥyā A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[808] Kur'ân-ı Kerîm, Âli İmrân Suresi, 3/193, "Teveffenâ maʿa'l-ebrâr""Ruhumuzu iyilerle beraber al."
[809] Kur'ân-ı Kerîm, Kıyâmet Suresi, 75/29 "Ve't-teffetissâku bissâki" "Ve bacak bacağa dolaşır."
[810] Yahya Efendi'nin vefatı için verilen tamlamanın sayı değeri 1107'dir, eserde 1105 olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda ise vefat tarihi 9 Zi'l-hicce 1109 [18 Haziran 1698] olarak kayıtlıdır. Bkz. Abdülkadir Özcan (hzl.) (1989). *Şeyhî Mehmed Efendi, Vekāyiü'l-Fuzâlâ* (tıpkıbasım). İstanbul: Çağrı Yay. 200; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 1218.
[811] Ṭabʿ-ı şiʿrīsi A, E ve İ: şiʿrīsi U.

Luṭf eyle dil-i zāra yā Rabb kerem eyle
Yār olmasun aġyāra yā Rabb kerem eyle

(A 21a, E 52a-52b, İ 98-99, U 46a-46b)

Nācī Aḥmed Dede Efendi[812]

eş-Şeyḫ Aḥmed Nācī Dede,[813] Ḳonya'dan gelip Ādem Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Beşikṭaş ve Ġalaṭa ve Yeñiḳapı'da daḫi şeyḫ olmuşdur. Otuz üç yıl[814] mürūrunda تبارك الله رب العالمين *Tebāreka'llāhu Rabbü'l-ʿālemīn 1123* [Nisan-Mayıs 1711] tārīḫi Rebīʿ'inde anda defn olundu. Bu beytler anıñ ās̱ār-ı güzīdesindendir:[815]

Bir bende ki āzād ola elbette olur şād
Ammā ki[816] seniñ benden olan bende olur şād

Luṭf eyle eyā pād-şeh-i mülk-i şefāʿat
Nācī ḳuluña eyle şefāʿat ki ola şād

(A 21a, E 52b, İ 99, U 46b)

Ṣāḥib-i *Mevlid* Şeyḫ Süleymān Efendi[817]

eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī,[818] pederi ʿİvaż Paşa ve birāderi ʿAṭāyī-i evvel'dir. هفت مردان *Heft merdān 780* [1378-1379] tārīḫinde Burusa'da rıḥlet eyledi.[819] Ās̱ārından *Mevlid* maʿrūfdur[820] ve eşʿārı vardır. Nāmdaşı Süleymān Paşa İbn Orḫan ile Rūmili'ne ibtidā geçenlerdendir[821] ki

---

[812] Nācī Aḥmed Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Nācī Dede E ve U.
[813] eş-Şeyḫ Aḥmed Nācī Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[814] yıl A, E ve U: sene İ.
[815] anıñ ās̱ār-ı güzīdesindendir İ: anın güftārındandır U: anıñdır A ve E.
[816] ki A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[817] Ṣāḥib-i Mevlid Şeyḫ Süleymān Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī E: eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī Efendi U.
[818] eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[819] Bu kayıt mevcut bilgilerimize göre yanlıştır. Çünkü Süleyman Çelebi'nin Mevlidi'ni 812 [1409-1410] senesinde tamamladığı bilinmektedir. Ayrıca onun H. 825 [1421-1422] yılında vefat ettiği nakledilir. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. II. İstanbul: Matbaʿa-i Âmire. 222 Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 446.
[820] maʿrūfdur A ve İ: maʿrūf E ve U.
[821] geçenlerdendir A, E ve İ: geçmişlerdendir U.

demişdir:

Aḳdeñiz'i geçmişüz biz bir iki ṣal ile
Himmet-i merdān ile ġaybdan irsāl ile

Oldı bizüm ṣalımuz taḫt-ı Süleymān bize
Gözlerimüz açmışuz aḥsen-i aʿmāl ile

(A 21b, E 52b-53a, İ 100, U 46b-47a)

Meḥemmed Birrī Efendi[822]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Birrī,[823] şehrīdir. Bektāşiyye'den Kātib Şeyḫ[824] Aḥmed Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve cā-nişīn-i ḥücre-i meşīḫat oldu. İkisi daḫi kırḳ yıl ḥücre-nişīn olup rıḥletinde Edirneḳapısı ḫāricinde defn olundu. Cüzʾīyātda daḫi kemāli var idi. Müstaḳīm-zāde Efendi bu tārīḫi demişdir:

مقدس اوله سرى كتدى برى
Muḳaddes ola sırrı gitdi Birrī 1162 [1748-1749]

Bu beyt anıñdır:[825]

Şeker-pāş-ı terennümdür gelince bezm-i ʿuşşāḳa
Yine dil-bestedir nāy-ı ḥalāvetkārı ṣormazsın[826]

(A 21a, E 53a-53b, İ 100, U 47a)

Rüsūḫī Şeyḫ İsmāʿīl Dede Efendi[827]

---

822 Meḥemmed Birrī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Birrī E ve U.
823 eş-Şeyḫ Meḥemmed Birrī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
824 Şeyḫ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
825 Bu beyt anıñdır İ: Bu beyt āsārındandır A ve E: U nüshasında yoktur.
826 ṣormazsın A, E ve U: görmezsin İ.
827 Rüsūḫī Şeyḫ İsmaʿīl Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ İsmaʿīl Rüsūḫī Dede E ve U.

eş-Şeyẖ İsmāʿīl Rüsūḫī Dede,[828] Anḳaravī'dir. Ġalaṭa'da İskender Paşa Zāviyesi'nde şeyẖ oldu. Teʾlīfātı vardır. *Minhācu'l-fuḳarā* ve ġayrı ولى "velī" ḳırḳ altı ʿadedince ṣaġīr ü kebīr es̱erleri vardır. Türkī *Mes̱nevī* şerḥlerinde bundan ġayrınıñ şerḥinde tamām olmuş şerḥ yoḳdur.[829] انقراوى وفات *Anḳaravī vefāt 1041*[830] rıḥlet ve[831] zāviyesinde defīn-i türbet olmuşdur. Bu murabbaʿ anıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir:

Bu tekye bizüm tekye-i ʿişretkedemizdür
Dervīşlerüz ḥażret-i Ādem dedemizdür
Mesken ezelī cennet idi bizlere ammā
Dūr eyleyen andan bizi Ḥavvā ebemizdür

(A 21a, E 53b, İ 100-101, U 47a-47b)

Naḳşī ʿAlī Efendi[832]

eş-Şeyẖ Naḳşī ʿAlī Efendi,[833] Bāzirgān şeyẖi Ramażān Efendi'den aẖẕ-ı ṭarīḳat edip ẖilāfetle Aḳkirmān'a meʾmūr olmuşdur. خسته *Ḥaste 1065* [1654-1655] tārīẖinde vefāt edip anda zāviyesinde defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ḳaleminden risāleleri ve dīvān-ı ilāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñ-dır:[834]

Bu gün ol ʿıyd-ı ekberdür gelür meydāna ʿāşıḳlar
Giyerler cāme-i gülgūn ḳıyarlar cāna ʿāşıḳlar

Başın ṭop eyleyüp Naḳşī girüp meydān-ı ʿaşḳ içre

---

[828] eş-Şeyẖ İsmaʿīl Rüsūḫī Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[829] bundan ġayrınıñ şerḥinde tamām olmuş şerḥ yoḳdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

[830] Bu tarih sadece E nüshasında vardır. İsmail Rüsûhî'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 855'tir,eserde 1041 olarak gösterilmiştir. Ayrıca U nüshasında vefatı için düşürülen tarih verilmemiş olup A ve İ nüshalarında ise "ẖayru'l-beşer 1041" tarihi düşürülmüştür. Bu terkibin sayı değeri 1343'tür. Diğer kaynaklarda vefatı H. 1041 [1631-1632] olarak kayıtlıdır. Bkz. İlhan Genç (hzl.) (2001). *Esrâr Dede, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye.* Ankara: AKMB Yay. 212; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 338.

[831] rıḥlet ve A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[832] Naḳşī ʿAlī Efendi A ve İ: eş-Şeyẖ Naḳşī ʿAlī Efendi E ve U.

[833] eş-Şeyẖ Naḳşī ʿAlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[834] anlarıñdır İ ve U: anıñdır A: anlardandır E.

Ṣalādur cemʿ olup gelsün bu gün dükkāna ʿāşıḳlar

(A 21a-21b, E 53b-54a, İ 101, U 47b)

Ṣadrī Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi[835]

eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Ṣadrī,[836] Baġdādī Naẓmī Şeyḫ ʿAlī Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Mīḥālıc'da Bülbül Ḫatun Zāviyesi'nde şeyḫ oldu. Sulṭān Muṣṭafā Ḫān-ı[837] S̱ānī bā-ḫaṭṭ-ı hümāyūn rikāb şeyḫi eyledi. Cülūs-ı Sulṭān[838] Aḥmed Ḫān-ı S̱ālis̱'de zāviyesine rāhī oldu. Receb'de anda defn olunduġu tārīḫ bu mıṣraʿ ile muḳayyeddir:[839]

بوله السيد محمد صدرى جناتى مكان

Bula es-Seyyid Meḥemmed Ṣadri cennātı[840] *mekān 1119* [Eylül-Ekim 1707]

Ās̱ār-ı ṭabʿ-ı şiʿrīsinden[841] bu beytler münteḫabdır:[842]

Kemān ebrūlarından tīr-i ġamzeñ aralandırma
Hedefāsā ḳulūb-ı ehl-i ʿaşḳı yaralandırma

Ne mümkin ṣayd-ı tanẓīr-i hümā-yı naẓm-ı ʿālī-cāh
Meded şāhīn-i ṭabʿıñ Ṣadriyā āvārelendirme

(A 21b, E 54a, İ 101-102, U 47b-48a)

Müsellem Aḥmed Vefā Efendi[843]

eş-Şeyḫü'l-Vefā Aḥmed Müsellem,[844] Edirne'de Sezāyī Şeyḫ[845] Ḥasan Efendi'ye dāmād ve

[835] Ṣadrī Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣadrī E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣadrī Efendi U.
[836] eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Ṣadrī İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[837] Ḫān-ı E ve U: A ve İ nüshasında yoktur.
[838] Sulṭān E: A, İ ve U nüshalarında yoktur.
[839] tārīḫ bu mıṣraʿ ile muḳayyeddir A ve E: bu tārīḫ ile muḳayyeddir İ: tārīḫ budur U.
[840] cennātı E: cinānı A, İ ve U.
[841] ṭabʿ-ı şiʿrīsinden A, İ ve U: ṭabīʿat-ı şiʿrīyyesinden E.
[842] münteḫabdır A, E ve U: anıñdır İ.
[843] Müsellem Aḥmed Vefā Efendi A ve İ: eş-Şeyḫü'l-Vefā Aḥmed Müsellem E ve U.
[844] eş-Şeyḫü'l-Vefā Aḥmed Müsellem A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

andan aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledi. Rıḥleti tārīḫi ختامه مسك *ḫitāmuhu misk 1166.*[846] [1752-1753] Zāviyesinde medfūndur. Dīvānından bu beytler yazıldı:[847]

Lücce-i ʿiṣyānda nā-çārım eyā ḫayru'l-beşer
Çār-mevc-i cürme[848] giriftārım eyā ḫayru'l-beşer

Bedʾ edip ḫams-i mübārekle Müsellem vaṣfıña
Ḫᵛān-ı naʿtıñda niʿmet-ḫᵛārım eyā ḫayru'l-beşer

(A 21b, E 54a-54b, İ 102, U 48a)

Ḥasīb Seyyid Meḥemmed Efendi[849]

eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Ḥasīb Dede,[850] şehrīdir. Mıṣr şeyḫi Siyāhī Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve İzniḳ'de zāviye-nişīn oldu. عزيمت مستمند *ʿAzīmet-i müstemend 1121* [1709-1710] tārīḫinde zāviyesinde defn olundu. Bu beyt anıñ zāde-i ṭabʿıdır:[851]

Nümāyān ḥiddet-i peykān-ı müjgān tīr-i āhımda
Ḳażā teʾs̱īri ẓāhir ġamzeveş şemşīr-i āhımda

(A 21b, E 54b, İ 102-103, U 48a-48b)

Naẓmī Şeyḫ Ḥasan Dede Efendi[852]

eş-Şeyḫ Ḥasan Naẓmī Dede Efendi,[853] Mıṣr'da Mevlevī-ḫāne şeyḫi iken, terk edip İstanbul'da دخول الجنة *duḫūlü'l-cennet 1125*[854] tārīḫinde fevt oldu. Dīvān-ı eşʿārından bu beyt-i

---

[845] Şeyḫ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[846] Kur'ân-ı Kerîm, Mutaffifîn Suresi 83/ 26, "Hitamuhu miskun", "Onun akıbeti misk kokusudur."

[847] Dīvānından bu beytler yazıldı A, E ve İ: Dīvānından bu beytler münteḫab olınmışdur U.

[848] Çār-mevc-i cürme İ: Çār-mevcü'l-baḥre A: Çār-mevc E ve U.

[849] Ḥasīb Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ:eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Ḥasīb Dede E ve U.

[850] eş-Şeyḫ Seyyid Meḥemmed Ḥasīb Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[851] anıñ zāde-i ṭabʿıdır A, E ve U: andañdır İ.

[852] Naẓmī Şeyḫ Ḥasan Dede Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Naẓmī Dede Efendi E ve U.

[853] eş-Şeyḫ Ḥasan Naẓmī Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[854] Nazmî Dede'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 1124 olduğu hâlde, eserde 1125 olarak verilmiştir. Nazmî Dede'nin vefatı H. 1125 [1713-1714] tarihindedir. Bkz. İlhan Genç (hzl.) (2001). *Esrâr Dede, Tezkire-i Şu'arâ-yı Mevleviyye.* Ankara: AKMB Yay. 497; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 1070.

maʿrūf aḫẕ olundu:[855]

Naẓmiyā çek ayaġı meykededen dillendiñ[856]

Der-i mey-ḫāneye luṭf eyle emān girmeyigör

(A 21b, E 54b, İ 102-103, U 48b)

Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Dede Efendi[857]

eş-Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Dede,[858] Ḳonya'dan ẓuhūr ve Mıṣr şeyḫi Siyāhī Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve yine Ḳonya'da ḫidmet üzere iken Yeniḳapı Zāviyesi'ne şeyḫ oldu. Üç sene ṣoñra مغموم *maġmūm 1126* [Ocak-Şubat 1714] tārīḫi Muḥarrem'inde vefāt ve tekyeniñ ḫāmūşānında ʿazm-i cennāt eyledi. Dīvānından bu beyt aḫẕ olundu:[859]

Cām-ı mey[860] istemez leb-i[861] laʿl-i terin gören

Sünbül ṣanır gül üzre ḫaṭ-ı ʿanberin gören

(A 21b, E 55a, İ 103, U 48b)

Ṣabūrī Şeyḫ Meḥemmed Efendi[862]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣabūrī,[863] İbnü'ş-şeyḫ Muṣṭafā Dede Çelebi demekle maʿrūfdur. Vilādeti Ḥaleb'de yevm-i ʿĀşūrā'dadır. Ümīdī[864] Şeyḫ Aḥmed'iñ hemşīre-zādesidir. Şeyḫ Ġafūrī'den inābet ve Cennet Efendi'den ḫilāfetle bekām oldu. Ḳāżī-ʿasker Ḳadrī Efendi Lükneciler'de[865] bir zāviye binā ve aña ibtidā şeyḫ oldu. Otuz sekiz sene[866] mürūrında Āsitāne-i

---

[855] Dīvān-ı eşʿārından bu beyt-i maʿrūf aḫẕ olundu A ve E: Dīvān-ı eşʿārında bu beyt maʿrūfdur İ ve U.
[856] dillendiñ A, İ ve U: dildi E.
[857] Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Dede Efendi A : eş-Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Dede Efendi E: Şeyḫ Yūsuf Nesīb Dede Efendi İ: eş-Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Efendi U.
[858] eş-Şeyḫ Seyyid Yūsuf Nesīb Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[859] aḫẕ olundu A ve E: yazıldı İ: U nüshasında yoktur.
[860] Cām-ı mey İ: Cām-ı yem A, E ve U.
[861] leb-i A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[862] Ṣabūrī Şeyḫ Meḥemmed Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣabūrī E ve U.
[863] eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣabūrī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[864] Ümīdī A, İ ve U: Emīr E.
[865] Lükneciler'de A, E ve U: Bükenciler'de İ.
[866] sene A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Hüdāyī’ye naḳl olunup yedi sene ḳā’im ve seksen üç[867] yaşında Muḥarremde fevt ve Ġafūrī Efendi ḥażretleri yanında medfūndur. Naḥīfī Süleymān Efendi bu tārīḫi demişdir:

اوله دده چلبی کامبین قرب خدا

Ola Dede Çelebi kām-bīn-i ḳurb-ı Ḫudā 1135 [Ekim-Kasım 1722]

İlāhiyyātı vardır.[868] Ez-cümle bu beyt anlarıñdır:

Gecesi Ḳadr-i mübārek gündüzü ʿīd-i şerīf
Lā-cerem raḥmet berātınıñ nişānı cumʿadır

(A 21b-22a, E 55a-55b, İ 103-104, U 48b-49a)

Şeyḫ Kemāl İsmāʿīl Ümmī Efendi[869]

eş-Şeyḫ Kemāl Ümmī,[870] ismi İsmāʿīl, Ḳaramānī’dir. Şeyḫ Cemāl-i Ḫalvetī’yle pīrdaşdır. شفقت *Şefḳat 880* [1475-1476] tārīḫinde vefāt edip vaṭanı olan Ḳaraman’da zāviyesinde medfūndur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anlarıñdır:[871]

Oñulmadı yaralar / Nʿaceb derdüm var benüm
Mecnūn olup gezerüm / Nʿaceb derdüm var benüm

Dir Kemāl coşdum yine / Yandum ṭutuşdum yine
Deryāya düşdüm yine / Nʿaceb derdüm var benüm

Lā ilāhe illā’llāh yuḥyī ḳalbī ẕikru’llāh[872]

(A 22a, E 55b, İ 104, U 49a)

---

[867] seksen üç A, İ ve U: seksen E.

[868] vardır A, E ve İ: olup U.

[869] Şeyḫ Kemāl İsmaʿīl Ümmī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Kemāl Ümmī E ve U.

[870] eş-Şeyḫ Kemāl Ümmī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[871] anlarıñdır A ve E: anıñdır İ: anlarıñ güftārındandır U.

[872] İkinci beyt ve bu cümle U nüshasında yoktur.

Teberdār Meḥemmed Emīn Efendi[873]

Meḥemmed Emīn Efendi,[874] teberdār-ı zülüfliyān ocağına çerāġ olup bu sebebden Balṭacı Reşīd demekle maʿrūfdur. Kāġıd emānetiyle ṭaşra çıḳıp mūsiḳī ve ḥüsn-i ḫaṭṭ ve şiʿrde kemāli var idi. خير الراحمين *Ḫayru'r-rāḥimīn*[875] *1150* [1737-1738] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da defn olunmuşdur.

Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden[876] bu naʿt-ı şerīf anlarıñ yādigārıdır:[877]

Ey cemāl-i pertevinden ẕerre cirm-i āfitāb
İḳtibās-ı nūr eder her ān[878] yüzüñden māh-tāb

Bāb-ı luṭfuñdan Ḫudāvendā meded dūr eyleme
Eyle sulṭānım şefāʿatle Reşīd'i behre-yāb[879]

(A 22a, E 55b-56a, İ 105, U 49a-49b)

Ṣūfī-zāde Şeyḫ ʿAṭūfī ʿAbdu'llāh Efendi[880]

eş-Şeyḫ ʿAṭūfī ʿAbdu'llāh Efendi,[881] Ṣūfī-zāde demekle maʿrūfdur. Ḳāsım Paşa'da kendi ḫānesinde sākin [iken] سالك الشريعت *sālikü'ş-şerīʿat 1122* [1710-1711] tārīḫinde vefāt eyleyip Darıderesi'nde defn olunmuşdur. Eşʿārından bu güfte bu maḥalde ḳayd[882] olundu:

Maẓhar-ı sırr-ı Ḫudā'dır Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir
Menbaʿ-ı feyż-i Ḫudā'dır Şeyḫ[883] ʿAbdü'l-ḳādir

---

873 Teberdār Meḥemmed Emīn Efendi A ve İ: Meḥemmed Emīn Efendi E ve U.

874 Meḥemmed Emīn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

875 875 Kur'ân-ı Kerîm, Mü'minûn Suresi 23/109 "hayru'r- rahimîn", "merhametlilerin en iyisi."

876 Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden A, E ve İ: Ās̱ārından U.

877 anlarıñ yādigārıdır A ve E: anlarıñ ās̱ār-ı şiʿriyyesindendir İ: U nüshasında yoktur.

878 ān A, E ve U: dem İ.

879 behre-yāb A, İ ve U: yāb E.

880 Ṣūfī-zāde Şeyḫ ʿAṭūfī ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAṭūfī ʿAbdu'llāh Efendi E ve U.

881 eş-Şeyḫ ʿAṭūfī ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

882 maḥalde ḳayd A ve E: maḥalle ḳayd U: maḥalde ẕikr u ḳayd İ.

883 Şeyḫ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Ey ʿAṭūfī bende ol biñ cān ile ol ḥażrete

Rūy-ı maḳṣūdı nümādır Şeyḫ ʿAbdü'l-ḳādir

(A 22a, E 56a-56b, İ 105, U 49b)

Burnaz Ḥasan Aġa

Burnaz Ḥasan Aġa,[884] kīlār-ı hümāyūndan çerāġ olup eşʿār u mūsiḳī ve sā'ir maʿārifde eli var idi. Ḫulūṣ[885] maḫlaşıyla naʿt-ı şerīfleri ve niçe ilāhiyyātı beste eylemişdir. Vefāt edip Edirneḳapısı ḫāricinde defn olunduġu tārīḫ Şeyḫü'l-İslām Esʿad Efendi'niñ *Teẕkire-i Ḫᵛānendegānı*'nda meẕkūrdur ki tārīḫ-i vefātı budur:

حسنى ايلدى خواننده عدنانالله

Ḥasan'ı eyledi ḫᵛānende-i ʿAdnān Allāh 1141[886] [1728-1729]

Āẟār-ı şiʿriyyesinden bu güftār ber-güẕārdır:[887]

Allāh ʿaşḳına Allāh'ı seven

Hem Ḥabīb'ini cān ile seven

Üveys'i sevsin[888] bunları seven

Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥırḳa-i pākiñi Ḥabīb-i Raḥmān

Ümmete duʿā etmekle her ān

Giydirip aña eyledi iḥsān

Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

---

[884] Burnaz Ḥasan Aġa A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[885] Ḫulūṣ A, İ ve U: Ḫulūṣī E.

[886] Hasan Ağa'nın ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri; terkipteki hemze 1 kabul edilirse metinde gösterilen sayı ile uyum sağlamaktadır.

[887] güftār ber-güẕārıdır A, E ve U: bu anıñdır İ.

[888] sevsin U: seven A ve İ: sev sevenden E.

Ḥaḳḳ'ıñ sevgülisi ulu[889] ḳuludur
Ḥudā-perverlere anıñ yoludur
Maḳbūl-i Rabb-i lem-yezelīdir
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥażret-i Ḥaḳḳ'ıñ ḳurbünde ḳā'im
Hem resūlünüñ fiʿlinde dā'im
Senevī ṣavmına cān ile ṣā'im
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Ḥaḳḳ tecellī-i ẕāt etmiş aña
Ḳulluġun her dem ederdi tenhā
Ḫalḳa bīgāne Ḥakk'a āşinā
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

Bu Ḫulūṣ ister Tañrı'dan ināyet
Hem Ḥabīb'inden luṭf-ı şefāʿat
Hem senden recā şeyḫinden himmet
Ulu sulṭāndır Veyse'l-Ḳarānī

(A 22a-22b, E 56b-57a, İ 106-107, U 50a-50b)

Ḳayġusuz ʿAlāü'd-dīn Efendi[890]

eş-Şeyḫ Ḳayġusuz ʿAlī Efendi,[891] tarīḳa-i Ekmeliyye'yi Aḥmed-i Sārbān'dan aḫẕ eylemişdir. داخل المرقد *Dāḫilü'l-merḳad 1010* [1601-1602] tārīḫinde Vize'de tekyesinde[892] vefāt edip anda defn olunmuşdur. Bu güfte anıñ nuṭḳlarından-dır:[893]

---

[889] ulu A, E ve U: o İ.
[890] Ḳayġusuz ʿAlāü'd-dīn Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḳayġusuz ʿAlāü'd-dīn E ve U.
[891] eş-Şeyḫ Ḳayġusuz ʿAlī Efendi A ve İ: İsmi ʿAlī'dir E ve U.
[892] tekyesinde A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[893] anıñ nuṭḳlarındandır A ve U: anıñ nuṭḳudur E: anıñdır İ.

Evliyāya[894] egri baḳma kevn ü mekān elindedür
Mülke ḥükmi süren oldur iki cihān elindedür

Ḳayġusuz eydür bu ʿilmi oḳudum añladum bildüm
Şimdi bu ʿālemüñ ḥükmi kāmil insān elindedür[895]

Maḫlaṣ-ı mezbūr ile meşāyiḫden müteʿaddid kimesneler vardır.[896]

(A 22b, E 57a, İ 107, U 50b-51a)

Şeyḫ İbrāhīm Vehbī Efendi[897]

eş-Şeyḫ İbrāhīm Vehbī Efendi,[898] Enfī Efendi demekle maʿrūfdur.[899] Cihān-gīrī Ḥasan Efendi ḳuddise sirruhū[900] ḥażretlerinden[901] aḫẕ-ı ṭarīḳat [eylemiş] ve Abdāl Yaʿḳūb Tekyesi'nde şeyḫ olmuşdur. Ḥekīm-zāde ʿAlī Paşa cāmiʿ binā eyledikde zāviyesiniñ yerine şādırvān binā olundu. Ḫıdmet-i fuḳarāda iken نقش الخيال *naḳşu'l- ḫayāl 1122* [1710-1711] tārīḫinde vefāt ve abdāl-ı mezbūruñ[902] yanında defn olundu ki cāmiʿin bināsında bir ʿālā türbe yapılmışdır. ʿAlī Paşa daḫi anda medfūndur. Şeyḫ-i mezbūruñ ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güftesi intiḫāb olundu:

Feyż-yāb oldı dil ü cān nefḫa-i cānāneden
Mest-i lā-yaʿḳıl gibi dil bāde-i ḫum-ḫāneden

Keşf idüp vech-i kemālin ḳıldı mirʾāta naẓar
Lī maʿa'llāh sırrı ẓāhir oldı ol ṣād-pāreden[903]

---

[894] Evliyāya A, E, U: Ol bāba İ.
[895] Bu beyt U nüshasında mevcut değildir.
[896] Bu cümle İ nüshasında bulunmamaktadır.
[897] Şeyḫ İbrāhīm Vehbī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ İbrāhīm Vehbī E: eş-Şeyḫ İbrāhīm Vehbī Efendi U.
[898] eş-Şeyḫ İbrāhīm Vehbī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[899] Enfī Efendi demekle maʿrūfdur A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[900] ḳuddise sirruhū A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[901] ḥażretlerinden A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[902] abdāl-ı mezbūruñ A, E ve İ: Abdāl Yaʿḳūb hażretlerinin U.
[903] Bu beyt U nüshasında yoktur.

Ey Raʾūf rūy-ı ʿAtūf u maʿden-i luṭf u vefā
Bir nefes ẕikriñ ayırma bu dil-i pür-bādeden[904]

Tā ki fażluñla irişsün maṭlab-ı aʿlāya dil
Meşhed-i ʿulyāya irgür refʿ ḳıl vīrāneden[905]

Vehbiyā ẕikr-i Ḫudā'da bulunur derde devā
Māyeli tevḥīd ile sür mā-sivāyı aradan

(A 22b, E 57b-58a, İ 107-108, U 51a)

ʿAẕbī Muṣṭafā̱ Efendi[906]

eş-Şeyḫ ʿAẕbī Muṣṭafā̱ Dede,[907] Kütahya'dan gelip Mıṣrī Şeyḫ Meḥemmed Niyāżī ḳuddise sirruhu'l-Bārī ḥażretlerinden[908] aḫẕ-ı ṭarīḳat ve nāʾil-i ḫilāfet olmuşdur.[909] Baʿdehu[910] Bektāşiyye'den baʿżılarla ṣoḥbet edip ol es̱nāda, Nerdübānlı ḳaryesinde vāḳiʿ zāviyeye şeyḫ olmuş idi. Anda sākin iken متوجه الروحانيه *müteveccihü'r-rūḥāniye 1160* [1747-1748] tāriḫinde vefāt edip anda defn olunmuşdur. Ās̱ārından müretteb dīvānı olup[911] mezbūr[912] [Meḥemmed] Niyāzī Efendi'nin dīvānını bi'l-cümle taḫmīs eylemişdir.[913] Bu güfte anların[914] ās̱ārından teberrük olundu:

Ne ṣafādan kederim var ne cefādan ḥaẕerim
Düşmeni dōst bilirim ikisini bir severim
Kimseniñ ḫayrı ile şerrine yoḳdur naẓarım

---

904 pür-bādeden A ve İ: pervāneden E: Bu beyt U nüshasında yoktur.
905 Bu beyt U nüshasında yoktur.
906 ʿAẕbī Muṣṭafā̱ Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAẕbī Muṣṭafā̱ Dede E ve U.
907 eş-Şeyḫ ʿAẕbī Muṣṭafā̱ Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
908 ḳuddise sirruhu'l-Bārī hażretlerinden A ve İ: Efendi'den E ve U.
909 olmuşdur A ve U:olunmuşdur E: İ nüshasında yoktur.
910 Baʿdehu A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
911 müretteb dīvānı olup U: dīvān-ı eşʿārı A ve İ.
912 mezbūr A ve İ: müşārun ileyh [Meḥemmed] U.
913 Bu cümle E nüshasında yoktur.
914 Bu güfte anların A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Bir ḳuru laḳlaḳadır elde olanca hünerim

Ne alandan ḫaberim var ne ṣatandan ḫaberim

Serserī kevne gelelden beri sersem gezerim[915]

Gāh olur kendi özüm ʿālem içinde bulamam

Gāh olur ḥāl ile nālemi[916] hīç söyleyemem

Ne ʿAlī'yim ne velīyim ne deliyim bilemem

Bir pula māżī vü müstaḳbeli verseñ dilemem

Ne alandan ḫaberim var ne ṣatandan ḫaberim

Serserī kevne gelelden beri sersem gezerim

Baḥs̱-i ʿilme gelicek ḳıyl ile ḳāl eyleyemem

Her ne dilerse diyem ḥaḳḳı cidāl eyleyemem

Ne belādır başıma ḳayd-ı zevāl eyleyemem

Bir daḫi tevbe edip ʿarż-ı kemāl[917] eyleyemem

Ne alandan ḫaberim var ne ṣatandan ḫaberim

Serserī kevne gelelden beri sersem gezerim

Āh-ı ʿAẕbī gibi bir derd-i derūnum diyemem

Gāh olur ṣāmit olup ṣoḥbet-i cān eyleyemem

Yāri idrāk idüben[918] farḳ-ı ʿadū eyleyemem

Her ne derlerse desin kimseyi ẕemm eyleyemem

Ne alandan ḫaberim var ne ṣatandan ḫaberim

Serserī kevne gelelden beri sersem gezerim

(A 22b-23a, E 58a-58b, İ 108-110, U 51a-51b)

Faṣīḥ Aḥmed Dede Efendi[919]

---

[915] Bu bendden sonra gelen kısımlar U nüshasında mevcut değildir.

[916] nālemi A ve İ: E nüshasında yoktur.

[917] ʿarż-ı kemāl A ve E: ʿarż-ı muḥāl İ.

[918] idüben A ve İ: idüp E.

Faṣīḥ Aḥmed Dede,[920] şehrīdir. Dīvān ḳātiblerinden iken Fāżıl Aḥmed Paşa'ya ḫıdmet ve cezbe ẓuhūruyla Mevleviyye'den olup bu ḥāl üzere iken Ġalaṭa Mevlevī-ḫānesi'nde hücresinde[921] vefāt ve ḫāmūşānda ʿazm-i cennāt[922] eyledi. Vefātına ṭārīḫler yapılıp ikisi birer ṭaşa taḥrīr ve başı ucunda vażʿ olunmuşdur. Evvelki ṭaşda olan tārīḫ budur ki Nihādī'niñdir:

جلوه‌كاه اوله فصيحه كلشن دار النعيم

Cilvegāh ola Faṣīḥ'e gülşen-i dāru'n-Naʿīm 1111 [1699-1700]

ikinci:

كوچدى باقى ملكينه درويش فصيح مولوى

Göçdi bāḳī mülkine [923] *Dervīş Faṣīḥ-i Mevlevī 1111*

Eşʿārından müretteb dīvānı olup bu ilāhī anıñdır:[924]

Felek gerdişlerinden işlerin bitmişlerin gönder
Muḥaṣṣal bu fenāda cümleden geçmişlerin gönder

Kerem ẕāt-ı kerīmü'ş-şānuña maḫṣūṣdur yā Rabb
Faṣīḥ [kār-ı] düşvāruñ olup bitmişlerin gönder[925]

(A 23a, E 58b-59a, İ 110, U 51b-52a)

Vanḳulu Meḥemmed Efendi

Vanḳulu Meḥemmed Efendi[926] pederi Van'da ḳalʿa ḳulu idi. Kendileri baʿde't-taḥṣīl

[919] Faṣīḥ Aḥmed Dede Efendi A ve İ: Faṣīḥ Aḥmed Dede E ve U.
[920] Faṣīḥ Aḥmed Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[921] hücresinde A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[922] ʿazm-i cennāt A, E ve U: ʿazm-i cinān İ.
[923] Göçdü bāḳī mülküne A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[924] anıñdır A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[925] Bu mısra Fasîh Dîvânı'na göre düzeltilmiştir. Bkz. Mustafa Çıpan (hzl.) (2003). *Fasîh, Dîvân.* İstanbul: MEB Yay. 343.

müderris olup baʿż-ı bilādda müftī olup tekrār medreseye raġbet ve Selānik ve Yeñişehr-i Fenār ve Medīne-i Münevvere ḳāḍīsı olmuşdur. Medīne-i Münevvere'yi iki sene żabṭ edip بحر معرفت *baḥr-i maʿrifet 1000* [Kasım-Aralık 1591] tārīḫi Ṣafer'inde vefāt ve altmış yaşında yatsı namāzından ṣoñra[927] defn olunmuşdur. Ās̱ārından *Dürer Ḥāşiyesi* ve *Ṣıḥāḥ Terceme[si]* ki *Vanḳulu* demekle maʿrūf lüġatdir ve İmām-ı Ġazālī ḥażretleriniñ *Kimyā-yı Saʿādet* nām es̱erini [terceme etmiş] ve sāʾir ḫıdmetleri vardır. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi daḫi olup ez-cümle bu rubāʿī anlarıñdır ki lüġatleri üzerinde yazılmışdır:[928]

Budur āyīn-i ʿArab bir ḳavmüñ ölse seyyidi
Az olur ki ḳabri üzre bende āzād olmaya
Sen ki faḫrü'l-mürselīn ü seyyidü'l-kevneynsin
Ḥāşa li'llāh ḳabrüñe ruḫ-sūde āzād olmaya[929]

(A 23a,E 59a-59b, İ 110-111, 52a-52b)

Pīr Meḥemmed ʿAzmī Efendi[930]

ʿAzmī Pīr Meḥemmed Efendi,[931] pederi Pīr[932] Aḥmed Efendi defterdār olmuşdur. Bunlar müderris olup şāh-zāde ḫᵛācesi iken vefāt eyleyip Receb'de Ebū Eyyūb-ı Enṣārī raḍıya'llāhu ʿanhu ḥażretleriniñ[933] dāʾiresinde defn olunduğu bu tārīḫ ile maʿlūmdur:

عزمی دار علایه عزم ایتدی
ʿAzmī dār-ı ʿalāya ʿazm itdi 990 [1582-1583]

Ḥāletī Muṣṭafā Efendi ki oġludur, ḳażī-ʿasker olmuşdur, elli yıl mürūrunda ḫānesi

---

[926] Vanḳulu Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[927] yatsu namāzından ṣoñra A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[928] anlarıñdır ki lüġatleri üzerinde yazılmışdır A, E ve U: anlarıñ ās̱ār-ı belāġat-şiʿārındandır İ.
[929] Bu şiir rubâî değildir, aruzun fâʻilâtün fâʻilâtün fâʻilâtün fâʻilün kalıbıyla yazılmıştır.
[930] Pīr Meḥemmed ʿAzmī Efendi A ve İ: ʿAzmī Pīr Meḥemmed Efendi E ve U.
[931] ʿAzmī Pīr Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[932] Pīr A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[933] raḍıya'llāhu ʿanhu ḥażretleriniñ E: ḥażretleriniñ U: A ve İ nüshalarında yoktur.

mukābilinde ʿAlāü'd-dīn Tekyesi'nde[934] medfūndur.

Āsārından *Mekārim-i Aḫlāk*[935] ve sāʾir yādigārı vardır. Eşʿārı daḫi olup bu manẓūme anlarıñ neşāyīḫindendir:[936]

Her işe ḳıl besmeleyle ibtidā
Ẕikrüñ olsun dāʾimā ḥamd-i Ḫudā

Ṭāhir ol dāʾim ṣalāḥı pīşe ḳıl
Hem ʿaẕāb-ı dūzaḫı endīşe ḳıl

Kāhil olma ḳıl namāza ihtimām
Ṭur otur ehl-i ṣalāḥ ile müdām[937]

(A 23b, E 59b-60a, İ 111-112, U 52b-53a)

Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi[938]

eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi,[939] ʿArab-zāde demekle maʿrūfdur. Edirne'den ẓuhūr ve İstanbul'a gelip Şeyḫ Meḥemmed Enṣārī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyleyip pederi ʿArab Ḫalīl Efendi vefātında yerine Edirne'de şeyḫ oldu. Bu ḥāl üzere iken سلطان شريعت *sulṭān-ı şerīʿat 1130*[940] [1717-1718] tārīḫinde vefāt ve zāviyesinde defn olunmuşdur. Āsār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anlarıñ zāde-i ṭabīʿatıdır:[941]

Vücūduñ ʿāleme ʿayn-ı ʿaṭādır yā Resūla'llāh
Kelāmıñ cümle-i müşkil-güşādır yā Resūla'llāh

---

[934] Tekyesi'nde İ ve U: E nüshasında yoktur.

[935] Azmî'nin *Mekârim-i Ahlâk* isimli bir eseri yoktur. *Enîsü'l-ârifîn* isimli *Ahlâk-ı Muhsinî* tercümesi vardır.

[936] anlarıñ neşāyīḫindendir A, E ve U: anıñdır İ.

[937] Bu beytler Azmî'nin Ahlâk-ı Muhsinî tercümesi *Enîsü'l-ʿārifīn*'in sonunda yer alır. Bkz. Adem Ceyhan (hzl.) (2006). *On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı.* Manisa. 42-51.

[938] Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi E ve U.

[939] eş-Şeyḫ Meḥemmed ʿİlmī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[940] sulṭān-ı şerīʿat 1130 A, İ ve U: sulṭān-ı şerīf 1130 E.

[941] anlarıñ zāde-i ṭabīʿatıdır A ve E: anlarıñ zāde-i ṭabʿındandır İ: anlarıñdır U.

Ġarīḳ-ı lücce-i ʿiṣyāndır ʿİlmī-i şefāʿat-ḫᵛāh
Eliñ al derdmendiñ bir gedādır yā Resūla'llāh

(A 23b, E 60a-60b, İ 112, U 53a)

Beşikṭāşī Şeyḫ Yaḥyā Efendi[942]

eş-Şeyḫ Yaḥyā Efendi Beşikṭāşī.[943] Pederi Şāmlı ʿÖmer Efendi, Ṭrabzon ḳāḍīsı iken Sulṭān Selīm-i Evvel daḫi mīr-i mīrāndan bulunmaġla oġlu Sulṭān Süleymān dünyāya geldikde Yaḥyā Efendi daḫi o hafta gelip vālidesi Sulṭān Süleymān'ın murżıʿası olup Yaḥyā Efendi[944] ile Sulṭān Süleymān süd ḳarındaşı idiler. Baʿde zamānin İstanbul'a gelip müderris olmuş idi. Terk edip vaẓīfeyle teḳaʿüd ve Beşikṭaş'da inzivā üzere iken ليلهٔ عيد اضحى *leyle-i ʿıyd-i aḍḥā 978* [1570-1571] tārīḫinde vefāt edip Süleymāniyye'de bayram namāzından ṣoñra Şeyḫü'l-İslām Ebu's-suʿūd Efendi imāmetiyle namāzı ḳılınıp münzevī olduġu maḥalle defn olunmuşdur. Ḳabrine ḳarīb şāh-rāhda binā eyledigi çeşmeye söyledigi tārīḫ budur:

Sebīl üzre binā itdüm bu ʿaynı
Bula kim ola Selsebīlüñ ʿaynı

Ṭarīḳ üzre kemer içinde bevvāb
Cihānuñ gencine fetḥ eylemiş bāb

Gelen ārām ḳılsun bu kemerde
Açup ʿibret gözin baḳsun kimerde

بنا تاريخى بو انشالر اولسون
قونوب ايچنلره صحالر اولسون

Binā tārīḫi bu inşālar olsun

[942] Beşikṭāşī Şeyḫ Yaḥyā Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Yaḥyā Efendi E: eş-Şeyḫ Yaḥyā Efendi el-Beşikṭāşī U.
[943] eş-Şeyḫ Yaḥyā Efendi Beşikṭāşī A ve İ: Beşikṭāşī E: U nüshasında yoktur.
[944] daḫi o hafta gelip vālidesi Sulṭān Süleymān'ın murżıʿası olup Yaḥyā Efendi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

Ḳonup içenlere ṣıḥḥālar olsun 943 [1536-1537]

Müderris maḫlaṣıyla teẕkirelerde[945] eşʿārı vardır. Bu beyt anıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir, bu maḥalde ḳayd olundu:[946]

Ferhād kimdürür ki külüngüm ṣala benüm
ʿUşşāḳ içinde bencileyin ṭaş dögen mi var

(A 23b, E 60b-61a, İ 112-113, U 53a-54a)

Şeyḫü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi

Şeyḫü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi,[947] Kemāl Paşa-zāde'dir. Süleymān Paşa İbn Kemāl'dir. Yedi sene ṣadr-ı fetvāda olup vefāt eyledikde ḫāric-i Sūr'da Emīr Buḫārī Cāmiʿi ḳurbünde defn olunduğuna هذا مقام احمد *hāẕā maḳām-ı Aḥmed 940* [1533-1534] tārīḫ olmuşdur. Teʾlīfātı kes̱ret üzeredir. Rūm'da bunuñ gibi ʿulemā kimse yoḳdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi daḫi olup bu rubāʿī anlardan yādigārdır:[948]

Nefsinüñ eline virüp ḳazma
Kimsenüñ yolına ḳuyı ḳazma
Her ki ġayruñ yolında ḳazdı ḳuyı
Düşdi ol ḳuyıya yüzin ḳuyı[949]

(A 24a, E 61a-61b, İ 114, U 54a)

Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed Efendi Ḳocevī[950]

eş-Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed Efendi,[951] Ḳocevī demekle maʿrūf,[952] Ḳocaili diyü

---

945 maḫlaṣıyla teẕkirelerde A ve U: maḫlaṣıyla teẕkirede E: ismiyle teẕkirelerde İ.

946 anıñ ās̱ār-ı ḳalemindendir, bu maḥalde ḳayd olundu İ: anıñdır A ve E: U nüshasında yoktur.

947 Şeyḫü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

948 anlardan yādigārdır A, E ve İ: anlarıñdır U.

949 Şiir rubâʿî değildir.

950 Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed Efendi Ḳocevī A ve İ: eş-Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed Efendi E ve U.

951 eş-Şeyḫ Muḥyi'd-dīn Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

952 demekle maʿrūf U: A, İ ve E nüshalarında yoktur.

meşhūr[953] olan vilāyet bunlarıñ nāmıyla şöhret bulmuşdur. İstanbul'da Cibālīḳapısı dāḫilinde Üsküb semtinde binā eyledigi mescid civārında inzivā edip vefātından ṣoñra[954] mescidine ḳarīb medresede defn olunduġu بيت الجنة *beytü'l-cennet 896* [1490-1491] tārīḫindedir ki[955] Şeyḫ Vefā ile bir sāldedir.

Ṭarīḳatı, Zeyniyye'den Pīrī Ḫalīfe nām kimesneden aḫẕ eylemişdir. Ṭavr-ı ṣūfiyyeye müteʿalliḳ resāʾil ü ās̱ārı vardır.

(A 24a, E 61b, İ 114, U 54a-54b)

Sinān-ı Erdebīlī Yūsuf Efendi[956]

eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Efendi Erdebīlī,[957] Sünbül Efendi ile pīrdaşdır. Ayaṣofya-i Kebīr ḳurbünde zāviye binā eyleyip anda sākin iken الذكر *eẕ-ẕikr 951* [1544-1545] tārīḫinde vefāt eyledikde, Ṭopḳapısı ḫāricinde İlyās[958] Mescidi ḳurbünde vaṣiyyetine bināʾen şāh-rāhda defn olunmuşdur. Ās̱ārından ṭarīḳat-ı ʿaliyyeye dāʾir[959] baʿż-ı resāʾili vardır.

(A 24a, E 61b, İ 115, U 54b)

Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi

Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi[960] İbn Şeyḫü'l-İslām Ẕekeriyyā Efendi şehrīdir. Üç kerre şeyḫü'l-İslām olup ذو النورين *ẕü'n-nūreyn 1053* [1643-1644] tārīḫinde vefāt eyleyip Sulṭān Selīm Çārşūsı'nda pederi medresesi pīşgāhında defn olunmuşdur. Ḳurbünde müstaḳil[961] medresesi daḫi vardır.[962] Ās̱ārından teʾlīfāt u dīvān-ı eşʿār ve sāʾir ās̱ārı meşhūr ve[963] ez-cümle bu şiʿr anlarıñdır:[964]

---

[953] meşhūr U: maʿrūf A, E ve İ.

[954] vefātından ṣoñra A ve İ: vefātında daḫi U.

[955] vefātından ṣoñra mescidine ḳarīb medresede defn olunduġu *beytü'l-cennet 896* tārīḫindedir ki A, İ ve U: E nüshasında bu bölüm mevcut değildir.

[956] Sinān-ı Erdebīlī Yūsuf Efendi A ve İ:e ş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf el-Erdebīlī E ve U.

[957] eş-Şeyḫ Sinānü'd-dīn Yūsuf Efendi Erdebīlī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[958] İlyās E ve U: Elleẕ A ve İ.

[959] ṭarīḳat-ı ʿaliyyeye dāʾir A, İ ve U: ṭarīḳate müteʿalliḳ E.

[960] Şeyḫü'l-İslām Yaḥyā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[961] Ḳurbünde müstaḳil A ve U: E ve İ nüshalarında yoktur.

[962] medresesi daḫi vardır A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

[963] dīvān-ı eşʿār ve sāʾir ās̱ārı meşhūr ve A, E ve İ: dīvānı vardır İ.

[964] şiʿr anlarıñdır E: şiʿr anıñdır A: şiʿr anıñ es̱er-i ḳalemidir İ: güfte anlarıñdır U.

Gördükde seni cān viren ʿuşşāḳı ḳayırma
Ṣuç öldürenüñ degül efendi ölenüñdür

(A 24a, E 61b-62a, İ 115, U 54b)

Yaḥyā̱ Beg Efendi[965]

Yaḥyā̱ Beg,[966] şuʿarādan olup mīr-i piyāde olmuş idi. ممتاز بشر *Mümtāz-ı beşer 990* [1582-1583] tārīḫinde Vardar'da vefāt eylemişdir.[967] Āsārından *Ḫamse* ve *Gencīne-i Rāz* ve *Yūsuf [u] Züleyḫā* ve dīvān-ı eşʿār ve sāʾir āsārı vardır. Bu güfte-i merġūb u laṭīf[968] anıñdır:

Kime kim Kaʿbe naṣīb ola Ḫudā raḥmet ider
Her kişi sevdügini ḫānesine daʿvet ider

Getürür kendüye Yaḥyā̱ gibi nūrāniyyet
Gün gibi Kaʿbe ṭavāfına bile[969] niyyet ider[970]

(A 24a, E 62a, İ 115-116, U 55a)

Keşfī Şeyḫ Caʿfer Efendi[971]

eş-Şeyḫ Caʿfer Keşfī Efendi,[972] Fındıḳlı'da vākiʿ Ḳapudan ʿArab Aḥmed Paşa Mescidi taḥtında ehli Perīzād Ḫātun binā eyledigi zāviyede ikinci şeyḫdir. Ṭarīḳat-ı ʿaliyyeyi[973] Şeyḫ Ḥasan ʿAdlī Efendi ḥażretlerinden görmüşdür. Bu ḥāl üzere iken vefāt edip tekye muḳābilinde defn olunduğu bu tārīḫ ile mażbūṭumuzdur:[974]

---

965 Yaḥyā̱ Beg Efendi A ve İ: Yaḥyā̱ Beg E ve U.
966 Yaḥyā̱ Beg A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
967 Bu cümle İ nüshasında bulunmamaktadır.
968 güfte-i merġūb u laṭīf A, E ve İ: güfte-i merġūbe U.
969 bile A ve İ: E nüshasında yoktur.
970 Bu beyt U nüshasında bulunmamaktadır.
971 Keşfī Şeyḫ Caʿfer Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Caʿfer Keşfī Efendi E ve U.
972 eş-Şeyḫ Caʿfer Keşfī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
973 Ṭarīḳat-ı ʿaliyyeyi A, İ ve U: Ṭarīḳ-ı ʿaliyyeyi E.
974 defn olunduğu bu tārīḫ ile mażbūṭumuzdur A ve E: defn olunduğu bu tārīḫ ile mażbūṭdur İ: defn olunduğuna bu tārīḫ U.

هو ديوب جعفر افندى عزم فردوس ايلدى

Hū diyüp Caʿfer Efendi ʿazm-i Firdevs eyledi 1053 [1643-1644]

Āsārından ilāhiyyātı vardır:

Şol göñül kim mübtelā-yı derd-i ʿaşḳu'llāh olur
Derdine dermān bulınca[975] kārı āh ü vāh[976] olur

Ṭālib-i dīdār olan ey Keşfi-i bī-dil[977] bugün
Mā vesaʿnī remzinüñ esrārına āgāh olur

(A 24b, E 63a, İ 116, U 55a)

Nālī Meḥemmed Efendi

Nālī Meḥemmed Efendi[978] bin ʿOsmān Efendi, Ḳonevī'dir. Üsküdar'da sākin idi. Selānik ḳāḍīsı iken سعادت قيامت *saʿādet-i ḳıyāmet 1086* [Temmuz-Ağustos 1675] tārīḫi Cemāẕ'inde vefāt edip Maḥkeme civārında Seyf Efendi ḥażretleriniñ[979] mezāristānında defn olunmuşdur. Āsār-ı kesīresi vardır. Dīvān-ı eşʿārından,[980] ʿÖmer Rūşenī ḳuddise sirruhu'l-Bārī merḥūmuñ maʿrūf[981] güftesini taḫmīs eylemekle bu maḥalle ḳayd olundu:[982]

Saña ey şāh-ı rüsül uymayanuñ bitmez işi
Bū Leheb gibi anuñ *Tebbet* olur serzenişi
Ayaġuñ ṭopraġına yüz sürenüñ ḳuṭlu başı
Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

[975] bulunca A, İ ve U: bunca E.
[976] āh ü vāh İ: āh u zār A: āh ü E: zār u zār U.
[977] Keşfi-i bī-dil İ: derdmend Keşfī A, E ve U.
[978] Nālī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[979] Efendi ḥażretleriniñ A, E ve İ: Efendi'nin U.
[980] Dīvān-ı eşʿārından A ve İ: eşʿārından E ve U.
[981] ḳuddise sirruhu'l-Bārī merḥūmuñ maʿrūf A ve İ: ḥażretleriniñ E ve U.
[982] olundu E ve İ: U nüshasında yoktur.

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

ʿAndelīb itdi çü Ḥaḳḳ Rūḥ-ı Emīn'i gülüñe
Cenneti n'ola fedā itse Ṣafī fülfülüñe
Bez̲l ider Nāli ḳabūl eyle revānın yoluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe *Ve'l-leyl* oḳudum sünbülüñe
Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*[983]

(A 24b, E 62b, İ 116a-116b, U 55b)

Şeyḫ Maḥmūd Efendi[984]

eş-Şeyḫ Maḥmūd Efendi[985] bin ʿAbdü'l-bāḳī, ʿAlī Ḳuşī neslindendir. Edirneḳapısı ḫāricinde vāḳiʿ Emīr Buḫārī ḥażretleriniñ cāmiʿi ve[986] zāviyesini Sulṭān Ḫān bunlar içün binā eyleyip ibtidā şeyḫi olan budur. Emīr Buḫārī ḥażretleriniñ[987] dāmādıdır. Ḥattā̱ vefātında İstanbul'da vāḳiʿ zāviyeye naḳl olunduḳda terk eyledigi zāviyeye ḫalīfe taʿyīn olunmuşdur.[988] زينت عشاق *Zīnet-i ʿuşşāḳ 938* [1531-1532] tārīḫinde rıḥlet eyledikde Ḫāric-i Sūr'da vāḳiʿ zāviye-i sābıḳasınıñ[989] muḳābilinde defn olunmuşdur. ʿUlemādan olup eşʿār-ı kes̱īresinden[990] bu ebyāt ehl-i tefsīr olan ḥāfıẓ efendilere yādigārdır:

Bilmek isterseñ eger sen ʿaded-i āyātı
Cümlesi altı biñ altı yüz altmış[991] altı

Biñidür vaʿd beyānında anuñ biñi vaʿīd
Biñidür[992] emr-i ibādet biñi nehy ü tehdīd

---

983 Bu bend U nüshasında yoktur.
984 Şeyḫ Maḥmūd Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Maḥmūd Efendi E ve U.
985 eş-Şeyḫ Maḥmūd Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
986 ḥażretleriniñ cāmiʿi ve A, E ve U: ḳuddise sirruhu'l-Hādī İ.
987 Buḫārī ḥażretleriniñ E ve U: Buḫārī'niñ A ve İ.
988 olunmuşdur E: eylemişdir A, İ ve U.
989 zāviye-i sābıḳasınıñ A, İ ve U: zāviye-i sābıḳanıñ E.
990 eşʿār-ı kes̱īresinden İ: as̱ār-ı kes̱īresinden A, E ve U.
991 altmış A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
992 Biñidir A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Biñi ems̱āl ü ʿiberdür biñi aḫbār u ḳaṣaṣ
Oldı beş yüzi ḥelāl ile ḥarāma muḫtaṣ

Buldı yüzi tesbīḥ ü duʿāda çü rüsūḫ[993]
Altmış altısı daḫi āyet-i nāsiḫ mensūḫ

(A 24b, E 63b, İ 117-118, U 55b-56a)

Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Evvel

Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Evvel,[994] altı mināreli cāmiʿiñ ṣāḥibidir. Salṭanat-ı ʿOs̱mānīyye on dört yaşında iken müyesser olup on dört yıl salṭanatı[995] vardır ve bu devlet-i ʿaliyyede on dördüncü pādişāhdır. مبشر الجنة *Mübeşşerü'l-cennet 1026* [Ekim-Kasım 1617] tārīḫi Ẕi'l-ḳaʿde'sinde rıḥlet edip cāmiʿi civārında türbe-i maḫṣūṣada āsūde-i taḫt-ı cennetdir. Baḫtī maḫlaşıyla eşʿārı vardır. Ez-cümle ḳadem-i şerīf-i Nebevī medḥinde söyledigi ḳıṭʿa budur:

N'ola tācum gibi başumda götürsem dā'im
Ḳadem-i resmi durur Ḥażret-i şāh-ı rüsülüñ

Gül-i gülzār-ı nübüvvet o ḳadem ṣāḥibidür
Aḥmedā[996] ṭurma yüzüñ sür ḳademine o gülüñ

(A 24b-25a, E 63b-64a, İ 118-119, U 56a-56b)

Meḥemmed Ceẕbī Efendi

Meḥemmed Ceẕbī Efendi,[997] Rūmili ḳużātındandır. شرع شريف *Şerʿ-i şerīf 1160* [1747-1748] tārīḫinde rıḥlet edip Edirneḳapısı ḫāricinde medfūndur. Şuʿarādan olup[998] bu naʿt-ı şerīf

[993] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[994] Sulṭān Aḥmed Ḫān-ı Evvel A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[995] salṭanatı A, E ve U: salṭanat itmesi İ.
[996] Aḥmedā A, İ ve U: Aḥmed E.
[997] Meḥemmed Ceẕbī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[998] olup A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

anlarıñdır:[999]

Der-i luṭfuñ bize dāru'l-emāndır yā Resūlla'llāh
Saʿādet re'fet andan rāygāndır yā Resūla'llāh

Kerem-dīde kemīneñdir umar iḥsānıñı Cez̠bī
Ḳapıñda zār ü üftāde gedādır yā Resūla'llāh

(A 25a, E 64a-64b, İ 119, U 56a)

İsmāʿīl Naʿīm Efendi[1000]

İsmāʿīl Naʿīm Efendi[1001] müderrisīnden, Üsküdārī'dir.الباقيات الصالحات *el-Bāḳiyātu'ṣ-sāliḥāt 1106* [1694-1695] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da medfūndur. Eşʿārından bu naʿt-ı şerīf bu maḥalle ḳayd olundu:

Dem-i z̠ikrüñledür hep rūzgārum yā Resūla'llāh
Yoluñda cān u dilden ḫāksārum yā Resūla'llāh

Naʿīm-i şermsār ḫıdmetüm taḳṣīr-i ḥālümden
Seni taṣdīḳa ancaḳ iḳtidārum yā Resūla'llāh

(A 25a, E 64b, İ 119-120)

Ṣāliḥ Efendi

Ṣāliḥ Efendi[1002] bin Celāl, Ḳoca Nişāncı Muṣṭafā Efendi'niñ birāderidir. Eyyūb müderrisi iken teḳāʿüd eylemişdir. Sivasī Efendi'niñ[1003] bāġçesi ḳurbünde birāderiniñ cāmiʿine ḳarīb peydā eyledigi bāġçede sākin [iken] vefāt eyleyip mezbūr bāġçede defn olunduğu birāderiniñ[1004]

---

999 anlarıñdır E: anıñdır A ve U: anlardandır İ.
1000 U nüshasında İsmāʿīl Naʿīm Efendi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.
1001 İsmāʿīl Naʿīm Efendi A ve İ: E nüshasında yoktur.
1002 Ṣaliḥ Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1003 Efendi'niñ A, İ ve U: ḥażretleriniñ E.
1004 birāderiniñ A, İ ve U: Dürrī'niñ E.

bu mıṣraʿ-ı tārīḫiyle *Ẕeyl-i Şaḳāyıḳ*'da mesṭūrdur:

قبر صالح جنت اوله يا اله

Ḳabr-i Ṣāliḥ cennet ola yā İlāh 973 [1565-1566]

Ās̱ār-ı kes̱īresi olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñ ās̱ār-ı ḳalem-i ḫuceste-raḳamlarındandır:[1005]

ʿAceb ḥayretde ḳaldum ben hidāyet yā Resūla'llāh
Ne taḥṣīl-i meṭālib var ne ṭāʿat yā Resūla'llāh

Ḫalāyıḳ cümleten bir bir ḥużūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda
Kerem ḳıl Ṣāliḥ'i itme melāmet yā Resūla'llāh

(A 25a, E 64b-65a, İ 120, U 56b-57a)

Aḫī-zāde Şeyḫü'l-İslām Ḥüseyn Efendi[1006]

Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi,[1007] فخر الاسلام *faḫru'l-İslām 1043* [Ocak 1634] tārīḫi Receb'inde, Florya'da Sulṭān Murād-ı Rābiʿ bi'ẕ-ẕāt varıp bostancıbaşı aġa emriyle ḳatl edip ol maḥalde defn olunmuşdur. Dīvān-ı eşʿārı olup[1008] bu naʿt-ı şerīf anıñ ās̱ārındandır:

Ṣuçum bī-ḥadd ü cürmüm bī-nihāyet yā Resūla'llāh
Ḳuluñum ḳapuña geldüm ʿināyet yā Resūla'llāh

Niçe demler durur kim güm-reh-i tīh-i ḍalāletdür
Hüdāyī bendeñe eyle hidāyet yā Resūla'llāh

(A 25a, E 65a, İ 120-121, U 57a)

[1005] anlarıñ ās̱ār-ı ḳalem-i ḫuceste-raḳamlarındandır İ: andandır A: anlarıñdır E ve U.
[1006] Aḫī-zāde Şeyḫü'l-İslām Ḥüseyn Efendi A ve İ: Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi E ve U.
[1007] Şeyḫü'l-İslām Aḫī-zāde Ḥüseyn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1008] Dīvān-ı eşʿārı olup A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Dānişī Pīrī Efendi[1009]

Pīrī Dānişī,[1010] şuʿarādan[1011] Süleymān-zāde demekle maʿrūfdur.[1012] طريق مستقيم *Ṭarīḳ-ı müstaḳīm*[1013]*969* [1561-1562] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Eşʿārından bu güfte anlarıñ ās̱ār-ı bergüzīdelerindendir:[1014]

Yüzüñden şuʿle buldı şems-i devlet yā Resūla'llāh
Sözüñden ẓāhir oldı nūr-ı ḥikmet yā Resūla'llāh

Ḳuluñdur Dānişī bī-çāreden luṭfuñ dirīġ itme
Aña rūz-ı cezāda ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 25b, E 65a-65b, İ 121, U 57a-57b)

Vās̱ıḳ Meḥemmed Emīn Efendi[1015]

Meḥemmed Emīn Vās̱ıḳ Efendi[1016] bin Yūsuf, Mekke'den maʿzūlen ʿavdetde es̱nā-yı ṭarīḳde[1017] تعلق استعجال *taʿalluḳ-ı istiʿcāl 1165* [1751-1752] tārīḫinde rıḥlet eylemişdir. Dīvān-ı eşʿārı olup bu güfte anlarıñ ḫulāṣa-i ḳalemidir:[1018]

Ḥażret-i faḫr-i rüsül medḥine ṣarf eyle özüñ
Dāʾimā naʿt-ı Resūl-i S̱aḳaleyn ola sözüñ

Dü cihān içre bulam derseñ eger ʿizz ü şeref
Vās̱ıḳā sür ḳadem-i seyyid-i kevneyne yüzüñ

(A 25b, E 65b, İ 121, U 57b)

[1009] Dānişī Pīrī Efendi A ve İ: Pīrī Dānişī E:Pīrī Dānişī Efendi U.
[1010] Pīrī Dānişī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1011] şuʿarādan A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1012] maʿrūfdur A, E ve İ: meşhūrdur U.
[1013] Kur'ân-ı Kerîm, Ahkâf Suresi 46/30 "tarîkim müstakîm" "doğru yol."
[1014] anlarıñ ās̱ār-ı bergüzīdelerindendir İ: anlarıñdır A ve E: anlarıñ güftārındandır U.
[1015] Vās̱ıḳ Meḥemmed Emīn Efendi A ve İ: Meḥemmed Emīn Vās̱ıḳ E ve U.
[1016] Meḥemmed Emīn Vās̱ıḳ İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1017] es̱nā-yı ṭarīḳde İ: ebnā-yı ṭarīḳde A, E ve U.
[1018] anlarıñ ḫulāṣa-i ḳalemidir İ: anlarıñdır A ve E: ez-cümle U.

Laʿlī-zāde Seyyid ʿAbdü'l-bāḳī Efendi

Laʿlī-zāde Seyyid ʿAbdü'l-bāḳī Efendi,[1019] maḫlaşı Yetīm'dir. Meşhūr Ṣarı ʿAbdu'llāh Efendi ḥażretleriniñ nesl-i pāklerindendir. Āḫir vaḳtinde Eyyūb'da ḳalender-ḫāne ve mekteb-i ṣıbyān ve ḳurbünde bir ḫāne binā edip İstanbul'dan maʿzūlen anda sākin iken ḫayratı[1020] olan tekyesiniñ ḳapısına muttaṣıl defn olunup Müstaḳīm-zāde Efendi ḥażretleriniñ bir tārīḫidir ki anıñ ḥaḳḳında yazılmışdır:[1021]

كلشن جنته كلبن اوله لعلىزاده

Gülşen-i cennete gülbün ola Laʿlī-zāde 1159 [1746-1747]

Ḳabriniñ penceresi üzere olan tārīḫ, tekyeyi binā edip Eyyūb'a naḳl eyledigi tārīḫdir ki kendi güftesidir. Vefāt tārīḫi degildir.

Āsārıñdan niçe tercemeleri ve eşʿārı olup bu ḳıṭʿa mektebiniñ ḥakkında dedigi güftedir:[1022]

Bu mektebde telemmüẕ eyleyen eṭfāle luṭf eyle
ʿİlimde maʿrifetde eyle yā Rabb fāʾiḳu'l-aḳrān

Kelāmu'llāhı ḥıfẓa saʿy edenler ḳalmasın maḥrūm
Vücūhāt-ı ḳırāātiyle olsun ḥāfıẓu'l-Ḳur'ān

(A 25b, E 65b-66a, İ 121-122, U 57b-58a)

Fehmī ʿAlī Efendi

Fehmī ʿAlī Efendi,[1023] Burusa müderrislerindendir. مغلوب *Maġlūb 1078* [1667-1668] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Şuʿarādandır. Bu güfte mā-ḥaṣal-ı ṭabʿ-ı laṭīfidir:[1024]

[1019] Laʿlī-zāde Seyyid ʿAbdü'l-bāḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1020] ḫayratı U: ḫayrı A, E ve İ.

[1021] Müstaḳīm-zāde Efendi ḥażretleriniñ bir tārīḫidir ki anıñ ḥaḳḳında yazılmışdır İ: Müstaḳīm-zāde Efendi ḥażretleri bu tārīḫi demişdir A ve E: Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ tārīḫidir U.

[1022] mektebiniñ ḥakkında dedigi güftedir A, E ve İ: mektebiniñdir U.

[1023] Fehmī ʿAlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1024] mā-ḥaṣal-ı ṭabʿ-ı laṭīfidir İ: anıñdır A, E ve U.

Vāḳıf-ı rāz-ı nihān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

ʿĀşıḳ-ı faḫr-i cihān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Yandı pervāne gibi şuʿle-i şemʿ-i ʿaşḳa

İtmedi sırrı beyān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Ṭūṭi-i menḳabe-ḫᵛān-ı[1025] şekeristān-ı kemāl

Bülbül-i bāġ-ı cinān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Raḫnedār[1026] itdi ḫadeng-i ġam-ı vaḥşet cismin[i]

Ḳaddini itdi kemān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

Sālik-i ʿārif-i Ḥaḳḳ Feḥmi o şāh-ı melekūt

Nūr-ı ẕāt idi hemān Ḥażret-i Veyse'l-Ḳarenī

(A 25b, E 66a-66b, İ 122-123, U 58a-58b)

Muṣṭafā Sāmī Beg Efendi[1027]

Muṣṭafā Sāmī Beg[1028] ricāl-i devletden iken, كلستان فتوح *gülistān-ı fütūḥ 1055* [1645-1646] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da medfūndur. Eşʿārından bu güfte aḫẕ ve bu maḥalle żabṭ u ḳayd[1029] olundu:[1030]

Naṣṣ-ı Ḳur'ān ile çün oldı edā-yı ṣalavāt

Ṭoldı ʿālemlere envāʿ-ı bahā-yı ṣalavāt

[1025] menḳabe-ḫᵛān-ı A, İ ve U: ḫᵛān-ı E.
[1026] Raḫnedār A, E ve U: Zaḫmdār İ.
[1027] Muṣṭafā Sāmī Beg Efendi A ve İ: Muṣṭafā Sāmī Beg E ve U.
[1028] Muṣṭafā Sāmī Beg A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1029] ve bu maḥalle żabṭ u ḳayd İ: aḫẕ olundu A: E nüshasında yoktur.
[1030] Bu cümle U nüshasında bulunmamaktadır.

Aʿni ṣaf ṣaf dizilüp gökde melek yirde beşer
İtdiler ism-i Muḥammed'le edā-yı ṣalavāt

Bize emr oldı Kitāb ile o şāh-ı rüsüle
İdelüm ṣıdḳ-ı iṭāʿatle duʿā-yı ṣalavāt

Ṣalavāt ʿaşḳına dil-suḫte olan teşnelere
Kevs̱er-i cennet olur ṣoñra şifā-yı ṣalavāt

Saña Sāmī şeref-i zīnet-i dāreyn yeter
İḫtiyār eyledügüñ tāc-ı ḳabā-yı ṣalavāt

(A 25b-26a, E 66b-67a, İ 123, U 58b)

Şeh-nāme-ḫᵛān Bezmī Seyyid ʿAlī Efendi[1031]

Bezmī Seyyid ʿAlī[1032] *Şeh-nāme*-ḫᵛān idi. ساعت الهجرت *Sāʿatü'l-hicret 1170* [1756-1757] tārīḫinde rıḥlet ve Eyyūb'da medfūndur. Bu naʿt-ı şerīf anıñ eşʿārındandır:[1033]

Rūz şeb ey ʿāşıḳān-ı Muṣṭafā ṣallū ʿaleyh
Sırr-ı ʿirfān ile bulsun dil ṣafā ṣallū ʿaleyh

İnşirāḥ-ı ṣadr-ı ẕātsın incilā-yı ḳalb ile
Ḳoma dilden ẕikr ü fikri dāʾimā ṣallū ʿaleyh

İster iseñ rūz-ı maḥşerde şefīʿ olsun saña
İştiyāḳ [u] şevḳ ile ṣubḥ u mesā ṣallū ʿaleyh

Ḳalbiñi pür-nūr ede sırr-ı ṣalāt ile selām

[1031] Şeh-nāme-ḫᵛān Bezmī Seyyid ʿAlī Efendi A ve İ: Bezmī Seyyid ʿAlī E ve U.
[1032] Bezmī Seyyid ʿAlī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1033] Bu naʿt-ı şerīf anıñ eşʿārındandır İ: Bu naʿt-ı şerīf eşʿārındandır A ve E: Ez-cümle U.

Dīde-i ʿuşşāḳa verir incilā ṣallū ʿaleyh

Ravża-i pākiñe yüz sürmek naṣīb ede Ḫudā
ʿĀşıḳ iseñ ol resūle Bezmiyā ṣallū ʿaleyh

(A 26a, E 67a, İ 124, U 58b-59a)

Fāʾiż Muṣṭafā Efendi

Fāʾiż Muṣṭafā Efendi,[1034] Edirne müderrislerinden Börekci-zāde demekle maʿrūfdur. Vefātına Kāmī merḥūm bu tārīḫi demişdir:

كلدى نعيمه فايض
Geldi Naʿīm'e Fāʾiż 1130 [1717-1718]

Dīvān-ı eşʿārı ve naʿt-ı şerīf āsārı olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anıñ āsār-ı ḳalemidir:[1035]

Ḳaçan kim maḳdem-i pākiñle ʿālem muḥterem oldu
Ne şübhe ser-te-ser rūy-ı zemīn bāġ-ı İrem oldu

Kerem bābın güşād it Fāʾiż-i nā-çāra luṭf eyle
Ki zīrā cürm ü taḳṣīr ile ġāyet pür-elem oldu

(A 26a, E 67b, İ 124-125, U 59a)

Neylī Aḥmed Efendi[1036]

Neylī Aḥmed Efendi,[1037] isimleri Aḥmed'dir.[1038] Pederi İstanbul'dan[1039] maʿzūl Mīrzā Meḥemmed bin Ḥabīb Efendi'dir. Birāderi Şeyḫ Meḥemmed Efendi şeyḫü'l-İslām olmuşdur.

1034 Fāʾiż Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1035 ve naʿt-ı şerīf āsārı olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anıñ āsār-ı ḳalemidir İ: ve naʿt-ı şerīf āsārı olup bu naʿt-ı şerīf daḫi andandır A ve E: vardır, ez-cümle U.
1036 Neylī Aḥmed Efendi A, İ ve U: Neylī Efendi E.
1037 Neylī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1038 isimleri Aḥmed'dir A, E ve İ: U nüshasında yoktur
1039 İstanbul'dan A, İ ve U: İstanbul'dandır E.

Kendileri ṣadr-ı Rūm’dan maʿzūl واحدیّ الذات *vāḥidiyyü’ẕ-ẕāt 1161* [1748] tārīḫinde rıḥlet ve Üsküdar’da pederi ve birāderi yanında medfūndur. *Cānibü’l-ġarbī* tercemesi ve[1040] dīvān-ı eşʿārı olup bu güfte-i münācāt anlardan yādigārdır:[1041]

Maṭāf-ı enbiyā beyt-i cenāb-ı Kibriyā’dır bu
Gözüñ aç ġāfil olma sen naẓargāh-ı Ḫudā’dır bu

Bu fırṣat böyle ḳalmaz Neyliyā bir gün çıḳar elden
Ṣarıl estār-ı Beyte devlet-i bād-ı hevādır bu

(A 26a, E 67b-68a, İ 125, U 59b)

Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī Efendi[1042]

eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī,[1043] Yeñiçeri yazıcılarından iken terk eylemekle Yazıcı demekle şöhret bulmuşdur. Cemālü’d-dīn-i ʿUşşāḳī’den Edirne’de aḫẕ-ı ṭarīḳat edip kendine[1044] anda müceddeden tekye binā olunmuşdur. Şeyḫi fevtinden ṣoñra İstanbul’a naḳl edip bir zamān mürūrunda āsitāne-i ʿUşşāḳī kendine tevcīh olunmuş idi. Anda ḫıdmet-i fuḳarāda iken rıḥlet edip türbe ḳurbünde tedārik eyledigi ʿarṣada defn olduġuna Müstaḳīm-zāde Efendi merḥūmuñ bu bir beyt-i tārīḫi vardır:

دعای بی‌نهایت ایلیوب زوّار اوقور تاریخ
یازیجی شیخ محمد دیدی یا هو کچدی مأوایه

Duʿā-i bī-nihāyet eyleyip züvvār oḳur tārīḫ
Yazıcı Şeyḫ Meḥemmed dedi yā Hū geçdi me’vāya 1192 [1778-1779]

[1040] Cānibü’l-ġarbī tercemesi ve A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[1041] anlardan yādigārdır E: andan yādigārdır A: andan yādigār ḳalmışdır İ: anlarıñdır U.
[1042] Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī U.
[1043] eş-Şeyḫ Meḥemmed Ṣafvetī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1044] kendine A: kendiye İ ve U: yine E.

Zamān-ı taḥrīrimizde türbe binā olunmaḳ üzere idi. Bu güfte anıñ es̱er-i ṭabīʿatindendir:[1045]

Cemāliñ pertev-i nūr-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh
Cebīniñ ʿāşıḳa nūr-ı liḳādır yā Resūla'llāh

N'ola ʿaşḳıñla cān verse Yazıcı ḳuluñ ʿUşşāḳī
Ḳapıñ bekler hemīn kemter gedādır yā Resūla'llāh

(A 26a-26b, E 68a-68b, İ 125-126, U 59b-60a)

Kīsedār Vaḥīd ʿAbdü'l-vāḥid Efendi

Kīsedār Vaḥīd ʿAbdü'l-vāḥid Efendi,[1046] rüʾūs ḳalemi küttābından olup Çavuşbaşı kīsedārı iken, سورة الفرقان *sūretü'l-Furḳān 1128* [1715-1716] tārīḫinde vefāt edip[1047] Üsküdar'da defn olunmuşdur. Baʿż-ı ās̱ār-ı şiʿriyyesi vardır. Ez-cümle Dede ʿÖmer Rūşenī Efendi'niñ[1048] naʿt-ı şerīfini[1049] bu daḫi[1050] taḫmīs eylemişdir ki evvel ü āḫiri bu maḥalle ḳayd olundu:[1051]

Çün ṭoġup ṭutdı cihān yüzini hüsnüñ güneşi
Vech-i Ḥaḳḳ ẓāhir olup ḳalmadı hīç ġıll u ġışi
Bildi ʿālem ki anuñ olmaz imiş Yūsuf eşi
Naẓar-ı Ḥaḳla baḳup eylemeyen keşmekeşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

Ve'ḍ-ḍuḥā verdüñe *Ve'l-leyl* oḳudum sünbülüñe
Vechüñe şems ü ḳamer cebheñe şeb fülfülüñe
Dir Vaḥīd ʿanber-i sārā o siyeh kākülüñe
İşiden çün ṣalavat virdi bu naʿt-ı gülüñe

[1045] anıñ es̱er-i ṭabīʿatindendir. Bu beytler E: es̱er-i ṭabīʿatindendir A ve İ: anlarıñ güftārındandır U.
[1046] Kīsedār Vaḥīd ʿAbdü'l-vāḥid Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1047] edip A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1048] Dede ʿÖmer Rūşenī Efendi'niñ U: Rūşenī ʿÖmer Dede Efendi'niñ A, E ve İ.:
[1049] naʿt-ı şerīfini A, İ ve U: naʿt-ı şerīfi E.
[1050] bu daḫi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[1051] ki evvel ü aḫiri bu maḥalle ḳayd olundu A, E ve U: İ nüshasında yoktur.

Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*

(A 26b, E 68b-69a, İ 126-127, U 60a-60b)

Mevlānā Meḥemmed Rāsim Efendi Naḳşbendī[1052]

Mevlānā Meḥemmed Rāsim Efendi,[1053] Naḳşbendī'dir.[1054] Pederi Yūsuf Efendi, Monla[1055] ʿAşḳī Maḥallesi'niñ imāmıdır. Kendileri taḥṣīl-i ʿulūm u maʿārif edip ez-cümle Yediḳuleli es-Seyyid ʿAbdu'llāh[1056] Efendi'den aḳlām-ı sittede meʾẕūn olup Şehīd ʿAlī Paşa ṣadāretinde Ġalaṭa Sarāyı güşāde[1057] olunduḳda ibtidā bunları ḫᵛāce taʿyīn eylemişdir. Sarāy-ı hümāyūna naḳl olunup ḫidmet-i ʿibādu'llāh üzere iken, yetmiş yaşında rıḥlet edip Egriḳapı'da defn olunduğu Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ bu tārīḫi ile żabṭ olunmuşdur:

راسم استاد كچدى بعده جف القلم

Rāsim üstād geçdi baʿdehu ceffe'l-ḳalem 1169 [1755-1756]

Ṭabʿ-ı şiʿrīsi aḳrānına fāʾiḳ olmaġla müdevven dīvān-ı eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf -ki Dede ʿÖmer Rūşenī'niñ maʿrūf naʿt-ı şerīfini taḫmīsidir-[1058] ibtidā vü intihāsı[1059] bu maḥalle ḳayd olınup yādigār olmuşdur ki ıṣṭılāḥ-ı ḫaṭṭ üzere[1060] inşā eylemişdir:[1061]

Çün ṭoġup ṭutdu cihān yüzünü ḥüsnüñ güneşi
Fetret-i nüh-varaḳıñ ḳıldı Ṣamed ḫāme-keşi [1062]
Şiken āhārlayıp beyża-i dīn-i Ḳureşī
Mührüñü kāġıd-ı ḳalbüñ çün ide mühreveşi

[1052] Mevlānā Meḥemmed Rāsim Efendi Naḳşbendī A ve İ: Mevlānā Meḥemmed Rāsim Efendi İ ve U.
[1053] Mevlānā Meḥemmed Rāsim Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1054] Naḳşbendīdir A, İ ve U: en-Naḳşbendi E.
[1055] Monla A, İ ve U: Molla E.
[1056] ʿAbdu'llāh E ve U: ʿAbdī A ve İ.
[1057] güşāde A, İ ve U: güşād E.
[1058] naʿt-ı şerīfini taḫmīsidir A ve E: naʿt-ı şerīfini taḫmīs edip İ ve U.
[1059] ibtidā vü intihāsı A, E ve İ: evvel [ü] āḫiri U.
[1060] olunup yādigār olmuşdur ki ıṣṭılāḥ-ı ḫaṭṭ üzere A, İ ve U: olundu U.
[1061] inşā eylemişdir A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1062] ḫāme-keşi A, İ ve U: ḫām kişi E.

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māḫveşi

Ve'ḍ-ḍuḥā verdiñe[1063] *Ve'l-leyl* oḳurum sünbülüñe
Edhem-i ḫāme[1064] muṣallī[1065] (?) olamaz Düldül'üñe
Çün ṣarīriyle süheyl urdu da girdi yoluña
Naʿtıñı[1066] ḳıl ketebe izni bu Rāsim ḳuluña
Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*

(A 26b-27a, E 69b, İ 127-128, U 60b-61a)

el-Ḥācc es-Seyyid Meḥemmed Ḥākim Efendi

el-Ḥācc es-Seyyid Meḥemmed Ḥākim Efendi.[1067] Pederi Seyyid[1068] Ḫalīl Çelebi bıçḳıcı ḳafesdārlarından olup kendileri İstanbul'da ve Mıṣr'da taḥṣīl-i fażīlet ve tekmīl-i maʿārif edip ṭarīḳ-ı ḫᵛācegāna sālik ve birḳaç kerre Cebeciler kātibi olmuşken, devlet-i ʿaliyyede ḳayd-ı ḥayāt ile vaḳʿa-nüvīs olmuş idi. Bu ḥāl üzere[1069] iken تاراج فصاحت *tārāc-ı feṣāḥat 1184* [1770-1771] tārīḫi leyle-i Reġā'ib'de vefāt ve Üsküdar'da ʿazm-i cennāt eyledi. Te'līfleri keṡret üzere ve āṡār-ı şiʿriyyesi daḫi[1070] vefret üzere olup müdevven külliyāt-ı dīvānı vardır ve ġāyet[1071] naʿt-ı şerīfe mā'il olmaġla Rūşenī merḥūmuñ bu naʿt-ı şerīfini taḫmīs eylemişdir ki evvel ü āḫiri yādigār olmaḳ içün bu maḥalle derc[1072] olundu. Sezāyī Efendi'den ve Şeyḫ Murād'dan aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir.

Ḥaḳḳ-nümā āyīnedir rūy-ı nebiyy-i Ḳureşī
Nice teşbīh edeyim vechine māhı güneşi

[1063] verdiñe A, İ ve U: verdiyle E.
[1064] ḫāme A, İ ve U: ḫām E.
[1065] muṣallī A, E ve U: ḥuṣṣile İ.
[1066] Naʿtıñı A, İ ve U: Naʿtı E.
[1067] el-Ḥācc es-Seyyid Meḥemmed Ḥākim Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1068] Seyyid A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1069] üzere A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1070] daḫi U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1071] ve ġāyet A ve U: E ve İ nüshalarında yoktur.
[1072] yādigār olmaḳ içün bu maḥalle derc A, E ve İ: ḳayd U.

Raḥm-ı ʿālemden anıñ ṭoġmadı mānendi[1073] eşi
Çün ṭoġup ṭutdu cihān yüzünü ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

Ḥākimā naġme-serā şevḳ-ı ruḫuñla gülüñe
Rūyuña sūre-i *Ve'ş-şems* oḳudur bülbülüñe
Naʿt eder āyet-i *İsrā'*yı ser-i kākülüñe
Ve'ḍ-ḍuḥā verdiñe[1074] *Ve'l-leyl* oḳurum sünbülüñe
Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*

(A 27a, E 69b-70b, İ 128-129, U 61a-61b)

Żamīrī Muṣṭafā Efendi

Żamīrī Muṣṭafā Efendi,[1075] dīvān kātiblerinden olup teẕkireci daḫi[1076] olmuşdur. شهر شوال مبارك *Şehr-i Şevvāl-i mübārek 1105* [Mayıs-Haziran 1694] tārīḫi Şevvāl'inde vefāt ve Üsküdar'da defīn-i cennāt[1077] olmuşdur. Dede merḥūmuñ bu eẟerini müseddes eylemişdir. Evvel ü āḫiri budur. (Żamīrī daḫi müteʿaddid olup birisi daḫi Aḥmed Efendi'dir ki bunlardan[1078] muḳaddem gelmişdir.)

Nice dem[1079] dökmeye gözüm yāduñla ḳanlı yaşı
Nice açılmaya ḫūn-ı cigerüñ tāze[1080] başı
Nice vaṣf idebile ẕātuñı medḥinde kişi
ʿĀlemüñ ẓulmet-i cehl idi ser-ā-pā revişi
Çün ṭoġup ṭutdı[1081] cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi

[1073] mānendi A, İ ve U: mānend E.
[1074] verdiñe A, E ve U: verdüyle İ.
[1075] Żamīrī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1076] daḫi A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[1077] defīn-i cennāt A ve E: defn İ: defn-i cennāt U.
[1078] bunlardan Ave E: bundan U: İ nüshasında yoktur.
[1079] dem A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1080] tāze A, E ve U: nāra İ.
[1081] ṭutdu A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

Reşk ider gülşen-i cennet ruḫuñ üzre gülüñe
Revḥ ü reyḥān yazılur müşg-i ḫaṭ u kākülüñe
Terk-i cān eylediler ʿāşıḳ-ı zārıñ yoluña
Ḳıl kerem[1082] nīm-nigāh ile Żamīrī ḳuluña
Ve'ḍ-ḍuḥā verdiñe[1083] *Ve'l-leyl* oḳurum sünbülüñe
Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*

(A 27a-27b, E 70b-71a, İ 129-130, U 61b-62a)

Muṣṭafā Fennī Efendi

Muṣṭafā Fennī Efendi,[1084] şehrīdir. Dīvān kātiplerinden olup حفظ اللسان *ḥıfẓu'l-lisān 1160* [1747-1748] tārīḫinde, İstanbul'da vefāt eylemişdir. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden ʿÖmer Rūşenī'niñ[1085] bu naʿt-ı şerīfini[1086] taḫmīs eylemişdir. Evvel ü āḫiri budur. Maʿlūm ola ki bu naʿt-ı şerīfe çoḳ kimesneler taḫmīs ü tesdīs ve perdāzī ḫıdmetler eylemişlerdir. Maʿlūmumuz olanlardan on dört kimesneniñ es̱erini cemʿ etdik ḥayātda olmayanlarıñ nāmları güm olmamaḳ içün tārīḫleriyle es̱erlerine işāret ve bu ṭarīḳ ile bir nevʿ[1087] ḫıdmet eylemişizdir. Teḳabbela'llāhü Teʿālā.[1088]

Enbiyānıñ sen iken ey meh-i tābende başı
Eylemez ʿaḳlı olan ẕerre ḳadar keşmekeşi
Var mı mihr-i ruḫuñ bir daḫi ʿālemde eşi
Çün ṭoġup ṭutdu cihān yüzünü ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

ʿAfv eyle gül-i nesrīn dedimse gülüñe

[1082] Ḳıl kerem U: Kerem ḳıl A, E ve İ.
[1083] verdiñe A, E ve U: verdiyle İ.
[1084] Muṣṭafā Fennī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1085] ʿÖmer Rūşenī'niñ U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1086] bu naʿt-ı şerīfini A ve İ: bu naʿt-ı şerīfi E: naʿt-ı şerīfini U.
[1087] nevʿ A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1088] Teḳabbela'llāhu Teʿālā A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Baḳma ʿiṣyānıma sünbül der isem kākülüñe

Ḳıl naẓar[1089] ʿayn-ı ʿināyetle bu Fennī ḳuluña

Ve'ḍ-ḍuḥā verdiñe[1090] *Ve'l-leyl* oḳurum sünbülüñe

Rūşenī virdi budur *küllü ġadātin ve ʿaşī*

(A 27b, E 71a-71b, İ 130-131, U 62a-62b)

Kesbī Meḥemmed Efendi

Kesbī Meḥemmed Efendi,[1091] Şāhidī merḥūmuñ neslindendir. Edirne'den ẓuhūr ve İstanbul'a mürūr eyledikde ṭarīḳ-ı ḫᵛācegāna sālik ve İstanbul muḳāṭaʿası manṣıbına mālik iken, مقصورات حور *ḥūrun maḳṣūrātun 1051* [1641-1642] tārīḫinde vefāt eylemişdir.[1092] Ḳāsım Paşa'da medfūndur. Ās̱ārı nādīde ve eşʿārı güzīde olup kibār-ı aṣḥāb-ı kirāmdan Ḥażret-i Ḫālid raḍıya'llāhu ʿanhu cenābına medīḥa olmaḳ üzere bu şiʿri inşād eylemişdir:[1093]

Resūlüñ mihmāndārı ṣadāḳatkār u ġam-ḫᵛārı[1094]

Sezā-yı raḥmet-i Bārī Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Kebīr-i heft-kişverdür Ḥaḳḳ'uñ luṭfına maẓhardur

ʿAlemdār-ı peyām-berdür Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Müsemmā Ḥażret-i Ḫālid olupdur Zeyd aña vālid

Cihād-ı ekbere cāhid Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

Maḳāmı ḳıble-i āfāḳ[1095] eşigi kaʿbe-i ʿuşşāḳ

Ziyāretgāh-ı her-müştāḳ Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

1089 Ḳıl naẓar İ ve U: Naẓar ḳıl A ve E.

1090 verdiñe A, E ve U: verdiyle İ.

1091 Kesbī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

1092 eylemişdir A, İ ve U:itmişdir E.

1093 bu şiʿri inşād eylemişdir İ: bu şiʿri inşād eylemişdir ki budur A ve E: U nüshasında yoktur.

1094 ṣadāḳat-kār u ġam-ḫᵛārı İ: ṣadāḳat-kār-ı ġam-ḫᵛārı A ve E: ṣadāḳat-kārı ġam-ḫᵛārı U.

1095 ḳıble-i āfāḳ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Ḳıl ey Kesbī münācātı gör envāʿ-ı kerāmātı

Revā eyler münācātı[1096] Ebū Eyyūb-ı Enṣārī

(A 27b, E 71b-72a, İ 131-132, U 62a-62b)

ʿArşī Maḥmūd Efendi

ʿArşī Maḥmūd Efendi,[1097] Yeñibāzār'dan gelip İstanbul'da sākin iken قضاى مولا *ḳażā-yı Mevlā 978*[1098] [1570-1571] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Müretteb dīvānı vardır. Bu tercīʿ-i bend anlardan nümūnedir ki evveli, āḫiri bu maḥalle ḳayd olundu:[1099]

Kim ki gördi cān ile ās̱ārını Peyġam-berüñ

Ḳalbine ṭoldurdı hep envārını Peyġam-berüñ

Dilde muḥkem eyledi iḳrārını Peyġam-berüñ

Dīn-i Ḥaḳḳ'uñ itdiler iẓhārını Peyġam-berüñ

Rāfiżī'dür sevmeyen dört yārini Peyġam-berüñ

Ālini aṣḥābını ebrārını Peyġam-berüñ

ʿArşiyā oldı Ebū Bekr ü ʿÖmer ʿOs̱mān ʿAlī

Her biri dīn-i ḥanīf-i[1100] Muṣṭafā̱'nuñ ekmeli

Bunlara nā-ḥaḳḳ diyenlerdür cihānuñ mühmeli

Tīre-bāṭındur olar ḳalbinde yoḳ nūr-ı celī

Rāfiżī'dür sevmeyen dört yārini Peyġam-berüñ

Ālini aṣḥābını ebrārını Peyġam-berüñ[1101]

(A 27b-28a, E 72a-72b, İ 132-133, U 63a-63b)

Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi[1102]

[1096] münācātı A, E ve İ: her ḥācātı U.

[1097] ʿArşī Maḥmūd Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1098] ḳażā-yı Mevlā 978 A, E ve U: fenā-yı Mevlā 978 İ.

[1099] anlardan nümūnedir ki evveli, āḫiri bu maḥalle ḳayd olundu U: anlardan nümūnedir ki evvel ü āḫiri bu maḥalle aḫẕ olundu A: anlardan nümūnedir ki bu maḥalle aḫẕ olundu E: anlaruñ ās̱ār-ı ḳalemidir İ.

[1100] ḥanīf-i A ve İ: münīf-i E: U nüshasında yoktur.

[1101] Arşî'nin bu şiiri hakkında bkz. Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, C. 2, 496.

es-Seyyid ʿAbdullāh Efendi[1103] bin Seyyid Maḥmūd Beg.[1104] Pederi,[1105] diyār-ı Maġrib şāh-zādelerindendir. İstanbul'a gelip ṣadr-ı esbaḳ Ḫalīl Paşa'nıñ birāderi mīr-i mīrān Meḥemmed Paşa'ya dāmād olmuşdur. Anlardan ʿAbdu'llāh Efendi dünyāya gelmişdir. Paşa-yı mezbūrlarıñ iʿānetiyle taḥṣīl-i maʿārif edip ḥattā Üsküdārī Hüdāyī Maḥmūd Efendi'den Ḫalīl Paşa-yı mezbūr ile aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişlerdir. Paşa, ʿAcem'e ser-ʿasker olduḳda bunlar daḫi teẕkireci olup ṣoñra iki kere reʾīs ve baʿde'l-ʿazl Anaṭolu muḥāsebecisi baʿdehu cizye ve ṣoñra piyāde muḥāsebesine naḳl ve mensūḫ muḳāṭaʿacısı olmuşdur. ʿAzl ü inzivā ve istisḳādan teveccüh-i beḳā ve Ṭopḳapısı'nda Maltepe ḳurbünde nāʾil-i meʾvā olduġu Nis̱ārī[1106] Ḥüseyn Efendi'niñ bu tārīḫi ile maʿlūmumuzdur:

كل نسرين عدن اولا الهى صارى عبدالله

Gül-i nesrīn-i ʿAdn ola İlāhī Ṣarı ʿAbdu'llāh sene 1071 [1660-1661]

Ās̱ārından *Mes̱nevī*'niñ defter-i evvelini şerḥ ve *Naṣīḥatü'l-mülūk* ve *S̱emerātü'l-fuād*[1107] ve *Dürretü'n-nihāye*[1108] *ve Cevhere* ve *Gülşen-i Rāz* ve *Esrārü'l-ʿārifīn* nām[1109] teʾlīfleri ve sāʾir ḳaṣāʾid ve manẓūmeleri vardır. Cümleden bu manẓūme yādigār olmaḳ içün bu maḥalle taḥrīr olundu. *Meslekü'l-ʿuşşāḳ* nām ḳaṣīdesinden:[1110]

Meẓāhir kes̱retinden var mı māniʿ vaḥdet-i ẕāta
Tecellī-i ṣıfātı cilvegerdür cümle ẕerrāta

Eger bir çeşm-i[1111] Ḥaḳḳ-bīn eyledüñse ʿAbdiyā peydā
Naẓar ṣal pertev-i ḫūrşīde baḳma ḫōr[1112] ẕerrāta

[1102] Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: es-Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi E ve U.
[1103] es-Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1104] İbn Seyyid Maḥmūd Beg A ve İ: İbn Maḥmūd Beg E: Pederi Maḥmūd Beg'dir U.
[1105] Pederi A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1106] Nis̱ārī A, İ ve U: Sarı E.
[1107] S̱emeretü'l-fūād U: S̱emere A, E ve İ.
[1108] Dürretü'n-nihāye U: Dürre A, E ve İ.
[1109] nām A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1110] Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1111] çeşm-i A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

(A 28a, E 72b-73b, İ 133-134, U 63b-64a)

Bosnevī Şeyḫ ʿAlī Ġaybī Efendi[1113]

eş-Şeyḫ ʿAlī Ġaybī,[1114] Bosnevī olup Ḳāʾimī Şeyḫ[1115] Ḥasan Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve yine Bosna'da iḳāmet üzere iken غيب *ġayb 1012* [1603-1604] tārīḫinde anda rıḥlet eylemişdir. Ās̱ār-ı şiʿriyyesi vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñdır:[1116]

Göñül ṭıflı dem-ā-dem ders oḳursa pīr-i vaḥdetden
Olur lā-büdd müstaḫric bu esrār-ı hüviyyetden

Dü ʿālemde cemāl-i yārdan maḥcūb olursun sen
Eger ẕevḳ almaz iseñ Ġaybiyā sırr-ı maḥabbetden

(A 28a, E 73b, İ 134, U 64a-64b)

Şeyḫ Seyyid Sırrī ʿAlī Efendi[1117]

eş-Şeyḫ Seyyid Sırrī ʿAlī Efendi,[1118] Eşref-zāde Seyyid ʿAbdu'llāh Efendi'niñ dāmādı olan Şeyḫ ʿAbdu'r-raḥīm Tirsī'niñ oğlunuñ oğludur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu ilāhī anıñ güftesidir:[1119]

Genc-i ʿaşḳı ister iseñ dil-i vīrānda ara
Ḥıżrveş āb-ı ḥayātı ẓulmet-i tende ara

Ṭālib-i Mevlā iseñ her kişiden himmet dile
Ġāfil olma maṭlabuñ var Sırri Ḳur'ān'da ara

[1112] ḫōr E ve U: ḫōş A ve İ.
[1113] Bosnevī Şeyḫ ʿAlī Ġaybī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿAlī Ġaybī E: eş-Şeyḫ ʿAlī Ġaybī Efendi U.
[1114] eş-Şeyḫ ʿAlī Ġaybī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1115] Şeyḫ A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1116] Ez-cümle bu güfte anlarıñdır E ve İ: Ez-cümle bu güfte anıñdır A: Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1117] Şeyḫ Seyyid Sırrī ʿAlī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Seyyid Sırrī ʿAlī Efendi E ve U.
[1118] eş-Şeyḫ Seyyid Sırrī ʿAlī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1119] güftesidir A, E ve İ: güftārıdır U.

Bu münḳatıʿ beyti görenler "ṭālib" lafẓını gördükde[1120] Devātçı-zāde Şeyḫ Meḥemmed Ḫalvetī'niñ olmaḳ üzere ve "himmet" lafẓını görenler Şeyḫ Himmet'iñdir ẓann edip nizāʿ ederler. Ḥaḳḳ olan budur ki bu beytde maḫlaṣ, mezbūr lafıẓlar olmayıp belki maḫlaṣ Sırrī kelimesidir ki mezbūr şeyḫ ʿAlī Efendi'niñdir. خسته *Ḫaste 1065* [1654-1655] tārīḫinde İzniḳ'de vefāt edip ceddi Eşrefoğlu Türbesi'nde pederi Ḥamdī Efendi yanında defīn-i türbet olmuşdur.[1121] Revvaḥa'llāhu rūḥahu.[1122]

(A 28b, E 73b-74a, İ 134-135, U 64b-65a)

Şevḳī Meḥemmed Efendi[1123]

Şevḳī Meḥemmed bin Aḥmed Efendi,[1124] *Zübdetü'l-maḳāl* ṣāḥibidir. تخمين *Taḫmīn 1100* [1688-1689] tārīḫinde genç iken İstanbul'da vefāt eylemişdir. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-ı şerīf yigirmi yedi beyt olmaḳ üzere anıñ yādigārıdır. Bu beytler anlardandır:[1125]

Ḫudā virdi saña tāc-ı saʿādet[1126] yā Resūla'llāh
Senüñdür salṭanat devlet ḫilāfet yā Resūla'llāh

Senüñ pāy-ı şerīfüñ teşnedür öpmek diler Şevḳī
Temennī eyleyüp ister icāzet yā Resūla'llāh

(A 28b, E 74a-74b, İ 135, U 65a)

Nābī Yūsuf Efendi[1127]

Yūsuf Nābī Efendi,[1128] Urfalı'dır. Muṣāḥib Muṣṭafā Paşa ketḫudāsı olmuşdur. Ḥaleb'den Balṭacı Meḥemmed Paşa ile gelip Anaṭolu muḥāsebesi, baʿdehu muḳābele-i süvārī olmuş iken,

---

[1120] gördükde A, E ve İ: görenler U.
[1121] defīn-i türbet olmuşdur E ve U: defn olunmuşdur A ve İ.
[1122] Revvaha'llāhu rūḥahu E ve U: A ve İ nüshasında yoktur.
[1123] Şevḳī Meḥemmed Efendi A, İ ve U: Şevḳī Meḥemmed Bin Aḥmed Efendi E.
[1124] Şevḳī Meḥemmed Bin Aḥmed Efendi A ve İ: İbn Aḥmed Efendi U: E nüshasında yoktur.
[1125] yādigārıdır. Bu beytler ki anlardandır İ: yādigārıdır. Bu beytler ki andandır A: yādigārıdır. Bu beytler anlardandır E: yādigārından bu beytler U.
[1126] tāc-ı saʿādet A, E ve İ: tāc u saʿādet U.
[1127] Nābī Yūsuf Efendi A ve İ: Yūsuf Nābī Efendi E ve U.
[1128] Yūsuf Nābī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur

Rebīʿü'l-evvel'de Üsküdar'da, Dedeler ḳurbünde defn olundu. Seyyid Vehbī merḥūm bu tārīḫi demişdir:

مدد اولدی فتاده چاه قبره یوسف نابی

Meded oldı fütāde çāh-ı ḳabre Yūsuf Nābī 1124 [1712]

Āsārından *Siyer-i Veysī*'yi zeyl edip *Tuḥfetü'l-Ḥaremeyn*, *Ḫayriyye* ve müretteb dīvānı vardır. Bu naʿt-ı şerīf ol ẓarīfiñ eser-i ṭabʿıdır:[1129]

Bi-ḥamdi'llāh naṣīb oldı saʿādet yā Resūla'llāh
Ki itdüm ḫāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūla'llāh

Kemīneñ Yūsuf-ı Nābī'yi aḥbāb u aḳārible
Şefāʿat yā Ḥabība'llāh şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 28b, E 74b, İ 136, U 65a-65b)

ʿĀrif Süleymān Beg Efendi[1130]

ʿĀrif Süleymān Beg Efendi[1131] bin Ḥasan. Pederi Mīrāḫor-ı evvel olmuşdur. Şehrīdir. Elsine-i selāsede şiʿre ḳādir ve aḳrānı nādir olup defter-emīni iken İsaḳcı'da vefāt eyledigi عرش برین عارف *ʿĀrif-i ʿarş-ı berīn 1183* [1769-1770] tārīḫinde olup ḳaṣaba-i mezbūrede bir cāmiʿde medfūndur.

Āsārından *Ḥilye-i Ḫāḳānī* naẓīresi ve dīvānı vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf yādigār-ı ṭabīʿatidir:[1132]

Cemāliñ muṣḥaf-ı āyāt-ı[1133] raḥmet yā Resūla'llāh
Ḫaṭıñ tefsīr-i remz-i sırr-ı vaḥdet yā Resūla'llāh

[1129] Bu naʿt-ı şerīf ol ẓarīfiñ eser-i ṭabʿıdır A ve E: Bu naʿt-ı şerīf andandır İ: Bu naʿt U.
[1130] ʿĀrif Süleymān Beg Efendi A: ʿĀrif Süleymān Efendi İ: ʿĀrif Süleymān Beg E ve U.
[1131] ʿĀrif Süleymān Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur
[1132] yādigār-ı ṭabīʿatidir A ve E: anıñ yādigārıdır İ: U nüshasında yoktur.
[1133] āyāt-ı A, E ve U: āsār-ı İ.

Ḳapıñda bir gedādır ʿĀrif-i nā-çīze raḥm eyle
Eder deryūze-i naḳd-i şefāʿat yā Resūla’llāh

Ve bu beyt daḫi bir ġazeliniñ maḳtaʿıdır:[1134]

ʿĀrif perīveşān-ı maʿānī[1135] benimledir
Mūrān-ı mülk-i naẓma Süleymān degil miyim

(A 28b-29a, E 75a, İ 136-137, U 65b)

Ṣenāyī Aḥmed Efendi

Ṣenāyī Aḥmed Efendi,[1136] Kütahya’dan gelip taḥṣīl-i ʿulūm u maʿārif eyledikde, müderris olup Mekke ḳāḍīsi[1137] iken مظهر *maẓhar 1145* [1732-1733] tārīḫinde eṣnā-yı ṭarīḳda vefāt eylemişdir. Āṣār-ı şiʿriyyesi olduğu Vehbī merḥūmuñ *Vekālet-nāmesi*’nde daḫi meẕkūrdur. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf zāde-i ṭabīʿatidir:[1138]

Sen olduñ ḥażret-i ḫatmü’r-risālet yā Resūla’llāh
Hem olduñ maẓhar-ı luṭf u ʿināyet yā Resūla’llāh

Ṣenāyī müẕnibe eyle kerem ey hādi-i ümmet
Saña ḳaldı hemān ancaḳ[1139] mürüvvet yā Resūla’llāh

(A 29a, E 75a-75b, İ 137, U 66a)

Belīġ es-Seyyid İsmāʿīl Efendi[1140]

Belīġ es-Seyyid İsmāʿīl Efendi,[1141] Mıṣr ḳużātındandır.[1142] ترك العزة *Terkü’l-ʿizzet 1128*

[1134] bir ġazeliniñ maḳtaʿıdır A, E ve U: anıñ bedāyiʿ-i ṭabʿındandır İ.
[1135] maʿānī A, E ve U: maʿārīf İ.
[1136] Ṣenāyī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1137] Mekke ḳāḍīsi A, İ ve U: Mekke’ye ḳāḍī E.
[1138] zāde-i ṭabīʿatidir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1139] ancaḳ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1140] Belīġ Seyyid İsmāʿīl Efendi A ve İ: Belīġ es-Seyyid İsmāʿīl Efendi E ve U.
[1141] Belīġ es-Seyyid İsmāʿīl Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1715-1716] tārīḫinde vefāt edip Silivriḳapısı ḫāricinde medfūndur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesi vardır. Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf zāde-i ṭabīʿatidir:[1143]

Vücūduñ bāʿis̱-i īcād-ı ʿālem yā Resūla'llāh
Sezā dirsem saña nūr-ı mücessem yā Resūla'llāh

Nigāh eyle Belīġ-i derdmende çeşm-i şefḳatle
Gelince ḫāk-i pāya dīde pür-nem yā Resūla'llāh

(A 28b-29a, E 75b, İ 137-138, U 66a)

ʿİşretī Muṣṭafā Efendi[1144]

ʿİşretī Muṣṭafā[1145] bin Ḥasan. Yeñiḥiṣār'dan gelip ṭarīḳ-ı ḳażāya sālik ve Eskişehir[1146] manṣıbına mālik olmuş idi. یزدانبخش *Yezdān-baḫş 974* [1566-1567] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Ās̱ār-ı şiʿriyyesi vardır. Ez-cümle[1147] bu naʿt-ı şerīf anıñ es̱er-i ḳalemidir:[1148]

Dil-i bīmāruma derdüñ devādur yā Resūla'llāh
Viṣālüñ ʿīdine cānum fedādur yā Resūla'llāh

Belāġat bülbülidür ʿİşretī gülzār-ı medḥüñde
Oḳur evṣāfuñı destān-serādur yā Resūla'llāh

(A 29a, E 75b-76a, İ 138, U 66a-66b)

Ġınāyī ʿAbdü'l-ġanī Efendi

Ġınāyī ʿAbdü'l-ġanī Efendi,[1149] Maġnisa'dan gelip müderris olduḳdan ṣoñra Ḳayseriyye

[1142] Mıṣr ḳużātındandır A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[1143] zāde-i ṭabīʿatidir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1144] ʿİşretī Muṣṭafā Efendi A ve İ: ʿİşretī Muṣṭafā E ve U.
[1145] ʿİşretī Muṣṭafā A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1146] Eskişehir A, E ve U: eski İ.
[1147] Ez-cümle U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1148] anıñ es̱er-i ḳalemidir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1149] Ġınāyī ʿAbdü'l-ġanī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

ḳāḍīsı iken غائيب *ġā'ib* sene 1013 [1604-1605] tārīḫinde Celālī yedinde şehīd olmuşdur. Ez-cümle[1150] bu naʿt-ı şerīf ās̱ār-ı şiʿriyyesindendir:[1151]

Ḳapuñda sā'il-i luṭfuñ gedāyum yā Resūla'llāh
Şefāʿat eyle muḥtāc-ı ʿaṭāyum yā Resūla'llāh

Dü ʿālemde Ġınāyī bendeñe devlet bu yetmez mi
Dimege ümmet-i ḫayru'l-verāyum yā Resūla'llāh

(A 29a, E 76a, İ 138-139, U 66b)

Ḥāsib Meḥemmed Efendi

Ḥāsib Meḥemmed Efendi,[1152] Ḳasṭamonu'dan gelip taḥṣīl-i maʿārifden ṣoñra Mora defterdārı olup bir emr[1153] żımnında Bozcaaṭa'ya nefy olunmuşdur. Sākin iken خلقت *ḫilḳat 1130* [1717-1718] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Bu naʿt-ı şerīf ās̱ārından bir güfte-i laṭīfidir:[1154]

Derūnum maḫzen-i rāz-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh
Vücūdum ḫāk-i pāy-i Muṣṭafā'dır yā Resūla'llāh

Hezārān ʿāşıḳ-ı āvāresi var kūy-ı vuṣlatda
Birisi daḫi anıñ Ḥāsibā'dır yā Resūla'llāh

(A 29b, E 76b, İ 139, U 66b-67a)

Ḫudāyī Ṣāliḥ Dede Efendi

Ḫudāyī Ṣāliḥ Dede Efendi,[1155] Menteşe'den ẓuhūr edip vilāyetinde ḫilāfetle sākin iken حالت موت *ḥālet-i mevt 885* [1480-1481] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Eşʿārı vardır. Ez-cümle Mevlānā

[1150] Ez-cümle U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1151] Bu naʿt-ı şerīf ās̱ār-ı şiʿriyyesindendir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1152] Ḥāsib Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1153] bir emr A, İ ve U: ber-murād E.
[1154] ās̱ārından bir güfte-i laṭīfidir A ve İ: ās̱ārından bir güftesidir E: anlarıñ güftesidir U.
[1155] Ḫudāyī Ṣāliḥ Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Celālü'd-dīn-i Rūmī ḥażretleriniñ[1156] medḥinde bu ġazeli demişdir:[1157]

Ey dil isterseñ eger kāmil ola noḳṣānuñ
Secdegāh it eşigin Ḥażret-i Mevlānā'nuñ

Şevḳ-ı Şems ile Ḫudāyī göge çıḳsa n'ola sūz
Ẕerre-i ḫāk-i rehisin ḳamu dervīşānuñ

Şāhidī Dede gibi oğlu olup anıñ daḫi oğlu Şühūdī Dede'dir.

(A 29b, E 76b-77a, İ 139-140, U 67a)

Şāhidī Seyyid İbrāhīm Dede Efendi[1158]

Şāhidī,[1159] meşhūr lüġat ṣāḥibi es-Seyyid İbrāhīm Dede İbnü'ş-şeyḫ Ṣāliḥ. Muġla'da Mevlevī-ḫāne şeyḫi iken ṭarīḳatde şeyḫ olan Dīvānī Meḥemmed Dede Efendi'yi ziyārete niyyet edip Ḳaraḥiṣār'a vardıḳda ziyāretden[1160] ṣoñra birḳaç gün mizācsız olup vefāt eyledikde şeyḫi yanında defn olunduğu, lüġat-i mezbūruñ içinde olan bu mıṣraʿ tārīḫ olmaḳ ġarāʾibdendir:[1161] از چه ندن چون نته نیچون چرا *Ez çi neden çün nete niçün çerā 957* [1550-1551] tārīḫinde[1162] seksen iki yaşındadır.[1163] Ās̱ār-ı ṭabīʿatiniñ[1164] şāhidi mezbūr *Tuḥfe*'dir.[1165] Mezbūr lüġatden ġayrı *Gülşen-i Vaḥdet* ve sāʾir manẓūmesi vardır.

(A 29b, E 77a, İ 140, U 67a-67b)

Şühūdī Seyyid Ḳāsım Dede Efendi[1166]

1156 Celālü'd-dīn-i Rūmī ḥażretleriniñ E ve U: Celālü'd-dīn A ve İ.
1157 demişdir A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1158 Şāhidī Seyyid İbrāhīm Dede Efendi A ve İ: Şāhidī E: Şāhidī Dede U.
1159 Şāhidī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1160 vardıḳda ziyāretden A, İ ve U: vardıḳdan E.
1161 ġarāʾibindendir A ve İ: ġarāʾibdendir E ve U.
1162 tārīḫinde U: vefātı A, E ve İ.
1163 yaşındadır A, E ve İ: yaşında medfūn olmuşdur U.
1164 ṭabīʿatiniñ A, E ve İ: ṭabīʿatinde U.
1165 Tuḥfe'dir A, E ve İ: Tuḥfe'dendir U.
1166 Şühūdī Seyyid Ḳāsım Dede Efendi A ve İ: Şühūdī Seyyid Ḳāsım Dede E ve U.

Şühūdī Seyyid Ḳāsım Dede,[1167] pederi Şāhidī Dede'den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve cā-nişīn-i ḫilāfet olmuşdur. Otuz sene ḳadar muʿammer olup vefāt eyledikde ceddi yanına defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu rubāʿī bu maḥalle ḳayd olundu:[1168]

Her k'ola şehd-i şühūd-ı Şāhidī'den bī-meẕāḳ
Ger şehīd olsa[1169] odur hem-seng-i seng-i şehdi[1170]
Ḥāl ü ḳāli ḳıl Şühūdī şāhid ü meşhūd eger
Olmaḳ isterseñ şehādetde şühūduñ eşhedi[1171]

(A 29b, E 77a-77b, İ 140-141, U 67b)

Nādī Aḥmed Efendi

Nādī Aḥmed Efendi,[1172] Ḳasṭamonu'dan gelip baʿde't-taḥṣīl ḫᵛācegāna idḫāl ile tebcīl olunmuş idi. Baṣra ketḫudāsı iken, المغنى *el-Muġnī 1131* [1718-1719] tārīḫinde vefāt eylemişdir.[1173] Yādigār-ı eşʿārından[1174] bu güfte ber-güẕār olmaḳ üzere[1175] bu maḥalle ḳayd olundu:

Vücūduñ maṭlaʿ-ı nūr-ı hidāyet yā Resūla'llāh
Ẓuhūruñ cümle-i nāsa[1176] saʿādet yā Resūla'llāh

Erişir lā-cerem ser-menzil-i maḳṣūduna Nādī
Olursa ḥażretiñden ger şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 30a, E 77b, İ 141, U 67b-68a)

[1167] Şühūdī Seyyid Ḳāsım Dede A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1168] ḳayd olundu A, E ve U: ḳayd u taḥrīr olundu: İ.
[1169] olsa A, E ve İ: ola U.
[1170] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[1171] Bu şiir, "Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilâtün Fâ'ilün" kalıbıyla yazılmış olduğundan rubâi değildir.
[1172] Nādī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1173] eylemişdir A, E ve İ:itmişdir U.
[1174] Yādigār-ı eşʿārından A, E ve İ: eşʿārıñdan U.
[1175] ber-güzār olmaḳ üzere A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1176] cümle-i nāsa İ ve U: cümlesi nāsa A ve E.

Yetīmī Seyyid Meḥemmed Efendi

Yetīmī Seyyid Meḥemmed Efendi,[1177] ṭarīḳ-ı ʿulemāya dāḫil Burusa ve Ġalaṭa manṣıblarına nāʾil olmuşdur. شرفيافته *Şeref-yāfte 1076* [1665-1666] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da defn olunmuşdur. Bu güfte-i naʿt-ı şerīf ās̱ārındandur:[1178]

Ḳudūmüñ baṣdıġuñ ḫāki görem mi yā Resūla'llāh
Aña rūy-ı siyāhumı sürem mi yā Resūla'llāh

Yetīmī'yem yüzi ḳara şefāʿat ḳıl bu nā-çāre
Elüm boş kendüm āvāre ḳalam mı yā Resūla'llāh

(A 30a, E 77b-78a, İ 141, U 68a)

Mevcī Meḥemmed Paşa

Mevcī Meḥemmed Paşa,[1179] ḫᵛācegāndan olup defterdārlıġında vezāretle daḫi ikrām olunup ذوالنورين *ẕü'n-nūreyn 1053* [1643-1644] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesi olmaġla bu naʿt-ı şerīf yādigār ḳılınmışdır:[1180]

Günehkār pür-ḫaṭāyum ben şefāʿat yā Resūla'llāh
Giriftār-ı hevāyum ben şefāʿat yā Resūla'llāh

Ḳuluñdur Mevci-i bīmār firāḳuñdan olupdur[1181] zār
Sen eyle derdüme tīmār şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 30a, E 77a, İ 142, U 68a-68b)

Ṣāḥib-i *Tārīḫ* ʿAbdī Paşa[1182]

[1177] Yetīmī Seyyid Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1178] Bu güfte-i naʿt-ı şerīf āṣārındandır A, E ve İ: Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır U.
[1179] Mevcī Meḥemmed Paşa A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1180] yādigār ḳılınmışdır A ve E: andandır İ: anlarıñdır U.
[1181] olupdur A, İ ve U: oladur E.
[1182] Ṣāḥib-i Tārīḫ ʿAbdī Paşa A ve İ: ʿAbdī Paşa E ve U.

ʿAbdī Paşa,[1183] ṣāḥib-i tārīḫdir. Sarāy-ı hümāyūna çerāġ, İstanbul ḳā'im-maḳāmlıġı ile ṭoḳuz senede ṭaşra çıḳmışdır. İki kere ḳā'im-maḳām ve iki kere Baṣra vālīsi ve Ḳandiye'[yi] daḫi żabṭ eylemişdir. Saḳız muḥāfıẓı iken خطاب الست *ḫiṭāb-ı Elest 1103* [Mart-Nisan 1692] tārīḫinde Receb'de[1184] anda vefāt eylemişdir. Ās̱ārından,[1185] Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı[1186] Rābiʿ cülūsından ṭoḳsan üç tārīḫine ḳadar[1187] tārīḫi ve *Pend-i [ʿAṭṭār], [Ḳaṣā'id-i] Örfī* ve *Bānet Suʿād'*a şerḥleri[1188] ve dīvān-ı eşʿārı vardır. Bu naʿt-ı şerīf daḫi ol cümledendir:[1189]

Ḳarīn-i cürm ü ʿiṣyānum[1190] şefāʿat yā Resūla'llāh
Enīs-i āh u efġānum şefāʿat yā Resūla'llāh

Resūli Ḥayy-ı Ġaffār'uñ şefīʿisin günehkāruñ
Recāda ʿAbdi-i zāruñ şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 30a, E 78b, İ 142, U 68b-69a)

Lāġarī Şeyḫ Meḥemmed Efendi Naḳşbendī[1191]

Lāġarī Şeyḫ Meḥemmed Efendi,[1192] Naḳşbendiyye'dendir. افضل العلما *Efḍalü'l-ʿulemā 1093* [Temmuz-Ağustos 1682] tārīḫinde vefāt edip Şāh Sulṭān Tekyesi muḳābilinde vāḳiʿ kendi zāviyesinde medfūndur. Ās̱ārından baʿz-ı eşʿārı vardır. Anlardan bu beyt yādigārdır:[1193]

Ḳış ḳıyāmet yaġmur āfet ḳara yel[1194] balçıḳ belā
Yār cennet[1195] uyḳu rāḥat gölge niʿmet نبترود tübtilā (?)[1196]

[1183] ʿAbdī Paşa A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1184] Receb'de A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1185] Ās̱ārından A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1186] Ḫān-ı U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1187] ḳadar E: dek A, İ ve U.
[1188] Bkz. Sadettin Nüzhet Ergun, *Türk Şairleri*, C. 1, 181.
[1189] daḫi ol cümledendir A ve E: daḫi anıñdır: U nüshasında yoktur.
[1190] cürm ü ʿiṣyānum A ve U: cürm-i ʿiṣyānum E ve İ.
[1191] Lāġarī Şeyḫ Meḥemmed Efendi Naḳşbendī A ve İ: Lāġarī Şeyḫ Meḥemmed Efendi E ve U.
[1192] Lāġarī Şeyḫ Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1193] vardır. Anlardan bu beyt yādigārdır A, E ve İ: olup bu beyt anıñdır U.
[1194] ḳara yel A ve İ: fitne bil E ve U.
[1195] Yār cennet A ve İ: Mār cennet E: U nüshasında yoktur.

(A 30b, E 78b-79a, İ 143, U 69a)

Şeyḫ Kelāmī Muṣṭafā̱ Efendi Ḳuddise Sirruhū[1197]

eş-Şeyḫ Kelāmī Muṣṭafā̱ Efendi,[1198] Cihān-gīrī Fetḥu'llāh Efendi'den ḫilāfetle Oṭabaşı Çārşūsı ḳurbünde tevḥīde meşġūl iken, الكثرت *el-Keṡret 1151* [1738-1739] tārīḫinde vefāt edip Merkez Efendi'niñ mezāristānı dāʾiresinde medfūndur. Āṡār-ı şeyḫānesinden bu naʿt-ı şerīf anlarıñ ber-güẕārıdır:[1199]

Ben ol nālende şeydā-yı hevāyım yā Resūla'llāh

Ġarīḳ-ı baḥr-ı ʿiṣyān-ı cefāyım yā Resūlla'llāh

Ne mümkin ola meddāḥıñ Kelāmī gibi bir mücrim

Hemānā ṭālib-i ʿafv [ü] ʿaṭāyım yā Resūla'llāh

(A 30b, E 79a, İ 143, U 69a)

Çarḫacı Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū[1200]

eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi,[1201] Çarḫacı[1202] demekle maʿrūfdur. Muḥyi'd-dīn-i Ḳaraḥiṣārī ḳolundan Ferecikli Şaʿbān Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳāt eyleyip Aḳbıyıḳ Tekyesi şeyḫi olmuşdur. خفت *Ḫuft 1080* [1669-1670] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da Saḳız Aġacı nām maḥalde medfūndur. Seng-i mezārı yoḳdur. Bu manẓūme anlara mensūb olmaġla bu maḥalle naḳl olundu:

İşit bī-namāz olana / Ol yüce Mevlā ne dimiş

Çıḳsun yirümden gögümden / Ġayrı Tañrı bulsun dimiş

[1196] İ nüshasında müstensih, 1334 yılında bu beyte şu nazireyi yazmıştır:

Şekker ekmek bī-vesīḳa almaḳ olmaz bu belā

Et kömür hep der-teraḳḳī yanma artıḳ manḳala (?)

[1197] Şeyḫ Kelāmī Muṣṭafā̱ Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Kelāmī Muṣṭafā̱ Efendi E ve U.

[1198] eş-Şeyḫ Kelāmī Muṣṭafā̱ Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1199] anlarıñ ber-güẕārıdır E: anıñ eṡeridir A ve İ: anlarıñdır U.

[1200] Çarḫacı Şeyḫ Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhū A ve İ: eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi E ve U.

[1201] eş-Şeyḫ Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1202] Çarḫacı A, İ ve U: Çarḫacı-zāde E.

Çarḫacı miskīn ne dimiş / Bārī'ye şükr eyle dimiş
Bu sözleri ʿaceb dimiş / Vay ne ġāfildir bī-namāz

(A 30b, E 79a-79b, İ 144, U 69a-69b)

Şeyḫ Maḥmūd Bedrü'd-dīn Efendi[1203]

eş-Şeyḫ Maḥmūd Bedrü'd-dīn Efendi,[1204] şehrīdir. Ṣavaḳ Tekyesi şeyḫi Seyyid[1205] Celālü'd-dīn Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eylemişdir ve Keçeciler'de, Ḫurrem Çavuş Cāmiʿi[1206] muḳābilinde kendiye bir zāviye binā olunup anda sākin iken[1207] muḥteriḳ olmuş idi. Çoḳ zamān geçmeden دعوت بهشت *daʿvet-i behişt 1187* [1773-1774] tāriḫinde vefāt edip zāviyesine defn olundu. Baʿdehu zāviye binā olunmuşdur. Dīvān tertīb edip lākin ḥarīḳde żāyiʿ olmuşdur. Ās̱ārından bu güfteler anlarıñ ber-güẕārıdır:[1208]

Ẓuhūruñ ʿāleme ʿayn-ı ʿināyet[1209] yā Resūla'llāh
Ṭulūʿuñ bāʿis̱-i luṭf-ı hidāyet yā Resūla'llāh

Seniñ dergāh-ı ʿālīne sürer esved yüzüñ[1210] Bedrī
Diler dā'im cenābından şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 30b-31a, E 79b-80a, İ 144-145, U 69b-70a)

Naʿtī Muṣṭafā Beg Efendi[1211]

Naʿtī Muṣṭafā Beg,[1212] vezāretle defterdār olan Ḥüseyn Paşa'nıñ ferzend-i ṣaġīridir.[1213] Pederi sarāy-ı hümāyūna çerāġ olduḳdan ṣoñra silāḥdār kitābetiyle ṭaşra çıḳıp ḫᵛācegāndan olmuşdur.

1203 Şeyḫ Maḥmūd Bedrü'd-dīn Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Maḥmūd Bedrü'd-dīn Efendi E ve U.
1204 eş-Şeyḫ Maḥmūd Bedrü'd-dīn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1205 Seyyid A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1206 Cāmiʿi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1207 iken A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1208 bu güfteler anlarıñ ber-güẕārıdır A ve İ: bu güfteler anlarıñdır E: bu güfte U.
1209 ʿayn-ı ʿināyet U: ʿayn-ı saʿādet A, E ve İ.
1210 yüzüñ E ve U: yüz A ve İ.
1211 Naʿtī Muṣṭafā Beg Efendi A ve İ: Naʿtī Muṣṭafā Beg E ve U.
1212 Naʿtī Muṣṭafā Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1213 ṣaġīridir A, E ve İ: ṣaġīri olup U.

حرکت بشر *Ḥareket-i beşer 1130* [1717-1718] tārīḫinde vefāt edip Sinān Paşa Medresesi ḫāricinde birāderi ʿAfvī Efendi yanında medfūndur. Naẓm u nes̱rde ās̱ār-ı[1214] kes̱īresi olup bu naʿt-ı şerīf anıñdır:[1215]

Cemāliñ āfitāb-ı ʿālem-ārā yā Resūla'llāh
Cebīniñ nūrudur ḳadr-i hüveydā yā Resūla'llāh[1216]

Esīr-i derd-i ʿaşḳıñdır bu Naʿtī ʿācize raḥm et
Nigāh-ı şefḳatiñle ver tesellā yā Resūla'llāh

(A 31a, E 80a, İ 145, U 70a)

Naẓīf ʿAbdu'llāh Efendi

Naẓīf ʿAbdu'llāh Efendi[1217] bin ʿAbdü'l-mü'min. Burusa şuʿārasından ve müderrislerindendir. روضهٔ جنان *Ravża-i cinān 1115* [1703-1704] tārīḫinde anda vefāt edip[1218] Bıñarbaşı'nda medfūndur. Ās̱ārından bu güfte anlarıñdır:[1219]

Oḳunsun dergehüñde ʿarż-ı ḥālüm yā Resūla'llāh
Bilinsin derd-i ṭabʿ-ı[1220] pür-melālüm yā Resūla'llāh

Ziyāret eyledüm çün Ravża-i pāküñ Naẓīf-āsā
Cenābuñdan şefāʿatdür su'ālüm yā Resūla'llāh

(A 31a, E 80a-80b, İ 145, U 70a-70b)

Luṭfī Luṭfu'llāh Efendi

Luṭfī Luṭfu'llāh Efendi,[1221] Ḳırım'dan ẓuhūr edip Rūmili ḳużātından olmuşdur. Ḳāsım

---

[1214] ās̱ār-ı A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1215] bu naʿt-ı şerīf anıñdır A, E ve İ: bu naʿt U.
[1216] Bu beyt E nüshasında bulunmamaktadır.
[1217] Naẓīf ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1218] vefāt edip A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1219] anlarıñdır A ve U: anıñdır E ve İ.
[1220] ṭabʿ-ı A, İ ve U: ṭīġ-ı E.

Paşa'da sākin iken, شیر خدا *şīr-i Ḫudā 1115* [1703-1704] tārīḫinde bir gece Ḳāsım Paşa Mezāristanı'nda maḳtūl bulunup defn olunmuşdur. Bu güfte anlarıñ güftārındandır:[1222]

Şifā-i derd-i dildür āsitānuñ yā Resūla'llāh
Anuñçün Muṣṭafā'dur nām u şānuñ[1223] yā Resūla'llāh

Ġarīḳ-ı baḥr-i ʿiṣyānum meded Luṭfī'ye luṭf eyle
Elüñ al bir ġarīb-i bī-nevānuñ yā Resūla'llāh

(A 31a, E 80b, İ 146, U 70b)

Nāʾilī Muṣṭafā Efendi

Nāʾilī Muṣṭafā Efendi[1224] pederi Pīrī Ḫalīfe, kendi gibi anı dahi maʿden ḳalemi kātiblerinden eylemişdir. S̱ābit ü Naẓīm[1225] merḥūmlarıñ üstādıdır. Vefāt eyledikde bu mıṣraʿ-ı Fārisī tārīḫ olmuşdur:[1226]

نائل فردوس بادا نائلی الفاتحه
Nāʾil-i firdevs bādā Nāʾilī el-Fātiḥa 1075[1227] [1664-1665]

Dīvān-ı eşʿārı olup ez-cümle[1228] bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır:[1229]

Göñül bīgānelerle āşinādur yā Resūla'llāh
Der-i devlet-meʾābuñdan cüdādur yā Resūla'llāh

Ne deñlü Nāʾilī şāyān-ı tertīb-i cezā olsa

[1221] Luṭfī Luṭfu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1222] anlarıñ güftārındandır U: anıñdır A, E ve İ.
[1223] nām u şānıñ U: nām şānıñ A ve İ: nām E.
[1224] Nāʾilī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1225] S̱ābit ü Naẓīm A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1226] olmuşdur A, İ ve U: söylemişdir E.
[1227] Nāʿilī'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1055'tir. Hemzeler "i"olarak okunduğunda her birisi "y"nin sayı değeriyle hesaplanırsa eserde verilen 1075 yılı tam çıkar.
[1228] olup ez-cümle U: vardır A, E ve İ.
[1229] anlarıñdır U: maʿrūfdur E: anıñdır A ve İ.

Cenābuñdan şefāʿat mültecādur yā Resūla'llāh

(A 31a-31b, E 80b-81a, İ 146, U 70b-71a)

Ḫāḳānī Meḥemmed Beg Efendi

Ḫāḳānī Meḥemmed Beg Efendi,[1230] ṣadr-ı esbaḳ Ayas Paşa'nıñ kerīme-zādesidir. Rü'ūs ḳalemi kātiblerinden iken, التفات بقا *iltifāt-ı beḳā 1015* [1606-1607] tārīḫinde rıḥlet edip Edirneḳapısı'nda Mihrmāh Sulṭān Cāmiʿi'ne muttaṣıl mektebiniñ ṣuffe penceresi ḫāricinde tārīḫsiz bir müdevver seng-i mezārı vardır. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden *Ḥilye-i şerīfe*'si maʿrūfdur. Dīvān-ı eşʿārı daḫi[1231] vardır.

(A 31b, E 81a, İ 146-147, U 71a)

Bükāyī ʿAbdu'llāh Efendi

Bükāyī ʿAbdu'llāh Efendi[1232] bin Meḥemmed Reşīd. Pederi, Şeyḫü'l-İslām Tiryākī Feyżu'llāh Efendi'niñ oğludur. Yeñişehir'den maʿzūlen ḥannāḳdan جعل جنت مثواه *ceʿale'l-cennete mes̱vāhu 1139*[1233] tārīḫinde vefāt edip Eyyūb'da Yaḥyā-zāde Tekyesi'nde ecdādı yanında medfūndur. Şeyḫü'l-İslām Debbāġ-zāde'niñ oğlu Aḥmed Yaḥya'nıñ dāmādıdır. Bu naʿt-ı şerīf anıñdır:

Derūnum āteşi yaḳdı cihānı yā Resūla'llāh
Ḫayāliñ tā-be-key dilde nihānī yā Resūla'llāh

Bükāyī ḫāk-i pāyıña yüzüñ sürmek diler dā'im
Ṣalāt ile selām eyler dehānı yā Resūla'llāh

(A 31b, E 81a-81b, İ 147, U 71a-71b)

[1230] Ḫāḳānī Meḥemmed Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1231] daḫi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

[1232] Bükāyī ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1233] Bükāyī ʿAbdu'llāh Efendi'nin vefat yılını göstermek üzere verilen ibarenin sayı değeri 1108 [1696-1697]'dir, eserde 1139 [1726-1727] olarak gösterilmiştir.

Ḳuṣūrī ʿÖmer Efendi

Ḳuṣūrī ʿÖmer Efendi,[1234] vilāyeti ʿAyntāb'da maḥkeme kātiblerindendir. رحلت العاشق *Rıḥletü'l-ʿāşıḳ 1140* [1727-1728] tārīḫinde anda rıḥlet eylemişdir. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi vardır. Şāhidī lüġatini min evvelihi ilā āḫirihi taşṭīr eylemişdir ki her mıṣraʿına daḫi rabṭ u żamm eylemekdir. Bir cüz'inden iki beyti iʿlām içün bu maḥalle derc olundu:

Git برو *berev* söyle بكو *begū* gel بيا *beyā*
Ḥāl-i dili cümle ʿıyān it baña

Tā bu ḳadar terk-i ṣıla eylemek
ازچه *Ez çi* neden چون *çün* nite niçün چرا *çerā*

(A 31b, E 81b, İ 147-148, U 71b)

Ḥıfẓī Meḥemmed ʿAbdü'l-bāḳī Efendi

Ḥıfẓī Meḥemmed ʿAbdü'l-bāḳī Efendi,[1235] Anaṭolu ḳużātından olup Anaṭolu ḳāżī-ʿaskeri Laʿlī-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi'ye hem imām ve hem dāmād olmuşdur. Tekmīl-i ṭarīḳ edip maʿīşet ile teḳāʿüd eylemişdi.

بقايه حفظى كوچدى اه
Beḳāya Ḥıfẓī göçdü āh 1160 [1747-1748]

tārīḫinde ʿazm-i beḳā eyleyip Ṭopḳapısı'nda Ṣarı ʿAbdu'llāh Efendi dā'iresinde defn olunmuşdur. Ez-cümle[1236] bu naʿt-ı şerīf ās̱ār-ı ṭabīʿatinden yādigārdır:[1237]

Vücūduñ şemʿ-i pür-nūr-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh

(A 31b, E 81b-82a, İ 148, U 71b-72a)

[1234] Ḳuṣūrī ʿÖmer Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1235] Ḥıfẓī Meḥemmed ʿAbdü'l-bāḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1236] Ez-cümle U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.
[1237] ās̱ār-ı ṭabīʿatinden yādigārdır A: ās̱ār-ı ṭabīʿatidir E: anıñdır İ: U nüshasında yoktur.

Şeyḫ Maḥmūd Rıżāyī Efendi[1238]

eş-Şeyḫ Maḥmūd Rıżāyī Efendi,[1239] Filibe'den ẓuhūr edip Ḥekīm Çelebi Efendi'den aḫẕ-ı ṭarīḳat-ı Naḳşbendiyye edip Rüstem Paşa anı babalıḳ eylemekle, Baba Efendi diyü maʿrūfdur. سورة الفاطر *Sūretü'l-Fāṭır 987* [1579-1580] tārīḫinde rıḥlet edip Ebū Eyyūb el-Enṣārī[1240] raḍıya'llāhu ʿanhu'l-Bārī türbesi ḫāricinde medfūndur. Süleymāniyye Cāmiʿi ḳurbünde medresesi ve evḳāfı ve resāʾil ü eşʿārı meşhūr baba-yı ʿālem idi. Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīf yādigār olmaġla bu maḥalle ḳayd u derc[1241] olundu:[1242]

Kerem kānı mürüvvet maʿdenisin yā Resūla'llāh
Füyūżāt-ı şefāʿat maḫzenisin yā Resūla'llāh

Emīn eyle Rıżā'yı tābiş-i germiyyet-i ġamdan[1243]
Cemīʿ-i kāʾinātuñ meʾmenisin yā Resūla'llāh

(A 32a, E 82a-82b, İ 148-149, U 72a)

Vaṣfī Muṣṭafā Efendi

Vaṣfī Muṣṭafā Efendi,[1244] Ḥınnāvī-zāde Ḳāżī-ʿasker ʿAlī Efendi'niñ birāder-i kirāmınıñ oġludur. Anaṭolu ḳużātındandır.[1245] بشاشت *Beşāşet* sene 1003 [1594-1595] tārīḫinde vefāt eyleyip Edirne'de ʿammīsi ʿAlī Efendi'niñ yanında medfūndur. Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīf bu maḥalle ḳayd olundu:[1246]

Ruḫuñ mirʾāt-ı vech-i lem-yezeldür yā Resūla'llāh
Cemālüñ maṭlaʿ-ı mihr-i ezeldür yā Resūla'llāh

[1238] Şeyḫ Maḥmūd Rıżāyī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Meḥemmed Rıżāyī Efendi E: eş-Şeyḫ Maḥmūd Rıżāyī Efendi U.
[1239] eş-Şeyḫ Maḥmūd Rıżāyī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1240] Eyyūb el-Enṣārī E: Eyyūb-ı Enṣārī A, İ ve U.
[1241] u derc İ: A ve E nüshalarında yoktur.
[1242] Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīf yādigār olmaġla bu maḥalle ḳayd u derc olundu A, E ve İ: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.
[1243] germiyyet-i ġamdan A, İ ve U: germiyyet E.
[1244] Vaṣfī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1245] ḳużātındandır A, İ ve U: ḳużātından E.
[1246] Ās̱ārından bu naʿt-ı şerīf bu maḥalle ḳayd olundu A, E ve İ: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

(A 32a, E 82b, İ 149, U 72a-72b)

Āgāh Ḥāfıẓ Meḥemmed Bulaḳ Efendi[1247]

Āgāh Ḥāfıẓ Meḥemmed Bulaḳ,[1248] Semerḳand'dan ẓuhūr edip Şevket'den taḥṣīl-i maʿārif ve ḥüsn-i ḫaṭṭ ve tezhībde daḫi kemāli olup ṭarīḳat-ı Naḳşbendī'den daḫi intisāb eylemiş idi. Diyārbekr'de sākin iken, شاعر حقانيت *şāʿir-i ḥaḳḳāniyyet 1140* [1727-1728] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Müretteb dīvānı vardır. Bu naʿt-ı şerīf anıñ güftelerindendir:[1249]

Egerçi ẓulmet-ālūd-ı günāhım yā Resūla'llāh
Seniñ nūruñla reşk-i mihr ü māhım yā Resūla'llāh

Sevād-ı ʿanber-i deryā-yı raḥmet cürm iken Āgāh
Revādır der isem nāme-siyāhım yā Resūla'llāh

(A 32a, E 82b-83a, İ 149-150, U 72b)

Ṣunʿī Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi

Ṣunʿī Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi[1250] bin Caʿfer. Dört kerre şeyḫü'l-İslām olup baʿde'l-ʿazl vefātında Minberḳoruğu Ḥüsām Beg Mescidi'niñ dā'iresinde defn olundu ki Ḳırḳçeşme ḳurbündedir. Tārīḫ-i vefātı:[1251]

الهی ایله صنع اللهه رحمت
İlāhī eyle Ṣunʿu'llāh'a raḥmet 1021 [1612-1613]

Ṭabīʿat-i şiʿriyyesi olup bu naʿt-ı şerīf anlarıñ āsār-ı güzīdeleridir:[1252]

[1247] Āgāh Ḥāfıẓ Bulaḳ Meḥemmed Efendi A ve İ: Āgāh Ḥāfıẓ Meḥemmed Bulaḳ E ve U.
[1248] Āgāh Ḥāfıẓ Meḥemmed Bulaḳ A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1249] Bu naʿt-ı şerīf anıñ güftelerindendir İ: Bu naʿt-ı şerīf andandır A ve E: U nüshasında yoktur.
[1250] Ṣunʿī Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi Ave İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1251] Tārīḫ-i vefātı A ve İ: vefātı E: U nüshasında yoktur.
[1252] olup bu naʿt-ı şerīf anlarıñ āsār-ı güzīdeleridir İ: vardır. Āsār-ı ḳalemidir, bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır A ve E: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

Lisānuñ ʿandelīb-i bāġ-ı vaḥdet yā Resūla'llāh
Dehānuñ menbaʿ-ı lü'lü'-i ḥikmet yā Resūla'llāh

Sezāvār-ı ʿināyet eyle Ṣunʿī bir faḳīrüñdür
Şefāʿat ḳıl ola şāyān-ı raḥmet[1253] yā Resūla'llāh

(A 32a, E 83a, İ 150, U 72b-73a)

Ḳara Çelebi-zāde Şeyḫü'l-İslām ʿAzīz Efendi[1254]

Ḳara Çelebi-zāde, Şeyḫü'l-İslām ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi'dir.[1255] Fetvādan maʿzūlen Burusa'da sākin iken vefāt edip Deveciler Mezāristānı'nda رضاًالله *rıżā'en li'llāh 1068*[1256] tārīḫinde defn olundu. Müdevven tārīḫi ve ās̱ār-ı şiʿriyyesi olup bu naʿt-ı şerīf ol ẕāt-ı latīfiñ teberrükidür:[1257]

Ḥayāt-efzā-yı dildür laʿl-i nābuñ yā Resūla'llāh
Ṣafā-baḫşā-yı cāndur her ḫiṭābuñ yā Resūla'llāh

Ġarīḳ-ı maʿṣıyet ʿAbdü'l-ʿazīz'üñ ʿarż-ı ḥālidür
ʿİnāyet ḳıl buyurulsa cevābuñ yā Resūla'llāh

(A 32b, E 83a-83b, İ 150-151, U 73a)

ʿĀlī Muṣṭafā Efendi

ʿĀlī Muṣṭafā Efendi,[1258] ḫᵛācegāndandır. Āsārı çoḳdur. Ḫuṣūṣā tārīḫi maʿrūfdur. Bāḳī Efendi ile bir senede vefāt edip bu tārīḫi dimişlerdir:

مات العالى وقس عليه الباقى
Māte'l-ʿĀlī ve ḳıs ʿaleyhe'l-Bāḳī 1008 [1599-1600]

1253 raḥmet A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1254 Ḳara Çelebi-zāde Şeyḫü'l-İslām ʿAzīz Efendi A ve İ: ʿAzīz Efendi E ve U.
1255 Efendi'dir A, İ ve U: Efendi E.
1256 ʿAzīz Efendi'nin ölüm yılını belirtmek üzere verilen terkibin sayı değeri, tenvin dahil edildiğinde tam çıkmakta; dahil edilmediğinde 1067'ye karşılık gelmekte olup eserde 1068 olarak gösterilmiştir. Şairin vefatı H. 1068 Rebi'ü'levvel'indedir. [Aralık 1657] Bkz. Müstakim-zâde Süleyman Sadeddîn (1979). *Devhatü'l-meşâyih*. İstanbul: Çağrı Yay. 58.
1257 bu naʿt-ı şerīf ol ẕāt-ı latīfiñ teberrükidür A, E ve İ: ez-cümle bu naʿt anlarıñ güftārıdır.
1258 ʿĀlī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Gelibolu'da Yazıcı-zāde ḳabri civārında türbe-i maḫṣūṣasında medfūndur.[1259] Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anlarıñdır:[1260]

Derūn-ı fikr-i dil dā'im viṣālüñ yā Resūla'llāh
Ümīd-i şemʿ-i ruḫsār-ı cemālüñ yā Resūla'llāh

Umarum idesin ʿĀlī faḳīri luṭfuña maẓhar
Nigāh-ı merḥametdür[1261] hep ḫiṣālüñ yā Resūla'llāh

(A 32b, E 83b-84a, İ 151, U 73a-73b)

Nāmıḳ Meḥemmed Efendi[1262]

Nāmıḳ Meḥemmed[1263] bin İsmāʿīl Burusavī'dir[1264] ve pederi şuʿarādan Derzi-zāde demekle maʿrūf[1265] bir çelebidir. Ḳırḳ yaşına vāṣıl olmadan نخل تجلّی *naḫl-i tecellī 1123* [1711-1712] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Ās̱ār-ı ḳalīlesinden bu güftār-ı ābdār anıñdır:[1266]

Göñül bülbül gibi nālān-ı ḥüsnüñ yā Resūla'llāh
Ola mānend-i gül şāyān-ı ḥüsnüñ yā Resūlallāh

Yüzi yoḳ dergehüñde ʿarż-ı ḥāle Nāmıḳ-ı zāruñ
Meger şefḳat ide iḥsān-ı ḥüsnüñ yā Resūla'llāh

(A 32b, E 84a, İ 151-152, U 73b)

[1259] Bu cümle A, İ ve U nüshalarında bulunmamaktadır.
[1260] anlarıñdır E ve U: anıñdır A ve İ.
[1261] merḥametdir A, E ve İ: maʿrifetdir U.
[1262] Nāmıḳ Meḥemmed Efendi A, İ ve U: Nāmıḳ Meḥemmed E.
[1263] Nāmıḳ Meḥemmed A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1264] Burusavī'dir A, İ ve U: Burusa E.
[1265] maʿrūf A ve E ve İ: maʿrūfdır U.
[1266] bu güftār-ı ābdār anıñdır A ve İ: bu güftār andan yādigārdır E: bu naʿt-ı şerīf U.

Vesīm ʿAbbās Efendi[1267]

Vesīm ʿAbbās Efendi,[1268] eṭibbādandır. Sulṭān Selīm Çārşūsı'nda dükkānı vardır. Ṭıbda ve nücūmda ve fıḳıhda[1269] teʾlīfleri olup müdevven dīvānı daḫi vardır. Ḥacc-ı şerīfden ʿavdet edip vaṭanına geldikde vefāt edip Edirneḳapısı ḫāricinde medfūndur. Bu beyt[1270] iki tārīḫ Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ yādigārıdır:

دردیكه درمان طبیبم ایتمدی باز انجوم

Derdiñe dermān ṭabībim etmedi bāz-ı nücūm[1271] *1173*[1272]

عمریكك مهری بوكون عباسم اولدی منكسف

ʿÖmrüñüñ mihri bu gün ʿAbbās'ım oldu münkesif 1173 [1759-1760]

Ez-cümle[1273] bu naʿt-ı şerīf ās̱ārından yādigārdır:[1274]

Cemīʿ-i enbiyānıñ efḍalisin yā Resūla'llāh
N'ola āḫirde gelseñ evvelisin yā Resūla'llāh

Günāhı çoḳ Vesīm'iñ ḳıl şefāʿat rūz-ı maḥşerde[1275]
Şefīʿ-i müẕnibīniñ ekfelisin yā Resūla'llāh

[1267] Vesīm ʿAbbās Efendi A, E ve U: Ḳāsım ʿAbbās Efendi İ.

[1268] Vesīm ʿAbbās Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1269] ve fıḳıhda A, İ ve U: vefḳde E.

[1270] Bu beyt A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

[1271] bāz-ı nücūm A, E ve U: āzār içün İ.

[1272] Abbas Vesim Efendi'nin vefatını bildirmek üzere verilen tarihin sayı değeri 1174'tür, eserde 1173 olarak gösterilmiştir. Bu mısra *Tuhfe-i Hattâtîn*'de "Derdiñe dermān ṭabībim etmedi yārā nücūm" şeklindedir. Bu hâlde de mısranın sayı değeri 1173'ten fazla çıkar. Bkz. Müstakîm-zâde Süleyman Sa'deddîn (1928). *Tuhfe-i Hattâtîn.* İstanbul: Devlet Matba'ası Yay. 668.

Kaynaklarda Abbas Vesim'in vefatı hakkında farklı tarihler kayıtlıdır. Bursalı Mehmed Tâhir 1175, M. N. Tuman ise 1173 tarihini bildirmektedir. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. III. İstanbul: Matba'a-i Âmire. 242; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay 1164.

[1273] Ez-cümle U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.

[1274] ās̱ārından yādigārdır A, E ve U: andañdır İ.

[1275] Günāhı çoḳ Vesīm'iñ ḳıl şefāʿat rūz-ı maḥşerde A, İ ve U: Günāhım çoḳ Vesīm'iñ ḳıl şefāʿat yā Resūla'llāh E.

(A 32b, E 84b, İ 152, U 73b-74a)

Şerīf Meḥemmed Efendi[1276]

Şerīf Meḥemmed[1277] bin Seyfu'llāh Efendi. Pederi, Mesīḥ Paşa ḳurbünde Seyrek-zāde Mescidi'niñ imāmı idi. Kendi müderris olup baʿdehu انتقال شريف *intiḳāl-i Şerīf 1172* [1758-1759] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Edirneḳapısı ḫāricinde medfūndur. Baʿż-ı ās̱ār-ı şiʿriyyesi olup bu güfte anlarıñ es̱eridir:[1278]

Ẓuhūruñ bāʿis̱-i ʿizz ü saʿādet yā Resūla'llāh
Vücūduñ cümleye ʿayn-ı ināyet yā Resūla'llāh

Başında tāc-ı *mā evḥā* seniñ şānıñdadır *Ṭā-Hā*
Şerīf'e şefḳatiñ ḫālā kerāmet yā Resūla'llāh

(A 33a, E 84b-85a, İ 152-153, U 74a)

ʿAskerī Meḥemmed Efendi

ʿAskerī Meḥemmed Efendi[1279] Edirnevī, zuʿamādandır. Müdevven dīvānı vardır. بحر معرفت *Baḥr-i maʿrifet 1000* [1591-1592] tārīḫinde vefāt eylemişdir.[1280] Güftelerinden bu naʿt-ı şerīf bu maḥalle ḳayd u derc olundu:[1281]

Günehkār ümmete idüp şefāʿat yā Resūla'llāh
Meded eyle meded eyle[1282] yā Resūla'llāh

Özüñdür ʿAskerī'nüñ cānda cānı

[1276] Şerīf Meḥemmed Efendi A, İ ve U: Şerīf Meḥemmed E.
[1277] Şerīf Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1278] anlarıñ es̱eridir U: anıñ es̱eridir A ve E: anıñdır İ.
[1279] ʿAskerī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1280] eylemişdir A ve İ:edip E ve U.
[1281] bu naʿt-ı şerīf bu maḥalle ḳayd u derc olundu İ: bu naʿt bu maḥalle naḳl olundu A ve E: bu naʿt-ı şerīf yādigārdır U.
[1282] meded eyle E ve U: meded A ve İ. Bu mısrada vezin aksamaktadır.

Meded eyle meded eyle[1283] yā Resūla'llāh

(A 33a, E 85a, İ 153, U 74a-74b)

Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī Efendi[1284]

eş-Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī,[1285] Ḳasṭamonu'dan gelip Mestci-zāde'den taḥṣīl-i ʿulūm-ı şerīʿat, baʿdehu Şāh Sulṭān şeyḫi ʿAbdu'llāh Efendi'den ve Şeyḫ Maḥmūd Ḳādirī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat [eyledi]. Ṭop-ḫāne şeyḫi Seyyid Ḫalīl Efendi'ye dāmād olup Piyāle Paşa'da vāḳiʿ ʿArabacı-zāde Tekyesi'ne şeyḫ olmuş idi. Nefy olunup yedi sene mürūrunda ıṭlāḳ ve ḫānesinde sākin iken وصال الشيخ على *viṣālü'ş-şeyḫ ʿAlī 1178* [Aralık 1764-Ocak 1765] tārīḫi Receb'inde intiḳāl edip Cihān-gīr ḳurbünde Aḳarca[1286] Tekyesi'nde medfūndur. Āṣār-ı ṭabīʿatinden ilāhiyyātı ve naʿt-ı şerīfleri vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñ āṣār-ı ḳalemidir:[1287]

Felekler şemʿ-i rūyuñda yanarlar yā Resūla'llāh[1288]
Anıñçün ṭurmayıp dā'im dönerler yā Resūla'llāh

Semālar ile deverān ṭura mı Vāḥidī bir ān
Cemāliñ vaṣf edip sūzān iderler yā Resūla'llāh

(A 33a, E 85a-85b, İ 153-154, U 74b-75a)

Rāşiḥ Meḥemmed Saʿīd Efendi

Rāşiḥ Meḥemmed Saʿīd Efendi[1289] bin Eyyūb. Vānī-zāde demekle maʿrūfdur. Yeñişehr'den maʿzūlen ممتاز بشر *mümtāz-ı beşer 1190*[1290] tārīḫi Ṣafer'inde rıḥlet ve Şāh-zāde Cāmiʿi

---

[1283] meded eyle E ve U: meded A ve İ. Bu beytte vezin aksamaktadır.
[1284] Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī Efendi A: Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī İ: eş-Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī E ve U.
[1285] eş-Şeyḫ ʿAlī Vāḥidī A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1286] Aḳarca A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1287] anlarıñ āṣār-ı ḳalemidir İ: anlarıñdır A ve U: anıñdır E.
[1288] yanarlar İ: yanar pervāne olmuşlar A, E ve U.
[1289] Rāşiḥ Meḥemmed Saʿīd Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1290] Said Efendi'nin ölüm yılınını belirtmek üzere verilen terkibin sayı değeri 990'dur, eserde 1190 olarak gösterilmiştir. Kaynaklarda vefatı H. 1190 [1776-1777] tarihi olarak kayıtlıdır.
Bkz. Filiz Kılıç (hzl.). *Şefkat-i Bağdâdî, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Kültür Bakanlığı e-kitap http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/dosya/1-219127/h/metinsb.pdf [erişim tarihi: 11.10.2012], 63; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay 1164.

ḥareminde defīn-i türbet[1291] olmuşdur. Müretteb dīvānı olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır:[1292]

Reh-i ʿaşḳıñda cān u dil fedādır yā Resūla'llāh
Seniñ ḳurbānıñ olmaḳ bir ṣafādır yā Resūla'llāh

Bu ʿabd-i aḥḳarıñ muḥtāc-ı luṭfuñ Rāşiḥ-i nā-çār[1293]
ʿİnāyet-ḫᵛāh bir ʿāṣī gedādır yā Resūla'llāh

(A 33a, E 85b, İ 154, U 75a)

Reʾfet Aḥmed Beg Efendi

Reʾfet Aḥmed Beg Efendi,[1294] Maḥmūd Beg'iñ oğludur. Zeʿāmeti münāsebetiyle ordu-yı hümāyūnda bulunup قضاء مبرم *ḳażāʾ-i mübrem 1184*[1295] [Kasım-Aralık 1770] tārīḫi Şaʿbān'ında Edirne'de vefāt eylemişdir.[1296] Āṣār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-ı şerīf münteḫabdır:[1297]

Vücūduñ ʿāleme luṭf-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh
Ki ẕātıñ nūr-ı pāk-i Kibriyā'dır yā Resūla'llāh

Ne rütbe rū-siyehse bir ḳuluñdur Reʾfet-i zārıñ
Ümīdi senden iḥsān u ʿaṭādır yā Resūla'llāh

(A 33b, E 85b-86a, İ 154, U 75a)

1291 defīn-i türbet E ve İ: defn U.
1292 anlarıñdır E: anlardandır A ve İ: U nüshasında yoktur.
1293 nā-çār A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1294 Reʾfet Aḥmed Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1295 Hemze bir kabul edildiğinde verilen sayı ile terkibin sayı değeri tam çıkar.
1296 eylemişdir A, İ ve U: etmişdir E.
1297 Āṣār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-ı şerīf münteḫabdır E: Āṣār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-ı şerīf intiḫab olundu A ve İ: Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

Naẓīrā İbrāhīm Efendi

Naẓīrā İbrāhīm Efendi[1298] bin Muṣṭafā̱. Edirneli Kāmī Efendi'niñ birāder-zādesidir. Ḳużātdan iken نظیرای ادیب *Naẓīrā-yı edīb 1188* [1774-1775] tārīḫ̮inde Edirne'de vefāt eylemişdir.[1299] Ās̱ār-ı kes̱īre-i ḳalemi vardır. Ṭabʿ-ı şiʿrīsini is̱bāt içün bu naʿt-ı şerīf ḳayd olundu:[1300]

Der-i luṭfuñ bize dārü'l-emāndır yā Resūla'llāh
Saʿādet reʾfet anda rāygāndır yā Resūla'llāh

Teraḥḥum ile luṭf eyle[1301] Naẓīrā derdmendiñdir
Şefāʿat iltica eyler zamāndır yā Resūla'llāh

(A 33b, E 86a, İ 155, U 75b)

Mücīb Muṣṭafā̱ Efendi

Mücīb Muṣṭafā̱ Efendi[1302] bin Aḥmed.[1303] Manṣūrī-zāde demekle maʿrūfdur. Şām ḳāḍīsı iken ساعت هجرت *sāʿat-i hicret 1139* [Mart-Nisan 1727] tārīḫ̮i Şevvāl'inde vefāt ve Bilāl-i Ḥabeşī raḍıya'llāhu teʿālā̱[1304] ʿanhu yanında defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı ṭabīʿati maʿrūfdur.[1305] Bu naʿt-ı şerīf anıñ olmaḳ üzere mevṣūfdur:[1306]

Benim ḥasretle bīmār-ı tebābım yā Resūla'llāh
Dem-ā-dem sūz-ı hecriñle kebābım yā Resūla'llāh

Ne deñlü cürme müstaġraḳ isem redd itme sulṭānım

[1298] Naẓīrā İbrāhīm Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1299] eylemişdir A, İ ve U: itmişdir E.
[1300] ḳayd olundu A ve İ: ḳayd E: U nüshasında yoktur.
[1301] eyle A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1302] Mucīb Muṣṭafā̱ Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1303] Aḥmed A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1304] teʿālā̱ A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1305] Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1306] Bu naʿt-ı şerīf anıñ olmaḳ üzere mevṣūfdur A, E ve İ: Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf anlarındır U.

Mucīb'im nādimim üftāde-bābım yā Resūla'llāh

(A 33b, E 86b, İ 155, U 75b)

Sūzī Ḥalıcı-zāde Muṣṭafā Efendi[1307]

Sūzī Ḥalıcı-zāde Muṣṭafā Efendi,[1308] Edirne'de maḥkeme kātibi ve Dāye Ḫatun Mescidi'niñ imāmıdır. Bu ḥāl üzere iken النبأ العظيم *en-Nebeü'l-ʿaẓīm*[1309] *1136* [1723-1724] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden müdevven dīvānı olup andan bu güfteler yādigār ḳalmışdır:[1310]

Gül-i bāġ-ı saʿādetdir ʿiẕārıñ yā Resūla'llāh
Ki bülbüldür zebān-ı dür-nis̱ārıñ yā Resūla'llāh

Şefāʿat ilticā eyler ḳapıñda ʿabd-i ʿācizdir
Ġarībiñ Sūzi-i zār ü nizārıñ yā Resūla'llāh

(A 33b-34a, E 86b-87a, İ 156, U 75b-76a)

Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı S̱ālis̱[1311]

Sulṭān Meḥemmed-i S̱ālis̱[1312] bin Murād-ı S̱ālis̱.[1313] Fātiḥ-i Egri demekle maʿrūfdur. Ṭoḳuz sene salṭanatdan ṣoñra غيب *ġayb 1012* [Aralık 1603-Ocak 1604] tārīḫi Receb'inde otuz sekiz yaşında vefāt edip Ceb-ḫāne muḳābilinde küşede vāḳiʿ müstaḳil türbede āsūdedir. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi daḫi[1314] olup bu güfte anıñdır:[1315]

İmtis̱āl-i cāhidū fī'llāh olupdur niyyetüm

[1307] Sūzī Ḥalıcı-zāde Muṣṭafā Efendi A, E ve İ: Sūzī Muṣṭafā Efendi.

[1308] Sūzī Ḥalıcı-zāde Muṣṭafā Efendi A ve İ: Ḥalıcı-zāde U: E nüshasında yoktur.

[1309] Kur'ân-ı Kerîm, Nebe Suresi 78/ 2 "Ani'n-nebe'il-azîmi" "O büyük haberden mi?"

[1310] andan bu güfteler yādigār ḳalmışdır İ:andan bu güfte naʿt-ı şerīf intiḫāb olmuşdur A: andan bu güfte naʿt-ı şerīfdir E: ez-cümle U.

[1311] Sulṭān Meḥemmed Ḫān-ı S̱ālis̱ A, İ ve U: Sulṭān Meḥemmed-i S̱ālis̱ E.

[1312] Sulṭān Meḥemmed-i S̱ālis̱ A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1313] Murād-ı S̱ālis̱ A ve İ ve U: Murādu's̱-S̱ālis̱ E.

[1314] daḫi A ve İ: E nüshasında yoktur.

[1315] Bu cümle U nüshasında yoktur.

Dīn-i İslām'uñ mücerred ġayretidür ġayretüm

Fażl-ı Ḥaḳḳ u himmet-i cünd-i ricālu'llāh ile
Ehl-i küfri ser-be-ser ḳahr eylemekdür himmetüm

Enbiyā vü evliyāya istinādum var benüm
Luṭf-ı Ḥaḳ'dandur müdām ümmīd-i fetḥ u nuṣretüm

Nefs ü mālümle cihānda n'ola ḳılsam ictihād
Hamdü li'llāh var ġazāya ṣad-hezārān raġbetüm

Ey Meḥemmed muʿcizāt-ı Aḥmed-i Muḫtār ile
Umarum maġlūb ola aʿdā-yı dīn ü devletüm

(A 34a,E 87a-87b, İ 156-157, U 76a-76b)

Tā'ib Aḥmed Efendi

Tā'ib Aḥmed[1316] bin ʿOs̱mān Efendi.[1317] Mıṣr ḳāḍīsı iken[1318] Ramażān'da vefāt eyledigi bu mıṣraʿ ile mażbūṭ u muḳayyeddir:[1319]

اولنجه تائب احمد بولدى مسكن صدر مأوايى

Ölünce Tā'ib Aḥmed buldu mesken ṣaḍr-ı me'vāyı 1136 [Mart-Nisan 1724]

Ās̱ār-ı kes̱īresi vardır. *Meşārıḳ Tercemesi* ve *Hümāyūn-nāme* ve *Naṣīḥatü'l-mülūk* bunları iḫtiṣār eylemişdir. Müdevven dīvānı olup ez-cümle[1320] bu naʿt-ı şerīf ḳayd olundu:[1321]

[1316] Tā'ib Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1317] Efendi A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1318] iken A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1319] mażbūṭ u muḳayyeddir U: mażbūṭdur A, E ve İ.
[1320] dīvānı olup ez-cümle U: eşʿārından A, E ve İ.
[1321] ḳayd olundu A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Ġarīḳ-ı baḥr-ı ʿiṣyānım şefāʿat yā Resūla'llāh
Ümīd-i ʿafv [u] ġufrānım şefāʿat yā Resūla'llāh

Sürüp dergāhıña yüzler düçār olmaḳ diler gözler
Ḳuluñ Tā'ib bunu gözler şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 34a, E 87b, İ 157, U 76b)

Muṣāḥib Muṣṭafā Paşa

Muṣāḥib Muṣṭafā Paşa,[1322] Bolevī'dir. Ḥarem-i hümāyūna dāḫil ve vezāretle çıḳıp muṣāḥib-i şehriyārī ve dāmād-ı pādişāhī olup Ḥadīce Sulṭān'ı tezevvüc eyleyip ḳapudan daḫi olmuşdur. Baʿde'l-ʿazl Boġazḥiṣār muḥāfızı iken دولتخانه *devlet-ḫāne 1096* [1684-1685] tārīḫinde vefāt edip saʿādet-ḫāne-i cināna vāṣıl olmuşdur.[1323] Maḫlaṣdan ʿārī eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf anıñdır:[1324]

Hevā-yı nefse cānum mübtelādur yā Resūla'llāh
İşim hep cümleten cürm ü ḫaṭādur yā Resūla'llāh

Yüzün ferş eyleyenlerden der-i devlet-me'ābuñda
Biri de ümmetüñden Muṣṭafā'dır yā Resūla'llāh

(A 34a-34b, E 87b-88a, İ 157-158, U 76b-77a)

Raḥīmī ʿAbdu'r-raḥmān Beg Efendi

Raḥīmī ʿAbdu'r-raḥmān Beg Efendi,[1325] pederi Muṣṭafā Paşa Ḥabeş vālīsi olmaġla Ḥabeşī-zāde diyü maʿrūfdur. Teẕkire-i evvel iken رحلة العاشق *rıḥletü'l-ʿāşıḳ 1140* [1727-1728] tārīḫinde vefāt edip Ḳoca Muṣṭafā Paşa'da defn olundu. Āṣār-ı şiʿriyyesinden müdevven dīvānı olup andan bu naʿt-ı şerīf münteḫabdır:[1326]

[1322] Muṣāḥib Muṣṭafā Paşa A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1323] saʿādet-ḫāne-i cināna vāṣıl olmuşdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1324] anıñdır E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1325] Raḥīmī ʿAbdu'r-raḥmān Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1326] andan bu naʿt-ı şerīf münteḫabdır E: bu naʿt-ı şerīf intiḫāb olunmuşdur A: bu naʿt-ı şerīf andandır İ: ez-cümle U.

Yüzüñ āyīne-i nūr-ı Ḫudā’dır yā Resūla’llāh
Ẓuhūruñ ʿāleme maḥż-ı ʿaṭādır yā Resūla’llāh

N’ola ḫᵛāhende-i luṭfuñ olursa rūz-ı maḥşerde
Raḥīmī ümmetiñden bir gedādır yā Resūla’llāh

(A 34b, E 88a, İ 158, U 77a)

Sālim Meḥemmed Efendi

Sālim Meḥemmed Efendi,[1327] Şeyḫü’l-İslām Mīrzā Muṣṭafā̱ Efendi’niñ oġludur. Ṣadr-ı Rūm’dan maʿzūlen انتقال المرشد *intiḳālü’l-mürşid 1156* [1743-1744] tārīḫi evāḫirinde irtiḥāl ve Ḳalender-ḫāne ittiṣālinde Emīrcü Mektebi ḫāricinde pederleri cenbinde ʿāzim-i dārü’l-cemāl oldu. Āsār-ı pesendīdelerinden bu naʿt-ı nebevī iḫtiyār olundu:[1328]

Reh-i ʿaşḳıñda ben ol ḫāk-i pāyim yā Resūla’llāh
Ki zīrā pāy-ı ʿaşḳa çehre-sāyım yā Resūla’llāh

Der-i luṭfuñda Sālim bendeñim ben zār u giryānım
Egerçi tābiʿ-i nefs ü hevāyım yā Resūla’llāh

(A 34b, E 88b, İ 158-159, U 77a-77b)

Emnī Süleymān Efendi

Emnī Süleymān Efendi,[1329] Selīm-zāde demekle maʿrūfdur. Firārī Ḥasan Paşa’ya dīvān efendisi olmuşdur. سورة التوبه *Sūretü’t-Tevbe 1110* [1698-1699] tārīḫinde vefāt eyleyip Mıṣr’da[1330] medfūndur. Āsār-ı ṭabīʿatinden[1331] bu naʿt-ı şerīf ḳayd olundu:[1332]

[1327] Sālim Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1328] Āsār-ı pesendīdelerinden bu naʿt-ı nebevī iḫtiyār olundu A ve E: Āsār-ı pesendīdelerinden bu naʿt-ı şerīf anıñdır İ: Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.
[1329] Emnī Süleymān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1330] Mıṣr’da A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1331] Āsār-ı ṭabīʿatinden A, E ve U: Āsār-ı şiʿriyyesinden İ.
[1332] ḳayd olundu A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Firāḳuñ āteşiyle sūznāküm yā Resūla’llāh
Dem-ā-dem tīġ-ı hecrüñle helāküm yā Resūla’llāh

Ümīdüm merhem-i elṭāfuñ eyler Emnī-i[1333] zārum
Ġarībüm bī-nevāyum sīneçāküm yā Resūla’llāh

(A 34b, E 88b-89a, İ 159, U 77b)

Dāniş ʿAlī Dede Efendi[1334]

Dāniş ʿAlī Dede Efendi,[1335] şehrīdir. Ādem Dede’den aḫẕ-ı ṭarīḳat ve Lefḳoşe, baʿdehu Ḳuds-i Şerīf Mevlevī-ḫānesi şeyḫi iken الله الحفيظ *Allāhu’l-ḥafīẓ 1095* [1683-1684] tārīḫinde anda[1336] vefāt eylemişdir. Bu naʿt-ı şerīf anıñ ās̱ār-ı laṭīfiñdendir:[1337]

Yüzüñden şuʿle buldı şems-i devlet yā Resūla’llāh
Sözüñden ẓāhir oldı nūr-ı ḥikmet yā Resūla’llāh

Ḳuluñdur Dāniş-i bī-çāreden luṭfuñ dirīġ itme
Aña rūz-ı cezāda[1338] ḳıl şefāʿat yā Resūla’llāh

(A 34b-35a, E 89a, İ 159-160, U 77b-78a)

Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi[1339]

eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi[1340] bin Meḥemmed. Pederi, şırmakeşbaşı[1341] olmuşdur. Ḥekīm Çelebi Zāviyesi şeyḫi Bosnevī ʿOs̱mān Efendi’den aḫẕ-ı ṭarīḳat-ı Naḳşbendiyye ve Ḫāric-i Sūr’da Emīr Buḫārī Tekyesi şeyḫi olmuşdur. Ṣafer’de vefāt edip zāviyesi civārında defn

---

[1333] Emnī-i A, E ve U: Ümmetī İ.
[1334] Dāniş ʿAlī Dede Efendi A ve İ: Dāniş ʿAlī Dede E ve U.
[1335] Dāniş ʿAlī Dede Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1336] anda A ve U: E ve İ nüshalarında yoktur.
[1337] Bu naʿt-ı şerīf anıñ ās̱ār-ı laṭīfiñdendir İ:Bu naʿt-ı şerīf ās̱ār-ı ṭabīʿatindendir A ve E: Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.
[1338] cezā İ: maḥşerde A, E ve U.
[1339] Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī E: eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi U. Ayrıca Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi eserde ilk olarak E 39b, İ 160, U 34b’de geçmektedir.
[1340] eş-Şeyḫ Ḥasan Feyżī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1341] şırma-keşbaşı A, E ve İ: sīm-keşbaşı U.

olunduġuna Rüşdī Aḥmed Efendi bu tārīḫi demişdir:

ایده فیضی جنانی جای و مأوا

İde Feyżī cinānı cāy ü meʾvā 1102 [1690-1691]

Yerine *Ẕeyl-i ʿAṭāyī* tertīb eden oğlu Meḥemmed Şeyḫī Efendi zāviyedārı olmuşdur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden[1342] bu müstezad-ı kebīrden[1343] iki beyt bu maḥalle teẕkīr içün[1344] ḳayd olundu:

Ey pādşeh-i mihter-i iḳlīm-i risālet
Ey[1345] sāye-i Sübḥān
Ser-cümle sipehdür saña aṣḥāb-ı nübüvvet
Sen anlara sulṭān

Geldi ḳapuña ʿacz ile Feyżī-i dil-efgār
Ḳıl aña teraḥḥum
Yoḳdur kerem u luṭfuña çün ḥadd ü nihāyet
İḥsānuña pāyān

(A 35a, E 89a-89b, İ 160, U 78a-78b)

Muḳīm Meḥemmed Efendi

Muḳīm Meḥemmed Efendi[1346] bin Dervīş ʿAlī bin Aḥmed, müderrisīndendir. Ceddi Aḥmed Efendi, Şeyḫü'l-İslām Bahāyī Efendi'niñ birāderidir. ليلة الاثنين *Leyletü'l-is̱neyn 1112* [Temmuz-Ağustos 1700] tārīḫi Ṣafer'inde vefāt edip Eyyūb'da[1347] Yaḥyā-zāde Zāviyesi'nde ecdādı yanında medfūndur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olmaġla[1348] ḳadem-i şerīf ḥaḳḳında bu rubāʿiyi demişdir:[1349]

[1342] Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden A, E ve İ: Ās̱ārından U.
[1343] bu müsteẕad-ı kebīrden A, E ve U: İ nüshasında yoktur.
[1344] bu maḥalle teẕkīr içün A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1345] Ey A, İ ve U: V'ey E.
[1346] Muḳīm Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1347] Eyyūb'da A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1348] Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olmaġla A, E ve İ: Ās̱ārından U.

Ḥażret-i faḫr-i cihān ḳadrine ʿacz olsa sözüñ

Ḫāk-ālūd idegör başdıġı yerlerde yüzüñ

Görmek ise ġarażuñ[1350] maṭlab-ı kevneyni Muḳīm

Ḳıl mücellā ḳadem-i pāki ġubārıyla gözüñ

(A 35a, E 89b, İ 161, U 78b)

Şeyḫ Pertevī Aḥmed Efendi[1351]

eş-Şeyḫ Pertevī Aḥmed Efendi,[1352] Ḥaḳḳı İsmāʿīl[1353] Efendi'niñ ḫalīfesidir. Tekfurṭaġı meşāyiḫındandır. راحت عاقبت *Rāḥat-ı ʿāḳıbet 1182* [1768-1769] tārīḫinde rıḥlet eylemişdir. Dīvān-ı eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf daḫi anlarıñdır:[1354]

Cemāliñ ḳıble-i beytü'l-Ḥarem'dir yā Resūla'llāh

Ḳaddiñ Ṭūbā ḳaşıñ *nūn ve'l-ḳalem*dir yā Resūla'llāh

Der-i luṭfuñda bī-kes Pertevī bīdār-ı ʿaşḳıñdır

Temennā-yı viṣāle ḫayli demdir yā Resūla'llāh

(A 35a-35b, E 90a, İ 161, U 78b-79a)

Ülfetī Ḥasan Efendi

Ülfetī Ḥasan Efendi,[1355] Baġdādī'dir.[1356] Baʿż-ı vüzerāya dīvān kātibi olup نقش الخيال *naḳşu'l-ḫayāl 1122*[1357] [1710-1711] tārīḫinde İstanbul'da vefāt eylemişdir. Bu naʿt-ı şerīf, zāde-i

---

[1349] demişdir A, E ve İ: U nüshasında yoktur. Müellif, her ne kadar "rubâî" diye takdim etmişse de bu manzûme, rubâî kalıbıyla yazılmamıştır. Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün kalıbıyla yazılmış bir nazımdır.

[1350] Görmek ise ġarażuñ A ve İ: Göreyüñ ʿarıżuñ E ve U.

[1351] Şeyḫ Pertevī Aḥmed Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Pertevī Aḥmed Efendi E ve U.

[1352] eş-Şeyḫ Pertevī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1353] Ḥaḳḳı İsmāʿīl A ve E ve İ: İsmāʿīl Ḥaḳḳı U.

[1354] Dīvān-ı eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf daḫi anlarıñdır A, E ve İ: Dīvān-ı eşʿārından bu naʿt-ı şerīf anlarıñ güftārıdır U.

[1355] Ülfetī Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1356] Baġdādī'dir U: Baġdādī E ve İ.

[1357] naḳşu'l-ḫayāl 1122 A ve İ: naḳşu'l-cinān 1122 E ve U.

ṭabīʿatidir. Sālim Efendi teẕkiresinde daḫi[1358] yazmışdır:[1359]

Cenābuñdur sebeb bu kāʾināta yā Resūla'llāh
Şefāʿatdür işüñ dāʾim ʿuṣāta yā Resūla'llāh

Umar maḥşerde senden Ülfetī bī-çāre sulṭānum
Ola manẓūr nigāh-ı iltifāta yā Resūla'llāh

(A 35b, E 90a, İ 161-162, U 79a)

Lebīb Ḥüseyn Efendi

Lebīb Ḥüseyn Efendi,[1360] Anaṭolu ḳużātındandır.[1361] Şāmī Şeyḫ İbrāhīm Efendi'den ṭarīḳat-ı Saʿdiyye'yi aḫẕ eylemişdir. İstanbul'da Ẕi'l-ḳaʿde'de vefāt edip kendi vaṣiyyetiyle vefātına bu tārīḫ Müstaḳīm-zāde Efendi'niñdir.[1362] Bu maḥalle ḳayd olundu:

دیدم تکبیر و استرجاع ایله تاریخ تسلیمن
لبیبانك شفیعی اوله عقباده رسول‌الله

Dedim tekbīr ü istircāʿ ile tārīḫ-i teslīmin
Lebībā'nıñ şefīʿi ola ʿuḳbāda Resūlu'llāh 1181 [1767-1768]

Üsküdar'da Seyyid Aḥmed Deresi'nde medfūndur. Dīvān-ı eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf daḫi anıñ eser-i ḳalemleridir.[1363] Teberrüken bu maḥalle ḳayd u derc olundu:[1364]

Kitāb-ı nuṣretiñ *innā feteḥnā* yā Resūla'llāh

[1358] daḫi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1359] Bkz. Adnan İnce (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Ankara: AKMB Yay. 206-208.
[1360] Lebīb Ḥüseyn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1361] ḳużātındandır A, İ ve U: ḳużātından E.
[1362] İstanbul'da Ẕi'l-ḳaʿde'de vefāt edip kendi vaṣiyyetiyle vefātına bu tārīḫ Müstaḳīm-zāde Efendi'niñdir A, E ve U: Müstaḳīm-zāde vaṣiyyeti üzerine bu tārīḫi söylemişdir İ.
[1363] daḫi anıñ eser-i ḳalemleridir İ: anıñdır A ve E: anlarıñdır U.
[1364] Bu cümle A, E ve U nüshalarında bulunmamaktadır.

Niṣāb-ı rifʿatiñ *naṣran ʿazīzā* yā Resūla’llāh

Meded Dervīş Lebīb iḥsānıña dil-teşne sulṭānım
Zülāl-i merḥametle eyle irvā yā Resūla’llāh

(A 35b, E 90a-90b, İ 162, U 79a-79b)

Ḥāletī ʿAzmī-zāde Muṣṭafā̤ Efendi[1365]

Ḥāletī ʿAzmī-zāde Muṣṭafā̤ Efendi,[1366] ṣadr-ı Rūm’dan maʿzūlen ختم *ḫatm 1040* [Mart-Nisan 1631] Şaʿbān’ında vefāt edip ḫānesi muḳābilinde ʿAlāü’d-dīn Efendi Tekyesi dāʾiresinde defn olunmuşdur. Ā̱s̱ār-ı ḳalemi kes̱ret üzeredir.[1367] Dīvān-ı eşʿārı olup[1368] bu naʿt-ı şerīf anlarıñ es̱erlerindendir:[1369]

Bize eyle ḳıyāmetde şefāʿat yā Resūla’llāh
Ḳoma bizi melāmetde şefāʿat yā Resūla’llāh

Murādı Ḥāletī’nüñ bu ḳapuñdan olmaya ayru
Ḳıla müjgānını çārūb şefāʿat yā Resūla’llāh

(A 35b, E 90b-91a, İ 162-163, U 79b)

Rüşdī Aḥmed Efendi[1370]

Rüşdī Aḥmed Efendi,[1371] ḳużātdandır.[1372] Dört elifde (1111) vefāt edip Merkez Efendi Cāmiʿi dāʾiresinde defn olunup Ḳāżī-ʿasker ʿĀrif Efendi dedigi tārīḫ seng-i mezārında yine ʿĀrif Efendi’niñ ḫaṭṭıyla budur:

[1365] Ḥāletī ʿAzmī-zāde Muṣṭafā̤ Efendi A, E ve İ: Ḥāletī Muṣṭafā̤ Efendi U.
[1366] Ḥāletī ʿAzmī-zāde Muṣṭafā̤ Efendi A ve İ: ʿAzmī-zāde’dir U: E nüshasında yoktur.
[1367] üzeredir A, E ve İ: olup U.
[1368] olup A, E ve İ: daḫi vardır U.
[1369] es̱erlerindendir İ: es̱eridir Ave E: U nüshasında yoktur.
[1370] Rüşdī Aḥmed Efendi A, İ ve U: Rüşdī Aḥmed E.
[1371] Rüşdī Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1372] ḳużātdandır A, E ve İ: ḳużātdan olup U.

مدد كيم بيك يوز اون برده جهاندن كچدی رشدی آه

Meded kim biñ yüz on birde cihāndan geçdi Rüşdī āh 1111 [1699-1700]

Eşʿārı olup bu naʿt-ı şerīf anlardandır:

Senüñ ʿaşḳuña dü ʿālem fedādur yā Resūla'llāh
Bürūc-ı şevketüñ rifʿat-fezādur yā Resūla'llāh

Yüzüne urma ʿişyānuñ ḳuluñdur Rüşdi-i şeydā
Şefāʿat derdine ʿayn-ı şifādur yā Resūla'llāh

(A 36A, E 91a, İ 163, U 79b-80a)

Neylī Aḥmed Efendi[1373]

Neylī Aḥmed Efendi,[1374] Şeyḫü'l-İslām Mīrzā-zāde Şeyḫ Meḥemmed Efendi'niñ birāderidir. Ṣadr-ı Rūmili[1375] ḳāżī-ʿaskeri olup baʿde'l-azl واحدىًّ الذات *vāḥidiyyü'ẕ-ẕāt 1161* [1748] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da birāderi yanında medfūndur. Fużalādan olup āsār-ı ḳalemi çoḳdur.[1376] Müretteb dīvānı vardır. Bu güfte daḫi anıñ eser-i ṭabīʿatidir:[1377]

N'ola şerm ile düşsem ıżṭırāba yā Resūla'llāh
Ser-i mū gitmedim semt-i ṣavāba[1378] yā Resūla'llāh

Düşürme keşmekeş-i intiẓāra merḥamet eyle
Çü Neylī muntaẓırdır fetḥ-i bāba yā Resūla'llāh

(A 36a, İ 163-164, U 80a-80b)

[1373] E nüshasında NeylīAḥmed Efendi'ye ikinci kez yer verilmemiştir. Neylī Aḥmed Efendi'ye ilk olarak A nüshasında 26a'da, İ nüshasında s.125'te, U nüshasında 59b'de rastlanmaktadır.
[1374] Neylī Aḥmed Efendi A ve İ: U nüshasında yoktur.
[1375] Rūmili A ve İ: Rūm U.
[1376] çoḳdur A ve İ: kesret olup U.
[1377] Bu güfte daḫi anıñ eser-i ṭabīʿatidir A: Bu güfte daḫi anıñdır İ: ez-cümle bu naʿt U.
[1378] semt-i ṣavāba A ve U: rāh-ı ṣavāba İ.

Dervīş Ḥüseyn Efendi

Dervīş Ḥüseyn Efendi,[1379] Mevleviyye'dendir.[1380] Yek-çeşmdir. Sulṭān Maḥmūd Ḫān iḥżār u ikrām eyledi. Aṣḥāb-ı maʿārifden olup ḫuṣūṣā mūsiḳīde kemāli olduğu *Kār-ı Nāṭıḳ* nām eserinden maʿlūmdur. İmām-ı sulṭān Ebū Bekr Efendi'de misāfir iken خير الراحمين *ḫayru'r-rāḥimīn 1150* [1737-1738] tārīḫinde rıḥlet ve Üsküdar'da defin-i türbet olundu. Bu naʿt-ı şerīf ol ẕātıñ eseridir:

Cemāliñ mihr-i evc-i intiḫābdır yā Resūla'llāh
Kelāmıñ ḥikmet-i faṣl-ı ḫiṭābdır yā Resūla'llāh

ʿAceb mi ʿazm-i bāġ-ı vaṣf-ı ḥüsnüñ eylese Dervīş
Tehī ḳalmaz varan bir ḫōş meʾābdır yā Resūla'llāh

(A 36a, E 91a-91b, İ 164, U 80b)

Ṭāhirī ʿAbdu'llāh Efendi[1381]

Ṭāhirī ʿAbdu'llāh Efendi,[1382] Burusa şuʿarāsındandır. وقت انتقال *Vaḳt-i intiḳāl 1088* [1677-1678] tārīḫinde anda vefāt eylemişdir. Bektāşiyye'dendir.[1383] Müretteb dīvānı vardır. Bu güfte anıñdır:[1384]

Ṣıfātuñ ʿaddine yoḳdur nihāyet yā Resūla'llāh
Ṣalātuñ emrine çoḳdur saʿādet yā Resūla'llāh

Ẕünūbuma naẓar itme kerem senden ḳuṣūrum çoḳ
Bu Ṭāhirī faḳīre it şefāʿat yā Resūla'llāh

(A 36b, E 91b, İ 164-165, U 80b-81a)

[1379] Dervīş Ḥüseyn Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1380] Mevleviyye'dendir A, İ ve U: Mevlevīdir E.
[1381] Ṭāhirī ʿAbdu'llāh Efendi A, İ ve U: Ṭāhirī ʿAbdullāh E.
[1382] Ṭāhirī ʿAbdu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1383] Bektāşiyye'dendir A, E ve İ: Bektāşiyye'den U.
[1384] Bu güfte anıñdır A, E ve İ: Ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

Vaʿdī Meḥemmed Efendi

Vaʿdī Meḥemmed Efendi,[1385] Burusa'da maḥkeme ḳātiblerindendir.[1386] خير البريه *Ḫayru'l-beriyye 1058* [1648-1649] tārīḫinde vefāṭ edip Şerefü'd-dīn Cāmiʿi'nde defn olunmuşdur. Eşʿārından bu güfte bu maḥalle ḳayd olundu:[1387]

Ḳapuñda şāhlar kemter gedādur[1388] yā Resūla'llāh
Gedā-yı āstānuñ pādişādur yā Resūla'llāh

Ne ḥaddüm var ki naʿtuñ naẓm idem Vaʿdī gibi ancaḳ
Ḥużūruñda hemān ḥüsn-i edādur yā Resūla'llāh

(A 36b, E 91b-92a, İ 165, U 81a)

Şehrī Meḥemmed Efendi

Şehrī Meḥemmed Efendi,[1389] müderrisīndendir.[1390] Dürrī-zāde etbāʿındandır. كوثر جنت *Kevs̱er-i cennet 1179* [1765-1766] tārīḫinde vefāt eyledi. Bu güfte-i laṭīf anıñ es̱erindendir:[1391]

Hevā-yı nefsle taḳvā-yı Ḫudā'yım yā Resūla'llāh
Cenābıñdan ṭalebkār-ı devāyım yā Resūla'llāh

Kerem ḳıl ey şeh-i taḫt-ı risālet Şehri-i zāra
Şefāʿat sā'il[i] müflis gedāyım yā Resūla'llāh

(A 36b, E 92a, İ 165, U 81a)

1385 Vaʿdī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1386 ḳātiblerindendir A, E ve U: ḳātib idi İ.
1387 güfte bu maḥalle ḳayd olundu A, E ve İ: güfte-i naʿt-ı şerīf U.
1388 gedādır A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
1389 Şehrī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
1390 müderrisīndendir A, E ve İ: müderrisīnden olup U.
1391 güfte-i laṭīf anıñ es̱erindendir İ: güfte anıñdır A: güfte anlarıñdır E: U nüshasında yoktur.

Mecdī Meḥemmed Efendi

Mecdī Meḥemmed Efendi[1392] Anaṭolu ḳāżī-ʿaskeri olup dīvāna giderken ḫānesi nerdübānından bi-ḳażā'illāhi teʿālā̱ düşüp[1393] bir ḳaç gün[1394] mürūrunda سلوك الشريعت *sülūkü'ş-şerīʿat 1128*[1395] tārīḫi Rebīʿü'l-āḫir'inde vefāt edip Üsküdar'da defn olunmuşdur. Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anıñdır. Bu maḥalle taḥrīr olundu:[1396]

Ḳanı bir ʿāşıḳ-ı ṣādıḳ ki diye dāʾimā Allāh

Ḳanı bir ṭālib-i fāʾiḳ ki diye dāʾimā Allāh

Bu Mecdī vaṣl-ı dil-dārı o miskīn ki ide zārı

Dilinde hem olup cārī ki diye dāʾimā Allāh

(A 36b, E 92b, İ 166, U 81a-81b)

Şehsüvār-zāde Meḥemmed Paşa[1397]

Şehsüvār-zāde Meḥemmed Paşa,[1398] maḫlaşı Ġāzī'dir.[1399] Ḥarem-i hümāyūndan vezāretle çıḳup Muṣul, Şām ve Mıṣr vālīsi olup غازیء مجاهد *ġāzī-i mücāhid 1071* [1660-1661] tārīḫinde ḳatl olundu. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu beyt anıñ ṭabʿ-ı nüvāzındandır:[1400]

Sūd-ı sevdā-gerī-i naḳd-i viṣāl

Ġāziyā bir ḫayāl-i ḫām oldı

(A 36b, E 92b, İ 166, U 81b)

1392 Mecdī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

1393 düşüp A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

1394 gün A ve İ: māh U: E nüshasında yoktur.

1395 Mecdî'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 1127 [1715] olduğu hâlde, eserde 1128 olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda vefatı H. 1128 yılının Rebiü'l-âhir ayında [Mart-Nisan 1716] olduğu kayıtlıdır. Adnan İnce (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Ankara: AKMB Yay. 614; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay 906.

1396 Ās̱ār-ı şiʿriyyesinden bu güfte anıñdır. Bu maḥalle taḥrīr olundu A, E ve İ: Ās̱ārından bu güfte taḥrīr olundu U.

1397 Şehsüvār-zāde Meḥemmed Paşa A, E ve İ: Meḥemmed Paşa U.

1398 Şehsüvār-zāde Meḥemmed Paşa A ve İ: Şehsüvār-zāde'dir U: E nüshasında yoktur.

1399 Ġāzī'dir A, E ve U: ḳāḍī'dir İ.

1400 anıñ ṭabʿ-ı nüvāẕındandır İ: anıñdır A veE: anlarıñdır U.

Şuʿūrī Ḥasan Efendi

Şuʿūrī Ḥasan Efendi,[1401] Ḥaleb'den gelip māliye ḳalemine kātib olmuşdur. *Ferheng-i Cihān-gīrī*'yi terceme edip kendi nāmına meşhūr olmuşdur. سوخته دل *Sūẖte-dil 1105* [1693-1694] tārīẖinde vefāt eyleyip Üsküdar'da medfūndur. Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu güfte anıñdır:[1402]

ʿAlīl-i ʿillet-i cürm ü ẖaṭāyum yā Resūla'llāh
Esīr-i reʾfet u luṭf u ʿaṭāyum yā Resūla'llāh[1403]

Şuʿūrī ʿāṣiyüm güm-kerde-rāh-ı deşt-i ʿiṣyānum
Meded-ẖᵛāh-ı delīl [ü] reh-nümāyum yā Resūla'llāh

(A 37a, E 92b-93a, İ 166-167, U 81b-82a)

Şināsī Meḥemmed Efendi

Şināsī Meḥemmed Efendi,[1404] Rūz-nāmeci-zāde.[1405] H̱ōş-liḳā olmaġla Küçük H̱ünkār demekle maʿrūfdur. Faṣīḥ-i Mevlevī'niñ şākirdidir. Edirne'de vefāt [eylemişdir]. Bu mıṣraʿ tārīẖidir:[1406]

جهانك هيچ معارف آشناسى قالمدى ايوا
Cihānuñ hīç maʿārif āşināsı ḳalmadı eyvā 1114[1407]

Bu naʿt-ı şerīf anıñ güftesidir:[1408]

Yoluñdur aṣfiyāya hep mesālik yā Resūla'llāh

[1401] Şuʿūrī Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1402] Ās̱ār-ı ṭabīʿatinden bu güfte anıñdır E: Ās̱ārından bu güfte intiẖāb olundu A ve İ: Ās̱ārından bu güfte anıñdır U.
[1403] Bu mısra E nüshasında maktaʿ beytinde mahlasın bulunduğu mısradan sonra gelmektedir.
[1404] Şināsī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1405] Rūz-nāmeci-zāde A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1406] Bu mıṣraʿ-ı tārīẖidir A, E ve İ: tārīẖidir U.
[1407] Şinâsî Efendi'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 1113 [1701-1702]'dir, eserde 1114 [1702-1703]olarak gösterilmiştir.
[1408] anıñ güftesidir A, İ ve U: anıñdır E.

Ḳapuñ ervāh-ı ʿulvīye memālik yā Resūla’llāh

Şināsī bendeñe dāru’ş-şifā ḫāk-i derüñ besdür[1409]
Yüzüm sürsem gider ʿiṣyān-ı hālik yā Resūla’llāh

(A 37a, E 93a, İ 167, U 82a)

Ṣabīḥ Aḥmed Efendi

Ṣabīḥ Aḥmed Efendi,[1410] Müneccimbaşı ʿAbdu’llāh Efendi’niñ birāderidir. Ġalaṭa’da vāḳiʿ Frenk gümrügünde baş kātib idi. Ṭarīḳat-ı ʿaliyyede Ḫᵛāce Meḥemmed Emīn Toḳadī’niñ müntesiblerindendir. استاد الاثر *Üstādu’l-eser 1198* [Kasım-Aralık 1783] tārīḫi Muḥarrem’inde fücʾeten vefāt eyleyip Üsküdar’da defn olundu. *ʿÖrfī Dīvānı*’nı şerḥ eylemişdir. Müretteb dīvānı vardır.[1411] Bu güfte anlarıñdır:

Bütūnuñ maṭlaʿ-ı ṣubḥ-ı hüviyyet yā Resūla’llāh
Şüʾūnuñ mihr-i ʿālem-tāb-ı raḥmet yā Resūla’llāh

ʿİnāyet ḳıl Ṣabīḥ-i maʿṣıyetkārı şefāʿatdan
Meded maḥrūm ḳılma eyle şefḳat yā Resūla’llāh

(A 37a, E 93b, İ 167-168, U 82a-82b)

Medḥī Muṣṭafā Efendi

Medḥī Muṣṭafā Efendi,[1412] Hüdāyī Maḥmūd Efendi’niñ Burusa’da ḫalīfesi olan Eyyūb Efendi’niñ oğlu Yūsuf Çelebi’niñ oğludur. Ṭarīḳı üzere Mekke ḳāḍīsı olup anda لعلكم تتقون *leʿalleküm tetteḳūn*[1413] *1146* [1733-1734] tārīḫinde vefāt eylemişdir. Eşʿārı vardır. Bu güfte anıñdır:[1414]

[1409] deriñ besdir A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1410] Ṣabīḥ Aḥmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1411] vardır A, E ve İ: olup ās̱ārından U.
[1412] Medḥī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1413] Kur’ân-ı Kerîm, Bakara Suresi 2/21 “lealleküm tettekun”, “umulur ki korkarsınız.”
[1414] Eşʿārı vardır. Bu güfte anıñdır A, E ve İ: Ṭabīʿat-ı şiʿriyyesi olup ez-cümle bu güfte anlarıñdır U.

Cebīniñ āyet-i nūr-ı Ḫudā'dır yā Resūla'llāh
ʿİzār-ı tābnākiñ *Ve'ḍ-ḍuḥā'*dır yā Resūla'llāh

Ne deñlü mücrim ise yine kendi ġarībiñdir[1415]
Ḳuluñ Medḥī şefāʿat müddeʿādır yā Resūla'llāh

(A 37a, E 93b-94a, İ 168, U 82b)

Muḫliṣ Meḥemmed Paşa[1416]

Muḫliṣ Meḥemmed Paşa, pederi[1417] Ṣarı ʿAlī Paşa 1085 [1674-1675] senesinde fevt ve kendi ḳubbe-nişīn iken fevt 1099 [1687-1688], ikisi daḫi Edirneḳapısı'nda medfūndurlar. Muḫliṣ-i mezbūruñ şiʿri vardır. Bu beyt anıñdır:

Merḥabā ey feyż-baḫş-ı sīne-i aṣḥāb-ı dil
Pertev-i ḥüsnüñ nigārā mihr-i ʿālem-tāb-ı dil

(A 37b, E 94a, İ 168-169)

Hindī-zāde ʿAbdu'r-raḥmān Efendi[1418]

Ümmī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi,[1419] şehrīdir. Hindī-zāde diyü maʿrūfdur. Ṣu nāẓırı olup vaḳtinde nāẓırlara īrād-ı küllī peydā olmaġa vesīle olmuşdur. علام الغيوب *ʿAllāmü'l-ġuyūb*[1420] *1190* [1776-1777] tārīḫinde vefāt ve Üsküdar'da ʿazm-i cennāt[1421] eyledi. Bu naʿt-ı şerīf ol ẕāt-ı laṭīfiñ eseridir:[1422]

Görünür ḳāmetiñ nūr-ı dıraḫşān yā Resūla'llāh

[1415] Bu mısrada vezin aksamaktadır.
[1416] Muḫliṣ Meḥemmed Paşa ile ilgili U nüshasında bilgi yoktur.
[1417] Muḫliṣ Meḥemmed Paşa pederi A ve İ: E nüshasında yoktur.
[1418] Hindī-zāde ʿAbdu'r-raḥmān Efendi A ve İ: Ümmī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi E ve U.
[1419] Ümmī ʿAbdu'r-raḥmān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1420] Kur'ân-ı Kerîm, Mâide Suresi 5/109 "allamü'l-guyûb", "gizlilikleri hakkıyla bilen."
[1421] ʿazm-i cennāt A, E ve U: ʿazm-i cinān İ.
[1422] Bu naʿt-ı şerīf ol ẕāt-ı laṭīfiñ eseridir A ve İ: Bu naʿt-ı şerīf eser-i ṭabʿ-ı laṭīfidir E: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

Olurdu başdıġıñ yerler dür-efşān[1423] yā Resūla'llāh

Temennā-yı şefāʿatdir ġaraż çün naʿt-i pākiñden
Meded ḳıl Ümmi-i zāra perīşān yā Resūla'llāh

(A 37b, E 94a-94b, İ 169, U 82b-83a)

Ḥāẕıḳ Meḥemmed Efendi

Ḥāẕıḳ Meḥemmed Efendi[1424] bin Ebū Bekr. Erżurūm müftīsi olup baʿde'l-ʿazl İstanbul'da الشيخ المقدس *eş-Şeyḫu'l-muḳaddes 1076* [Mart-Nisan 1666] tārīḫi Leyle-i Ḳadir'de vefāt eyleyip Üsküdar'da defn olunmuşdur. Müretteb[1425] dīvānı vardır. Bu naʿt-ı şerīf anıñ[1426] eser-i ḳalemidir:[1427]

Ser-ā-ser olmışum cürm ü ḳabāḥat yā Resūla'llāh
Baña senden olur olsa ʿināyet yā Resūla'llāh

Faḳīrüñ derdmendüñ bir gedā-yı müstemendüñdür
Ḳapuñda Ḥāẕıḳ-ı pür-cürm ü ʿillet yā Resūla'llāh

(A 37b, E 94b, İ 169, U 83a)

Faṣīḥī Ḥasan Efendi

Faṣīḥī Ḥasan Efendi,[1428] Ṭosyalı'dır. Müderrisīnden iken محنتخانه *miḥnet-ḫāne 1154*[1429] [1741-1742] tārīḫinde bu miḥnet-ḫāneden[1430] ʿazm-i rāḥat-ḫāne-i cennet eylemişdir. Bu naʿt-ı şerīf anıñdır:

[1423] dür-efşān U: dıraḫşān A, E ve İ.
[1424] Ḥāẕıḳ Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1425] Müretteb A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1426] anıñ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1427] Bu naʿt-ı şerīf anıñ eser-i ḳalemidir A, E ve İ: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.
[1428] Faṣīḥī Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1429] miḥnet-ḫāne: maḥabbet-ḫāne A, E ve U: İ nüshasında yoktur. Müellif yahut müstensih sehven "mahabbet-hâne" yazmıştır. Bu ibarenin sayı değeri 1106'dır. Doğrusu "mihnet-hâne"dir, çünkü ibarenin sayı değeri metinde gösterilen 1154'e karşılık gelir. Ayrıca Râmiz, şairin H. 1156 [1743] yılında vefat ettiğini bildirmektedir. Bkz. Sadık Erdem (hzl.) (1994). *Râmiz, Âdâb-ı Zurafâ.* Ankara: AKMB Yay. 240.
[1430] bu miḥnet-ḫāneden A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Cemāliñ pertevi[1431] mirʾāt-ı ʿālem yā Resūla'llāh
Żiyā-yı perteviñdir rūḥa ādem yā Resūla'llāh

Seni medḥ etmeyip daḫi Faṣīḥī kimi medḥ etsin
Yaradılmış mı var senden mükerrem yā Resūla'llāh

(A 37b, E 94b-95a, İ 170, U 83a-83b)

Şeyḫ Ḫalef Meḥemmed Efendi[1432]

eş-Şeyḫ Ḫalef Meḥemmed Efendi,[1433] Baġdādī'dir. Ṭarīḳ-ı Ḳādiriyye'den ḫilāfet ve Ḳubbe Tekye'de şeyḫ olmuşdur.[1434] Şeyḫ Süleymān Efendi-zāde el-Ḥācc Meḥemmed Emīn vefāt eyledikde cā-nişīn-i irşād u ṭarīḳat olmuş idi. شيخ المقبولين *Şeyḫu'l-maḳbūlīn 1179* [1765-1766] tārīḫinde rıḥlet ve Ḳāsım Paşa'da şeyḫ-i mezbūruñ yanında defīn-i türbet oldu.[1435] Bu naʿt-ı şerīf anıñ yādigārıdır:[1436]

Göñülde āteş-i ʿaşḳıñ nihāndır yā Resūla'llāh
Velī nār-ı maḥabbet bī-emāndır yā Resūla'llāh

Ḫalef ḳurbānıñ olsun bendegānından şümār eyle
Seniñ ḳurbānıñ olmaḳ aña şāndır yā Resūla'llāh

(A 37b-38a, E 95a, İ 170, U 83b)

ʿİzzī Meḥemmed Efendi

ʿİzzī Meḥemmed Efendi,[1437] Van'dan ẓuhūr edip baʿż-ı vüzerāya dīvān kātibi olup seyr [ü] seyāḥat üzere iken Şirvān vālīsiniñ yanında bulunduğu eyyāmda, سوخته دل *sūḫte-dil 1105*

[1431] pertevi İ: pertevidir A, E ve U.
[1432] Şeyḫ Ḫalef Meḥemmed Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ Ḫalef Meḥemmed Efendi E ve U.
[1433] eş-Şeyḫ Ḫalef Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1434] olmuşdur E ve U: A ve İ nüshalarında yoktur.
[1435] defīn-i türbet oldu A ve İ: defīn-i türbet olundu E: medfūndur U.
[1436] Bu naʿt-ı şerīf anıñ yādigārıdır A, E ve İ: Ez cümle bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır U.
[1437] ʿİzzī Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[Mayıs-Haziran 1694] tārīḫi Şevvāl'inde vefāt eylemişdir. Bu naʿt-ı şerīf anıñdır:[1438]

Kemāl-i ḥüsn ile bedrü'd-dücāsın[1439] yā Resūla'llāh
Celāl-i ʿizz ile fevḳa'l-ʿalāsın yā Resūla'llāh

Yoluñda ʿİzzi-i bī-dil yanar ḫacletle maḥv olmuş
Senüñdür luṭf u iḥsān pür-seḫāsın yā Resūla'llāh

(A 38a, E 95a-95b, İ 170-171, U 83b-84a)

Reşīd Ḥasan Efendi

Reşīd Ḥasan Efendi[1440] bin Rüşdī Aḥmed Efendi. Ḳużātdan idi. شرف توقع *Şeref-i tevaḳḳuʿ 1156* [1743-1744] tārīḫinde hammāmda fücʾeten vefāt edip Merkez Efendi dāʾiresinde pederi yanında defn olunmuşdur. Lüġazda maḥāreti vardır. Müretteb dīvānı daḫi[1441] vardır. Bu naʿt-ı şerīf andan yādigārdır:[1442]

Kerem ḳıl bendeñe mihmānıñ olsun yā Resūla'llāh
Ne var şāyeste-i iḥsānıñ olsun yā Resūla'llāh

Reh-i ʿaşḳıñda cān virmek baña bīmār-ı ṣıḥḥatdir
Reşīd-i ḫaste-dil[1443] ḳurbānıñ olsun yā Resūla'llāh

(A 38a, E 95b, İ 171, U 84a)

Ṣıdḳī Süleymān Efendi

Ṣıdḳī Süleymān Efendi,[1444] Ḳanlıca'da yaz u ḳış kendi yalısında ārām üzere iken ḳayıḳdan deryāya düşüp ġarḳ olmuşdur. Cesedini iḫrāc ve defn eyledikleri bu mıṣraʿ ile mażbūṭdur:[1445]

[1438] Bu naʿt-ı şerīf anıñdır A, E ve İ: ez-cümle U.
[1439] bedrü'd-dücāsın E ve U: bedr-i dücāsın A ve İ.
[1440] Reşīd Ḥasan Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1441] daḫi A ve E: İ ve U nüshalarında yoktur.
[1442] Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1443] ḫaste-dil A, E ve İ: dil-ḫaste U.
[1444] Ṣıdḳī Süleymān Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1445] mıṣraʿ ile mażbūṭdur A, E ve İ: mıṣraʿ-ı tārīḫidir U.

طالدی یمّ رحمته صدقی سلیمان

Ṭaldı yemm-i raḥmete Ṣıdḳī Süleymān 1152 [1739-1740]

Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup ez-cümle[1446] bu naʿt-ı şerīf anlarıñdır:[1447]

Sen ol maḥbūb-ı Rabbü'l-ʿālemīnsin yā Resūla'llāh
Resūl-i muḥterem şāh-ı güzīnsin yā Resūla'llāh

Niçün maḳbūl-i Ḥaḳḳ[1448] olmaz niyāz-ı ümmetiñ Ṣıdḳī
Ḥabīb-i Kibriyā vü nāzenīnsin yā Resūla'llāh

(A 38a, E 95b-96a, İ 172, U 84a-84b)

ʿĀrif ʿAbdü'l-bāḳī Efendi

ʿĀrif ʿAbdü'l-bāḳī Efendi,[1449] pederi Meḥemmed Efendi tersānede maḫzen kātibi idi. Ṣadr-ı Rūmili olup defʿa-i s̱ānīde ʿazlinden bir sene mürūrunda Şevvāl'de vefāt eyleyip Eyyūb Türbesi ittiṣālinde ḳabri maʿrūfdur. Vehbī Seyyid Ḥüseyn Efendi rıḥletine [bu] tārīḫi demişdir:

کیدوب عارف افندی قالدی اسمی دهرده باقی

Gidüp ʿĀrif Efendi ḳaldı ismi dehrde bāḳī 1125 [1713-1714]

Ās̱ārından *Miʿrāciyye* ve sāʾir ber-güẕārı vardır. Bu beyt-i laṭīf anıñ es̱er-i ḳalemidir:[1450]

Kenʿāniyān-ı ḫasreti itmiş ẕelīl ü ḫᵛār
Ol Yūsuf-ı melāhati Mıṣra ʿazīz iden

(A 38b, E 96a-96b, İ 172, U 84b)

[1446] ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.
[1447] anlarıñdır U: anıñdır A, E ve İ.
[1448] Ḥaḳḳ A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1449] ʿĀrif ʿAbdü'l-bāḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1450] vardır. Bu beyt-i laṭīf anıñ es̱er-i ḳalemidir A, E ve İ: ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.

Ḥıżır Beg Efendi

Ḥıżır Beg Efendi,[1451] pederi Celālü'd-dīn Efendi ve ceddi Naṣrü'd-dīn Ḫᵛāce'dir. Kendileri taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra bir emr żımnında Burusa'ya Ebu'l-fetḥ Sulṭān Meḥemmed Ḫān iḥżār edip Yıldırım Ḫān Medresesi'ne müderris eylemiş idi. İstanbul fetḥi müyesser olduḳda ibtidā ḳāḍī olup ḳayd-ı ḥayāt ile ḫıdmet eyledi. Vefātında Vefā ḳurbünde Vanīḳ Şücāʿ Mescidi'niñ miḥrābı öñünde defn olunduğuna لا زال عليه الرحمة *lā zāle ʿaleyhi'r-raḥmetü 863* [1458-1459] tārīḫ olmuşdur. Ḥıżır maḫlaṣıyla ʿArabī ve Fārisī ve Türkī eşʿārı vardır. Türkī eşʿārından bu beyt intiḫāb olundu:[1452]

Gül leşkeri ḫaberlerini[1453] lāleden ṣoruñ
Kim şimdi geldi tozı ayağındadur yüzi[1454]

Āṣār-ı ḳaleminden *Tefsīr-i Şerīf* ve maʿrūf *Ḳaṣīde-i Nūniyye* ve sā'ir te'līfleri vardır. Üç oğlu olup biri Ḫᵛāce Sinān Paşa'dır. İsmi Yūsuf'dur. Tārīḫ-i vefātı budur:

والسلام على من اتبع الهدى
Ve's-selāmü ʿalā men ittebeʿa'l-hüdā[1455] *891* [1486]

ve biri daḫi Aḥmed Paşa'dır. Tārīḫ-i vefātı budur:

موت المحبت
Mevtü'l-maḥabbet 891[1456]

ve biri daḫi Yaʿḳūb Paşa'dır. Tārīḫ-i vefātı budur:

تبديل حلاوت

[1451] Ḥıżır Beg Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1452] vardır. Türkī eşʿārından bu beyt intiḫāb olundu A, E ve İ: olup ez-cümle bu naʿt-ı şerīf U.
[1453] ḫaberlerini A, İ ve U: ḫaber E.
[1454] yüzi İ: A, E ve U nüshalarında yoktur.
[1455] Kur'ân-ı Kerîm, Tâ-Hâ Suresi 20/47, "Selâm doğru yola uyanlara olsun!"
[1456] Aḥmed Paşa'nın ölüm yılını göstermek üzere verilen terkibin sayı değeri 927 [1520-1521]'dir, eserde 891 [1486] olarak gösterilmişir.

Tebdīl-i ḥalāvet 891 [1486]

(A 38b, E 96b-97a, İ 172-173, U 84b-85a)

Baldır-zāde Selīsī Şeyḫ Meḥemmed Efendi[1457]

Selīsī eş-Şeyḫ Meḥemmed Baldır-zāde[1458] bin Muṣṭafā. Toḳat'dan ẓuhūr ve Burusa'da tavaṭṭun edip pederinden Cāmiʿ-i Kebīr ḫiṭābeti ve Ḥiṣār Cāmiʿi'niñ imāmeti ḳalmış iken terk edip müderris olmuşdur. Mekke'den maʿzūlen teḳāʿüd edip Burusa Yeñişehri maʿīşet olmuş idi. الذكر الحكيم *eẕ-Ẕikru'l-ḥakīm 1060* [Haziran-Temmuz 1650] tārīḫi Receb'inde vefāt eylemişdir. Maḥrūse-i Burusa'da intiḳāl eden[1459] ʿulemā vü meşāyiḫ[i] cemʿ ü taḥrīr edip vaḳtine dek bir eẟer olmuşdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu beyt anıñdır:[1460]

Şu rütbe ḫusrev-i dey sīm-i berfi itdi niẟār
Eşigin itdi gümüşden cemīʿ-i bāy u gedā[1461]

(A 39a, E 97a, İ 173-174, U 85a-85b)

Müstaḳīm-zāde el-Ḥācc Meḥemmed Efendi

Müstaḳīm-zāde el-Ḥācc Meḥemmed Efendi,[1462] pederi Meḥemmed Müstaḳīm Efendi Edirne'den maʿzūl olduḳdan ṣoñra rıḥlet انّ اكرمكم عندالله اتقاكم *inne ekrameküm ʿinde'llāhi etḳāküm*[1463] *1124* [1712-1713] tārīḫinde Şırt Tekye ḳurbünde defn olundu. Kendileri, Mürekkebciler ḳapısında vāḳiʿ Ṣadr-ı aʿẓam Ḥasan Paşa'nıñ binā eyledigi medreseniñ müderrisi iken vefāt ve pederi yanında مستقيم جماعت *Müstaḳīm-cemāʿat 1164* [Kasım-Aralık 1750] tārīḫi

---

1457 Baldır-zāde Selīsī Şeyḫ Meḥemmed Efendi A ve İ: Selīsī eş-Şeyḫ Meḥemmed E ve U.

1458 Selīsī eş-Şeyḫ Meḥemmed Baldır-zāde A: Baldır-zāde Selīsī Şeyḫ Meḥemmed Efendi İ: Baldır-zāde E ve U.

1459 eden A ve İ: edip E ve U.

1460 Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu beyt anıñdır A, E ve İ: ez-cümle U.

1461 İ nüshasında bu beytten farklı olarak iki beyt vardır:

ʿĀlem-i tecrīdide ṣahbā-yı ġam nūş itmişüm
Bu ʿalāyıḳdan özüm bi'l-merre medhūş itmişüm

Bulmazam bu neşʾede dünyā ve *mā fīhā* nedür
Mülk [ü] māl ü ḫānümānı hep ferāmūş itmişüm

1462 Müstaḳīm-zāde el-Ḥācc Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

1463 Kur'ân-ı Kerîm, Hucurât Suresi 49/13 "inne ekrameküm inde'llahi etkaküm", "Muhakkak ki Allah katında en değerli olanınız, O'ndan en çok korkanınızdır."

Muḫarrem'inde defn olundu. Ez-cümle[1464] bu dört beyt anıñ ās̱ār-ı ber-güzīdelerinden olup teberrüken bu maḳāmda derc ü taḥrīr olundu:[1465]

Cismini itmez telef ḳabrinde bālī[1466](?) olmaya
On gürūhı ḥıfẓ ider Raḥmān tā rūz-ı cezā

Enbiyā ile şehīdān oḳuyan Ḳur'ān müdām
ʿİlmi ile ʿāmil olan ẕikr idenler dā'imā

Eyleyen ḫāliṣ maḥabbet oḳuyan li'llāh eẕān
Hem murābıṭ ṭaʿn ile meyyit olanlar bī-mirā

Hem ḫayırlı dōst olanlar ondur anuñ cümlesi
Yazdı *büşrā'l-mü'minīn*de baḳ yerine zāhidā

(A 39a, E 97a-97b, İ 174-175, U 85b-86a)

Rāşid Meḥemmed Efendi

Rāşid Meḥemmed Efendi,[1467] pederi Burusa'dan maʿzūl Malāṭī Muṣṭafā Efendi'dir. Kendileri müderris olup es̱nā-yı tedrīsinde vezāret pāyesiyle devlet-i Ṣafeviyye'ye sefāretle irsāl olunmuşdur. Geldikde vaḳʿa-nüvīs-i devlet olup Naʿīmā'nıñ ẕeyli olan tārīḫ bunlarındır. Ṭarīḳı üzere Anaṭolu ḳāżī-ʿaskeri olup birāderi Esedu'llāh Efendi gibi füc'eten سعادت الانتقال *saʿādetü'l-intiḳāl 1148* [Haziran-Temmuz 1735] tārīḫi Ṣafer'inde rıḥlet-i āḫiret ve Zincirliḳuyu muḳābilinde İdrīs Efendi Mezāristānı'nda defīn-i türbet olunmuşdur. Müretteb dīvānı olup bu güfte Sālim Efendi'niñ teẕkiresinde ẕikr olunmuşdur:[1468]

[1464] Ez-cümle U: A, E ve İ nüshalarında yoktur.

[1465] ās̱ār-ı ber-güzīdelerinden olup teberrüken bu maḳāmda derc ü taḥrīr olundu İ: es̱eridir A ve E: U nüshasında yoktur.

[1466] bālī E ve İ: yālī A ve U.

[1467] Rāşid Meḥemmed Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1468] Bkz. Adnan İnce (hzl.) (2005). *Sâlim Efendi, Tezkiretü'ş-şu'arâ.* Ankara: AKMB Yay. 323.

Naḳd-i ḫulūṣ kīse-i ʿālemde ḳalmamış
Ās̱ār-ı ṣıdḳ şīme-i ādemde ḳalmamış

Rāşid ḳuṣūr zaḫm-ı nemek-perverindedir
Teʾs̱īr-i nefʿ ṣanma ki merhemde ḳalmamış

(A 39b, E 97b-98a, İ 175, U 86a-86b)

Ṣāʿid ʿUbeydu'llāh Efendi

Ṣāʿid ʿUbeydu'llāh Efendi,[1469] Rāşid Efendi'niñ küçük birāderidir. Ṭarīḳı üzere ṣadr-ı Anaṭolu olup معين الضعفا *muʿīnü'ż-żuʿafā 1152* [1739-1740] tārīḫinde birāderi gibi fücʾeten intiḳāl eylemişdir. Üsküdar'da medfūndur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu güfte anıñ[1470] es̱eridir:[1471]

Ey Ḫudā-yı lā-yezāl ve'y Kerīm-i ẕü'l-celāl
Vāḥid ü Ferd ü Ṣamed'sin bunda yoḳdur ḳıyl ü ḳāl
Vaṣf-ı pākiñ dilde virdümdir benim fī külli ḥāl
Ḳıl zebānım ẕikr ü tevḥīdiñle her dem pür-maḳāl

Her nefesde luṭf u iḥsānıña maẓhar ḫāṣṣ u ʿām
Ġarḳ olupdur niʿmetiñe gün-be-gün ḫalḳ-ı enām
Ṣāʿid'iñ budur recāsı ey Ḫudā her ṣubḥ u şām
Ḳıl zebānım ẕikr ü tevḥīdiñle her dem pür-maḳāl

(A 39b, E 98a-98b, İ 175-176, U 86b)

Maḥmūd Bāḳī Efendi

Maḥmūd Bāḳī Efendi,[1472] pederi Ebu'l-fetḥ Cāmiʿi'niñ müʾeẕẕini idi. Kendi sirāc şāgirdi olup ʿilm-i şerīfe saʿy üzere iken ṭarīḳı üzere[1473] üç kere ṣadr-ı Rūmili olup baʿde'l-ʿazl

[1469] Ṣāʿid ʿUbeydu'llāh Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1470] anıñ E: anıñdır A ve İ.
[1471] Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu güfte anıñ es̱eridir A, E ve İ: ez-cümle bu güfte anlarıñdır U.
[1472] Maḥmūd Bāḳī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1473] ṭarīḳı üzere A, İ ve U: E nüshasında yoktur.

Ramażān'ıñ āḫirinde cumʿa gicesi vefāt edip Şeyḫü'l-İslām Ṣunʿu'llāh Efendi namāzını ḳılmışdır. Edirneḳapısı'nda Laʿlī Efendi Çeşmesi yanında defn olınup [ḳabri] ziyāretgāh-ı müʾminīndir.[1474] Hādī-i Baġdādī söyledigi tārīḫ seng-i mezārında meẕkūrdur ki budur:[1475]

باقى افندى كتدى عقبايه بيك سكزده

Bāḳī Efendi gitdi ʿuḳbāya biñ sekizde 1008 [Mart-Nisan 1600]

Mevāhib ve *Heyākil* ve *Ḳuṭb-ı Mekkī* tārīḫiniñ daḫi tercemeleri vardır.[1476] Müretteb dīvānı vardır. Bu beyt anıñ es̱eridir:[1477]

Cihān bāġında ey ġāfil budur maḳbūl-i ins ü cin
Ne kimse senden incinsin ne sen hīç kimseden incin

(A 40a, E 98b-99a, İ 176-177, U 86b-87a)

Veysī Efendi

Veysī Efendi,[1478] ismi Üveys'dir. Pederi Alaşehri'nde sākin[1479] ḳużātdandır. Şiʿri sebebiyle defʿaten Mıṣr ḳāḍīsı olup baʿde'l-ʿazl Anaṭolu ḳaleminde Aḳḥiṣār ve ṣoñra Rūmili ḳaleminde, Siroz ḳāḍīsı olmuşdur. Ordu ḳāḍīsı daḫi olduḳdan ṣoñra Üsküb'de teʾehhül ve tavaṭṭun eyledi. Saḳız ḳāḍīsı daḫi olup ṣoñra Üsküb'e naḳl olundu. Yedi kerre Üsküb ḳāḍīsı olup baʿde'l-ʿazl yine anda yetmiş sekiz yaşında غزل *ġazel 1037* [1627-1628] tārīḫinde vefāt eylemişdir. *Siyer*'i maʿrūfdur. Sāʾir ās̱ārı daḫi vardır.[1480] *Vakʿa-nāme*'si mecmūʿalarda mesṭūr olup maṭlaʿı bu beytdir:[1481]

Elā ey ḳavm-i İstanbul bilüñ taḥḳīḳ oluñ āgāh

[1474] ziyāretgāh-ı müʾminīndir A, E ve İ: ziyāretgāh olmuşdur U.
[1475] ki budur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1476] vardır A, E ve İ: olup U.
[1477] Bu beyt anıñ es̱eridir E: Bu beyt anıñdır A ve İ: U nüshasında yoktur.
[1478] Veysī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1479] Alaşehri'nde sākin A ve İ: Alaşehri'nde E: Alaşehirde sākin U.
[1480] vardır A, E ve İ: olup U.
[1481] maṭlaʿı bu beytdir A, E ve İ: maṭlaʿıdır.

İrişür nā-gehān size bilüñ ḳahr ile ḫışmu’llāh

Üveysī çekme ġam tārīḫidür elbette ṣāḥib-seyf

Ẓuhūr itmek muḳarrerdür bi-emri’llāh bi-ʿavni’llāh

(A 40a, E 99a-99b, İ 177, U 87a-87b)

Kātib Çelebi el-Ḥācc Muṣṭafā Efendi[1482]

Kātib Çelebi el-Ḥācc Muṣṭafā Efendi,[1483] *Taḳvīmü’t-tevārīḫ* ve *Fezleke* ve *Esāmī-i Kütüb* ve *Mīzānü’l-ḥaḳḳ* ve sā’ir eserleri vardır. انتقال الجنات *İntiḳālü’l-cennāt 1067* [Eylül-Ekim 1657] tārīḫi Ẕi’l-ḥicce’siniñ evāḫirinde Edirne’de vefāt eylemişdir.

(A 40a, E 99b, İ 177-178, U 87b)

Naʿīmā Muṣṭafā Efendi

Naʿīmā Muṣṭafā Efendi,[1484] Ḥalebī’dir. İstanbul’a gelip Balṭacı Ocağı’na çerāġ olmuşdur. Ḳalaylı Aḥmed Paşa [ile] ocaḳdaş olmaġla vezāretinde dīvān efendisi olup[1485] ṣāḥib-i mühr olduḳda Anaṭolu muḥāsebesi ve teşrīfātı ve defteremīni ve sā’ir menāṣıbla bekām olmuşdur. Vaḳʿa-nüvīs-i devlet-i ʿaliyye olup Mora seferinde Balyabadra’da vefātına bu beyt tārīḫdir:

نه زیبا دوشدی تاریخ وفاتی

نعیما کتدی فردوس نعیمه

Ne zībā düşdi tārīḫ-i vefātı

Naʿīmā gitdi firdevs-i naʿīme 1128[1486]

[1482] Kātib Çelebi el-Ḥācc Muṣṭafā Efendi A, E ve İ: Kātib Çelebi Muṣṭafā Efendi U.

[1483] Kātib Çelebi el-Ḥācc Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1484] Naʿīmā Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1485] olup A ve U: edip E ve İ.

[1486] Naimâ’nın ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1130 [1717-1718]’dir, eserde 1128 olarak gösterilmiştir. Tarihçinin vefatı, diğer kaynaklarda da H.1128 [1715-1716] olarak kayıtlıdır. Bkz. Ahmed Rifʿat Efendi (1299). *Lügat-i Târihiyye ve Coğrafiyye*, İstanbul: C. VII, 88; Şemseddin Sâmî (1316). *Kāmûsü’l-a’lâm.* İstanbul: 4592.

Şāriḫu'l-Menār-zāde'niñ müsveddelerini beyāż eylemege me'mūr olup bir miḳdār daḫi ẕeyl eyledikde *Naʿīmā Tārīḫi* demekle maʿrūfdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu beytler anıñdır:[1487]

Göñül ḥüsnüñ añar geh maṭlaʿu'l-envārdan[1488] söyler
Gehī zülf-i ʿiẕārıñ kāşifü'l-esrārdan[1489] söyler

Naʿīmā sırr-ı ʿaşḳı sūziş-i pervāneden gör kim
Ne hecr-i yārdan aġlar ne sūz-ı nārdan söyler

(A 40a, E 99b-100a, İ 178, U 87b-88a)

Raḥmī Muṣṭafā Efendi

Raḥmī Muṣṭafā Efendi,[1490] Bāġçesarāy'dan ẓuhūr itmekle Raḥmī demekle maʿrūfdur.[1491] Ṣadr-ı aʿẓam Maḳtūl İbrāhīm Paşa'nıñ oġlu Meḥemmed Paşa vezīr ve dāmād olduḳda bunları devātdār eylemiş idi. Ḫᵛācegāndandır. Vefātına ʿİzzī Süleymān Efendi bu tārīḫi demişdir:

قوناق كل بونده ايماسيله رحمى جايدى فردوسه
Ḳonaḳ gel bunda īmāsıyla Raḥmī caydı firdevse 1164[1492]

Müretteb dīvānı olup laṭīfeye mebnī eşʿāra ma'il idi. Ḥattā Rāşid Efendi devlet-i Īrān'a me'mūr olduḳda Şāhidī'den bir baḥri anıñ ḥaḳḳında mesṭūr eylemişdir ki budur:[1493]

Çünki ʿAcem elçisisin Rāşidā

[1487] Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup bu beytler anıñdır A, E ve İ: Ez-cümle bu güfte anlarıñdır U.
[1488] maṭlaʿu'l-envārdan A, İ ve U: maṭlaʿu'l-envārın E.
[1489] kāşifü'l-esrārdan A, İ ve U: kāşifü'l-esrārın E.
[1490] Raḥmī Muṣṭafā Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1491] Raḥmī demekle maʿrūfdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1492] Rahmî'nin ölüm yılını bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1173 [1759-1760]'dır, eserde 1164 olarak gösterilmiştir. Şairin vefat tarihini Bursalı M. Tahir H. 1164 [1750-1751], M.N. Tuman ise H. 1165 [1751-1752] şeklinde bildirir. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. III. İstanbul: Matbaʻa-i Âmire. 58; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.I. Ankara: Bizim Büro Yay. 327.
[1493] budur A, E ve İ: bunlardır U.

Git برو *berev* söyle بگو *begū* gel بيا *beyā*

Eyle ʿAcem[1494] şāhıña bizden selām
ازچه *Ez çi* neden چون *çün* nite niçün چرا *çerā*

Maḳṭaʿı daḫi[1495] budur:

Müfteʿilün Müfteʿilün Fāʿilün
Vezn iledir işbu süḫan Raḥmiyā

ʿAvdetine diyeler ehl-i cihān
Ey şeh-i ḫūbān-ı cihān merḥabā

Şāhidī'den bu baḥr on iki beyt olup[1496] Raḥmī'niñ on iki beyti daḫi cümlesi yigirmi dört beytdir.[1497] Bu beyt daḫi anıñdır:

Feżā-yı meclisi devr eyleyen piyāle midir
Gül-i şüküfte-i bāġ-ı bahārī[1498] lāle midir

(A 40b, E 100a-101a, İ 178-180, U 88a-88b)

Ṣubḥī Meḥemmed Efendi

Ṣubḥī Meḥemmed Efendi,[1499] şehrīdir. Pederi Ḫalīl Fehīm daḫi ḫᵛācegāndan idi. Ḍarb-ḫāne ve şehr-emīni olmuşdur. Tekrār yeñiçeri efendisi olup ordu-yı hümāyūn ile Babaṭaġı ḳaṣabasında مباشر ارتحال *mübāşir-i irtiḥāl 1183* [Mayıs-Haziran 1769] senesi[1500] Muḥarrem'inde

[1494] ʿAcem A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1495] daḫi A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1496] beyt olup A ve İ: beytdir E.
[1497] Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1498] bāġ-ı bahārī İ: bāġ ṭūbā mı A, E ve U.
[1499] Ṣubḥī Meḥemmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1500] senesi A, E ve İ: tārīḫi U.

vefāt ve anda ʿazm-i cennāt[1501] eyledi. Vaḳʿa-nüvīs-i devlet olmuş idi. Dārü't-ṭıbāʿa'da ʿİzzī Süleymān Beg Efendi'niñ tārīḫiyle başılmışdır. Cild-i vāḥide vażʿ olunmuşdur. Oġlu ʿAbdü'l-ʿazīz Efendi reʾīsü'l-eṭibbā ve Üsküdar Efendisi daḫi olmuşdur. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olmaġla Ṣubḥī maḫlaşıyla āṡārı olup bu manẓūme anıñdır:[1502]

Ehl-i ʿuşşāḳıñ selāmet olması mümkün müdür
Her ḳıya baḳmaḳda cān almaḳ ḫayāliñdir seniñ[1503]

(A 40b, E 101a, İ 180, U 88b-89a)

Şeyḫ ʿAṭṭār Ṣāḥib-i *Pend*[1504]

ʿAṭṭār,[1505] meşāyiḫden iki kimesne anıñla meşhūrlardır. Evvelki eş-Şeyḫ Ferīdü'd-dīn Muḥammed bin İbrāhīm, Hemedān'dan ẓuhūr edip Şeyḫ Mecdü'd-dīn-i Baġdādī'den aḫẕ-ı ṭarīḳat eyledigi *Terceme-i Nefeḫāt*'de meẕkūrdur.[1506] Nişābur'da yüz yigirmi dört yaşında Hülāgū vaḳʿasında تدبیر *tedbīr 616* [1219-1220] tārīḫinde şehīd olmuşdur. Baʿżılar راه فقر *rāh-ı faḳr 576* [1180-1181] tārīḫinde şehīd olmuşdur, didiler.[1507] *Teẕkiretü'l-evliyā* ve sāʾir āṡārı vardır. Ḥaṭṭā *Pend-nāme*'niñ meşhūr olan manẓūmesi teʾlīfātınıñ merġūbudur ki bu beyt andandır:[1508]

قرب سلطان آتش سوزان بود
بابدان الفت هلاك جان بود

Mezbūr *Risāle-i Pend*'i terceme eylemişlerdir ki biri *Ferheng* ṣāḥibi Ḥasan Şuʿūrī'dir ki beyti beytine terceme eylemişdir. Beyt-i meẕkūruñ mefhūm-ı Türkīsi budur ki pādişāha ḳurbiyet ẓāhirde ḫōş ve nāsıñ ḥasret-keş olduḳları emr-i merġūbdur. Lākin ehl-i başīret naẓarında bir

---

[1501] ʿazm-i cennāt A, İ ve U: ʿazm-i cinān E.
[1502] Bu cümle U nüshasında yoktur.
[1503] Bu beyt sadece İ nüshasında vardır.
[1504] Şeyḫ ʿAṭṭār Ṣāḥib-i Pend A ve İ: Şeyḫ ʿAṭṭār U: ʿAṭṭār E.
[1505] ʿAṭṭār A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1506] Bkz. Süleyman Uludağ-Mustafa Kara (hzl.) (2011). *Abdurrahman Câmî, Evliyâ Menkıbeleri [Nefehâtü'l-üns].* (tercüme: Lâmiî Çelebi). İstanbul: Pinhan Yay. 775.
[1507] şehīd olmuşdur, dediler U: E ve İ nüshalarında yoktur.
[1508] teʾlīfātınıñ merġūbudur ki A ve İ. ṭalebeniñ merġūbudur ki E: İ: U nüshasında yoktur.

āteşdir ki yaḳıcıdır. Zīrā لا وفاء للملوك *Lā vefā'e li'l-mülūki*[1509] demişlerdir ve[1510] bed-meşreb ve nā-sāz yaʿnī kötü ṭabīʿatlı olanlar ile ülfet ü iḫtilāṭ rūḥuñ helākine sebebdir ki s̱ıḳlet verir, bes kişi kendi mevtini temennī eder, demekdir.[1511]

(A 41a, E 101b-102a, İ 180-181, U 89a-89b)

Şeyḫ ʿAṭṭār-ı S̱ānī[1512]

Şeyḫ ʿAlāü'd-dīn Muḥammed bin Muḥammed el-Buḫārī ḥażretleri, Bahāü'd-dīn-i Naḳşbend ḥażretleriniñ ḫalīfesi ve hem dāmādıdır.[1513] Rıḥleti عارف هدايت *ʿĀrif-i hidāyet 806*[1514] tārīḫindedir. Molla Cāmī merḥūmuñ şeyḫi olan Saʿdü'd-dīn-i Kāşġārī'niñ mürşidi olan Niẓāmü'd-dīn-i Ḫāmūş ẕikr olunan ʿAṭṭār'ıñ ḫalīfesidir.

(A 41a, E 102a, İ 181, U 89b)

Vāsiʿ ʿAlīsi ʿAlī Efendi bin Ṣāliḥ Efendi[1515]

Vāsiʿ ʿAlīsi,[1516] *Hümāyūn-nāme* ṣāḥibidir. Pederi Filibeli'dir. Kendi şehrīdir. ʿAbdü'l-vāsiʿ nām bir ḳāżī-ʿaskeriñ ḫıdmetinde olmaġla böyle şöhret bulmuşdur. Laḳabı ʿAlāü'd-dīn'dir. Müderrisīnden olup baʿdehu Burusa ḳāḍīsı iken ضعف *żaʿf* sene 950 [1543-1544] tārīḫinde vefāt edip[1517] anda medfūndur. İstanbul'da Ḥalıcılar Köşkü ḳurbünde vāḳiʿ kilisāyı cāmiʿ eylemişdir.

Mezbūr kitāb, ḥükemā-yı Hind'den Dābşelīm nām ḥakīmiñ es̱er-i ḳalemidir. Ṣoñra Büzürcmihr Pehlevī luġatine terceme edip baʿdehu İbn Muḳaffaʿ ʿArabīye naḳl ve Fārisīye daḫi tebdīl olunup ol nüsḫadan mezbūr ʿAlī Efendi Türkī'ye terceme eylemişdir. Baʿdehu ʿOs̱mān-

---

1509 Padişahlarda vefa bulunmaz. (Hz. Ali'ye nisbet edilen *Sad Kelime*'de yer alır.)

1510 Lā vefā'e li'l mülūki demişlerdir ve A, E ve U: İ nüshasında bu cümle yoktur. "Meliklerde vefa yoktur."

1511 demekdir U: demek ola A, E ve İ.

1512 Şeyḫ ʿAṭṭār-ı S̱ānī U nüshasında ayrı bir madde yapılmışken A, E ve İ nüshalarında Şeyḫ ʿAṭṭār maddesi içinde verilmiştir. Ayrı bir şahsiyet olduğundan U nüshası esas alınmıştır.

1513 el-Buḫārī ḥażretleri, Bahāü'd-dīn-i Naḳşbend ḥażretleriniñ ḫalīfesi ve hem dāmādıdır E ve U: el-Buḫārī, Ḥażret-i Bahāü'd-dīn-i Naḳşbend ḳaddesa'llāhu esrārehum ḫalīfesi ve hem dāmādıdır A ve İ.

1514 Şeyh Alâüddin Muhammed'in ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 771 [1369-1370] olduğu hâlde, eserde 806 [1403-1404] olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda vefatı H. 20 Receb 802 [17 Mart 1400] olarak kayıtlıdır. Bkz. Süleyman Uludağ-Mustafa Kara (hzl.) (2011). *Abdurrahman Câmî, Evliyâ Menkıbeleri [Nefehâtü'l-üns].* (tercüme: Lâmiî Çelebi). İstanbul: Pinhan Yay. 519.

1515 Vāsiʿ ʿAlīsi ʿAlī Efendi bin Ṣāliḥ Efendi A ve İ: Vāsiʿ ʿAlīsi E: Vāsiʿ ʿAlī Efendi U.

1516 Vāsiʿ ʿAlīsi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

1517 edip A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

zāde Tāʾib Aḥmed Efendi iḫtiṣār eylemişdir. Fī'l-aṣl ol kitābıñ ismi *Kelīle ve Dimne* demekle maʿrūf idi. Bir defʿa daḫi cümlesini Rūdegī nām şāʿir-i Īrānī naẓm eylemişdir ve Ḥüseyn Bayḳara vüzerāsından Emīr Süheylī iltizāmiyle Ḥüseyn Vāʿiẓ daḫi tertīb edip *Envār-ı Süheylī* diyü şöhret bulmuş idi. *Hümāyūn-nāme* ismi, mezbūr ʿAlī Efendi'niñ ḫıdmetiniñ nāmıdır. Kelīle çaḳal ve Dimne dilküdür. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi olup *Hümāyūn-nāme* dāḫilinde yazdığı Türkī ebyāt anıñ zāde-i ṭabʿıdır. Bu maḥalle Müstaḳīm-zāde'niñ *Tuḥfe-i Ḫaṭṭāṭīn* nām eserinden iḫtiṣār olundu. Raḥimehu'llāh ʿaleyh.[1518]

(A 41a-41b, E 102a-103a, İ 181-182, U 89b-90a)

Acı Muşluḳlu Şeyḫ Ḥasan Vuṣlatī Efendi[1519]

Şeyḫ Ḥasan Vuṣlatī Efendi,[1520] Acı Muşluḳlu demekle meşhūrdur. نور الله تعالى مرقده *Nevvera'llāhu Teʿālā merḳadehu 1182* [Mart-Nisan 1769] tārīḫi Ẕi'l-ḳaʿde'si evāʾilinde rıḥlet ve şeyḫi olan Tabutcular şeyḫi Ḥüseyn Efendi'den ḳırḳ gün muḳaddem vefāt ve şeyḫiniñ tekyesinde medfūndur ki şeyḫi daḫi yanındadır. Müretteb dīvānı olup bu güfte anlarıñ eseridir:[1521]

Görelden vechiñi cān içre cānım yā Resūla'llāh
Fedādır yoluña cān u cihānım yā Resūla'llāh

Muḥaḳḳaḳ Vuṣlat'ıñ ḥāli saña maʿlūm iken cānā
Şefāʿat ilticāsıdır beyānım yā Resūla'llāh

(A 41b, E 103a, İ 182, U 90a-90b)

Dürrī Aḥmed Efendi[1522]

Dürrī Efendi,[1523] ismi Aḥmed'dir.[1524] İki birāderi daḫi[1525] vardır. Biri Saʿdī ve biri Feyżī'dir.

[1518] ʿaleyh A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1519] Acı Muşluḳlu Şeyḫ Ḥasan Vuṣlatī Efendi A ve İ: Şeyḫ Ḥasan Vuṣlatī Efendi E ve U.
[1520] Şeyḫ Ḥasan Vuṣlatī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1521] bu güfte anlarıñ eseridir E: bu güfte anıñdır A: bu anıñdır İ: Ez-cümle naʿt U.
[1522] Dürrī Aḥmed Efendi A ve İ ve U: Dürrī Aḥmed E.
[1523] Dürrī Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1524] ismi Aḥmed'dir A, E ve İ: U nüshasında yoktur.

Başriyyü'l-aṣl olmaġla birāderine ʿAcem Saʿdī derler idi. Kendi yek-çeşmdir. Anaṭolu muḥāsebecisi olmuşdur. Şıḳḳ-ı s̱ānī pāyesiyle ʿAcem'e irsāl olunup ḫıdmeti muḳābili baş muḥāsebe ḫᵛācesi olmuş idi. يوفون بالنذر *Yūfūne bi'n-nez̠ri*[1526] *1135* [1722-1723] tārīḫinde vefāt edip Vefā Cāmiʿi dāʾiresinde medfūndur. Dīvān-ı eşʿārı vardır.[1527] Bu beyt andañdır, teberrüken bu maḥalle ḳayd olundu:[1528]

Murġ-ı cān u dil-i uşşāḳa ʿaceb ḥayf olmuş
Şāhinim bāde-i naḫvetle çaḳır keyf olmuş[1529]

Bu daḫi anıñdır:[1530]

Germ olma germe gögsünü sen gözle dāʾireñ
Ṣaḳın zamāne sille urur saña def gibi[1531]

(A 41b, E 103a-103b, İ 182, U 90b-91a)

Hem-demī Meḥemmed Aġa

Hem-demī Meḥemmed Aġa,[1532] Üsküb'den pederiyle gelip pederi ṣolaḳbaşı olmuşdur.[1533] Kendi mis̱ḳālīdir. Ṭabʿ-ı şiʿrīsi vardır. Ḥattā *Fihrist-i Şāhān*'ı naẓm eylemişdir. رضاءالله *Rıżā'en li'llāh 1068* [1657-1658] tārīḫinde vefāt edip Üsküdar'da, Dedeler yanında medfūndur. Dīvān-ı eşʿārı vardır.

(A 41b, E 103b, İ 184, U 91a)

Ḳaraḳaş-zāde Şeyḫ ʿÖmer Efendi[1534]

eş-Şeyḫ ʿÖmer Efendi Ḳaraḳaş-zāde,[1535] Celvetī (bi'l-cīm) ṭarīḳındandır. Ḥalebiyyü'l-aṣldır.

[1525] daḫi A, İ ve U: E nüshasında yoktur.
[1526] Kur'ân-ı Kerîm, İnsan Suresi, 76/7, "Yūfūne bi'n-nez̠ri", "yeminlerini yerine getirirler."
[1527] vardır A, E ve İ: olup U.
[1528] andañdır, teberrüken bu maḥalle ḳayd olundu İ: anıñdır E: andañdır A ve U.
[1529] Bu beyt U nüshasında yoktur.
[1530] Bu daḫi anıñdır A ve E: İ ve U nüshalarında yoktur.
[1531] Bu beyt İ nüshasında yoktur.
[1532] Hem-demī Meḥemmed Aġa A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.
[1533] olmuşdur A, E ve İ: U nüshasında yoktur.
[1534] Ḳaraḳaş-zāde Şeyḫ ʿÖmer Efendi A ve İ: eş-Şeyḫ ʿÖmer Efendi E ve U.

Edirne'de سورة النصر *sūretü'n-Naṣr 1047*[1536] tārīḫinde vefāṭ eylemişdir. Te'līflerinden *Nūrü'l-hüdā* ve *Mir'ātü'l-uşşāḳ* meşhūrdur. Tabʿ-ı şirīsi olup bu murabbaʿ anıñdır:[1537]

Hemān bir şey'-i lā-şey'üm bu demde
Keennehu olmışum beyne ʿademde
Hemīn yoḳluḳ durur varlıḳ ʿazīzüm
Bu ḳavli ṭutdı şeyḫüm de dedem de

(A 41b-42a, E 103b-104a, İ 184, U 91a)

Meḥemmed Müstaḳīm Efendi

Meḥemmed Müstaḳīm Efendi[1538] taḥṣīl-i ʿulūmdan ṣoñra bā-imtiḥān müderris olup tekmīl-i ṭarīḳ eyledikde ibtidā Medīne-i Münevvere ḳāḍīsı, ṣoñra Şām Efendisi, baʿdehu Edirne mollāsı olup baʿde'l-ʿazl İstanbul'da rıḥletine küçük oğlu Muṣṭafā Vefā[1539] Efendi bu tārīḫi demişdir:

دل صاف وفا تاريخ فوت والدين
محمد مستقيمى همدم ايده دار مأواده

Dil-i ṣāf-ı Vefā tārīḫ-i fevt-i vālidin yazdı
Meḥemmed Müstaḳīm'i hem-dem ide dār-ı me'vāda 1124[1540] [1712-1713]

tārīḫinde Edirneḳapısı ḫāricinde Emīr Buḫārī Tekyesi ḳurbünde Şırt Tekye civārında medfūndur:

[1535] eş-Şeyḫ ʿÖmer Efendi Ḳaraḳaş-zāde A: Ḳaraḳaş-zāde Şeyḫ ʿÖmer Efendi İ: Ḳaraḳaş-zāde E ve İ.

[1536] Ömer Efendi'nin ölüm yılı için verilen terkibin sayı değeri 1037 [1627-1628]'dir, eserde 1047 [1637-1638] olarak gösterilmiştir. Diğer kaynaklarda da H. 1047 [1637-1638] tarihinde vefat ettiği kayıtlıdır. Bkz. Bursalı Mehmed Tâhir (1332). *Osmanlı Müellifleri.* C. I. İstanbul: Matba'a-i Âmire. 147; Cemal Kurnaz-Mustafa Tatcı (hzl.) (2001). *M. Nâil Tuman, Tuhfe-i Nâilî.* (tıpkıbasım). C.II. Ankara: Bizim Büro Yay. 706.

[1537] bu murabbaʿ anıñdır A, E ve İ: bu murabbaʿ ez-cümle bunların güftārındandır U:

[1538] Meḥemmed Müstaḳīm Efendi A ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

[1539] Vefā A, E ve İ : U nüshasında yoktur.

[1540] Meḥemmed Müstaḳīm Efendi'nin ölüm yılı için verilen mısradaki "me'vāda" kelimesindeki elif ve hemze ayrı ayrı hesaplandığında verilen sayı değeri 1124'e ulaşılır.

Ehl-i ḫālüz biz dilā nā-sāza meyyāl olmazuz
Her hevāsına ṭapana yār ü hem-ḥāl olmazuz

Maʿrifetle Ḥaḳḳ rıżāsın virmezüz ʿālemlere
Ḥāṣılı güm-rehlerüñ yolına pā-māl olmazuz

Şāhid-i maʿnā̱ yüzüñ göstermezüz nā-ehle hīç
Rāh-ı ḥaḳḳı görmeyen aʿmālara dāl olmazuz

Füls-i aḥmerle ḳanāʿat eyleyüp dīn ṣatmazuz
Dünya içün rāh-ı ʿuḳbāyı ḳoyup ḍāl olmazuz

Manṣıb [u] cāhını cāhil başına çalsın müdām
Bize ʿirfān manṣıbı bes ḥizb-i cühhāl olmazuz

(A 42a, E 104a-104b, İ 184-185, U 91a-91b)